דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

היום בדבר
- המזרח התיכון, תמונת מצב: איתמר רבינוביץ, עמי איילון, אשר ססר, עפרה בנג'ו, דן אבידן, יוסי קוסטינר, טדי פרויס
- עמוס עוז, דברים בקונגרס „פאן"
- השבוע — אמנון דנקנר, אמיר אורן, יוסי מלמן
- „משא" לספרות ולאמנות ו„דבר השבוע"

פתוח במוצ"ש · פתוח במוצ"ש
רק בדימור!!!
מזרון „מפי" אורטופדי 1.90x1.40
150 ש.ח.
חדר שינה יוקרתי.
470 ש.ח.
★ אחריות ל־10 שנים. ★
★ הספקה מיידית. ★
כל סוגי המזרונים במחירים הזולים בארץ.
פתוח במוצ"ש משעה 19.00
דימור החברה הותיקה והאמינה בישראל
ארלוזורוב 53 ת"א (בנין השופרסל)

יום שישי, כ"א בשבט תשמ"ו, 31 בינואר 1986 ● גליון 18727 ● השנה השישים ואחת
● היום 64 עמודים כולל דבר־השבוע ● המחיר 94 אגורות כולל מע"מ

650 עובדי המספנות חוזרים לעבודה למשך חודש בלבד

יקבלו 70 אחוז משכרם ● המפרק ינסה בזמן זה לגבש הצעה להמשך התפעול ● רק 345 עובדים נחוצים כעת לעבודה

מאת דוד פרידמן, כתב עתיים

כל פועלי מספנות ישראל יחזרו לעבודה במספנות בחודש הקרוב — כך הוחלט אמש בית המשפט המחוזי בירושלים, לאחר שהושגה הסכמה בין העובדים לבין המפרק הזמני של החברה. הסדר זה יהיה תקף לחודש ימים בלבד ובמסגרתו יקבלו העובדים רק 70 אחוז מ-שכרם. במהלך החודש ינסה המפ-רק לגבש הצעה להמשך הפעלה תקינה של מספנות ישראל.

"דיון" המשפטי, שנערך באולם הדיונים בבית המשפט ה-מחוזי בירושלים הודיע המפרק הזמני, כי למשך החודש הקרוב יש לחברה הזמנות עבודה היקר-שות 25 אלף שעות ייצור וכן 6000 שעות הנדסה, לשם כך דרו-שים למספנות 345 עובדים מתוך 650 העובדים.

בא כח עובדי המספנות, עו"ד יוסי כץ, הציע לשופט הצעת פש-רה, לפיה יועסקו כל 650 עובדי המספנות בשכר של 70 אחוזים. דבר שיאפשר תשלום משכורות לכלל העובדים. היתרה תוצמד כ-הלוואה לחברה. הצעת המפרק, להוציא לחופשה כ־300 עובדים גרמה לזעם רב בקרב נציגי ה-עובדים, שנכחו באולם הדיונים. בהפסקה צעקו לעברו: „אנחנו לא נעשה סלקציה מי לחיים ומי ל-מות, מי יעבוד ומי יפוטר", קרא לעברו.

לאחר הודעת בא כח העובדים זימן השופט שמואל פינקלמן את הצדדים ללשכתו כדי לנסח את ההחלטה, כך שתהיה מקובלת על הכל. במשך כ־4 שעות הסתגרו באי כח הצדדים בלשכתו של ה-שופט. מתח רב שרר בבית ה-משפט והעובדים התפרצו לעבר המפרק הזמני עו"ד צמרת בלום בזעם רב וקראו לעברו: „המנכ"ל הרס את המספנות, עכשיו תהרסו אותנו. אם תסגרו את המספנות מהיכן נביא כסף הביתה להאכיל את הילדים".

סמוך לשעה 8 בערב נכנס ה-שופט פינקלמן לאולם הדיונים ו-הקריא את נוסח ההחלטה, לפיה יחזרו כל העובדים לעבודה.

העובדים שומרים לעצמם את הזכות לתבוע את הפרש השכר. בית המשפט הורה למפרק הזמני לגבש בהקדם הצעה להמשך הפ-עלת מספנות ישראל, שיקומן, ייעולן, מספר העובדים בהן והכל ברוח החלטות ועדת השרים לענ-ייני כלכלה.

השופט הדגיש, כי ההסדר הינו זמני לחודש ימים והוא מותנה בכך שיועמדו לרשות המפרק ה-זמני כסכום השווה ל־1 מליון דולרים.

נציגי העובדים אמרו, כי הסדר זה הינו הרע במיעוטו וכי הוא נועד למנוע אפליה בקרב עובדי המספנות.

סופר „דבר" בחיפה מוסר, כי בנמל חיפה עוגנת אוניית נחתים עם 800 אנשי צוות בהם 400 נח-תים. מפקד האוניה, אותה אמורים לתקן פועלי „מספנות ישראל", מסר שיש שיבושים בביצוע עבו-דה זו, אך האוניה תפליג ביום שני בין אם ישלמו התיקונים ובין אם לאו.

הדואר יושבת ביום א'; עובדי המדינה לא ישיבו משך יומיים לשיחות טלפון

קיסר: השביתה הכללית במשק ביום ג' היא רק הקדמה למאבק

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

עובדי המדינה יקיימו „חסמת טלפונים" ולא ישיבו לפניות טל-פוניות שיגיעו למשרדי הממשלה, ביומי ראשון ושני הקרובים.

„חסמת הטלפונים" תתקיים לפי החלטה של מנכ"לות הסתדרות עו-בדי המדינה — כתמרור לסכסוך העבודה, שהכריזו עובדי המדינה לפני כשלושה שבועות.

60 אלף עובדי המדינה מוחים על השחיקה בשכרם, שהגישה למ-זכירות ההסתדרות לנקוט בשורת אמצעים. לדעת השכר, הממוצע במשק, כן מתכננים העובדים ל-התלוטתו של נציבות שירות ה-מדינה להפסיק את השתתפות ה-מדינה ב־50 אחוז מדמי השימוש בטלפון שבבתיהם.

מזכיר הסתדרות עובדי המדינה, ראובן בן עמי, מסר ל„דבר", כי העובדים פותחים במאבק שיתריף וילך, עד שהנציבות תסכים לפ-תוח בדיונים סביב תביעותיהם.

אמנון הנדלמן, חבר המזכירות של הסתדרות עובדי המדינה, אמר שהתפיסה היא גם כנגד השחיקה האחרונה בכלכלות של יוצאי שירות המדינה ובכוונה על המיליונים הפר-לישיים שבקלט משרד הממשלה. המכלות מסויד התקשורת עושה מאמצים להביא את העובדים ב-שירותי הדואר מלשבות מהרותיים. השכיבה של עובדי ה-דואר החליטה להשבית את כל שירותי הדואר ביום א' ל־24 שעות במחאה על ביטול 50 שיחות טלפון חינם לכל עובד, סוף החודש האולם לאחר שמנכ"ל משרד התקשורת, יורם אלסטר, הודיע לנציגי העוב-דים כי זכות זו לא תבוטל — ישק-לו הבוקר העובדים את האפ-שרות להסיר את איום השביתה.

אות אזהרה ראשון

ההחלטה של מטה המאבק ההס-תדרותי ליום שביתה בכל המשק לשעתיים, היא רק אות אזהרה ראשון לממשלה, לנוכח סגירת מפעלים, העמקת האבטלה וגיבוש תקציב אנטי סוציאלי — הצהיר אתמול מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר.

קיסר העריך שכמליון עובדים בענפי הייצור והשירות הציבורי יענו לקריאת ההסתדרות לשבות במשך שעתיים ביום שלישי ה-קרוב. לדבריו, השביתה בשבוע הבא היא רק „הקדמה למאבק שעוד יחריף אם הממשלה והכנסת לא ישנו את תקציב המדינה. ה-מונע צמיחה ויצירת מקומות עבו-דה במשק".

התק"ם יסיק „מסקנות פוליטיות" אם הסיוע הנדרש לא יתקבל מהממשלה

ועידת התנועה דנה בנצר סירני ב„דמוקרטיזציה ותק"מיזציה"

מאת ארנון מגן, סופר „דבר" לענייני התיישבות

מזכ"ל התק"ם הזהיר אמש את הממשלה, שהתנועה הקיבוצית ה-מאוחדת עלולה „להסיק מסקנות פוליטיות" כדי להבטיח את הסיוע הנדרש לתנועה, אשר לא התק-בל. פרי ציין במיוחד את מצבה החמור של תנועת המושבים, הדרש לאזן בין הפעולות הנעשות לבין התנועות המתקבלות בעקבות ה-תכנית הכלכלית.

פרי האשים את הממשלה ה-אוצר שהם „מנסים לסכסך בין התנועות הקיבוציות" ומוציא ש-הממשלה לא נענתה לתביעות ה-תנועה הקיבוצית ונתנה „מעט מדי ומאוחר מדי".

ועידת התק"ם, שהתכנסה אתמול בקיבוץ נצר סירני, הוליכה על שורות שינויים ארגוניים, ש-הוגדרו על יד מזכ"ל התנועה, אהרון ידלין, כ„דמוקרטיזציה ו-תק"מיזציה".

היוזמה זו הוועידה הראשונה של התנועה המאוחדת, אבל המושב השני של הוועידה: המושב ה-ראשון שלה נערך בספטמבר אש-תקד בגבעת חיים.

ה„תק"מיזציה" באה לבטל את אחרוני השרידים של מסורות, נה-לים ותקנונים, שהיו קיימים בעבר בשתי התנועות המייסדות, „איחוד הקבוצות והקיבוצים" ו„הקיבוץ המאוחד", לאחר המיזוג. בהלכון להתקיים גם לאחר הקמת התק"ם.

ההחלטה המהפכנית ביותר ב-נושא זה התקבלה, להצעת החברים מן השורה, ולא לפי יוזמת ועדת ההצעות. ההחלטה קובעת, כי כ-אשר שני המזכירים הנוכחיים, אחד לכל תנועה לשעבר, יסיימו את כהונתם בעוד כשליש השני שנים, תבחר התנועה מזכיר אחד בלבד.

כן הוחלט, כי מעתה ייבחרו נציגי התנועה בכנסת, בממשלה, ברשות המרכזות של ההסתדרות, בהנהלה הציונית ובמוסדות „חד-ציוניים" אחרים על ידי המרכז של כלל התנועה בתוספת חברי התק"ם במרכז מפלגת העבודה, שאינם חברי מרכז התק"ם, ולא עוד בנפרד על ידי המוסדות של כל אחת משתי התנועות ההיס-טוריות.

בתחום הדמוקרטיזציה הוחלט, כי המזכירות המורחבת של ה-תנועה תכלול מעתה, בנוסף על 40 הפעילים המרכזיים שיכהנו באותה עת, גם 21 חברים נוספים.

שופט אסר על קיבוץ גזית לגרש חברה

הקיבוץ: התגלעו סכסוכים קשים בין אורלי ספרן בת 25 לבין חברים

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

שופט בית משפט המחוזי בנצ-רת יהודה אברמוביץ בשתר השי-בוע לבקשתה של אורלי ספרן בת 25 חברת קיבוץ גזית שבגליל התחתון ואסר על הקיבוץ להוצ-יאה מן המשק. האיסור ניתן לתביעתה של ספרן והפרשה נ-אסרה לפרסום עד השבוע על-פי צו השופט למרות שניתנה כבר לפני כמה שבועות.

בכתב התביעה טענה ספרן, כי היא ילידת הקיבוץ והוריה חברים בו וכי בגיל 14 חלתה במחלה כרונית — סכרת הנעורים — ומאז היא מטופלת בזריקות וב-תרופות. ספרן מציינת, כי בהגיעה לגיל גיוס התנדבה לשרת בצה"ל ולאחר שיחרורה חזרה לקיבוץ וראתה עצמה כחברה בו.

לטענתה בשל סיכסוך בינה ל-בין חברת משק ותיקה ובעלת השפעה בחצר הקיבוץ, שהתנג-דה, שהתובעת תצא ללימודים, הוכתם שמה ונעשה לה עוול. עוד היא טוענת, כי בהצבעה חשאית כחוק באסיפת הקיבוץ, שנערכה באוגוסט האחרון, הצביעו 70 חב-רים בעד קבלתה ו־28 נגדה. ב-עקבות עירעור של אותה חברה ותיקה נערכה הצבעה חוזרת וה-הוחלט להוציאה מן הקיבוץ בלי לאפשר לה עירעור נוסף על ההחלטה הבעת דעה.

לפני שבועיים נימסר לצעירה כי עליה לעזוב את הקיבוץ ל-אלתר ומאותו זמן הפסיקו כל ד-כירותיה במשק. בתביעתה נגד ה-קיבוץ טוענת אורלי ספרן, כי נעשה לה עוול משווע, שמה הוכ-פש והיא מושלכת ומגורשת ל-רחוב חולה וללא קורת-גג ממקום בו נולדה וגדלה. לדבריה לא ניתנה כל אפשרות להציג את עמדותיה וטענותיה נגד משמר-ציה.

בכתב ההגנה, שהגיש קיבוץ גזית, מוכחשות כל טענות הצי-רה „הצירן", כי לאחר שיחרורה מצה"ל נאות הקיבוץ לשלחה ל-לימודים גבוהים למשך ארבע ש-נים שבהם לא עבדה. לדברי כ-תב ההגנה התגלעו גם סיכסו-כים קשים בינה לבין חברים ב-משק על רקע פעולות התובעת שהם בניגוד לעמדות ולאורחות החיים בקיבוץ.

המשך המשפט נידחה לעוד ש-בועיים.

קצינים במשטרת ת"א נאלצו לפרוש בשל כתבי אישום על טוהר מידותיהם

מבוכה במחוז ● בין הקצינים שני סגני ניצב; אחד מהם יצא לחופשה

מאת נתן רועה, סופר „דבר"

שיבוש הליכי חקירה

שורה של קצינים ונגדים במש-טרת מחוז תל-אביב נאלצו לפ-רוש בעת האחרונה מן המשטרה לאחר שהוגש נגד חלקם כתב אי-שום בבעיני אישום של טוהר מידות. הפרישה גרמה מבוכה רבה במחוז.

סגן ניצב שמואל כרמלי, קצין חקירות במרחב הירקון של מש-טרת המחוז, נחשד בקבלת טובות הנאה מירקן בשוק הכרמל. תיק החקירה נגדו הועבר על ידי ה-משטרה להגשת כתב אישום פלילי נגדו. הקצין יצא לחופשה לפני כמה שבועות ולא שב מאז ל-תפקידו.

סגן ניצב שלמה כרמי, ראש ענף סיור במשטרת המחוז, נחשד בקבלת טובות הנאה מקצינה מ-שוטרת במפקד המשטרתי של ה-מחוז. מאוחר יותר התברר, כי ה-שוטרת זכתה בטובות בתקופה ש-עבדה במשטרה. החקירה נגד ה-קצין נפתחה לפני כשבועיים ובעת האחרונה הומלץ להעמיד אותו ל-דין משמעתי. הקצין פורש מן ה-משטרה.

קצין משטרה, ששימש כמפקד אחד משלושת המרחבים של מש-טרת מחוז תל-אביב, בדרגת ניצב משנה, פרש מן המשטרה ל-אחר שנחשד בהטרדות מיניות. הוא הטריד שוטרות לקיים עימו יחסי מין. השוטרת היתה פקידה שלו. הוא הוזמן לבירור אצל מפקד המחוז והביע נכונות לפ-רוש מהמשטרה. לא נערכה חקירה נגדו. לא נחשד בעבירה דומה בעת ששירת כחוקר בכיר ביחידה לחקירות הונאה של תנ"צ בנימין זיגל.

רב פקד אלי לושי, סגן מפקד משטרת בת-ים בעבר, מואשם כ-עת בבית המשפט המחוזי של תל-אביב בעבירה של קבלת שוחד תמורת התערבות לשיפור תנאי מאסרו של אסיר.

רב פקד זאב סלגניק, ראש לש-כת התנועה במשטרת מרחב דן מואשם בבית משפט השלום בתל-אביב לאחר שפעל לביטול דו"ח תנועה לבנו ובביצוע פעולות שונות לשי-בוש הליכי חקירה.

מול מגראש, ראש לשכת תנועה במרחב דן, נחשד בביצוע פעולה מגונה בשוטרת שהיתה תחת פי-קודו. הוא מואשם בבית המשפט השלום בתל-אביב בביצוע עבירות מגונות על רקע דומה.

רס"ל ישראל עמית, שוטר ב-חוליית הליווי של משטרת המחוז לבית המשפט בתל-אביב, נחשד בקבלת שוחד מעציר. הוא פוטר מן המשטרה.

רב סמלת חגית בן-אברהם מ-מגלב הסמים של היחידה המר-כזית של משטרת מחוז תל-אביב מואשמת בבית המשפט השלום בתל-אביב בשימוש בסמים. היא הושעתה מן המשטרה לאחר ש-עמית שלה במגלב הסמים, ששימש בעבר גם כסוכן משטרתי, הודיע למפקדיו כי היא משתמשת בסמים.

אוניות ארה"ב מול לוב ביטלו בואן לחיפה

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

בואו לחיפה של כוח משימה ימי אמריקאי, מורכב מנושאת המטוסים „קוראל סי", סיירת נושאת טילים „יורק טאון" ושתי פריגטות, בוטל ברגע האחרון. ה-שייטת עמדה להגיע לחיפה אתמול ולעיר הגיעו כבר צוותים, שעמדו להחליף חלק מצוותי הקצינים והמלחים המשרתים באוניות השייטת. אתמול בבוקר נתקבלה הוד-עה, שאוניות אלה, הנוטלות חלק בתמרונים ליד חופי לוב, לא יגיעו לחיפה. לא נקבע מועד חדש לבואן.

לחץ ישראלי הוביל לווטו לגבי הר הבית

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). — ארה"ב עמדה להכ-שיל לפנות בוקר הצעת גינוי לישראל על אירועי הר הבית — כך העריכו אמש חברים במשלחת ישראל ל-או"ם, לקראת הצבעת המועצה.

הממשל החליט להטיל ווטו בעקבות פעילות רצופה בניו-יורק ובוואשינגטון, בין השאר בפגישת הציר אלי-קים רובינשטיין עם עוזר שר החוץ ריצ'ארד מרפי. ה-שגריר האמריקאי באו"ם, ורנון וולטרס, יצא לנאום ב-ארץ. שגריר ישראל בנימין נתניהו תיאר את הכשלתה הצפויה של ההצעה, כ„מפלה נוספת בסדרת הכשלונות, שזימן לעצמו אש"ף באו"ם".

קיסינג'ר שוקל לרוץ לתפקיד מושל ניו־יורק

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). — הנרי קיסינג'ר שוקל התמודדות בבחירות לכהונת מושל מדינת ניו־יורק — כך דיווח אתמול עיתון בניו־ג'רזי, „ברגן קאונטי רקורד". הבחירות ייערכו בנובמבר והמועמד המועדף הוא נציג הדמוקרטים, המושל הנוכחי מריו קואומו.

העיתון דיווח, כי קיסינג'ר שוחח לאחרונה על אפשרות זו עם ראשי המפלגה הרפובליקאית בניו־יורק, המחפשים מועמד נאות נגד קואומו. כמי שלא נולד בארה"ב, פסול קיסינג'ר לנשיאות אך לא לכהונות מקומיות נבחרות.

קיסינג'ר מעוניין לשוב לתפקיד בכיר במדיניות החוץ והבטחון האמריקאית. הנשיא הרפובליקאי הבא יגמול לו אם יתרום להחלשת קואומו, אחד המתמודדים הבולטים על המועמדות הדמוקרטית לנשיאות ב־1988.

מלה של הנשיא על מילה היא מלה

הנשיא יהיה מחר סנדק לבן שנולד ל־10 אחיות

מאת דני צדקוני, סופר „דבר" בדרום

הדגלים שהונפו בשבוע שעבר בחוצותיה של שדרות לכבוד ביקורו של הנשיא שנערך שם ביום חמישי שעבר, הונפו אתמול מחדש לכבוד שובו אליה היום כדי להש-תתף מחר בטקס ברית המילה של אביאל ברמי. בביקור הקודם הבטיח הנשיא לרס"ר פרג'י ברמי, שציפה לבן זכר ראשון לאחר עשר הבנות שנולדו לו ולאשתו סתן, שאם כאה יוולד לו הוא יהיה סנדקו. פרג'י אמר אז לנשיא, כי לפי ממצאי „האולטרא סאונד" אמרו לו הרופאים, כי יוולד לו בן.

כדי לא לחלל את השבת יגיע הנשיא ורעייתו אורה היום בשעה 3.00 אחר הצהריים לעיירה הדרומית וישבתו בביתם של אמיר פרץ, ראש המועצה ואשתו אחלמה שאחד משני חדרי השינה בדירתם הוקצה לזוג הנשיאותי. הערב יתפלל הנשיא בבית הכנסת המרכזי של שדרות „תורה חיים" (ספרדי). את תפילת השחרית שלו יתפלל מחר בבית הכנסת האשכנזי „שארית ישראל". בשעה 11.00 לפני הצהרים יהיה הסנדק בברית המילה של אביאל בבית הכנסת הספרדי „ישמח משה". מלה של הנשיא הלא כלה גם אם מדובר במילה.

הצעה למושב בקשיים: היפכו למרכז חרדי

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

רב חרדי נוסף מירושלים פנה השבוע לוועד מושב מירון שבגליל והתעניין באפשרויות הקנות לרכוש את המושב או חלקים ממנו על מנת להפכו למרכז חרדי סמוך לקבר רבי שמעון בר־יוחאי במירון, שהוא כידוע אתר קודש ליהודים מכל העדות והזרמים. בינתיים הגיש השבוע הרב החרדי מברוקלין הצעה מפורטת לוועד ה-מושב בה מוצע להפוך את המושב לחצר חסידית תמורת 12 מיליון דולר. אותו רב בדק אפשרות להקים עיר חסידית דוגמת עמנואל שבשומרון, אך משנודע לו כי הדבר כרוך בהשקעה כספית גדולה, ויתר על הרעיון והוא פועל להקמת חצר חסידית.

הערב אין סיבה למסיבה

מאת יעל אדמוני, סופרת „דבר" בירושלים

הטלוויזיה לא תשדר הערב את התכנית סיבה למסיבה עקב חילוקי דעות בין המנחה המיועד של התכנית מני פאר לבין הנהלת רשות השידור בקשר למתכונת שידור התכנית.

הקלטת התכנית, שנועדה לשלשום בערב, בוטלה ברגע האחרון בשל כך. מנכ"ל רשות השידור אורי פורת הסביר אתמול, כי הבעיה בתכנית אינה מי ינחה אלא מה הוא ינחה. לדבריו מגבשים עתה ברשות השידור את הקונספ-ציה של התכנית. „נעשה כל מאמץ להתמודד עם הנושא ולמצוא את השילוב הנכון שיתן לנו את מה שאין — הומור לשמו ובידור לשמו", אמר פורת.

רוצחי השוטר הרגוהו על רקע חקירה פלילית

משטרת ירושלים עצרה 5 חשודים ● טרם נמצא הנשק ● רס"ל ביאזי הותיר תינוקת

המכונית של איש המשטרה נקובה בכדורים כאשר כתמי הדם בסמוך לה טרם נמחו. (הצלום: אליהו הראותי)

מאת אורי־אל בן־עמי, סופר „דבר"

רוצחי השוטר, רב סמל אברהם ביאזי, חיסלוהו על רקע חקירה, שנוהלה נגדם בחשד למעורבותם בעבירות פליליות. ככל הנראה, ארבו לו הרוצחים מתוך ידיעה ברורה על פרטי רכבו וזמן הגעתו למשטרה.

רב סמל אברהם (אבי) ביאזי היה בן 30 במותו. הוא שימש רכז המודיעין של משטרת העיר העתיקה בירושלים, וקודם לכן שירת כבלש במחלק המיעוטים

(סוף בעמוד 2)

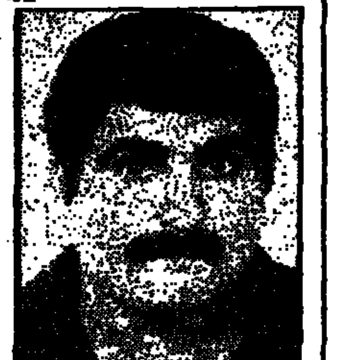

רס"ל אברהם ביאזי

2 עריקים מצבא ירדן חדרו לפני כחודש והגיעו עד שכם

נלכדו עם הגיעם לביתם לאחר שאביהם נדהם לראותם במדים

מאת דני רובינשטיין, סופר „דבר"

שני עריקים מצבא ירדן הס-תובבו במשך יום שלם במדי ה-צבא הירדני באזור שכם. השניים חצו את נהר הירדן במוצאי שבת, ה־4 בינואר, ונעצרו לאחר שה-גיעו לכפר מוצאם בורקה, צפו-נית לשכם. בני משפחות העריקים וחבריהם בכפר מסרו לסופר „דבר" פרטים מלאים על הפרשה, שנאסרה עד כה לפרסום. אחד העריקים היה מבוקש בישראל ב-חשד שהשתתף בתקיפת התיירים בסבסטיה באוקטובר אשתקד.

ראשיתה של הפרשה בהתאר-גנות של כמה צעירים מהכפר בורקה ליד סבסטיה. את החבורה בת חמישה הצעירים ארגן טארק דגלאס בן הכפר, ששהה ב־1982 בביירות, בה נהרג אחד מאחיו בקרבות. אח שני שלו משמש קצין זוטר בפת"ח.

חמשת הצעירים, כולם בני מש-פחת דגלאס, ארבו באמצע אוק-טובר 85 לקבוצת תיירים במור-דות שומרון העתיקה ותקפו או-תה. מדריך התיירים הישראלי נפצע. כוחות הבטחון פתחו בס-ריקות. שלושה מהחמישה, אניס דגלאס, מאג'יד דגלאס והישאם דגלאס נמלטו למזרח הירדן. ה-שלושה חצו את הנהר במקום כלשהוא בצפון הבקעה וצה"ל לא הצליח לתופסם. שני האחרים, טארק ומאהר דגלאס, נתפסו ו-הועמדו לדין.

שלטונות הבטחון סימנו את בי-תיהם בכפר בורקה, אלא שבינ-תיים הוגשה עתירה לבג"צ למ-נוע את הריסת בתיהם.

אחד מהשלושה שברחו לירדן, אניס דגלאס, גוייס באמצע דצמ-בר לשרות חובה של שנתיים ב-צבא הירדני ונשלח לבסיס טירו-נים בנפת ארביד.

שבועיים לאחר גיוסם, יצאו אניס וחסן דגלאס מבסיס הטירו-נים, ובלילה שבין ה־4 ל־5 בינו-אר חצו את הירדן מערבה בס-מוך למקום שבו חצה אניס את הנהר מזרחה בבורחו מכאן. צה"ל גילה את החדירה בגדר המערכת, אולם לא הצליח ללכוד את השניים. ביום א' בערב הם הגיעו לבורקה.

אביו של חסן, שנדהם לראותו סיפר, כי בנו בא לבוש מדים יר-דניים, אחרי שהסתובב בשכם. ב' ביום נאסר חסן וכוחות הב-טחון הקיפו את בורקה בחיפו-שים אחרי אניס שהתחבא בחור-בה בקצה הכפר. בכפר ביקרו גם נציגים בכירים והרמטכ"ל ד-סמו כן צלום ביתו של אניס דגלאס ע"י אנשי בטחון.

שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון מוסר, כי אלוף פיקוד המרכז, אהוד ברק, וקצינים בכירים הג-שיכו אתמול לחקור את החיילים, שהיו עדים להיתקלות עם הח-ייל הירדני, במהלכה נהרגו שני חיילים ונפצעו שני חיילים א-חרים בבקעת הירדן.

פרשנים בירדן: כשלון שיחות חוסיין־ערפאת בגלל ארה"ב

מזהירים מחיזוק תפקידה של ברה"מ באיזור

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

סיבוב השיחות הנוכחי בין ער-פאת לחוסיין עלה על שרטון, לא-חר שלא עלה בידי שני האישים לגבש נוסחה, שתסלול את הדרך לשיתופו של אש"ף בוועידה בין לאומית.

השיחות נכשלו, לאחר שאש"ף דחה הצעה ירדנית ואמריקאית, לפיה אמור היה להתקיים, בשלב ראשון, משא ומתן מכין לקראת כינוס ועידה בין־לאומית, בהש-תתפות משלחת ירדנית פלשתינ-אית שאינה מורכבת מנציגי אש"ף. על פי הצעה זו ייצג אש"ף את הפלשתינאים בשלב שני במסגרת משא ומתן מדיני, אחרי שתמצא נוסחה מתאימה. לפיה יכיר אש"ף בהחלטות מועצת הביטחון 242 ו־338. לעומת זאת דחו הירדנים, כשמאחוריהם ניצבים האמריקאים, הצעה של אש"ף, המדברת על הכ-רה כלשהי מצידו בהחלטות 242 ו־338 תמורת הכרה אמריקאית ב-זכות ההגדרה העצמית של הפלש-תינאים במסגרת קונפדרטיבית עם ירדן.

אש"ף וירדן החליטו, שלא להכ-ריז על קרע ביחסים ביניהם בעקבות כשלון סיבוב השיחות האחרון. עמדה זו נובעת מרצון שני הצדדים לשמור על מסגרת של דיאלוג ושיתוף פעולה בי-ניהם. בקשר לכך מוסר מקור ברבת־עמון, שימשך גם הדיאלוג בין חוסיין לערפאת. ראש ממשלת ירדן, זיד א־ריפאעי, דיווח אתמול לממשלתו על כשלון השיחות בין ערפאת לחוסיין.

כישלון שיחות אלה בלם, לפי שעה, את היוזמה האמריקאית ו-הישראלית למתן תנופה לתהליך המדיני באיזור. פרשנים ירדנים טוענים עכשיו, כי כשלון השי-חות בין ערפאת לחוסיין מעיד על כשלון הדיפלומטיה האמריק-אית במזרח התיכון, וכי תופעה זו עלולה, לדעתם, לחזק את תפקידה של ברית המועצות באיזור ולה-ביא לשידוד מערכות בזירה הבין-ערבית.

אמיר אורן סופר „דבר" בארה"ב מוסר, כי לדברי מקורות מוס-מכים המחלוקת הישראלית־ירדנית אמריקאית בסוגיית הוועידה הבין לאומית צומצמה, אך טרם נפתרה בשיחות עוזר שר החוץ ריצ'ארד מרפי עם ראש הממשלה שמעון פרס ועם המלך חוסיין. לדברי המקורות המרחק הגדול בין עמדות ישר-אל וארה"ב עתידה גדולה מזו שבין ארה"ב לבין ירדן.

הראשון לציון מחייב הקמת בית כנסת בשטח הר הבית

הרב מרדכי אליהו: עליו להיות גבוה מהמסגדים

מאת יקיר צור, סופר „דבר" בירושלים

הראשון לציון, הרב מרדכי אלי-הו, מחייב הקמת בית כנסת על שטח הר הבית. בית הכנסת שיבנה צריך להיות גבוה יותר מכל המס-גדים הבנויים בהר הבית. הרב אליהו אמר דברים אלו בכינוס, שנערך אתמול בלשכתו. עם חברי תנועת נאמני הר הבית, גרשון סלומון והרב ישראל אריאל. בית הכנסת יוכל להבנות רק לאחר שיתבררו גבולותיו המדויקים של השטח המקודש בהר הבית. עד אז עומדת בעינה החלטת מועצת ה-רבנות הראשית, לפיה חל איסור על יהודים לעלות לשטח הר ה-בית.

בין הרבנים השונים, החוקרים את נושא הר הבית, קיימים חי-לוקי דעות לגבי שטחו המקורי של הר הבית. על פי המקורות התלמודיים שטחו של הר הבית בתקופת בית ראשון ושני היה קטן בהרבה משטחו בימינו ואין ספק, שבתקופות מאוחרות יותר הורחב שטח ההר. מועצת הרבנות ביקשה מרבני ישראל לעסוק ב-נושא הר הבית ולברר מהן ה-גבולות המותרים בכניסה. רק ל-אחר שיתברר על דעת הכל ומעל לכל ספק השטח המותר בכניסה יוכל להבנות במקום בית כנסת. על פי הפסוק „לרומם את בית אלוקינו" קובעת ההלכה, שבית הכנסת חייב להיות גבוה יותר מכל הבניינים שבסביבתו.

לוי דחה הצעת שמיר לשתף פעולה כדי להחליש את שרון

מאת עליזה הלר, סופרת „דבר" לעניני מפלגות

השר דוד לוי דוחה הצעה של אנשי שמיר לשיתוף פעולה, שמטרתו החלשת מחנה שרון בתנועת חירות ותיזוק של מחנה שמיר.

האמצעי לתכנית פעולה זו נועד להיות הרכב „ועדת האישיים", ה־מוסמכת להוסיף למניין צירי הועידה עד 10 אחוזים מסך כל הצירים הנבחרים בסניפים. אנשי שמיר הציעו, שיהיה למחנה רוב מוחלט בקרב חברי הועדה, וש־ייצוגו של מחנה לוי יעלה על ייצוגו של מחנה שרון.

השר דוד לוי דבק בחלוקה שוויונית בין שלושת המחנות ומוכן שיו״ר הועדה יהיה ח״כ דן מרידור, איש מחנה שמיר.

בינתיים שוב גוברת המתיחות ב„חרות" לקראת כינוס המרכז ב־יום שני הקרוב. בישיבת מזכירות התנועה אתמול הביעו דוד לוי ו־אריאל שרון תרעומת על כך שמ־אז ישיבת המרכז הקודמת, לפני כעשרה ימים, לא היו נסיונות אמיתיים להגיע להבנה ולהידברות שלשמן נוצרה יוזמת דחיית ה־מרכז והבחירות לועידה.

בבון מצפים לקריאת מובארק למעורבות אירופית במזה״ת

מאת זאב סטרוזינסקי, סופר „דבר" בגרמניה

בון (מיוחד ל„דבר"). — נשיא מצרים, חוסני מובארק, העושה כעת בביקור בגרמניה, עשוי לקרוא היום, במהלך פגישותיו עם שר־החוץ, גנשר והקנצלר הלמוט קוהל, לתיווך הקהילה האירופית בין ישראל לבין ירדן והפלשתינאים בסכסוך המזרח התיכון. כך מסרו לסופר „דבר" מקורות בבון. מובארק הגיע לבון אתמול וביקורו עומד להסתיים היום.

אתמול נפגש נשיא מצרים עם נשיא גרמניה, ריכרד פון וייצזקר, אשר אמר לו, כי הפתרון לסכסוך המזרח־תיכוני חייב להמצא על־ידי הצדדים לסכסוך. כמו כן נפגש מובארק עם שר הכלכלה, מרטין בנגמן, עם ראש ממשלת בוואריה, פרנץ יוזף שטראוס, וכן עם יו״ר המפלגה הסוציאל־דמוקראטית, וילי ברנדט ויו״ר הסיעה הסוציאל־דמוקראטית של הבונדסטאג, הנס יוכן פוגל. ברנדט ופוגל הביעו תמיכת הסוציאל־דמוקרטים בועידת שלום בין־לאומית במזרח התיכון. מובארק השיב, כי ועידה כזו חייבת לכלול גם את אש״ף.

גרמניה זהירה לגבי התוצאות הכלכליות של ביקור פרס

מאת זאב סטרוזינסקי, סופר „דבר" בגרמניה

בון (מיוחד ל„דבר"). — התוצאות הכלכליות של ביקור ראש הממשלה שמעון פרס בגרמניה אינן מוכרות בעלות השלכות קונקרטיות מיידיות, כך הסכימו מקורות גרמניים בבון, לאחר שובו של פרס לישראל.

המקורות אמרו בשיחה עם סופר „דבר", כי הצהרות שר הכלכלה הגרמני, מרטין בנגמן, על האינטרס הגרמני בשיתוף פעולה עם ישראל ועל הכוונה לעודד את ה־תיירות בין שתי הארצות, אינן אלא הכרזות רצון טוב בלבד. בנגמן לא התבטא לפרוייקטים קונקרטיים, אמרו המקורות וציינו, כי ממשלת גרמניה היתה מעדיפה מגעים בלתי אמצעיים בין גורמי משק ישראלים וגרמנים.

יחד עם זאת אמרו המקורות, כי הממשלה הגרמנית משתפת פעולה עם התעשיה ומסייעת לה בקשרי חוץ על ידי מידע וכלים כספיים כביטוח סיכונים וסיבסוד. על ישראל יהיה להביא בחשבון את המדיניות הגרמנית של תמיכה ב־שווקים חופשיים במסגרת שיתוף הפעולה בין שתי הארצות.

לדברי מומחים גרמניים, אין גם לצפות להשלכות מיידיות של ה־רעיון לשיתוף פעולה כלכלי בין אירופה לארצות המזרח התיכון. המומחים התרשמו, כי מדובר ב־חזון לעתיד. פרס העלה את ה־רעיון בעת שיחותיו עם קאנצלר גרמניה הלמוט קוהל, ומקורות ישראליים ציינו, כי קוהל הגיב בחיוב.

המערך והליכוד יחלו בקרוב לחפש מחליף לפרופ' זמיר

מאת מוכה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

המערך והליכוד יפתחו בזמן ה־קרוב במגעים על מנת לבחור במועמד מוסכם למשרת היועץ ה־משפטי לממשלה. זאת לאחר שה־יועץ המשפטי לממשלה, פרופ' יצחק זמיר, הביע באחרונה באוזני פקידים בכירים במשרד המשפטים את כוונתו לפרוש ממשרתו בפרוס השנה השמינית לכהונתו. זמיר אף הודיע באחרונה על כוונתו לפרוש אם כי לא שיגר על כך מכתב רשמי.

זמיר הביע באחרונה תרעומת על הסתייגות פומבית של כמה משרי הממשלה מהחלטות וחוות דעת שונות, שהגיש, וביניהן בנושא עתון „אלף ידיד" ו„המבך" וכן בקשר לעמדתו על החנינה ל־מחתרת היהודית. לשרים הגיעו לפני כחודשיים רמזים של שר החוץ יצחק שמיר, על אי שביעות רצון מתפקודו של זמיר. כבר אז היה ברור כי לאחר הרוטציה עשויה הממשלה להחליף את פרופ' זמיר.

ראש הממשלה שמעון פרס לעומת זאת הביע את שביעות רצונו באופן מלא מהיועץ המשפטי לממשלה, ואף הודה לו רבות על דרך תפקודו.

את היועץ המשפטי לממשלה ממנה הממשלה. לכן קרוב לודאי ש־בקרוב יחל במגעים קואליציוניים במטרה לבחור משפטן בכיר מקובל על הצדדים למשרה זו.

קציני ק.ג.ב משרתים באזור הנתון לפיקוח סוריה בלבנון

מאת דליה שרון, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). — מקורות מודיעין בלונדון מדווחים כי קציני „ק.ג.ב" משרתים באזור הנתון לפיקוח סוריה בלבנון. ה־ מסייעים לפעולות הטרור של ה־קיצוניים האיסלאמיים בעמק ה־בקעה. רובם מזדהה עם חומייני ומאומן על ידי איראן.

מקורות מודיעין צרפתיים מספרים, כי כאשר נחטפו 4 רוסים בלבנון בספטמבר שעבר ולאחר שאחד מהם נהרג, תפסו אנשי ה„ק.ג.ב". העובדים עם המודיעין הסורי, 10 בני ערובה. הם הרגו אחד מהם. חבר ב„חיזבאללה", והתחייבו, כי שאר ה־9 יומתו, אם שלושת הרוסים לא ישוחררו. ה־הרמז הועבר והרוסים שוחררו.

המקורות מגלים, כי במגע קיים חומייני קשרים הדוקים עם המפלגה הקומוניסטית „טודה". כאשר התגלה על ידי עריק של ה„ק.ג.ב" כי „טודה" התכוונה להפיל את חומייני, נותקו קשרים אלו אך עדיין קיימים קשרים בין ראש השירות החשאי האיראני, מוחמד ריישהרי, לבין ה„ק.ג.ב".

כספים להפלת השאה

יצויין, כי התובע הכללי האיראני למד באוניברסיטה במוסקווה. בשנות ה־60 המאוחרות העביר לחומייני כספים מגרמניה כדי לסייע בהפלת משטר השאה. אחרי עליית חומייני לשלטון דרך כוכבו. הוא היה מעורב בתפיסת הקונסוליה האמריקאית בטהרן על ידי „סטודנטים", היה מעורב בשנים 1982—1983 בארגון מהומות בין המוסלמים במשך העליה לרגל למכה, ונראה בבריטניה עם דרכון סורי. סבורים, כי כוונתו לארגן סטודנטים איראנים ולפתוח חשבונות בבנק סודיים בנדסי — אשר האיים הבריטיים.

רוצחי השוטר הרגוהו על רקע

(המשך מעמוד 1)

במשטרת ירושלים. הוא נחשב ל־שוטר מצטיין ומסור לתפקידו.

אתמול, סמוך לשעה שבע ושלושים בבוקר, נסע רס״ל ביאזי במכוניתו הפרטית מדגם פיאט למקום עבודתו בעיר העתיקה כ־שהוא לבוש בגדים אזרחיים. סמוך לשער יפו נצמדה אליו מכונית גולף ובתוכה שני אנשים רעולי פנים. הצעיר, שישב ליד הנהג, שלף כלי נשק אוטומטי וריסס את מכוניתו של ביאזי ב־יריות.

שמעון ואביבה בסיסו, שעברו אותה שעה במקום במכוניתם, נפגעו מרסיסים. שמעון בסיסו שנהג ברכבו מדגם רנו, גונן על אשתו בגופו והמשיך בתוך כך לנהוג לעבר רחוב יפו. הוא נפצע קל בעיניו ואשתו לקתה בהלם. אולם שניהם שוחררו מאוחר יותר לבתיהם במושב מטע בפרוזדור ירושלים.

כוחות משטרה מוגברים הגיעו מיד לאיזור הירי וסגרוהו לחקירה. למקום גם הגיעו מפכ״ל המשטרה רב־ניצב דוד קראוס, שפיקד על המרדף אחר הרוצחים הנמלטים.

על־פי מידע מודיעיני יצאו כוחות המשטרה בעקבות הרוצחים הנמלטים לכפר הערבי סילואן, הסמוך לעיר העתיקה בירושלים. הם גילו בוואדי את מכונית ה־גולף הנטושה, שנגנבה בירושלים, אולם נשקם, שנגנב כנראה, טרם נמצא.

לאחר מכן, עם הגיעם לבית החשוד ברצח, הם לכדוהו כש־הוא מתרחץ במקלחת ביתו. ב־חצר הבית בערה אותה שעה מדורה. בה שרף החשוד את בגדיו כדי להסתיר, ככל הנראה, ראיות נגדו.

משטרת ירושלים עצרה ארבעה חשודים נוספים מן הכפר סילואן, המוכרים למשטרה. כמו רבים ברצח. לפי שעה לא ברור, אם השותף לרצח הוא בין ארבעת החשודים שנעצרו. החשוד העיקרי הוא בן 22 ומוכר למשטרה מעבירות סמים ורכוש.

כשנתקבלה ההודעה על האירוע פנוסע שהמתין בתחנת אגד הסמוכה, סגרו מיד כוחות המשטרה את האיזור בחשש שמדובר בפיגוע חבלני.

במשטרת ירושלים שרר אתמול אבל כבד על רצחו של רס״ל ביאזי. שוטרים רבים שיבחוהו על מילוי תפקידו בנאמנות. אחותו רותי שוטרת במשטרת ירושלים אף היא, ומשמשת מזכירתו של ראש אגף החקירות.

הלווייתו של רס״ל ביאזי תיערך הבוקר בירושלים. הוא הותיר אחריו תינוקת.

„אבו נידל" ו„כוח 17" נוטלים האחריות

פאריז (ע״צ). — אלמוני ש־טילפן למשרדי סוכנות הידיעות הצרפתית בפאריז אמר, כי קבוצת אבו נידאל היא שביצעה את ה־התקפה על „סיור ישראלי" כדבריו, בירושלים המזרחית.

עוד נאמר בהודעה, כי אנשי החוליה, שנסעו במכונית פתחו ב־אש לעבר „סיור ציוני". אנשי החוליה חזרו לבסיסם „שלמים ו־בריאים", מציינת ההודעה.

ביירות (ע״צ). — גם „כוח 17" של יאסר ערפאת טען אתמול ל־אחריותו לפיגוע, שנערך במזרח ירושלים.

אלמוני, שטילפן לסוכנות ידיעות זרה בביירות אמר בשם „כוח 17": „קבוצת החלל מוחמד אל מצרי היא שתקפה רכב צבאי ישראלי בבאב אל חליל, בקירבת מזרח ירושלים, והרגה או פצעה את נוסעיו. הקומנדו חזר לבסיסו ללא אבידות".

דבר DAVAR دبار
מאוחד עם למרחב

העורכת — חנה זמר
משנה לעורך — דוד פרוהצר
מנהל כללי — אהרן קראוס

הוצ"ל – "דבר" בע"מ
נוסד בשנת "דבר" בע"מ
המערכת וההנהלה: תל־אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מיקוד 63233
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים 281860, 298032
סניפים:
תל־אביב, בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 63233
ירושלים,
המערכת: רח' הלל 38, טל. 243306/7, 243315
המינהלה: רח' הלל 16 טל. 231251/2
חיפה, רח' הנביאים 27
טלפונים 642111־2־3, מיקוד 33104

יומן ועידת היובל של הקונגרס היהודי העולמי

עשרות אלפי פושעים נאצים עדיין חיים ורבים מהם לא יובאו לדין

מאת מוכה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

מסמכים סודיים, שפורסמו באחרונה מגלים, כי קנדה בריטניה ומדינות מערביות אחרות נמנעו במתכוון להביא לדין פושעי מלחמה נאצים — כך מסר פרופ' ארווין קוטלר ממונטריאול בקונגרס היהודי העולמי.

לדבריו נענתה ממשלת קנדה ב־1948 לדרישת ממשלת בריטניה „לקבור את העבר", ולהפסיק את כל ה־הליכים נגד נאצים המתגוררים בקנדה וביניהם כמה מ־עוזריו הקרובים של הפושע הנאצי קלאוס ברבי.

פרופ' קוטלר הוסיף, כי ועדה מיוחדת גילתה באחרונה הוכחות נגד 15 נאצים לשעבר, המתגוררים בקנדה. „מטריד ביותר בענין זה שמי שהיו אדישים לגורל היהודים לפני שנות דור אדישים עתה לזכרם של היהודים ומתעלמים מהשואה", אמר פרופ' קוטלר.

ניל שר מארה״ב, הממונה על הטיפול בפושעים נאצים במשרד המשפטים האמריקאי, אמר, כי לדעת מומחים מערביים עדיין מתהלכים חופשים בעולם עשרות אלפים פושעים נאצים ורבים מהם לא יבואו כלל לדין. לדבריו הזמן פועל נגד החוק משום שעדים רבים מתים. בין הפושעים המובאים לדין כמעט כולם מכחישים כל קשר לפשעיהם ומאשימים דווקא את השוטרים היהודים במחנות בפשעים.

פרס: יש לנקוט כל דרך כדי לפתוח שערי בריה״מ

מאת מוכה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

ראש הממשלה שמעון פרס אמר אתמול, כי יש לנקוט את כל סוגי הצעדים על־מנת לפתוח את שערי ברית המועצות ולאפשר יציאת יהודים. „עלינו ללכת בכל דרך, דיפלומטיה שקטה, להפגין, לגייס חברים, לפנות למפלגות". לדבריו נושא זה צריך להשאר באופן מתמיד על סדר יומנו.

בדברו בטקס הסיום של כינוס היובל של הקונגרס היהודי העולמי אמר פרס, כי ישראל כמדינה צריכה אף היא להתקרב אל ברית המועצות. „אנו מקווים שרוסיה תשנה את מדיניותה". הוא הביע תמיהה על כך, שמכתב ששלח באמצעות נשיא הקונגרס היהודי העולמי אדגר ברונפמן לשליט ברית המועצות גורבאצ'וב לא נענה. הוא קרא לקונגרס היהודי העולמי שלא להתרשם מביקורת או כשלונות ולהפעיל מדיניות צעד אחר צעד עד ששערי ברית המועצות ייפתחו.

הוא הבהיר, כי ישראל תמנע השתתפות של ברית־המועצות בתהליך המדיני באיזור, אם זו לא תחדש את היחסים עם ישראל ותפתח את השערים לעליית יהודים. „אנחנו לא ביקשנו מהרוסים להשתתף בועידה בין־לאומית. אם הם רוצים למלא תפקיד עליהם ללכת, לפי כללי המשחק". לדבריו „אם הרוסים רוצים למלא תפקיד במשא ומתן לשלום, גישתם צריכה להיות קונסטרוקטיבית ואין הם יכולים למלא תפקיד חד־צדדי לטובת הערבים. בהתייחסו לתהליך המדיני אמר פרס כי מנהיגי אש״ף מבנה של מתרשלים, כי פניו של המלך חוסיין ל־שלום. הבעיה היא הפלשתינים אמר פרס. ואלה צריכים לבחור בין אש״ף בלי פתרון לבין פתרון בלי אש״ף. לדבריו ערפאת הרס כל סיכוי לשלום ולפתרון סביר. „עלי לומר הגיע הזמן להכרעה. אנו נכונים לשותף בחופשיות, ישירות במשמעותיות, כשווים. אבל צריך להיות מישהו שישיב לנו", אמר פרס.

סגן נשיא אורוגואי: עם ישראל יש לנו הסכמה רבה

מאת שלמה שפיר, סופר „דבר"

„גם אם אין אנו מסכימים עם כל העמדות המדיניות של ישראל, יש הסכמה רבה בינינו בבעיות היסוד שבין שתי מדינותינו הדמוקרטיות" — זאת אמר לי אתמול סגן נשיא אורוגואי, ד״ר אנריקה טאריגו, בכיר האורחים הדרום אמריקאיים בועידת היובל של הקונגרס היהודי העולמי, שננעלה אמש בירושלים. את השוואת הציונות לגזענות באו״ם הגדיר סגן הנשיא כאבסורד מובהק, שאין הדעת סובלתו.

ד״ר אנריקה טאריגו הדגיש, כי כמדינה שסבלה קשות בתחילת שנות ה־70 מטרור בחזית הפנימית, היא שוללת נמרצות כל פעילות טרוריסטית בחזיתות פנים וחוץ כאחד ומחייבת שיתוף פעולה מירבי במאבק נגד נגע זה.

ספרד תסייע להוביל להכרה בצורך במדינה פלשתינאית

מאת מוכה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

ספרד תקח מעתה חלק בתהליך־השלום בין ישראל למדינות ערב — כך אמר אנריקה ברון, שהיה שר התחבורה בממשלתו של פליפה גונזלס והמכהן היום כנציג ארצו בפרלמנט האירופי.

ברון הוא נציג ספרד בקונגרס היהודי העולמי. ברון, שבעת כהונתו כשר התחבורה והתיירות נחתם הסכם התעופה בין חברת „איבריה" הספרדית לבין „אל על", אמר, כי על ספרד לנצל את קשריה הטובים מאוד עם הערבים ואת הקשרים המתהווים עם ישראל כדי לעזור בתהליך שיכיר בצורך בהקמת מדינה פלשתינאית. לדברי ברון, יחסי ישראל וספרד נמצאים כיום בתהליך של נורמליזציה ובמדיניות של צעד אחר צעד יתהדקו ה־יחסים.

לדבריו בשטח המסחר התעשיה והתיירות יש לספרד ולישראל אינטרסים משותפים רבים.

„רק אחוז קטן מהשחורים מזדהה עם הסתות פאראחן"

מאת שלמה שפיר, סופר „דבר"

אחוז קטן בלבד של ציבור השחורים בארה״ב מזדהה כיום עם ההסתה האנטישמית של הכומר לואי פאראחאן, ועל כן אין המנהיגות השחורה מוצאת לנכון לחזור ול־הסתייג מדי יום ביומו מההצהרות שהוא משמיע — זאת אמר אתמול לסופר „דבר" חבר בית הנבחרים האמריקאי ג'וליאן דיקסון מקאליפורניה, מראשי קבוצת הצירים השחורים בקונגרס בוואשינגטון, המונה 20 חבר.

פרשת פאראחאן גרמה בחודשים האחרונים למתיחות בין יהודים לשחורים בקאליפורניה גם במישור הארצי, מה גם, שראש עיריית לוס־אנג'לס, תום ברדלי הדמוקראטי, לא נענה לדרישת הציבור היהודי להוקיע את ההסתה של פאראחאן.

עם זאת סבור דיקסון, שיש מקום להמשך שיתוף הפעולה המסורתי בין יהודים לשחורים גם בעתיד ולמאבק משותף נגד כל אפליה גזעית ודתית. גם אם ליהודים ולשחורים יש כיום אסטרטגיות שונות, מטעים דיקסון, הרי היעדים העיקריים עדיין משותפים לשניהם.

בין היתר הזכיר דיקסון את התנגדות היהודים להנהגת מיכסות לשחורים ולמיעוטים מקופחים אחרים במסגרת ה„העדפה לשם שוויון", אך הודה כי הוויכוח בעניין זה פחת באחרונה. דיקסון הצביע על תמיכתו המתמדת בכל הנוגע לסיוע כלכלי וצבאי לישראל כחבר ועדת המשנה של ועדת ההקצבות המופקדת על סיוע חוץ. הוא הטעים את התנגדותו לעיסקת ה„אייוואקס" לפני שנים אחדות, והדגיש, שאין ארה״ב צריכה לספק נשק חדש לירדן לפני שזו תצטרף לתהליך השלום.

„קודם למאבק בניאו־נאצים יש לעשות סדר בבית"

מאת סופרת „דבר"

דרישה לקונגרס היהודי העולמי להורות לכל הארגונים היהודיים לא לתת להבגא דריסת רגל במוסדותיהם, העלה במליאת הקונגרס מנחם רוזנספ, יו״ר הארגון הבין־לאומי של הדור השני לשואה. הוא אמר, שקודם שהיהודים יוצאים להלחם בניאו נאצים וניאו פשיסטים עליהם לעשות סדר בביתם.

שמיר: המצרים אינם רוצים בשלום אמיתי

מאת דני צידקוני, סופר „דבר" בדרום

„המצרים אינם מעוניינים ב־שלום אמיתי אלא במצב היחסים הנוכחי, כפי שהוא קיים עתה בינם לבין ישראל. והסיבה לכך רצונם להגיע שוב להגמוניה בעולם ה־ערבי", אמר ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, במהלך ביקור שערך אתמול במועצה האזורית שער הנגב. בתשובה לשאלות תלמידי המיכללה האזורית, אמר אתמול, שבעיית השלום אינה בעייה פנימית שבין המערך והליכוד, אלא בעייה מחלוקתית עם הערבים, שאינם רוצים להגיע לשלום עם ישראל. שמיר אמר, שהתעסקותו של השר ויצמן בעניני חוץ ומצרים אינה מפריעה לו, וכי, אם חושב השר ויצמן, שהוא יכול להוסיף למגעים עם מצרים מימד של ידידות, הוא אינו מתנגד לכך.

על הרוטציה אמר, שנוצרה ב־בית היוצר של מפלגת העבודה, וכי אינו סבור, שמי שהציע אותה לא יקיים אותה. לדעתו, קיומה של ממשלת האחדות הלאומית יהיה חיוני גם בעתיד. ראש המועצה האזורית, צבי הזן, קרא ל־ממשלה להשקיע את מירב המשאבים באיכלוס הנגב. שמיר, שביקר גם בקיבוץ ברור־חיל, נפגש שם עם בני יהודים מברזיל, כן ביקר במפעלים האזוריים ובמכללת ה־נגב.

מנדלבום: אפשר לקצץ בלי לפגוע בשרותים

מאת משה גבע

אפשר להוסיף ולקצץ בפעולות הממשלה בלי לפגוע בשרותים ל־ציבור. כך אמר אתמול נגיד בנק ישראל, ד״ר משה מנדלבאום, ב־מפגש השנתי של מנהלי התעשיה הכימית.

מנדלבאום ציין, כי שלב הצמיחה בושש להגיע, משום שהממשלה סילפה את כוונתו המקורית של בנק ישראל, ובמקום לצמצם את ההזרמות לסקטור הציבורי ו־להפנותם לסקטור העסקי, היא העדיפה לספוג ממנו 700 מיליון ש״ח ב־1985.

הנגיד קרא לממשלה לא לפגוע בחסכונות, שהם המקור העיקרי ל־צמיחת המשק. לדבריו, ירדו החסכונות בשנה שעברה מ־32 אחוז ל־23 אחוז, והם ימשיכו לרדת גם השנה, זאת למרות שההכנסה ה־פנויה עלתה.

בדבריו על ההיטל בסך 6 אחוזים על האשראי במטבע חוץ, הטעים מנדלבאום, שהכוונה היא לא לפגוע בהשקעות בתעשיה אלא למנוע הצפה מוניטרית. ההיטל לא יחול על אשראי ספקים, על אשראי למימון יצוא או על אשראי למימון ציוד.

ממקורות בבנק ישראל נודע ל„דבר", שהכוונה בהטלת ההיטל היא למנוע המרת דולרים לשקלים והזרמתם לשוק האפור.

עוד אמר הנגיד, כי גם התעשיינים הסכימו להטלת ההיטל, ב־תנאי שיוזל האשראי המקומי. הא־בן, בנק ישראל מציע לממשלה לשחרר 350 מיליון דולר לסקטור העסקי על־ידי התרת פרעון מוקדם של מלווה מפסיקים וגיוס הון מהציבור באמצעות אגרות חוב.

מונו כונסי נכסים ל„אילת קלאב הוטל"

מאת משה גבע

בית־המשפט המחוזי בתל־אביב הוציא אתמול צו לכינוס נכסיה של חברת „אילת קלאב הוטל", ש־היא חברה בת של „קלריז'". את הצו הוציא סגן נשיא בית המשפט המחוזי, ד״ר אליהו וינוגראד, ל־בקשת בנק ספנות הנושה המובטח העיקרי של החברה, ולבקשת עמותה של כמחצית מ־6000 רוכשי יחידות הנופש.

ככונסי נכסים מונו עוה״ד אלעזר חלף, נציג הבנק, ועו״ד אורי שטנדל, המייצג את הרוכשים.

עם מינוי הכונסים הושלמה ... קודם של רואה החשבון אוריאל להב, שהעריך, שלצורך השלמת בניית כפר הנופש יידרשו כ־10 מיליון דולר. גם ההערכה הראשונית של הכונסים, הנתמכת על־ידי חוות דעתו של אחד ממנהלי „קלריז'" לשעבר, מתבססת על סכום זה.

הבנק והרוכשים משתפים פעולה, וכצעד של רצון טוב, הסכים הבנק לדחות לכל חברי העמותה שני תשלומים חודשיים, בגין החזר ההלוואה שנטלו. על הלווים יהיה להחזיר את ההלוואה בשיעור ריבית של 3 אחוזים לחודש.

ההערכה היא, שלצורך זירוז השלמת הבנייה יהיו חלק מן הרוכשים מוכנים לרכוש שבוע נופש נוסף, כדי שלא להפסיד את השקעתם הראשונית.

הסכם ידידות בין הסתדרות י״ם לאיגודי איטליה

לראשונה בתולדות ההסתדרות נחתם השבוע הסכם ברית ידידות בין מועצת פועלי ירושלים לבין ק.ג.א.ל. איגוד העובדים ... נוסח ההסכם התגבש ביוזמת מזכיר ההסתדרות בירושלים ובסגנו שטורם — הממונה על הקשרים הבין־לאומיים בהסתדרות ב־בירה. מהצד האיטלקי חתמו, אלדו ריננטי מזכיר ק.ג.א.ל. ופרנסקו מסיקה — הממונה על הקשרים הבין־לאומיים.

משלחת ראשונה של מנהיגי ה־איגודים המקצועיים האיטלקים תגיע לירושלים בחודש מאי ה־קרוב.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ
TEVA

בתי מרקחת

תל־אביב
שחר (ברנדייס) — פנקס 27 — 441449.
זיוה — אצ"ל 52 שכ' התקוה — 378403.
ירושלים
פרקש — הפלמ"ח 28 — 636084.
חיפה
גאולה — חרמון 12 — 640466.
פתח־תקוה
קופת־חולים כללית — חיים עוזר — 905271.
בני־ברק — רמת־גן
פינצי — חיבת ציון 43 רמת־גן — 782821.
בת־ים — חולון
בלפור — בלפור 90 בת־ים — 583448.
אהרון — הופיין 52 חולון — 889153.
בתי מרקחת ליום שבת 1.2
תל־אביב
זיוה — אצ"ל 52 שכונת התקוה — 378403.
שדה דב — האונגר 3 תכנית ל' — 428510.
זיוה — אצ"ל 52 שכונת התקוה — 378403 — מוצ"ש.
שדה דב — האונגר 3 תכנית ל' — 428510 — מוצ"ש.
ירושלים
הר הזיתים — הר הזיתים — 287480.
מרפאת רוממה — המ"ג 28 — 523191 — מוצ"ש.
חיפה
הנשיא — שד' הנשיא 33 — 333312.
פתח־תקוה
קופת חולים כללית — חיים עוזר — 905271.
בת־ים — חולון
בני־ברק — רמת־גן
רמה — ז'בוטינסקי 65 רמת־גן — 7514483.

אלמקס
לכל המשפחה!

נפלה עטרת ראשנו
יקירנו
שמעון קושניר
מחלוצי העליה השניה ומייסדי תנועת המושבים
יקיר גבעתיים
איננו
הלויה תצא ביום א', כ"ג שבט 2.2.86
ארונו יוצב ברחבת עיריית גבעתיים בשעה 12.00־13.00
ויובא למנוחות בבית העלמין של קבוצת כנרת
בשעה 15.30. התחבורה תעמוד לרשות המלווים.
האבלים: בנו וכלתו דוד וחיה קושניר
בתו וחתנו ד"ר מיכל ויאיר אורון
בנו וכלתו ד"ר אורי וד"ר אסתר קושניר
נכדיו, נינתו וכל בני המשפחה
השבעה בבית אורון, רח' המעורר 8, גבעתיים

למשפחת צחובל
משתתפים בצערכם על מות
שבתאי צחובל
הניה וצבי ליבוביץ וב"ב

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו
יעקב (יונצ'יק) גברי ז"ל
נעלה לקיברו ביום א' כ"ג בשבט תשמ"ו
2.2.86 בשעה 15.30.
תתייחד עם זיכרו.
המשפחה
וקיבוץ ניר־עם

לחברנו **מוטי קרביאן** מנהל הסניף
אתך באבלך במות
אחיך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף ז'בוטינסקי
ההנהלה והעובדים

למשפחות צינדר ופרימן
אתכם באבלכם
בנפול הבן
שי
בית כפר בילו
והעובדים

הליברלים תובעים אישור מוסד רשמי של „חרות" להצעה להקים את הליכוד

מאת עליזה הלר, סופרת „דבר" לעניני מפלגות

המועצה הארצית של המפלגה הליברלית החליטה אמש ברוב גדול מאוד לקבל את הצעת ההנהגה של שרי „חירות" להקמת תנועת הליכוד, בתנאי שגם מוסד מוסמך של „חרות" יאשר אותה עד מועד הועידה, בתחילת מארס.

אם לא תאושר ההצעה במוסד מוסמך של „חרות", מרכז המפלגה או ועידתה, „תוקם הסיעה הליברלית בכנסת לאלתר", נקבע בסיפא של החלטת המועצה של המפלגה הליברלית.

נוסח הצעת ההחלטה שהובאה אמש להכרעת המועצה על־ידי השר יצחק מודעי גובש בישיבת נשיאות המפלגה הליברלית בביתו של מודעי שלשום בלילה, אחרי דיון שנמשך כארבע שעות. השרים מודעי ופת צידדו בנוסח החלטה על הקמת הסיעה הליברלית הנפרדת בכנסת לאלתר. השר נסים תמך במתן ארכה נוספת ל„חרות", ובסופו של דבר גברה עמדתו.

שליש ושני שלישים

בהחלטה שאימצה אמש המועצה הליברלית מדובר על כך „שלתנועת חרות יהיו שני שלישים ולמפלגה הליברלית שליש בכל המוסדות המשותפים של התנועה וכן בייצוג בכנסת ובגופים הציבוריים האחרים. הייצוג בכנסת ובכל הגופים הציבוריים האחרים, לפי יחסי הכוחות האמורים, יהיה עד תום שנת 1990".

סוף שנת 1990 נקבע כמחסום לשריון ייצוגם של הליברלים מתוך הנחה, שאם יהיו בחירות מוקדמות במהלך 1986, כפי שסבורים במפלגה הליברלית, יישמר לליברלים שליש מהייצוג ב־שתי קדנציות.

יצויין, כי בנוסח ההחלטה ש־התקבל עשתה גם „חרות" צעד לקראת הליברלים, בהסכימה לשנות את שיעור הייצוג של הליברלים ברשימה לכנסת מהצעתה המקורית על שמירת המצב הקיים (30 אחוז) לשיעור של 33 אחוז.

יו״ר נשיאות המפלגה הליברלית, יצחק מודעי, הודיע את נוסח ההחלטה שגיבשה הנשיאות לשרים יצחק שמיר ודוד לוי עוד לפני ישיבת המועצה, ושני השרים הביעו את שביעות רצונם ממנו.

אנשים · אנשים · אנשים

אילו

וולטר מונדייל (בתמונה), מי שהיה סגן נשיא ארה"ב בימי קארטר, נכשל, כידוע, במירוץ לנשיאות נגד רייגן. אתמול, בהיותו אורח של עמוס ערן, מנכ"ל „מבטחים", הקשיב לדברים תמים שאמר עליו המארח בברכתו. מונדייל הגיב: „חבל שלא היית צמוד אלי בימי מסע הבחירות. אילו היית על ידי אז, אולי הייתי היום נשיא". מונדייל הבטיח כי יוסיף לפעול למען ישראל, בראש ובראשונה בתחום הכלכלה. „עצמאות כלכלית היא דבר חיוני לעצמאות מדינית" אמר.

מזל טוב

מזל טוב לשחקן הבימה שמעון פינקל (בתמונה), שב־19 בפברואר ימלאו לו 80. פינקל, מוותיקי הבימה, מיעט לשחק בשנים האחרונות, את מרצו הרב הקדיש לכתיבת ספרים פולמוסיים שבמסגרתם בא חשבון עם ביתו הבימה. למרות הבליסטראות הרעשניות לא בוטרים לו בבית ואף מארגנים לו חגיגה בניצוחו של יהודה עפרוני שתתקיים ביום הולדתו בבית נשיא המדינה חיים הרצוג.

מירי פז

השתתפות

עמוס ערן (בתמונה), שארח את מונדייל, לא הסתפק בדברי במילות הערכה חמות לאישיותו ופועלו של האורח, אלא הוסיף גם דברי השתתפות בצערה של ארה"ב נוכח האסון במעבורות החלל. מונדייל אמר בתשובתו שארצו תמשיך במאמציה לכיבוש החלל ותתגבר להישגים בולטים בשטח זה יותר מבעבר, בין השאר לזכרם של האסטרונאוטים אשר ניספו בתאונה. גם המארח גם האורח ברכו בברכה מיוחדת את אחד המשתתפים במסיבה, את מוחמד בסיוני, מיופה הכוח המצרי. מונדייל נזכר בדבריו בימי קמפ דייוויד, שבזכותם יש עכשיו יחסים בין שתי המדינות והביע את משאלתו להעמקתם.

נסיעת מבחן

הקאנצלר הלמוט קוהל, ויו"ר הדירקטוריון של ביהוד"ר למכוניות דיימלר־בנץ, וורנר ברייטשוורט נוסעים נסיעת מבחן על דגם משוחזר של המכונית הראשונה בעולם — בנץ־מוטורוואגן משנת 1886. הנסיעה נערכה בטקס פתיחת תערוכה בשטוטגארט, הסוקרת היסטוריה של מאה שנות ייצור מכוניות.

(צילום רדיו של אסושיאייטד פרס)

ברכוש גדול

ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, יצא אתמול ברכוש גדול מביקורו הראשון בתנועה הקיבוצית בקבוצת בתום סוהר בשער הנגב. הענק לו ראש המועצה צבי חזן את מדלית שער הנגב. ספר על היחסים עם הערבים באיזור, ספר נוסף עבור רעייתו, חמישה חלילים המיוצרים בקבוצת גבים עבור חמשת נכדיו, וספרי ילדים פרי עטה של חברת איחוד הקיבוצים, גם כן עבור הנכדים. נראה שפרס למתנות יביא עימו שמיר לתנועתו יחס שונה לתנועה הקיבוצית מזה שהיה למנהיגה מבחוץ בבגין שדיבר על המיליונרים בקיבוצים.

דני צדקוני

ספרים בדיסקוטק

השבוע תנכב במלון „שרתון" בתל־אביב את פתיחתו של דיסקוטק חדש „רפלקשן 2000". היזמים המשקיעים מייחסים את השם ליצירה בשם זה של האמן ניקסון פולוך שבהשראתה עוצב השטיח במקום. לבד מעבדי ריקודים המתנתים, לכל האורבעל ציינו בדיסקוטק החדש גם ארועים תרבותיים ואפילו ספרותיים. אמרי שרוד אבירי נתן את „ואת תהיה" ספר חדש מפרי עטו בדיסקוטק תל־אביבי, תעשה זאת גם נאוה בלוך („לדעת גבר בעצמות") שתציין את צאת ספרה החדש „גברים מעדיפים פרנות" ב„רפלקשן 2000" של שרתון.

מירי פז

הפתעה

טבען של התחרויות, שהן צופנות בתוכן הפתעות, אולם ההפתעה שנגרמת בתחרות ע"ש פרנסוא שפירא המתקיימת בימים אלה, הפליאה גם את הרגילים בכגון אלה: נגן כלי הנקישה, בני קונייבסקי, 21, עבר לשלב ב' של התחרות שתתקיים ביום ד' הבא. זו השנה הראשונה בה ניגש נגן כלי נקישה לתחרות יוקרתית זו, ולמרבה הפלא, עומד בכבוד מול הכלים האחרים ואף עולה לגמר. הנגן הצעיר, הלומד שש שנים בהדרכתו של אלון בוה, נגן התזמורת הפילהרמונית, ביצע יצירות מאת באך ויצירות מודרניות.

בשלב ב', הוא שלב הגמר, יוכרזו הזוכים הסופיים.

שודדים רמי מעלה

הנשיא רונלד רייגן, יחד עם עמיתו הצרפתי פרנסואה מיטראן, ראש עיריית פאריס ז'ק שיראק ומנהיג המפלגה הקומוניסטית ז'ורז' מרש נראו שלשום כאשר הם עסוקים ב... שוד בנק בסן־סנט־דניס ליד פאריס. אין מדובר, כמובן, במנהיגים עצמם, כי אם בארבעה שודדים שחבשו מסיכות בדמות אישים אלה כדי למנוע אפשרות זהוי.

גדעון קרן, פאריס

הנסיכה דיאנה, גוחנת לעבר מעריצה צעירה שעמדה וצפתה בזוג המלכותי בעת טיולו ברחובות העיר קרלייל בצפון אנגליה. הנסיך צ'רלס ורעייתו קיבלו תואר כבוד מעיריית קרלייל. (צילום רדיו של אסושיאייטד פרס)

המדור נערך היום על־ידי עירית נחמני

אביו של סמל רייכל בהלוויית בנו שנהרג בבקעת הירדן:

כל הכבוד לצה"ל; בוז לממשלה

מאת יצחק מרידור, סופר „דבר"

רב־סמראי שי צינדר ז"ל, איש חיל השריון, בנם בן ה־19 של יהזר ורוחי צינדר מנצרת עילית, שנהרג ביום ד' כשנתקל במארב בגבול הירדן, הובא אתמול אחר־הצהריים למנוחת עולמים בחלקה הצבאית בבית העלמין בעירו.

אחר ארונו הלכו אלפים מתושבי נצרת עילית וספדו לו שני קציני צה"ל בכירים. אף לא נציג רישמי אחד ייצג את הממשלה או את הכנסת בבית העלמין. אמצעי התיקשורת נענו מלסקר את הלוויה לבקשתה המפורשת של המשפחה.

בשעות לפני הצהריים התקיים בבית הספר המקיף ע"ש שרת בנצרת עילית, שם למד והתחנך שי ז"ל, טקס התייחדות עם זיכרו, בהשתתפות המורים המחנכים ו־800 בתלמידי החטיבה העליונה של בית הספר. בכניסה לאולם ההתייחדות הוצב שלט, עליו נכתב „ישי שלנו איננו" וליד הוצב נר זיכרון. בקול רווי דמעות סיפרה אתמול המחנכת רות דרדוביץ' ששי ז"ל היה נער שקט ומופנם. „הוא למד בבית הספר במגמה הביולוגית, כנושא לעבודת הגמר הוא בחר בחסרי חוליות, עבודה שלכתיבתה נדרשת סבלנות ויכולת התבוננות. תמיד, כשהטילו על שי משימות הוא לא שאל למה, אלא אמר: „בסדר" ומילא אותן".

„במסיבת הסיום", סיפרה עוד, „ביקשתי מאלוהים, על פי המילים של נעמי שמר: „על כל אלה, על כל אלה שמור נא לי אלי הטוב". אבל כנראה שלא שמרו עליו מספיק טוב", אמרה המחנכת כשהיא ממררת בבכי.

(ע). — המונים ליוו אתמול את סמל רונן רייכל, בן 20, שנפל בהיתקלות בבקעת הירדן והובא למנוחות בחלקה הצבאית של בית העלמין בחולון, עיר הולדתו.

ההלוויה היתה מרגשת וסוערת. ההורים ובני המשפחה לא חדלו מלזעוק ולהטיח דברים, לעיתים קשים. „שכל עם ישראל ישמע אותי, שלא יקברו את בני, כל עוד לא אשמיע את דעתי", זעק האב עזיזים רייכל לפני הקבר הפתוח.

אחרי כן קרא: „הרמטכ"ל, אני מעריך אותך מאד. אבל למה לקחו אותו ממני? למה ממשלת ישראל בוגדת בצה"ל, בבטחון? בגלל זה בני רונן נהרג. אני מאשים את ממשלת ישראל. לצה"ל — כל הכבוד. לממשלה — בוז".

בלוויה נראו אלוף פיקוד המרכז אלוף אהוד ברק, אנשי היחידה ומפקדיה, אנשי משטרת ישראל, מאות מתושבי חולון ומוקירי זכרו של הנפטר.

רונן שירת בצה"ל שנתיים וחודש, כמפקד טנק. האומר היה להשתחרר בעוד שנה בקירוב. לדברי קרוביו, התכוון להמשיך בצבא ההגנה לישראל.

הוא נולד בחולון, שם סיים בית ספר תיכון מקצועי במגמת שרטוט בניין. מוריו, ידידיו ואנשי יחידתו נגררו עליו את ההלל וסיפרו כי הוא היה בחור מוכשר, מסור ועוזר לכל.

מפקד הגדוד של הסמל המנוח, קצין בדרגת סגן אלוף, ציין, כי רונן רייכל היה מפקד מקצועי מאד, וכי כל פיקודיו ידעו להעריכו ולכבדו. „בדורי הנרצח מבצע בך מצינך על המדינה", אמר. „זהו רצח בדם קר. אנו נמשיך בדרכך, כדי להגשים אותה".

3 מהגדה ביטלו עתירתם נגד גירושם מכיוון שלא ניתן להם לעיין בראיות

מאת דני רובינשטיין, סופר „דבר"

אמש ציפו בכל רגע לגרושם שלושה מתושבי הגדה המערבית, שביטלו אתמול במפתיע את עתירתם לבג"צ, כאשר עמד להערך דיון בעניינם. השלושה ד"ר עזמי שועייבי מרמאללה, עלי אבו הלאל מאל בירה והעתונאי חסן עבד אל פריג' ממחנה הפליטים א־דהיישה מואשמים על־ידי מערכת הבטחון בפעילות בארגוני החזית העממית והדמוקרטית לשחרור פלשתין והצבאו נגדם צווי גרוש מהארץ לפי תקנות ההגנה לשעת חרום.

בגילוי דעת, שפרסמו השלושה אתמול, הם מסבירים, כי מכיוון שבית המשפט לא מאפשר להם ולנציגיהם לעיין בחומר הראיות נגדם אין להם אפשרות להתגונן. כן לא מאפשרים להם לטעון לפי האמנות הבין־לאומיות. לפיכך הם בטלים את העתירות לבג"צ. „אנו דוחים את צווי הגרוש ועומדים על זכותנו להיות במולדתנו ולהאבק נגד גרושים", כותבים השלושה והדורשים לבטל את „צו העריצות", המורשה לגרשם.

לאחר שראש הרכב שלושת השופטים העליונים דב לוין קיבל את ביטול העתירות צפוי כאמור גרושם של השלושה בכל רגע בהתאם לשיקולי מערכת הבטחון.

הפגנה נגד הגרוש — מחר בצהריים עומדת להתארגן בירושלים הפגנה נגד צווי הגירוש. את ההפגנה יזמו ועד של ישראלים ופלשתינאים והם מבקשים להפגין נגד אלוף פיקוד המרכז, שהוציא את צווי הגירוש.

פיקרינג: ארה"ב כבר זכתה במסע נגד לוב; קדאפי כבר מדבר בגנות הטרור

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

ארה"ב כבר זכתה במסע נגד לוב, בכך שקדאפי התייצב מילולית נגד הטירור, בעוד שלפני כן הצהיר על תמיכתו במעשים כאלה, אמר שגריר ארה"ב בישראל תום פיקרינג בשיחה מיוחדת עם סופר „דבר".

השגריר פיקרינג סבור, כי אין מנוס מכך, שארה"ב וישראל ישאו בעול העיקרי של המאבק בטרור נוכח חולשתן של מדינות אירופה, הנתונות לסחיטה מצד מדינות ערביות. „הן שוגות כמובן", מוסיף השגריר; „שכן ככל שהן נכנעות לסחטנות כן הן נסחטות עוד יותר. ופליגנו להוזיל מכניעתן לסחטנות ואז יתברר שנשק הסחטנות כלל איננו נשק". בתשובה על שאלה אם אין מקום להגברת הלחץ על מדינות אירופה בנושא זה, אומר השגריר, כי האמצעי הטוב ביותר הוא הירידה בביקורי אמריקאים במדינות, שבהן אין נוקטים אמצעי בטחון הולמים. אמצעי נמרץ אחר, הפסקת טיסות לארצות שאינן נוקטות אמצעים כאותים הוא עדיין קיצוני מדי.

מקור אחר, הסבור גם כן, כי הירידה בביקורי אמריקאים עשויה להועיל בהמרצת מדינות אירופה לנקוט אמצעי בטחון הולמים, הביע צער על שגם ישראל נפגעה מכך, למרות שאמצעי הבטחון שהיא נוקטת הם מן הטובים בעולם לדעת מקור זה סובלת ישראל גם מהכעס שהתעורר ברעת הקהל האמריקאית בעקבות פרשת פולארד.

ועידה לחקר יהדות פולין תערך בבוסטון בשיתוף אוניברסיטת י־ם

מאת נח זבולוני

מוסד „טאובר" לחקר ההיסטוריה של יהודי פולין באוניברסיטת „ברנדייס" והמרכז לחקר ההיסטוריה וההתרבות של יהודי פולין באוניברסיטה העברית בירושלים, ביחד עם מכון ייוו"א בניו־יורק קיימו ועידה בין־לאומית לחקר יהדות פולין בשנים שבין שתי מלחמות העולם הראשונה והשנייה. הועידה תתקיים בבוסטון באפריל השנה.

בועידה, שתתקיים בקמפוס של אוניברסיטת ברנדייס ושתמשך 4 ימים, ישתתפו חוקרים ומומחים מישראל, מפולין, מארה"ב ומארצות מערב־אירופה. מטעם ישראל ישתתפו פרופ' אפרים אורבך, נשיא האקדמיה הישראלית למדעים, שישא את נאום הפתיחה. ההיסטוריונים הפרופסורים ד"ר שמואל אטינגר, ד"ר עזרא מנדלסון וד"ר שמואל ורסס, שישמיעו הרצאות ומחקרים על נושא זה.

מארגני הועידה מנמקים את כינוסה בכך שעד עתה לא הושם דגש, בחקר ההיסטוריה של יהודי פולין, על התקופה שבין שתי מלחמות העולם, תקופת יצירה, שגשוג ופריחה תרבותית וכלכלית, ליהדות פולין. לטענת החוקרים תקופת בכך, שהועידה תתרום להשיפת יחפה הישגית של יהדות פולין בתקופה זו. בנוסף על כך, הם בדעה, כי מגלל חקר השואה מפולין הוזנח פן זה של תולדות יהדות פולין, והמטרה היא, לפיכך, לתקן את המעוות.

הצי האמריקאי כבר אסף 450 ק"ג שברים מ„צ'לנג'ר"

מאת אמיר אורן,
סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). — רסיס עצם, השייך אולי לכף רגלו של אחד משבעת האסטרונאוטים שנספו ביום ב' במעבורת החלל „צ'לנג'ר" נמצא אתמול בחוף פלורידה ויבדק קודם בידי פתולוג של חיל האוויר האמריקאי, שהוזעק למקום בידי נאס"א — מסרה אמש רשת סי־בי־אס.

כף קאנאוורל (סוכנויות הידיעות). — ספינות הצי האמריקאי משו מהים יותר כ־450 קילוגרם של שברים ממעבורת החלל „צ'לנג'ר", בעוד מדעני נאס"א המשיכו בחקירת נסיבות האסון, שהביא למותם של שבעה אסטרונאוטים.

משמר החופים האמריקאי הודיע, כי ישתמש במכשירי „סונאר" כדי לאתר שרידים נוספים של המעבורת על קרקעית הים, ולאחר מכן יפעיל צוללנים כדי למשות אותם. העומק הממוצע באזור נע בין 9 ל־12 מטרים.

בתוך כך המשיכו מדעני נאס"א בחקירה אחר נסיבות האסון. הם בחנו את סרטי הווידיאו של רגעי האסון, כשהם מפרידים את הסרטים ליחידות של אלפית שניה. מקורות בנאס"א מסרו כי מהצפייה בסרטים עשויה לעלות העדות החשובה ביותר בחקירה.

השאלה בה מתמקדים החוקרים היא, האם נוצר הפיצוץ בשל תקלה במיכל הדלק החיצוני או בשל תקלה בשני סילוני ההאצה, הפועלים על דלק מוצק.

שני המאיצים פוצצו באוויר על־ידי אות רדיו מהקרקע, לאחר שאחד מהם איים ליפול על איזור מאוכלס. עתה חושבים המדענים, כי הפיצוץ גרם לאובדן עדויות מכריעות בפתרון תעלומת האסון.

„אנו זקוקים לכל חלק", אמר ריצ'ארד סמית, מנהל מרכז החלל קנדי. „אולם איננו יודעים היכן נמצא המפתח לתעלומה". ג'ס מור מנהל תוכנית „צ'לנג'ר", אמר כי הסיבה לאסון עשויה להתגלות רק בעוד חודשים רבים.

אמריקה המשיכה להתאבל אתמול על אסון החללית. אתמול שמה יד אלמונית שבעה דגלים לזכר שבעת הנספים במרכז החלל קנדי, בסמוך לאתר שיגור מעבורת החלל „צ'לנג'ר".

חבר הקונגרס ביל נלסון, שהשתתף בראשית החודש בטיסת מעבורת חלל אחרת, אמר כי יציע חוק, שלפיו ייקראו שבעת הירחים של אורנוס, שהתגלו לא מכבר, על שם שבעת האסטרונאוטים שניספו.

13 פוטרו מ„וולקן יציקה"

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

הנהלת „וולקן יציקה", מפעל שעבר לבעלות הקונצרן „אורדן", פיטרה אתמול 13 פועלים נוספים והיא תובעת מהפועלים שנותרו במפעל, 230 במספר, לממן את הפיצויים לחבריהם המפוטרים. מועצת הפועלים דחתה את הפיטורים בנימוק שאין לבצעם כל עוד לא הובטחו הפיצויים למפוטרים. מפ"מ מאשימה את ההנהלה בהפרה גלויה ומתמדת של הסכמי עבודה עליהם היא חתומה.

ההנהלה הודיעה שהפועלים יוותרו על תוספת שכר בשנת 1986, יסכימו להקפאה ברירות, לייקור והארוחות במפעל משקל אחד כיום ל־30 שקל.

חובת ההפקדה מופחתת ל־15%

מאת סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

חובת ההפקדה על היבוא תופחת מראשית פברואר מ־18 אחוז ל־15 אחוז וזה יהיה שיעורה החדש למשך חצי שנה. שר התעשייה והמסחר אריאל שרון חתם אתמול על צו בעניין זה. בכך חזרה בה הממשלה מהחלטה קודמת להקפיא את שיעור ההפקדה של 18 אחוז. הורדת ההפקדה מוזילה את היבוא ותעלה לקופת המדינה כ־20 מיליון ש"ח. ההערכה היא כי בדרך זו מבקשת הממשלה להקטין את הלחצים לעליית מחירים.

„יזרום תדיראן" יפגין נגד יבוא נורות מהונגריה

„18 עובדי מפעל „יזרום תדיראן" בירושלים יערכו בשבוע הבא הפגנה נגד שר התעשיה והמסחר אריק שרון, על כוונתו לחתום בראשית השבוע הבא על רשיון ליבוא נורות מהונגריה בהיקף של מיליוני דולרים", מסר היום ניסן הרפז מזכיר ההסתדרות בירושלים.

לדבריו, ההחלטה לתת רשיון יבוא של נורות תאורה מהונגריה פירושה פסק דין מוות למפעל הירושלמי הוותיק „יזרום תדיראן", שהוא היחיד במדינה המייצר נורות תאורה.

ח"כ שמאי: המערך פקד מורים ממפלגתו בבית־ספר

(עש"ת). — פעילות מפלגתית אסורה במוסדות החינוך. הבהרה חד־משמעית זו השמיע סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון במליאת הכנסת, בהשיבו בכך על הצעה לסדר היום, שהגיש חבר הכנסת יעקב שמאי מן הליכוד.

חבר הכנסת שמאי התייחס למקרה שארע לפני ימים אחדים בבית הספר הממלכתי על שם „אסיאס" בירושלים. שר החינוך אישר, כי יושב ראש סניף הסתדרות המורים בירושלים, שנבחרה מטעם המערך, באה לבית הספר לפקד מורים ממפלגתה. היא סברה, שהדבר לגיטימי, שכן תעמולת בחירות להסתדרות המורים מותרת.

שר החינוך ציין, כי בחוזרי המנכ"ל, שפורסמו במשך השנים נאמר עוד, כי „אין לקיים במוסד חינוך פעילות פוליטית כלשהי". אשר לבחירות להסתדרות המורים נאמר שם, כי „מאחר שמדובר בבחירות לאיגוד מקצועי, יותר לנציגי רשימות מתחרות להכנס לחדרי המורים ולעסוק בכל הקשור בבחירות אלה".

מדברים אלה, הוסיף שר החינוך, משתמע, שפעילות פוליטית מפלגתית אסורה במוסדות החינוך ואילו התעמולה לבחירות להסתדרות המורים מותרת. „יש להניח, שמנהלת בית הספר ,אסיאס' סברה בטעות, כי מאחר שהפנייה אליה היתה מצד יושבת ראש הסתדרות המורים, לא חל עליה האיסור. בינתיים, הובהר כבר העניין למנהלת".

9 הפסידו מכונית בגלל אי תשלום כרטיס הגרלה

(ע). — תשעה אנשים הפסידו את זכותם למכונית שעלו בגורל מגן דוד אדום, כיוון שלא שילמו את תמורת הכרטיסים לפני מועד ההגרלה. בדיקה, שערך מד"א לפי רשימות מחשב העלתה, כי התשעה קיבלו את כרטיס ההגרלה באמצעות הדואר ואולם לא שילמו את התמורה. לפיכך הפסידו, בהתאם לתקנון, את הזכייה שעלתה בגורלם. 4 זוכים מתוך 13 מכוניות, שהועלו בגורל, כבר קיבלו את זכייתם.

חלוקת הפרסים האחרים מהגרלת מד"א 1985 תתקיים ביום ד' 12.2.86 בשעה 12 בצהריים.

חדשות חוץ · חדשות חוץ · חדשות חוץ · חדשות חוץ · חדשות

הבולדוזר שבו השתמשו שלושת שודדי הבנק בעיר פדואה שבאיטליה, כדי לנפץ את קיר הבניין ולקחת מכספותיו 20 מיליון לירטות (כ־13,000 דולאר). השודדים נמלטו מהמקום במכונית ועדיין לא נתפסו.

חללית "וויג'ר" ממשיכה במסעה לכוכב נפטון

פאסאדינה, קאליפורניה (א.פ.) — החללית „וויג'ר־2" סיימה את משימתה בחקר הכוכב אוראנוס, לאחר שגילתה טבעת נוספת המקיפה את הכוכב. מדעני תוכנית „וויג'ר" חגגו אמש את הצלחתה במזיגת שמפניה והצהירו „אנו בדרכנו לנפטון".

„וויג'ר־2" תצלם שנית את כוכב אוראנוס בסוף פברואר, אולם המשימה העיקרית שלה לגבי כוכב זה הסתיימה שלשום. החוקרים הגדירו אותה במסיבת עתונאים כ„מצליחה באופן בלתי רגיל".

החללית, ששוגרה ב־1977, חקרה את כוכב סאטורן ב־1979 ואת יופיטר ב־1981. „החללית נמצאת במצב מצויין", אמר דיק ליזר מנהל פרוייקט „וויג'ר" במינהל החלל הלאומי.

„אנו מוכנים להמשיך ונגיע גם לנפטון", אמר אד סטון אחד מבכירי המדענים בתוכנית. וויג'ר תגיע למרחק של 3,200 מטר מנפטון ולמרחק של 9,600 קילומטרים מהירח שלו, טריטון, — באוגוסט 1989.

„זה עתיד להיות מבצע מהמם", אמר סטון במסיבת העתונאים, בעוד חבריו משיקים כוסות שמפאניה לרגל הצלחת המרכיבה של „וויג'ר" בחקר אוראנוס.

תגליתה האחרונה של וויג'ר — טבעת בלתי נראית ברוחב של 3,000 קילומטר המקיפה את אוראנוס — הוכרזה על ידי מדעני נאס"א. הטבעת החדשה היא ה־11 במספר. תשע טבעות נתגלו בצפייה מכדור הארץ ו„וויג'ר" גילתה את העשירית קודם לכן.

האופוזיציה בהאיטי: נפיל השלטון תוך שלושה שבועות

פורט או פרינס, האיטי (סוכנויות הידיעות). — תושבי העיר השניה בגודלה באי האיטי ערכו הפגנה רבת משתתפים נגד שליט האי ז'אן קלוד דובאליה, בקוראם לשביתה כללית בת שבוע. משקיפים ציינו, כי גל ההפגנות האחרון הוא האיום הגדול ביותר על השלטון בתולדות המדינה.

כמחצית מ־75,000 תושבי העיר כף האיטיאן יצאו לתהלוכה ברעש וצעירים, תוך קריאות סיסמאות נגד המשטר. יתר תושבי העיר עמדו בחלונות והריעו למפגינים. לפי ראייה סיפרו, שההפגנה החלה לאחר שעשרות צעירים התקהלו במקום, שבו [illegible] שבוע נהרגו 3 בני אדם ו־30 נפצעו.

תוך דקות ספורות, התקבצו במקום הרצח עשרות אלפי אזרחים. הם יצאו במסע לבית החולים המקומי, שם אושפזו נפגעי ההפגנות. כל צוות בית החולים, בכלל זאת חולים ורופאים, נטפל בידי המפגינים.

בכירי המפגינים מסרו לעיתונאים הודעה כתובה, שבה נאמר כי בין ה־12 ל־20 בפברואר תוכרז שביתה כללית במדינה. „אם אחרי השביתה יישאר דובאליה בשלטון, הוא יימשל על ארמונו בלבד ונעזיב אותו משם בקלות", נאמר בהודעה. …

… שעה בעיר לס קאייס שבדרום האי. כומר קתולי, שנמלט מהעיר, דיווח על ביזה המונית של חנויות, בתי ספר ומוסדות של גופים זרים. מהעיר גונאיב, הרביעית בגודלה במדינה, נמסר כי המון העלה באש את בית המשפט המקומי.

משקיפים ספרביים מציינים, כי אלה הן ההפגנות החמורות ביותר, מאז עלה ז'אן קלוד דובאליה לשלטון ב־1971, כיורשו של אביו „פפא דוק" דובאליה. המשקיפים אמרו, שזעם ההמון מופנה נגד הנשיא, משום שהוא מבזבז עשרות מיליוני דולארים בבניית ארמונות ברחבי העולם, בעוד ההכנסה הממוצעת בארצו עומדת על 100 דולאר לשנה. …

קבוצות הטרור בגרמניה מתכננות הסלמה בפיגועים

קלן (עי"צ). — ארגון הטרור המערב גרמני „סיעת הצבא האדום", ארגן אשתקד קבוצה חדשה של פעילים המתמחים בהתקפות על נמלי תעופה ובסיסים צבאיים — כך מסר אמש העיתון „אקספרס" המופיע בקלן.

העיתון, המסתמך על דו"ח של הלשכה להגנת החוקה, שהגיע לידיעתו, מסר, כי גרעין זה נפרד מ„אגף הקומנדו", שהוקם כדי לחטוף ולרצוח אישים, ובו כ־20 חברים.

לפי הדו"ח, יבוצעו השנה פיגועים נגד תעשיית הנשק, ראשי מפעלים, שופטים, פוליטיקאים ואנשי משטרה.

בדו"ח נאמר, כי יש לצפות להסלמה במעשי הטרור מכיוון שחוג האוהדים של סיעת הצבא האדום „נטש לאחרונה את עמדתו המתונה", וגיוס החברים לארגון הוגבר.

בשנה שעברה בוצעו בסך הכל 331 פיגועים במערב גרמניה, לעומת 251 ב־1984, כלומר עלייה בשיעור של 32 אחוז. היעדים המועדפים היו מפעלים, המשתתפים בפרוייקטים הנוגעים באנרגיה גרעינית.

שיא בגרעון האמריקאי: 150 מיליארד דולאר

וואשינגטון (רויטר). — הגרעון במאזן התשלומים של ארה"ב עלה ביותר מ־20 אחוז ב־1985 והגיע לשיא של 148.5 מיליארד דולאר. ב־1984 עמד הגרעון על 123.8 מיליארד — כך מסרה מחלקת המסחר האמריקאית אתמול.

העליה בגרעון עולה בהרבה על ההערכות של משרדי הכלכלה האמריקאים. שר המסחר האמריקאי, מלקולם בולדרידג', אמר בתוך כך כי הגרעון ב־1986 יהיה אף גדול יותר, וזאת בגלל הירידה בשער הדולאר.

הדולאר החזק היה הסיבה העיקרית לרווחיות היבוא לארה"ב והביא להפחתה בכושר ההתחרות של סחורות אמריקאיות בשוק הבין־לאומי. אולם, בחודשים האחרונים ירד ערך הדולאר, לאחר ועידת הפיסגה של שרי האוצר של המדינות העשירות במערב, שהחליטו על הורדה מכוונת בערכו.

הנשים בליכטנשטיין יצביעו בפעם הראשונה

ואדוז (ע.פ.). — נשות ליכטנשטיין יצביעו ביום א' בפעם הראשונה בתולדות הנסיכות הזעירה בבחירות לפרלמנט, לאחר מסע בחירות ערני בנושאי פנים, שכללו נושאי חינוך ואיכות הסביבה.

זכות ההצבעה לנשים הוענקה רק ב־1984 בליכטנשטיין ובכך היא היתה למדינה האחרונה באירופה, שהעניקה זכות זו. המצביעים החדשים בבחירות יהיו אם כך יותר משני שליש מכלל המצביעים, שמספרם מגיע ל־12.5 אלף.

חידוש נוסף בבחירות הוא השתתפותה של מפלגה עצמאית, הקוראת תיגר על הקואליציה של שתי המפלגות, השולטת בנסיכות מזה 50 שנה. שתי מפלגות הקואליציה מחזיקות בכל 15 המושבים בפרלמנט והמפלגה השלישית — איחוד של שוחרי איכות הסביבה, פמיניסטיות, ומורים — מקווה להשיג לפחות מושב אחד בבחירות.

שומרי הראש של הנשיא מוחמד ירו בראשי מפלגת השלטון בתימן

מוסקווה (סוכנויות הידיעות). — מלחמת האזרחים בדרום תימן פרצה לאחר ששומרי הראש החמושים של הנשיא עלי נאצר מוחמד חדרו לכינוס צמרת מפלגת השלטון והרגו שלושה ממנהיגי המפלגה — כך טען אתמול דיפלומט תימני במוסקווה.

הממונה על עניני דרום תימן בברה"מ סאיף סאלח חליד מסר בהודעה כתובה לסוכנויות הידיעות, כי הנשיא המודח מוחמד יועמד לדין, כאשר ייתפס. לטענתו, נמצא כעת מוחמד „בשיטוטים בין סעודיה לצפון תימן".

עוד אמר חליד, כי ראש ממשלת דרום תימן לשעבר, חידר אל־אטאס, מונה לנשיא הוועדה המרכזית של מפלגת השלטון הסוציאליסטית.

בתיאור הרשמי הראשון של אירועי תחילת ההפיכה, סיפר חליד כי 15 חברי ה„פוליטביורו" של המפלגה התכנסו ב־13 בינואר לישיבה רגילה. הם המתינו לבואו של מוחמד ושל שומרי ראשו. „לפתע הם נכנסו והחלו לירות על יושבי החדר", סיפר חליד.

באותה עת, כונסו ראשי הצבא לישיבה מיוחדת במקום אחר, ותומכיו של הנשיא ירו בהם והרגום. הנציג הדיפלומטי התימני לא ציין כמה מראשי הצבא נהרגו בפעולה זאת.

מוחמד עצמו נמצא כל אותה עת בעיר קטנה ליד הגבול עם צפון תימן והמתין לתוצאות ההפיכה. הוא התכוון להימלט מהמדינה, במקרה שההפיכה תיכשל. לטענת הדובר, גייס מוחמד שכירי חרב, כדי שיסייעו לו בתפיסת השלטון ואלה השתלטו על עמדות אסטרטגיות בבירה ובאזורי מפתח אחרים במדינה.

בתשובה לשאלה מדוע היה צריך הנשיא מוחמד לערוך הפיכה כדי לתפוס את השלטון שהיה בידיו בין כה וכה, ענה חליד כי „המפלגה היא השליטה במדינה" וכי מוחמד ערער על סמכותה. לדברי הנציג, המשמש כשגריר בפועל בברה"מ, נמתחה על מוחמד ביקורת בשל ניצול לרעה של סמכויותיו וכן בשל סטיות אידיאולוגיות ופוליטיות. „הוא לא רצה להאזין", אמר חליד.

„כשהבין מוחמד שהרוב בפוליטביורו מתנגד לצעדיו, ולאחר שהתהליכים הדמוקרטיים נכשלו — הוא בחר בג'נוסייד כנגד יריביו להשגת מטרותיו", סיפר חליד. הוא גם אמר שאיסמאעיל, שנחשב במערב למנהיג המורדים, נשאר בחיים, אך נפצע קשה ואושפז בבית חולים.

השגריר בפועל גם הודה לברה"מ „ולכל המדינות הסוציאליסטיות" על תמיכתן בארצו. — „חששנו מפני התערבות זרה בעניני ארצנו", אמר.

בתוך כך, נמסר מעדן כי הקרבות חדלו לחלוטין. אספקת החשמל והמים בעיר הבירה חודשה והשלטונות החלו בשיפוץ התשתיות שהוחרבו אחרי מלחמת האזרחים. עם זאת, מסרו תומכיו של הנשיא המודח, כי קרבות ממשיכים בעיר אביאן, שם מצא מוחמד מקלט לפני שנמלט מהמדינה.

דו"ח עצמאי מאשים: ממשל רייגן מתעלם מהפרות זכויות־האזרח

וואשינגטון (א.פ.). — הממשל האמריקאי מוסיף להתעלם מדיווחים על מעשי זוועה, שנעשים בידי כוחות פרו־אמריקאיים באמריקה המרכזית, אולם יחסו הכללי לנושא זכויות האזרח השתפר בשנה האחרונה — כך דיווחו אתמול ארבעה גופים פרטיים העוסקים בנושא זכויות האזרח.

ארבעת הגופים ציינו, כי ממשלו של רייגן נקט עמדה תקיפה יותר נגד מעשי שעשו מצד השלטונות בצ'ילה, האיטי, דרום קוריאה, ליבריה, הפיליפינים, דרום אפריקה, תורכיה ויוגוסלביה.

עם זאת צויין בדו"ח, כי הממשל נשאר דבק בעמדתו המוצהרת כלפי נושא זכויות האזרח באמריקה המרכזית במיוחד בניקאראגואה, אל־סאלוואדור וגואטמאלה.

בנושא ניקאראגואה נאמר בדו"ח, כי ארה"ב מגנה ומסלפת את מעשיה של ממשלת ניקאראגואה ומלמדת זכות לעומת זאת על מעשיהם של מורדי ה„קונטראס", הנלחמים בממשלת ניקאראגואה בתמיכת ארה"ב.

בתוך כך נמסר, כי הקונגרס האמריקאי נענה לבקשתו של רייגן לספק סיוע צבאי למורדי ה„קונטראס". המדובר בסיוע של 100 מיליון דולאר, שמחציתו הוא סיוע צבאי. בשנה שעברה דחה הקונגרס בקשה דומה לסיוע צבאי ואישר סיוע בסך 27 מיליון דולאר למטרות „הומאניטריות".

בדו"ח של הקבוצות לזכויות האזרח מואשם ממשל רייגן גם בכך, שהתעלם ממעשי כוחות הבטחון באל סלוואדור וגואטמאלה שהואשמו ברצח שיטתי של מתנגדים פוליטיים. „הממשל האמריקאי טוען כי הבחירות במדינות האלה שמו קץ לפגיעות בזכויות האזרח, ואילו אנו טוענים, שלטון החוק חייב לשרור בהן", — נאמר בדו"ח.

הדו"ח משבח את שגרירות ארה"ב בצ'ילה, שחידשה את קשריה עם ארגוני זכויות האזרח במדינה. אולם הוא מותח ביקורת על ארה"ב על כך שהגדילה את הלוואותיה לממשלת צ'ילה, הממשיכה להפר בשיטתיות ובאכזריות את זכויות האזרח.

„הממשל חושב שמה שטוב לארה"ב — טוב לזכויות האזרח. אנו מקווים שהממשל יבין כי מה שטוב לזכויות האזרח — טוב לארה"ב", פסק הדו"ח.

ארבעת הארגונים הם ארגונים אמריקאים, המנטרים על מצב זכויות האזרח במדינות בגוש המזרחי, בדרום אמריקה ובאסיה. מנהל המחלקה לזכויות האזרח בממשל האמריקאי [illegible] אמר כי הוא אינו יכול להגיב על הדו"ח משום שזה לא הגיע לידיו.

יורש העצר הספרדי נשבע אמונים לחוקה

מאדריד (א.פ.). — הנסיך פיליפה, יורש העצר לכתר הספרדי, נשבע אמש אמונים לחוקה הספרדית ביום הולדתו ה־18. היתה זו הפעם הראשונה, שחבר בית המלוכה הספרדי נשבע אמונים לרפובליקה.

על־ידי השבועה הבטיח פיליפה את חוקיות הירושה וזאת על פי החוקה החדשה שהתקבלה ב־1978. לפי החוקה, ספרד היא מלוכה קונסטיטוציונלית. ב־1930 הודח מכתרו המלך אלפונסו ה־13, אבי סבו של פיליפה ואז כוננה בספרד רפובליקה.

הטקס נערך בנוכחות של כל … חברי הנבחרים הספרדיים וכל משפחת המלוכה. פיליפה נשבע „למלא בנאמנות את התחייבויותיו המלכותיות, למלא ולכבד את החוקה והחוקים, לכבד את זכויות האזרחים ואת זכויות הקהילות האוטונומיות".

תוארו הרשמי של פיליפה הוא נסיך אסטוריאס, והוא התואר המקובל ליורש העצר של הכתר הספרדי. אסטוריאס היתה נסיכות עצמאית בצפון ספרד ושם החל הכיבוש הנוצרי המחודש של חצי האי האיברי מידי שליטיו המוסלמים במאה ה־… לפני …

שוטר נתן לעצמו דו"ח על חניה — ושילם הקנס

קליארי, איטליה (עי"צ). — שוטר בעיר הקטנה קארבוניה שבאי האיטלקי סרדיניה, רשם לעצמו דו"ח על חניה אסורה, או מתוך רגש אחריות מוסרי, או אולי מתוך שלומיאליות.

לאחר שהחנה את רכבו באיזור אסור לחניה, פתח השוטר בעבודתו, וכעבור זמן קצר הדביק דו"חות על כל המכוניות שחנו במקום, כולל מכוניתו.

הוא גילה את הדבר רק לאחר שחזר לתחנת המשטרה, כשטיפל בדו"חות. חבריו, שאישרו את הסיפור, סירבו עם זאת לגלות את שמו. הם גם מסרו כי הקנס כבר שולם.

לחברה מסחרית גדולה בת"א
דרוש
יזם פרוייקטים חקלאיים ואגרו תעשיתיים

הכישורים הדרושים:
1. ידע רחב בחקלאות, ותעשיה חקלאית.
2. השכלה גבוהה פורמלית בכלכלה ו/או חקלאות.
3. נסיון בניהול משא ומתן ברמה גבוהה.
4. נסיון בפעילות בפרוייקטים בחו"ל, רצוי בארצות מתפתחות, לפחות 5 שנים.
6. מקום העבודה בארץ.

המעונינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 2170 תל־אביב
רק מועמדים מתאימים ייענו.

אינטל

אינטל הינה החברה המובילה בעולם בתחום רכיבי מיקרו מחשבים.
אנו מרחיבים את השרותים שאנו מספקים ללקוחותינו, לשם כך אנו זקוקים למחלקת סיוע ללקוחות

פקיד/ת חיוב ללקוחות
משרה מס' 1031

כישורים נדרשים:
* רקע בהנהלת חשבונות.
* נסיון בעבודה עם לקוחות בתחום דומה.
* נסיון בעבודה עם מחשב – יתרון.
* שליטה בשפה האנגלית.
* רקע בעבודת מזכירות – יתרון.

אם הנך בעל(ת) יוזמה ומעוניין(ת) באתגר מקצועי, הצטרף(י) לצוות מעולה, צעיר ודינמי במפעל מתפתח בעל שיטות נהול מתקדמות המיישם טכנולוגיות עתירות מדע.
פנה(י) בכתב בצרוף קורות חיים, ת.ז., גליון ציונים ומספר טלפון, למחלקת גיוס עובדים.
אינטל סמיקונדקטור בע"מ
ת.ד. 43202, עתידים, ת"א 61430
-סודיות מובטחת-

דנאל (אדיר יהושע) בע"מ — שירותי כח אדם

לסניפנו בירושלים דרושים
* מהנדס תהליכים/חומרים
לתפקיד בכיר. נסיון 5 שנים
רצוי רקע בציוד מיקרואלקטרוניקה.
* מהנדס מכונות
לתיכנון קווי ייצור
רקע בזיווד לציוד מיקרואלקטרוניקה.
* פיזיקאי
לתפקיד ניהולי, רצוי תואר שלישי
ידע ונסיון בתחום חצאי מוליכים.
(יש לשלוח קורות חיים)
* מהנדס אלקטרוניקה
להעברה לייצור
רצוי נסיון בטלקומוניקציה.
* הנדסאי אלקטרוניקה
בוגרי הי"א, נסיון 3 שנים במערכות מוטסות קרקע.
לכל התפקידים תנאים טובים למתאימים
„דנאל" רחוב יפו 66 ירושלים.
טלפון: 02-227105, 02-226377.

קלאריטי
(לשעבר סופטל)
VLSI / תיב"ם

קלאריטי בע"מ הינה חברה ישראלית מהמתקדמות בעולם בתחום מערכות CAD/CAE לשטח המעגלים המשולבים. פיתוח המערכות נעשה במרכז החברה בהרצליה פיתוח, והשיווק דרך חברת־הבת: CLARITY SYSTEMS INC המוקמת בעמק הסיליקון בקליפורניה. מערכות התיב"ם של קלאריטי מיועדות לתת תשובה כוללת לבעית תכנון רכיבי VLSI, ובפיתוחן הושקעו עד כה עשרות שנות אדם.

דרושים לנו,

מנהלי פתוח תכנה
מערכות התיב"ם אותה אנו מפתחים נמצאת בשלבי פיתוח סופיים ועל סף הגדרת דור העתיד. זוהי מערכת המשלבת הנדסת אנוש, מסדי נתונים, גרפיקה, טפולוגיה, שפות תכנות וקומפילציה, תכנות מדעי האלגוריתמים. המערכת מפותחת תוך שימת דגש על מתודולוגיות תכנה חדישות, איכות מוצר, תיעוד ובדיקות תכנה.
התפקיד כולל ניהול מספר צוותי פיתוח, משלב ההגדרה והאפיון ועד לשלב ההעברה ללקוח. כמו כן, השתתפות פעילה בהגדרת מוצרים חדשים לדור העתיד.
הכישורים הדרושים:
★ נסיון של 3 שנים לפחות בניהול פרויקטי פיתוח תכנה.
★ יכולת טכנית מעולה, יוזמה וסעוף.
★ השכלה אקדמית במדעי המחשב או במקצועות רלוונטים.

אחראי מרכז המחשבים
בקלאריטי מעל 50 מחשבי APOLLO, המחוברים ביניהם ברשת תקשורת מהירה וציוד היקפי מגוון.
התפקיד כולל תמיכת SYSTEM שוטפת; פיתוח כלים (לבקרת הרשת, הנדסת תוכנה וכו'), ניהול צוות תחזוקה, קשר עם חברת O. APOL וספקי ציוד בארץ ובחו"ל.
הכישורים הדרושים:
★ נסיון של 3 שנים לפחות בתמיכת SYSTEM.
★ הכרות עם UNIX - יתרון.
★ השכלה אקדמית במדעי המחשב או במקצועות רלוונטים.

בקלאריטי אנו מטפחים סביבה יחודית בה מהנדסי תכנה, מתמטיקאים ומהנדסי אלקטרוניקה חוברים יחדיו לפיתוח מוצרי העתיד בתחום VLSI, תוך שימוש בטכנולוגיות וציוד שהם "STATE OF THE ART".
בנוסף, הנהנה מתנאי שכר מעולים, קידום אישי ונגיות בחברה שיעשו אותך לשותף מלא בהצלחה.

— סודיות מובטחת —
קלאריטי בע"מ רח' מדינת היהודים 60, ת.ד. 3112 הרצליה 46103
טל. (052)551633
— ההודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד —

לביה"ס קרב לאקסטרנים
דרושים מורים
להכנה ליחות בגרות בשעות הערב
במקומות ובמקצועות הבאים:
* תל־אביב טל' 03-461106
מתמטיקה 5 יחידות, פיזיקה 5 יחידות, תנ"ך.
* ירושלים טל' 02-222340 מתמטיקה.
* חיפה טל' 04-641040 אנגלית, מתמטיקה 5 יחידות, פיזיקה 2 יחידות.
* באר שבע טל' 057-71690 ביולוגיה, גיאוגרפיה, מתמטיקה 5 יחידות, פיזיקה 5 יחידות, ספרות.
* * *
מורים בעלי נסיון בהכנה לבגרות מתבקשים לפנות ברחובות לטלפונים הנ"ל.
* תנאים טובים למתאימים *.

פילת
פסיכולוגיה יישומית

להברה יחודית בעלת אופי תעשייתי
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
אחראי על יזום ומעקב אחר נושאי פיתוח ופיקוח על עבודת אחזקה ופיתות.
מועמד מתאים יהיה מהנדס אלקטרוניקה בעל נסיון של לפחות שלוש שנים בתחום, התמצאות במערכות מכשור ובקרה ובמערכות לוגיות דיגיטליות. רצוי נסיון במערכות קשר אלחוטי. ידע בתשמל - מהווה יתרון.
מקום העבודה באזור המרכז.
נא לפנות בכתב יד בפירוט מכסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, לפילת בע"מ, דרך פ"ת 53 תל־אביב, 67138.
נא לציין על המעטפה "מהנדס אלקטרוניקה מס. 1350"
סודיות תישמר בקפידה

למפעל עתיר ידע
דרוש
מנהל מערך הבטחת איכות
דרישות למשרה:
● השכלה אקדמאית בתחום הנדסה ופיסיקה.
● נדרש נסיון קודם והשתלמויות בתחום הבטחה וביקורת איכות.
● המועמד המתאים ישולב בצוות הבכיר של החברה.
מקום העבודה / איזור התעשיה הרצליה פיתות.
נא לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 2088, הרצליה 46120.
סודיות מובטחת.

דרוש איש מכירות
למיקרופילים
לראיון 03-661456 תמי מיום א'

למפעל מזון ארצי
דרוש
מנהל טכני
לעבודה באזור גוש דן
הכישורים הדרושים:
★ בעל ידע מקיף במכונאות וחשמל.
★ יכולת ניהול ופיקוח על צוות בעלי מקצוע.
★ בעל נסיון מוכח בתפקיד דומה.
★ רצוי מהנדס או הנדסאי.
בעלי הכישורים הנ"ל יפנו בכתב יד לת.ד. 33263 ת"א בציון נסיון קודם עבור „מנהל טכני".
— סודיות מובטחת —

למוסד פיננסי גדול
דרוש
מתמחה בראיית חשבון
לעבודה במחלקת הביקורת
העבודה באזור תל־אביב.
*
המעונינים יפנו בכתב יד כולל קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 6335 תל־אביב, 61063, עבור „משרה מס. 67".

הח"כים חגגו 37 לכנסת לאורך הגבול

מאת שמעון חיים, סופר "דבר" בצפון

לרגל מלאת 37 שנה להיווסדה של הכנסת, ובמסגרת האירועים המגיעים לציון המאורע, "פשטו" אתמול מרבית הח"כים על יחידות צה"ל השונות ברחבי הארץ ד התארחו בפיקודי צה"ל, בבסיסי ומוצביו לאורך הגבולות. במסגרת זו נפגשו הח"כים עם חיילים וקצינים, שמעו מהם סקירות מ־צב ושוחחו עימם בנושאים אקטו־אליים שונים. לפיקוד צפון ה־גיעו אתמול עשרה ח"כים מכל הקשת הפוליטית ולאחר ששמעו סקירה על המצב לאורך הגבו־לות בצפון מפי ראש מטה פי־קוד צפון הם התפזרו לבסיסים ומוצבים בגולן ולאורך גבול הל־בנון. בעוד הח"כים התעניינו ב־שיחותיהם עם החיילים על תנאי השירות, השפעות קיצוצי התק־ציב ותיסמונת ה"ראש הקטן", ה־פוקדת חיילים רבים בצה"ל, שא־לו החיילים על נושאים, המע־סיקים את הכנסת ובראשם הגנ־ענות, מעמד הדמוקרטיה והאווי־רה השוררת בכנסת. הח"כים ו־החיילים העירו, כי במהלך ה־פגישות היו חילופי דברים גלויים בין האורחים למארחיהם. כמה מהנושאים, שהעלו החיילים, מת־כוונים הח"כים להעלות בוועדות הכנסת ובמליאה.

כשרואים את הפוגרום בא לבכות, אבל מזל אומרת אחרי השוד: הודו לה' נשארתי בחיים

אז קשרו עוד זקנה ושדדו אותה, למי אכפת? (תצלום: יצחק הררי)

מאת אריאל בן עמי

עוד שוד של זקנה בירושלים. למי איכפת? הוא בסח נרשם באיזו שהוא סטטיסטיקה של מספרים בלי שמות של הזקנים. מחר יהיה פתוח חדש ואולי גם עוד זקן שידביצו לו במיטתו, יקשרו אותו ויוציאו ממנו את קיצבת הזיקנה העלובה, שאינה מספיקה לו בלאו הכי.

אתמול זה קרה לגברת מזל בן־עזורא בת השמונים מקטמון בירושלים. הגברת בן־עזורא שבה לביתה מביקור אצל בתה בפתח תקוה. לפני כן הלכה לביטוח הלאומי לקבל את קיצבת הזיקנה בסך 150 שקלים חדשים.

יש בבואה בארץ הזו היות אדם שעקבו אחריה, שהבינו באנשים שבה בלילה התפרצו שלושה בריונים לביתה הם לא לקחו סיכונים מיותרים נגד אשה בת שמונים, המתקשה ללכת על רגליה. הם נכנסו רעולי פנים, שמא חלילה לא יזהו אותם. קשה להאמין, שהסתירו את פניהם מבושה. הם עמד אחד מהם עם סכין על צווארה של הגברת בן־עזורא ואמר לה "את הכסף ואת הזהב שלך, או שנהרוג אותך".

הגברת בן־עזורא נתנה להם 150 שקלים חדשים. אין לה יותר מזה. היא נשבעה שאין לה זהב. בינתיים הפכו שני הבריונים האחרים את הבית ושפכו את כל מגירותיה על הרצפה, כדי להיות בטוחים שהגברת בן־עזורא בת ה־80 לא תרדוף אחריהם בעזרת ההליכון שלה — הם קשרו אותה למיטה.

בבוקר בא מימון השכן, במקרה לבקר אותה. "אליהו הנביא, אליהו הנביא" קראה בקול בן־עזורא כששמעה אותו. הוא התיר אותה ממיטתה שנכפתה אליה.

"כשראיתי את הפוגרום הזה, בטו עיני לאגור משטה, בא לי לבכות, אבל גברת בן־עזורא אשה בודדה בת 80 אמרה לי 'הודו לה' כי לעולם חסדו. תראה נשארתי בחיים'".

אז שודד עוד זקנה בירושלים בלילה במיטתה. מישהו עכשיו חוגג עם קיצבת הזיקנה שלה. למי איכפת?

יו"ר 'פן אמריקן' שהגיע בטיסת בכורה: בקרוב יחלוף שפל התיירות מארה"ב

מאת אריה אדר, סופר "דבר"

השפל הנוכחי בתיירות מארה"ב יחלוף בקרוב, סבור יו"ר פן אמ־ריקן אדוארד אקר.

בשיחה בלעדית עם סופר "ד־בר" אמר אקר, כי השפל הנוכחי נובע מהיסוסי האמריקאים לצאת אל מחוץ לארה"ב כתוצאה ממעשי הטרור בחצי השנה האחרונה, וכן בשל הפיחות בערכו של הדולר בהשוואה למטבעות האירופיים. עם זאת אמר אקר, כי כתוצאה מהמצב המיוחד בישראל השתפרה האטרקטיביות היחסית של בילוי חופשה כאן בהשוואה לארצות אירופה.

אקר, שבא לארץ בטיסת הב־כורה הרשמית של חברת התעו־פה האמריקאית, המקיימת זה ש־לושה חודשים קו סדיר מניו־יורק דרך פאריס לתל־אביב, יצא אתמול בבוקר חזרה לארצו. ב־שהותו בת 40 השעות בישראל נפגש בין היתר, עם הנשיא הר־צוג וכן עם שרי התחבורה והתיי־רות חיים קורפו ואברהם שריר. בטיסת הבכורה הגיעו בין היתר השגריר לשעבר סול לינוביץ, ה־משמש יו"ר משותף של פן־אמרי־קן, והשגריר לשעבר סמואל לו־איס ורעייתו, שגריר ישראל ב־ארה"ב מאיר רוזן והשגריר ה־כלכלי דן הלפרין וכן מנהיגים י־הודיים בראשותו של האוורד סקווירסקי.

בתשובה על שאלת סופר "דבר" הביע יו"ר פן אמריקן שביעות רצון רבה מהקו הישראלי ואמר, כי ההתעניינות בקו עולה על ה־תחזיות.

לסופר "דבר" נודע בקשר לכך, כי לאחר שבחודשיים הראשונים של הקו הגיעה התפוסה ל־37.5 אחוזים בלבד, היא עלתה החודש לכדי 80 אחוז ויותר כתוצאה מ־מיבצע מכירות, שערכה החברה בדרום אמריקה. בארגנטינה בל־בד נמכרו 26 אלף כרטיסי טי־סה לישראל. תוקפם של הכרטיסים עד אוקטובר. החודש בלבד באו לארץ בטיסות פן אמריקן 1300 מבקרים מדרום אמריקה.

בתשובה על שאלה נוספת א־מר אקר, כי פן אמריקן סיימה את 1985 ברווח לאחר כמה שנים שבהן הפסידה עשרות מיליוני דו־לר. כדי להיחלץ מקשייה מכרה החברה כמה מנכסיה, ביניהם את כל המערך שלה באוקיינוס הש־קט. המפנה בעסקיה של פן אמריקן חל במחצית השניה של 1985.

בג"צ הורה לבורסה לנמק מדוע נאסר על עיתונאי להיכנס לאולמות המסחר

בית הדין הגבוה לצדק, הוציא אתמול צו על תנאי, שניתן על־ידי השופט גבריאל בך, לבקשת "גלובס", מפרסמי העיתונאי יואב יצחק, המורה לבורסה (יחד עם שר האוצר, ועדת הכספים של הכנסת והרשות לניירות ערך), לבוא ולנמק בתוך 45 יום, מדוע לא יבטלו את האיסור על כניסתו של העיתונאי יואב יצחק לאולמות המסחר בבורסה בת"א. כמו כן הוציא השופט צו, המורה להנהלת הבורסה לנמק מדוע לא תבטל את איסורה על העיתונאים לאזכר שמו־תיהם של חברי בורסה ופעולותיהם בניירות ערך, ודרישה שהוצגה על ידי הנהלת הבורסה כתנאי למתן היתר כניסה לחברי הבורסה. כך נמסר בהודעה מטעם "גלובס".

בעתירה, שהוגשה לבג"ץ באמ־צעות עורך הדין יורם מושקט, טענו העותרים, כי המידע אותו מנסה הבורסה למנוע מהציבור, הוא זה המגיע למאות אנשים, ובכלל זה לחברי הבורסה ולנוכ־חים באולמות המסחר, העושים בו שימוש לפעולותם השוטפת. שי־מוש המקנה להם יתרון על־פני ציבור המשקיעים. מהעתירה עולה כי הנהלת הבורסה טענה, כי אזי־כור שמות חברי בורסה פוגע בפרטיות שלהם מחד גיסא, וכי המידע על פעולותיהם, אין בו עניין לציבור מאידך גיסא. העות־רים טענו בפנייתם לבג"ץ, כי חוק הגנת הפרטיות המגן על פר־טיותם של אנשים אינו חל על תאגידים, כדוגמת חברי הבורסה. גם יושב ראש הרשות לניירות־ערך, אליעזר שילוני שנדרש ל־נושא, חיווה דעתו, כי הנימוק של הגנת הפרטיות אינו עומד במבחן החוק.

העותרים צירפו לעתירתם את חוות דעתו של ח"כ דן תיכון, האחר בוועדת הכספים של הכנסת שקבע, כי שיטת המסחר הנוכחית בבורסה מאפשרת הסיית שערים על ידי גורמים שונים. ושלפיכך דרישת הנהלת הבורסה, האוסרת על כתבי העיתונות לציין בסקי־רותיהם שמות חברי בורסה, אינה מתיישבת עם כללי המסחר והדיווח הנאותים.

בהגרלת הפיס

בהגרלת רב־פיס מצטבר של מפעל הפיס מס. 05/86 שהתקיימה ביום 30.01.86 זכו הכרטיסים ה־באים:

בסך 120,000 ש"ח זכה המספר 473507.

כדור המזל לא עלה בגורל וה־פרס המצטבר בסך 160,000 ש"ח עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע ה־בא יהיה 400,000 ש"ח (כולל צבי־רה).

בסך 6,000 ש"ח זכה המספר: 535691.

בסך 3,000 ש"ח זכו המספרים: 802891, 814357.

בסך 180 ש"ח זכו המספרים: 002419; 043308; 113756; 147124; 159020; 207136; 261316; 273679; 278395; 319958; 346572; 352248; 353652; 416758; 433116; 437699; 475998; 478822; 496817; 506896; 533263; 592899; 597937; 600154; 624416; 721956; 773567; 796203; 799136; 864681; 881483; 897781.

בסך 90 ש"ח זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־: 3060 7394.

בסך 15 ש"ח זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־: 562 613.

בסך 9 ש"ח זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־: 096 301 745.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיי־מים בספרה 9 זכו בסך של 1.50 ש"ח.

בסך 3 ש"ח זכו המספרים ה־תלת־ספרתיים: 014 096 216 267 268 396 418 468 557 568 627 655 703 709 744 748 753 769 817 825 881 883 915 946 972 984.

בסך 1.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 01 03 07 11 14 16 19 25 35 39 48 53 57 61 68 73 75 76 78 81 85 98 99.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

מוזיאון תל־אביב
שדרות שאול המלך 27 ת"א
תערוכת ינקל אדלר
פתוחה לקהל גם ביום שישי
בשעות: 10.00—14.00
בנוסף לשעות הביקור הרגילות
הננעלת ביום שלישי, 11.2

זמני הדלקת נרות

פרשת השבוע — כ"ב שבט תשמ"ו — פרשת יתרו.

זמני הדלקת נרות

ערש"ש	
ירושלים	4.34
תל־אביב	4.53
חיפה	4.42
מוצ"ש	
ירושלים	5.50
תל־אביב	5.47
חיפה	5.50

12,000 חברים נוספו ל"עבודה" במחוז חיפה

מאת אריאלה ראובני, סופרת "דבר"

12,000 חברים חדשים התפקדו במפקד של מפלגת העבודה במחוז חיפה, שנערך באחרונה במחוז לקראת ועידת המפלגה. דב גרפנקל, מזכיר מפלגת העבודה במחוז חיפה רואה במספר החברים החדשים, שנוספו ל־מפלגה בחיפה, הצלחה רבה והוא זוקף זאת לעבודתן של הוועדות השונות, שהכינו את עמדת המתח לקראת ועי־דת המפלגה שתערך בחיפה בעוד כשבועיים בהשתתפותם של ראש הממשלה, שר הבטחון, מזכ"ל ההסתדרות, שרים וחברי כנסת.

שבועון חדש דתי לאומי יופץ חינם מחודש מארס

מאת נח זבולוני, סופר "דבר" בירושלים

שבועון חדש דתי בלתי תלוי יופץ בקרוב חינם בכל חלקי הארץ. תחילה הוא עומד להופיע בקרוב בירושלים.

"שבוע טוב" זה שמו של השבועון החדש שנמצא כבר בתהליך הדפסה ניסיוני ויופיע במארס. מאחריו עומדים משקיעים ובעלי חברות פרטיים ומקורבי ישיבת מרכז הרב. השבועון יופץ במאה אלף עותקים ולדברי המש־קיעים יש לו כבר תשתית להופיע כעיתון יומי.

העיתונאי אפרים שרייבר מייסד השבועון מסר לסופר "דבר", כי עיקר המטרה להקמת השבועון היא ליצור במה לנוער הדתי הלאומי, בה יוכל לבטא את דעותיו והשקפותיו ההשקפות הציונית הדתיות וגם ישמש כלי ביטוי לנגח את העיתונות החרדית האנטי ציונית ולהשיב מלחמה שערה על ההתקפות שלהם על הציונות הדתית.

בשבועון ישתתפו עיתונאים ידועי שם גם מהעיתונות הכללית וחלקם אף חילוניים. מקימי העיתון מנהלים משא ומתן עם בעלי דפוס בירושלים ובתל־אביב בהם ידפיסו את ה"שבוע טוב".

בגליונו הדמי שהוכן בימים אלה דעות, תגובות אק־טואליות, סקירות וביקורות על ספרים, תיאטרון, טל־וויזיה ורדיו וכן מדורים שונים כמו בישול, מסעדות, בריאות, אופנה וכו'. יש בו גם חשבון נוקב עם העיתונות החרדית הקול מ"יתד נאמן" וכלה ב"ערב שבת".

האם גם הוואנדליזם החרדי יכול להיחשב פעולת איבה?

מאת סופרת "דבר" בירושלים

מזכיר מפלגת העבודה במחוז ירושלים עמנואל זיסמן פנה אל היועץ המשפטי לממשלה, פרופ' יצחק זמיר, וביקשו לבדוק, אם ניתן להחיל את החוק המיועד לפצות נפגעי פעולות איבה גם על נפגעי "הוונדליזם" החרדי כדבריו.

זיסמן מציין בפנייתו, כי במרוצת השנים האחרונות נפגעו עשרות אנשים באופן פיזי וכי עסקים נהרסו ואנ־שים נותרו ללא קורת גג וללא תשתית כלכלית. במקרים מסויימים נפגעו אנשים, כאשר חשו להגיש עזרה ל־ [illegible] האמורה, אינן מכירות במדינת ישראל ובחוקיה ומהותנות לעמדתן זו ביטוי מוחשי במו שריפת דגל הלאום.

רשת שיווק אמריקאית תקים 3 מפעלים בישראל

מאת סופרו הכלכלי של "דבר" בירושלים

רשת השיווק האמריקאית "דה לימיטד" תקים ביש־ראל 3 מפעלים לייצור מוצרי טקסטיל. היא תמכור את תוצרתה לארה"ב. ההשקעה בשני המפעלים הראשונים תסתכם ב־5.5 מיליון דולר. כך הודיע אתמול מנהל ה־רשת לסלי וקסנר לשר התעשיה והמסחר אריאל שרון. הוא הסביר, כי הממשל האמריקאי מגביל יבוא מוצרי טקסטיל מהמזרח הרחוק ולכן החליטה הרשת להקים מפעלים בישראל. היקף המכירות של דה לימיטד מגיע ל־2.5 מיליארד דולר בשנה.

הגיע פרופ' פרד רוזנר מבכירי הרופאים בארה"ב

(ע). — פרופ' פרד רוזנר, מבכירי הרופאים האמ־ריקאים וראש המדור הרפואי של המכון לחקר כתבי הרמב"ם בחיפה, הגיע אתמול לישראל.

פרופ' רוזנר משמש ראש המדור הרפואי של המכון ע"ש הרב דוד אסף, אשר הוציא לאור לפני חודשים מספר את הכרך הראשון של כתבי הרפואה של הרמב"ם. ספר זה זכה להד נרחב בחוגים רפואיים בארה"ב ובאי־רופה.

בעקבות פירסומו של הכרך הראשון הזמין הרב יהודה אסף, ראש המכון לחקר כתבי הרמב"ם בחיפה, להרצאה בפני ארגון הבריאות העולמי בז'נבה בנושא מדע הרפואה של הרמב"ם. כרך שני אוסף זו של כתבי הרפואה של הרמב"ם נמצא בימים אלה בשלב הדפסה.

פרופ' פרד רוזנר, המשמש בתפקידים רפואיים שונים בבתי חולים בארה"ב. פרסם לפני שלוש שנים שני ספרים בנושא הרפואה בתנ"ך. הוא ירצה היום בבית הרופא בחיפה בפני הסגל הרפואי של בתי החולים בעיר.

ת.ל.ת.
החברה לפיתוח ולתיירות נתניה בע"מ
מכרז מס' 3
לביצוע עבודות בניית מזנון/קפה בחוף פולג, נתניה.
1. החברה מזמינה בזאת הצעות לביצוע עבודות בניית מזנון/קפה בחוף פולג.
2. על המציע להיות רשום לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט—1969.
3. תנאי המכרז ופרטיו לרבות תנאי התשלום, פרטי הערבות הבנקאית ויתר מסמכי המכרז ניתן לקבל במשרד מנכ"ל החברה, מר אריה סגלוביץ, ברח' שטמפר 5, נתניה, בשעות העבודה הרגילות, תמורת 100 שקלים חדשים, אשר לא יוחזרו.
4. אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה איזו שהיא. כן תהיה החברה רשאית לפצל את ההזמנה למספר מציעים לפי שיקול דעתה.
5. את ההצעות ושאר מסמכי המכרז יש להמציא כשהם חתומים על ידי המציע במסירה ביד, במשרד מנכ"ל החברה, רח' שטמפר 5, נתניה, ב־2 עותקים על גבי הטפסים שהומצאו למציע על־ידי החברה ובמעטפה המיוחדת שנמסרה לו על ידי החברה לשם כך. זאת עד ליום שישי כ"ח בשבט תשמ"ו 7.2.1986.
6. סיור קבלנים יצא ממשרד מנכ"ל החברה, רח' שטמפר 5, נתניה, ביום שלישי כ"ה בשבט תשמ"ו, 4.2.1986 בשעה 09.00.
נתניה היום 27.1.1986, י"ז בשבט תשמ"ו
יואל אלראי,
יו"ר מועצת המנהלים

פלילה היא פילה הודית שנולדה לפני שנה בדיוק במרכז הזאולוגי תל־אביב רמת־גן ("הספארי"). היא שוקלת כ־200 ק"ג, עדיין יונקת ומגוונת את מזונה בפריטי מזון נוספים. ב"ספארי" חגגו אתמול את יום הולדתה. לצורך החגיגה "אפו" לה מטפלי הפילים: איציק, עוזי, וודי ואריה, עוגת יום הולדת גדולה ומהמזון האהוב עליה. העוגה היתה בת שלוש שכבות, קוטרה כמטר ומשקלה כ־100 ק"ג. המתכון להכנתה היה: עגבניות, פרי הדר וירק, מעליהם אפרסמונים ובננות ומעליהם כיכרות לחם. העוגה צופתה במרח שוקולד ועליו שני נרות אחד לשנה הבאה. בתצלום: פלילה בין הוריה זוללים מהעוגה.

(צילום: יוסף גוהינברג)

משרד הקליטה מעכב קליטת משפחות אתיופיות בקצרין

מאת שעון מויים, סופר "דבר" בצפון

משרד הקליטה מעכב קליטתם של 10 משפחות אתיופיות ראשו־נות בקצרין מתוך קבוצה של 30 משפחות, שעתידות להיקלט בעיר הגולן בתקופה הקרובה.

לדברי סמי ברלב, יו"ר המועצה המקומית, נובע העיכוב מהעובדה, כי משרד הקליטה אינו מסוגל לקיים הבטחותיו, לפיהן יטפלו בקבוצת האתיופים שני עובדים מטעמו. המדובר במדריך־מתורגמן ובעובדת סוציאלית. משרד הקלי־טה הבטיח בזמנו למועצה, כי הוא ידאג לתקנים ולהעסקת עובדים אלה, אך עתה מתבחש להן. ברלב הודיע, כי ללא יצירת התנאים ה־מתאימים לא יתחיל האיכלוס ה־מעשי של האתיופים בקצרין. קש־יים אלה גורמים לתיסכול והתמרמ־רות אצל האתיופים, הטוענים, כי אין עומדים בהבטחות כלפיהם וה־נסיעה היום־יומית מצפת לקצרין, לעבודה במפעלים בעיר, מהווה עבורם מעמסה כבדה.

בתגובה אמר דובר משרד ה־קליטה גד בן־ארי, כי המשרד יעמוד במלוא התחייבויותיו וכי במשרד הקליטה דואגים, שבתוך ימים אחדים יועסק עובד המשרד בקצרין כדי לטפל בצרכי משפ־חות העולים מאתיופיה, והעוברות להתגורר שם. באשר לעובדת ה־סוציאלית, אמר הדובר, מותנה הדבר בהסדר עם הסוכנות וגם כאן נראה, כי בעוד כמה ימים תיפתר הבעייה.

רק 12 בוחני נהיגה פועלים מחדרה עד קרית שמונה

מאת אריאלה ראובני, סופרת "דבר"

בציגי בתי הספר לנהיגה בחיפה והצפון אמרו אתמול במסיבת עתו־נאים, כי קיים מחסור חמור ב־בוחנים למבחנים [illegible] רד הרישוי, וכי הדבר פוגע קשה במועמדים לבחינות, אף משמש לעתים רקע לאיומים על מורי נהיגה. [illegible] להערכת הנציגים עלול המחסור גם ליצור שוק שחור למבחנים מע־שיים. הם ציינו, כי בכל האזור, מחדרה עד קרית שמונה, פועלים רק 12 בוחנים בנוסף לשמונה רבי בוחנים, שאינם עוסקים ישירות בבחינות.

כמפתח לחלוקת המבחנים על־ידי משרד הרישוי משמש מבחן אחד לכל ארבעה־חמישה תלמידים בחודש. בציגי הארגון טוענים, כי מספר המבחנים באזור קטן בכ־60 אחוזים [illegible] נים לבחינות. תלמיד אשר נכשל בבחינה נאלץ, לפיכך, להמתין שלושה חודשים עד שניתן לו לגשת לבחינה נוספת, והדבר כרוך בהוצאה כספית מיותרת, ובמתח נפשי רב.

עוד נמסר, כי עד לפני שנים אחדות הועסקו באזור 24 בוחנים, אולם חלקם יצא לגימלאות ואחרים נטשו את העבודה. הם הו־דיעו, כי המנהלים המקצועיים של בתי־הספר מוכנים לעבוד ללא תשלום כבוחנים מטעם משרד הרישוי, כפי שעשו לפני כ־12 שנים, אלא שעובדי משרד הרי־שוי מתנגדים לכך.

יהודי סאן פרנציסקו נגד ברית עם העיר לנינגראד

מוחים על יוזמת ראש העיר היהודיה דיאן פיינשטיין

מאת נח זבולוני, סופר "דבר"

כריתת ברית ערים תאומות בין סאן פרנציסקו האמריקאית לבין לנינגראד הסובייטית גרמה למה־לוקת חריפה בקהילה היהודית בקליפורניה.

בעקבות הכרזתה של ראש ה־עיר סאן פראנציסקו היהודיה די־אן פיינשטיין על כוונתה לכרות ברית ערים עם לנינגראד הת־עורר גל של מחאות מצד ארגו־נים יהודיים ונבחרים של מדינת קליפורניה במיוחד של הארגונים היהודים הפועלים למען יהודי ב־רית־המועצות ומאבקם ליציאתם משם, שטענו, כי כריתת ברית כזו היא נטישת המאבק והמוח־יבות למען זכויות האדם וזכויות היהודים ברוסיה.

בתגובה אמרה ראש העיר, כי דווקא כריתת הברית תיצור אווירה נוחה יותר, תביא לידי הפשרת הקפאון בין המערב וה־מזרח ותאפשר לברר וללבן את בעיית היהודים וזכויותיהם ב־ברית המועצות. לדבריה הדרכים שהלכנו עד עתה והאמצעים ש־נקטנו עד כה לא הועילו ולכן יש לנסות בדרך חדשה.

פיינשטיין הזכירה למתנגדים לכריתת הברית, כי בעת ביקורה במוסקווה ובלנינגראד לפני כחו־דש הביעה בפומבי את התביעה לאפשר לכ־200 אזרחים סובייטים להצטרף לבני אנם, החיים באר־צות הברית במסגרת איחוד מש־פחות.

• פיינשטיין ביטלה בעבר ברית ערים תאומות שהיתה בין סאן פרנציסקו למנילה בירת הפילי־פינים, בגלל רצח מנהיג האופו־זיציה בנינו אקינו ב־1983.

דיאן פיינשטיין

רבני שדרות נגד יציאת תלמידים למצרים יחד עם נערים מטייבה

מאת דני צדקוני, סופר "דבר" בדרום

המועצה הדתית ורבני שדרות מתנגדים ליציאת תלמידי תיכון מהעיירה במשלחת משותפת עם תלמידי התיכון של הכפר הערבי טייבה בשרון לביקור במצרים ב־מסגרת יחסי הידידות שנרקמו בין שני המוסדות.

את המשלחת הישראלית יקבל במצרים שר התרבות המצרי, ש־קיבל על עצמו את חסותו שליה. בממשלת ישראל מטפל בביקור השר ויצמן. טרם נקבע מועד ל־עריכתו.

הופיע!
חדש!
אבשלום קור
יופי של עברית!
מן השידור אל הכתב
ספר חדש של
משרד הבטחון — ההוצאה לאור
ו־ספרית מעריב
להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ, או ישירות בחנות ספרית מעריב, דרך פ"ת 72א, תל־אביב.

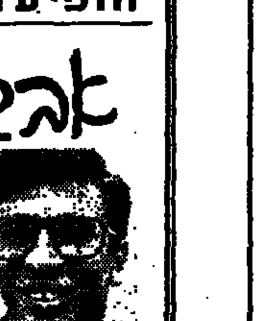

קבלת מודעות 24 שעות בדחוף
מודעות משפחתיות
• דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל־
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות 24 שעות ביממה
ב־דחוף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 239952 248518

תחזית אופטימית לעונת ההדרים

מאת א. אבידרור

עונת ההדרים 1985/86 נפתחה, השוק מלא בפרי והתחרות רבה. זאת, בניגוד לאשתקד, שנה שהיה בה מחסור בפרי מחמת פגיעת הכפור בהדרי המתחרים העיקריים. ראשי המועצה לשיווק פרי־הדר צופים עונה טובה מאוד מכל הבחינות. ראשית, הגדלת כמויות הפרי המיוצא מ־37 מיליון ל־40 מיליון תיבות. שנית, צפויה הכנסה גדולה יותר הודות לעליה הגדולה בשערי המטבעות האירופיים. כן תהיה הוזלה ניכרת בהוצאות התובלה הימית.

במסיבת־עיתונאים לקראת ראשית העונה, מסרו ראשי המועצה לשיווק פרי הדר את הדברים הבאים: תוכנית היצוא מבוססת על שיווק של 40 מיליון תיבות (37,1), לפי הזנים הבאים: ת"זים – 26 מיליון תיבות, אשכוליות מכל הזנים – כ־10 מיליון, זנים אחרים – כשלושה מיליון, לימונים – מיליון אחד. המועצה ערוכה למכירת כמויות אלו במבחר גדול של זנים לעונה ארוכה, תוך התקשרות מוקדמת עם חברות השרשרת, שהאספקה תגיע אליהן באופן יציב, ותוך גמישות מירבית בהעברת הפרי משוק לשוק, לפי הצורך. אירופה המערבית נשארת, כמובן, השוק המרכזי. שם נמכר רוב הפרי בקונסיגנציה, למעט ארצות סקנדינביה ושווייצריה, שהמחיר נקבע להן בכל משלוח. עתה מקווים להגדיל את המשלוחים גם לארצות המזרח־הרחוק (בעיקר ליפאן), ולארצות אירופה המזרחית.

השנה נעשה נסיון ראשון למכור כ־400,000 תיבות אשכוליות, פרי איכותי יותר מהרגיל, בתקווה לקבל בעדו תוספת במחיר של 15־20 אחוז. הפרי נשלח לגרמניה, בלגיה וצרפת, במבצע מיוחד שלווה בפרסום. היצוא יכלול השנה כ־90,000 תיבות (7 אלפים) של "פומלית", הכלאה של הפומלו והאשכולית, שיש לה ביקוש גדול והיא מקבלת מחירים טובים.

בעונה זו, מציעה ישראל לצרכני פרי ההדר באירופה כ־17 זנים שונים, בהם האשכולית האדומה הקרויה "סדרייד" המתחרה בדומה לה בטכסס ופלורידה, "הפומלו" וכן זני הקליפים המוכרים כמו מינאולה כמפל, סופו ואחרים. בת"זים פותחים את העונה עם כמיליון תיבות מזן הטבוריים (ושינגטון), ולאחר גמר עונת השמוטי, המפורסם בשם "ג'אפאס", כ־18 מיליון תיבות, יבואו האפילים (ולנסיה) – שבעה מיליוני תיבות.

עלות התובלה הימית של הפרי המיוצא תגיע השנה ל־31.5 מיליון דולר, 5 מיליון פחות מבשנה שעברה, למרות התוספת של 3 מיליוני תיבות. גם הוצאות אחרות קטנו. בעונת 1982/3, למשל, היתה ההוצאה לתיבת יצוא 1.63 דולר. השנה תעלה תיבה רק דולר אחד וחמישה סנטים. הפדיון פר"ב לתיבה היה בעונה שעברה 4.78 דולר, בתוספת 81 סנט ביטוח־שער. השנה מצפים ל־7.66 דולר לתיבה. יש להדגיש כאן, כי אשתקד היתה עונת שיווק מצויינת, והמחירים בכל הזנים עלו על אלה של השנה לפניה.

כאשר למחירים פר"ב שהושגו עם ראשית העונה עד לעשרה בינואר, מסתמנים הנתונים הבאים: (בסוגריים־אשתקד) שמוטי – 4.58 דולר לתיבה, אשכוליות ירדן – 6.25 (5.87), אשכוליות סתיו – 5.04 (4.26) אשכוליות "סדרייד" 7.72 (9.15) אשכוליות רד־בלש – 6.44 (6.72) אשכוליות רגילות – 4.92 (4.26), פומלית – 5.63 (6.87), פומלו – 8.26 (6.18), מינאולה – 6.23 (5.10) לימון – 5.81 (4.79) קומקוט – 7.43 (5.54). בנתונים אלה נראה, כי ברוב הזנים היתה עליה ניכרת, פרט לאשכוליות הצבעוניות, בגלל הגידול רב בכמויות לעומת אשתקד.

פדיון פר"ב + ביטוח שער בזנים העיקריים (ב־$ לתיבה)

	84/85	83/84
שמוטי	5.31	2.77 (תורגם לתיבה 30/40)
אפילים	5.23	3.18
אשכוליות	4.93	2.76 (תורגם לתיבה 30/40)
לימון	5.58	5.03
קליפים	4.66	3.75

מלגזת־שדה מודולרית חדישה של ג'י.סי.בי. מיובאת לארץ

מלגזת־שדה חדישה מתוצרת JCB, המורכבת משילדת פלדה עליה מורכבים מיכלולים מודולריים, מיובאת לראשונה לישראל.

המלגזה החדישה משווקת על־ידי חברת קומסקו, נציגת JCB בארץ ותוצג בשבוע הבא במושב "מולדת".

המלגזה החדישה, דגם 926 של ג'י.סי.בי., מצטיינת במספר יתרונות בתכנון שאינם מצויים בציוד אחר הנמצא בשימוש היום בארץ. בדומה למחפרים־מעמיסים והמעמיסים הטלסקופיים של JCB, גם המלגזה נחמשה בבניה מאותם רכיבים מודולריים, וביניהם – מנוע, תיבת ההעברה והציריות. מבנה זה מאפשר גישה ישירה ונוחה לכל המיכלולים ופשטות באחזקה השוטפת. פרט לשילדה, יש זהות כמעט מוחלטת בכל החלקים בין כל סוגי ציוד JCB. התורן בנוי על גלגלות החלקה ואינו זקוק לסיכה, תיבת ההילוכים היא סינכרונית ומאפשרת החלפת הילוכים רצופה תוך־כדי־תנועה בשילוב עם "טורק־קונברטר". למלגזת השדה דגם 926 כושר הרמה של 2,600 ק"ג עד לגובה 6.75 מטר.

חברת קומסקו תציג את המלגזה החדשה בימי הדגמה מיוחדים שיתקיימו במושב "מולדת" בימי שני ושלישי בשבוע הבא (3־4 בפברואר). בהדגמה יוצגו גם החידושים האחרונים בתחום המעמיסים כמו המעמיס JCB 412 שהינו דגם המשך למעמיס 410 JCB אשר זכה להצלחה מרובה והפך לנפוץ ביותר במרכזי המזון במשקים החקלאיים בארץ. כמו כן יוצג המעמיס הטלסקופי הרב־תכליתי JCB 525 מעמיס זה מופעל בעשרות קיבוצים ומושבים בארץ ככלי רב־תכליתי בענף גידולי־שדה ובענף הבניין.

שיטת השיווק של חברת קומסקו מבוססת על הדגמת הציוד במקומות העבודה, תוך התנסות המפעילים ובחינת התאמת הציוד לצורכי המשתמש באתר־העבודה.

לאחרונה השיגה חברת קומסקו תנאי אשראי נוחים לביטוח מלא של הציוד בהחזרים חצי־שנתיים, למשך 5 שנים, עובדה המקלה על רכישת הציוד.

פרקים לתולדות המחקר החקלאי (3)
מחקר עיוני או שימושי

מאת אייזיק סרומי

"הויכוח שנמשך כבר שנים, על מחקר עיוני או שימושי, לא עניין אותנו ולא היה רלוונטי בשבילנו" – אמר לנו המומחה להדרים פרופ' קלים מנדל, והוסיף: "אמרנו כי אנו קיימים בשביל לפתור בעיות מעשיות. אבל כדי לפתור אותן, אנו זקוקים לכלים של המחקר העיוני. ללא ידע בסיסי אי־אפשר לפתור בעיות מעשיות. היתה לנו ראייה לטווח ארוך, אבל לא פעם חסרה האוזן הקשבת. בהדרים, למשל, כבר לפני שנים רבות התחילו לעבוד על בעיית הכבות. כבר פרופ' אופנהיימר התחיל לעבוד בהכלאות ליצירת זנים חדשים. אבל לא היתה הבנה לעניין הכבות. בדיקת זנים חדשים בהדרים היא עבודה יקרה מאוד, כי מגדלים לטעת ואין לדעת מה ייצא מזה. וכאשר אין לך די פרי למלאות לשוק, איכך יודע מה תהיה התגובה. הבאנו ארצה את כל הזנים שיצאו להם מוניטין בעולם הגדול, אבל הפרדסנים בארץ לא היו מעוניינים בגיוון, אלא רק בשמוטי... רק פה ושם נמצאו אנשים שהבינו שאין להסתפק בזני ההדרים הקיימים וכי עלול פעם לפרוץ משבר, אם לא יהיה גיוון. לפני שנים רבות שאל אותי עזרא דנין, פרדסן בחדרה, אם יש משהו חדש בהדרים. השבתי לו שאין. ואז הוא אמר לי: "טוב אחרנו את הרכבת". (בשנים האחרונות חל מפנה משמעותי גם בתחום זה, כאשר הופיעו בזה אחר זה זנים חדשים ברוב סוגי ההדרים, ובעיקר בקליפים, באשכוליות הצבעוניות, בשימת לב יתרה לפומלה, בפיתוח "הפומלית" ועוד ועוד).

בהזדמנות זו ביקש פרופ' מנדל להזכיר אחד מידידי התחנה ונאמניה, פרופ' ורבורג, שבכל נסיעותיו המרובות דרך מצרים או איסטנבול זכר להביא אתו משהו חדש. היה לו רצון עז להעשיר את הארץ בזרעי עצים שונים וצמחים נדירים, והוא הביא אותם בהחבא, בתוך הכיסים... פעם הודיע לפרופ' מנדל שהוא חזר ארצה ומתאכסן במלון "מוסקוביץ" ברחוב בוגרשוב. כאשר בא אליו פרופ' מנדל, הכניסו פרופ' ורבורג לחדר והחל להוציא מכיסי החליפה שלו זרעים שונים. הוא ביקש לזרוע אותם ולבדוק את התאמתם לתנאי הארץ. אח"כ כבר נסע פרופ' אופנהיימר עצמו מזמן לזמן למצרים, והביא משם את הזנים המורכבים הראשונים של הפירות הסובטרופיים השונים.

החוקר – גם נביא...

פרופ' אופנהיימר: בהדרים רצינו, בין השאר, להשיג זנים שווים לשמוטי מבחינת טיב הפרי, אבל מקדימים או מאחרים בהבשלה. עשינו הכלאות שונות בין השמוטי לזני ת"זים ומנדרינות, וקיבלנו בני כלאיים שערכם המעשי היה קטן. כעבור שנים אבותת בתנו כמה זני שמוטי בכירים, אבל טיפוסים אפילים שיהיו טובים לא נמצאו. יש להביא בחשבון כי כל עבודת מחקר במטעים היא לטווח ארוך. עבודת ההפריה ואיקלום מינים חדשים אורכת שנים. דרושות היו, למשל, עשרים שנות מחקר ולימוד שהאבוקדו הפך למטע מסחרי.

נכון שתפקידנו העיקרי הוא המחקר השימושי, בניגוד לאוניברסיטה, שמתרכזת יותר במחקר העיוני, אבל השניים משלימים זה את זה ואי־אפשר שהאחד יתקיים בלא השני, ובפרט בענף המטעים, שבו אפילו מחקר שימושי דורש שנות עבודה רבות.

דרוש קשר הדוק בין החוקרים לנוטעים. עלינו להבין מה לוחץ עליהם ולסייע להם בפתרון הבעיות המיידיות. יש להם זכות להשתתף בקביעת תוכנית העבודה במחקר, אבל החוקר בלבד יכריע על התוכנית ועל סדר העדיפויות. אנחנו עבדנו תמיד בשיתוף עם הנוטעים, ועוד הרבה לפני שהוקם משרד החקלאות קיימנו מה שנקרא "הנהלה ענפית" – ועדות מקצועיות לסובטרופים, לבננות וכו'.

קל לקבוע רשימת נושאים למחקר, אבל צריך גם לראות את סדר העדיפויות והאמצעים. לא כל בעיה ניתנת לפתרון ע"י מחקר, ולא כל מחקר מביא את התוצאות המקוות. אם המוסדות המתאימים אינם נותנים הנחיות, תפקידו של החוקר לפעמים להיות "נביא" ולראות מה יצטרכו בעוד חמש או עשר שנים, ולהקדים את המחקר. המורה שלי בגרמניה חזה כבר בראשית המאה הזו שהאנשים לא ירצו לאכול לחם־שיפון אלא לחם־חיטה, ואז כבר החל לברור את זני החיטה השונים, שכעבור 25 שנה נודעו במקומות שונים בעולם. בכל גידול יש תחלופה תמידית של זנים, וצריך לעבוד תמיד על מציאת זנים חדשים, טובים יותר. אבל אבותנו לא עושים זאת, כי לא נותנים לנו אמצעים.

התחנה והפקולטה

פרופ' ש. הורוביץ רואה את מעשיה וגדולתה של התחנה לחקר החקלאות בשלושה תחומים: פיתוחה של החקלאות; ההכשרה וההדרכה של החקלאים; וגולת הכותרת – הקמתה של הפקולטה לחקלאות באוניברסיטה, שהורתה ולידתה היו בתוך התחנה, ממנה באו גם המורים הראשונים בפקולטה: פרופ' ריכטר, פרופ' הלל אופנהיימר, פרופ' רביקוביץ, פרופ' גינדי, פרופ' פלאוט ואחרים.

המחשבה על מוסד להשכלה גבוהה בחקלאות עלתה בתחנה כבר בראשית שנות השלושים, אך היא הוקמה רק ב־1942. עובדי התחנה היו אז פקידי הסוכנות, ולפי החוזה בין הסוכנות לבין האוניברסיטה, הושאלו המורים מהתחנה לפקולטה והיו בה צוות ההוראה הראשון. כפיצוי על כך העמידה האוניברסיטה לרשות החוקרים אסיסטנטים, שהיו צריכים למלא את החסר בזמן שהמורים השקיעו בפקולטה. מורים אלה המשיכו להורות בפקולטה, כל אחד עד פרישתו לגימלאות. במשך הזמן התנתקו רובם מהתחנה והיו לעובדי האוניברסיטה.

עובדי התחנה לחקר החקלאות הם שעיצבו את דמותה של הפקולטה לחקלאות באוניברסיטה לאורך ימים: הישגי הפקולטה ודרכי התפתחותה נקבעו במידה רבה הודות לאנשי התחנה שעברו אליה. זו זכותה הגדולה של התחנה. אך במשך השנים גדל "הבן", וכרגיל החל "למרוד בהוריו" ונכרו הויכוחים בין שני המוסדות. על זה שמענו קצת כאשר הפקולטה ציינה ארבעים שנה לייסודה.

בזאת תם סיפורנו לתולדות המחקר החקלאי, שפורסם פה בהמשכים, בארבע חוברות החקלאות, בשנים 1984/5: מתוך שיחות עם האנשים ב־1970, שרבים מהם כבר הלכו לעולמם. תהיה נא סידרה זו ציון מעט לזכרם. וכמובן, צל"ש לאלה החיים איתנו, עד 120.

השפמנון – דג המקמק...

כיצד ללכוד את דג השפמנון, הגדל ומגודל באמינות בבריכות [illegible] השאלה שמעסיקה את מגדלי הדגים [illegible] שוקי אירופה, [illegible] תמורת 23,000 דולר [illegible] אולם הדג הזא [illegible] החקלאים להתגבר על [illegible] הכנסה [illegible] השפמנון הוא ימשיך, כנראה, [illegible] בבריכות...

אייזיק סרומי

מחודש לחודש בחקלאות

יצוא התוצרת החקלאית הטריה – בתנופה

עונת היצוא החקלאי 1985/86 נפתחה בתנופה והסימן המעודד ביותר לכך הוא העלייה בשערי המטבעות האירופיים, בהשוואה לדולר, בשיעור של כ־20 אחוז לעומת אותה התקופה אשתקד. לכך נוסף מזג־האויר האביבי של ראשית החורף שתרם להבשלה מוקדמת, יחסית, של אחדים מהמוצרים.

באותה עת סבלה אירופה מטמפרטורות נמוכות מהרגיל ושינוי דרסטי במזג האויר שסיתקו את הייצור המקומי ופתחו את השוק לתוצרת שלנו: סלרי, חסה "אייסברג", צנוניות, פלפל ואחרים. בסלרי הורגש מחסור בעיקר בשוק האנגלי, והמחירים הטובים הצדיקו הטסת כמויות מסויימות בדרך האוויר, כדי "לכבוש" את המדפים בחנויות לשבועות הבאים. על כך מדווח יעקב מליצובין, סגן־מנהל אגף השיווק ב"אגרקסקו" בידיעון החברה – "החקלאי המייצא".

להלן פרטים נוספים על ראשית משלוחי הפירות והירקות לשווקים. המחירים והתחזיות:

אבוקדו: באוקטובר סבל השיווק מתחרות קשה עם הפרי הספרדי. כניסתה האפשרית של ספרד לשוק במועד זה לא היתה, אמנם, הפתעה; אבל הפתיעה הכמות שהיתה גדולה פי ארבעה מאשר באוקטובר אשתקד. "אגרקסקו" שמה את הדגש על ויסות משלוחי הפרי והפעלת מערכת קידום מכירות אגרסיבית. כתוצאה מכך, הצליחה שוב לבסס את אחיזתה בשווקים ולהתקרב לביצוע תוכנית השיווק שהותוותה מראש. עד מהרה נעלם מהשוק האבוקדו הספרדי ותוכנית השיווק של האבוקדו לקראת חג־המולד לא סבלה, כמעט, מכל התחרות.

בתוכנית "אגרקסקו" לייצא השנה 60,000 טונות אבוקדו, ועליהם תתוסף כמות של 300 טונות ביאור־אבוקדו. המדובר בפרי שגידולו נעשה לא טיפול כימי וללא דישון כימי. מנהל המחלקה ליצוא תוצרת כללית ב"אגרקסקו", צ. ישורון, מוסר כי לראשונה בעונה זו תציג אחת החברות באנגליה ברשת הסופרמרקטים שלה מדף מיוחד של מבחר ירקות ופירות ביולוגיים של "כרמל", וביניהם יהיה מקום של כבוד לאבוקדו. "אגרקסקו" מקווה כי חברות נוספות באנגליה ובמדינות אחרות יקצו מקומות מיוחדים למכירת ירקות ופירות ביולוגיים. מחירי הביאור־אבוקדו גבוהים בכ־15־20 אחוז מהפרי הרגיל. אבל המחיר אינו מרתיע את "המשוגעים לדבר", ומדי שנה בשנה גדל בהתמדה שיווק הפירות הביולוגיים. בהדרגה גדל מספר החקלאים בארץ המצטרפים אל מייצאי הפרי הביולוגי.

מלונים גליה: ההספקה יציבה במסגרת הכמויות המתוכננות, בין 200 ל־300 טונות בשבוע, גם המחירים היו טובים מאוד.

בטטות: הירק הזה נעשה אף הוא יציב באספקתו וזכה לתמורות טובות בשווקים. קצב האספקה הגיע ל־80 טונות בשבוע. כמויות הבטטות ליצוא הוכפלו השנה לעומת אשתקד. המגדלים באיזור הדרום הצליחו לשלש את היבולים והגידול נעשה אטרקטיבי ביותר.

אפרסמון: פרי זה הנחיל אכזבה. ימים ספורים בלבד לפני התחלת היצוא, התברר כי במקום התוכנית לייצא 3000 טונות, יהיו רק 2000 טונות ליצוא. הנזק שנגרם ל"אגרקסקו" וליצואנים לא ניתן לתיקון, בגלל ההתחייבות לרשתות השיווק והשקעת סכומים נכבדים בקידום מכירות, וקביעת רמת מחירים על בסיס מכירת 3000 טונות.

יצוא "אגרקסקו" אוקטובר־נובמבר 1985

המוצר	כמויות בטונות	פדיון פר"ב ב־$
ירקות	5300	2.4 מיליון $
פירות	10,113	9.5 מיליון $
תמרים	652	1.5 מיליון $
פרחים ("כרמל")	21 מיליון	2.8 מיליון $
([illegible])	34 מיליון	2.9 מיליון $
תוצרת כללית	408	2.3 מיליון $

מחירי הכותנה עדיין בשפל

מחירי הכותנה בשוק העולמי, על־פי אינדקס A של ליברפול, היו בסוף דצמבר 1985 48.40 סנט־פאונד – 1,065 דולר־טונה – בכ־14 סנט פחות, לעומת אותה התקופה אשתקד. אך יש לציין כי מיון הבסיס של הכותנה הישראלית נמכר, בדרך כלל, בפרמיה, מעל לאינדקס A. האינדקס אינו מצביע על המחיר למגדל, אלא מבטא את תנודות המחירים בשוק העולמי לאורך זמן.

בראשית החודש הזה הסתיימה עבודת הניפוט מיבול 1985, ובמועצת־הכותנה החלו הבירורים להערכת העונה והפקת לקחים. נראה כי אחד הלקחים שיופקו יתייחס למלחמה במזיקים, שצריכה לקבל עדיפות גבוהה ביותר, לנוכח העלויות הגבוהות מאוד בהוצאות על הריסוסים בשנתיים האחרונות.

עדיפות זאת חייבת להנחות את תכנון המחקר – אך לא פחות מזה את המגדלים ועובדי השדה – בהקצאת כוח־האדם הדרוש לפיקוח היום־יומי על הופעת המזיקים בשדות.

במועצה בטוחים, כי התועלת הכלכלית הטמונה בפיקוח המקצועי היעיל על המזיקים תהיה רבה ביותר, והיא עשויה להביא לחסכון ניכר בעלויות הריסוס או/ולהקטנת נזקי המזיקים. המועצה תמשיך לספק את שירותי הפיקוח האזוריים, אך אלה רק בנוסף על הפיקוח השיטתי המקומי.

"פלסטרו־גבת" פיתחה מערכת בקרת איכות ממוחשבת של טפטפות

מחלקת מו"פ ב"פלסטרו־גבת", מפעל הקיבוץ המתמחה בתכנון, בייצור ובהתקנת מערכות השקיה, פיתחה מערכת בקרת איכות ממוחשבת הבודקת את רמת ספיקת הטפטפות המיוצרות במפעל.

"פלסטרו־גבת" מייצר כ־150,000 טפטפות ביממה, ומחזור מכירותיו בארץ ובחו"ל הוא 12 מיליון דולר לשנה.

הטפטפות הזעירות הננעצות, הנקראות "קטיף", עומדות בתווי־התקן ובדרישות הייצור של מכון התקנים בישראל, ושל כמה מדינות באירופה וארה"ב.

אנשי מחלקת המחקר והפיתוח של המפעל פיתחו מערכת בקרת איכות, המבוססת על מיקרו־מחשב ומתקן־חישה, הבודק את ספיקת הטפטפות.

נתוני הבדיקה מופיעים על צג המחשב והם כוללים רמת הספיקה המדוייקת בליטר לשעה, ממוצעים, סטיות תקן, מקדמי השונות והתאמה למפרטים סטטיסטיים שונים.

מידע זה מופיע גם בצורה גראפית, המאפשרת זיהוי מיידי של סטיה בייצור.

רמי מרגלית, מהנדס פלסטיקה, חבר גבת האחראי על בקרת האיכות, מסר כי המעבדה בודקת מדגמים מהייצור מדי כמה שעות. טכנאית המעבדה מפיקה דו"ח, הכולל סיכום סטטיסטי של התפלגות הספיקות והערה אם טפטפות המדגם עומדות בדרישות התקן.

המערכת מאפשרת קבלת דו"חות יומיים או תקופתיים, לפי תחומים שונים, המאפשרים מעקב אחר תבנית בודדת בייצור, מכונות הייצור, תבניות ההזרקה, מכונות ההרכבה ועוד.

25 אלף טונות תפוחי אדמה ליצוא

בראשית החודש הזה עונת יצוא תפוחי־האדמה, ולפי תוכניות "אגרקסקו" ייצאו השנה 25,000 טונות, 2000 טונות פחות מבעונה שעברה. התפלגות המשלוחים מתוכננת כך: לארצות בנלוקס – 9000 טונות (זנים אלפא וניקולה), לצרפת – 900 טונות, לגרמניה – 7000 טונות, והשאר לארצות אחרות. לצרפת יישלח הפרי [illegible] של טונה וחצי, שם יעבור תהליך [illegible], בידוד מחדש ואריזה בשקי נייר. טיפול זה זכה להצלחה רבה בעונה שעברה. לשאר המדינות ישווקו תפוחי־האדמה בשקים של 25 ק"ג.

ב"אגרקסקו" אופטימיים באשר לסיכויי השיווק, למרות היבול הגדול בארצות אירופה וביצוע האסיף שם ללא תקלות, משום שבשנתיים האחרונות הצליחה ישראל לבסס לה כמה שווקים לתפוחי־אדמה טריים ויש לנצל עונה זו לאחיזה נוספת. הדרך היחידה לכך היא לשווק תוצרת איכות, והקפדה על אספקה רצופה ואמינה. לביצוע יעיל של היצוא תתרום, בוודאי, הוועדה המקצועית המשותפת עם המכון להנדסה חקלאית, שה"ם ומינהל חקלאי, שתעסוק בייעוץ ומתן הנחיות באשר לצעדים האגרוטכניים של אחסון ושינוע התפודים. על סיכויי הרווחיות תשפיע, כמובן, העלייה בשערי המטבעות האירופיים ביחס לדולר, בכ־20 אחוז בהשוואה לשנה שעברה.

"מעט מדי ומאוחר מדי"

"מעט מדי ומאוחר מדי" – כך הגיבו החקלאים על גשמי החורף הזה. הכמות אמנם עלתה במקצת, [illegible] שנוספו לה הגשמים שנפלו בעיקר בצפון הארץ ובמרכזה, [illegible] מעט מאוד בשטחים ידועי [illegible] בדרום ובנגב. [illegible] תבואות החורף גם המטעים [illegible].

תוך כדי כך ניתנה על החקלאים הבשורה המרה, כי מכסות המים לעונה הבאה לחקלאות יקוצצו ב־180 מיליון מטרים מעוקבים, מחשש למחסור. [illegible]

פלסטרו־גבת התקינה מכשיר לבדיקת עמידות טפטפות המפעל בתנאי מזג אויר

פלסטרו־גבת, מפעל קיבוץ גבת המתמחה בתכנון, בייצור ובהתקנת מערכות השקיה, התקין מכשיר לבדיקת עמידות הטפטפות שמייצר המפעל בתנאי מזג־אוויר בצורה מואצת. המכשיר משתלב במסלול המכשולים שמעמיד המפעל לבדיקת איכות הטפטפות. במסלול זה בודקים איך הטפטפות מתנהגות בתנאי קרינה, לחות ותנאי סביבה שונים.

המכשיר משרת את יחידת פיתוח מוצרים חדשים של המפעל, ובודק תוך כמה ימים עמידות הטפטפות במשך עונה שלמה.

המכשיר עושה סימולציה של תנאי מזג־האוויר לפי קרינה, לחות וטמפרטורה. אנשי יחידת הפיתוח קובעים את תנאי מזג־האוויר במכשיר, המתייחסים לעונה הנבדקת.

תוך כמה ימים אפשר להוות תופעות העלולות להתרחש בשדה במשך עונה שלמה, שיש בהן כדי להשפיע על איכות המוצר המתוכנן.

רמי מרגלית, מהנדס פלסטיקה ואחראי על המעבדה ובקרת האיכות, מסר כי מחלקת פיתוח מוצרים חדשים של המפעל בונה כמה אבי־טיפוס של טפטפות במקביל. עמידותן בתנאי המעבדה הוא שלב בתהליך ניסוי ובדיקה של מוצרי ההשקיה הנמשך, לעתים, על פני שנים. מטרתו – אבטחת אמינות המוצר הסופי, לפני תחילת השיווק לחקלאים בארץ ובעולם.

לעוסקים בענפי המסחר, התעשיה, החרושת והחקלאות
זו השנה ה־11 שיצא לאור בהצלחה מרובה ספר ההתיישבות
"הכפר, הקיבוץ והמושב 1986"
מדריך כתובות ארצי לישובים העבריים · והמועצות האזוריות
כולל מספרי הטלפון של הישובים ומפעליהם
הספר נמצא בכל ישוב ומועצה אזורית בארץ, בכל המוסדות, ארגוני קניות ומפעלים
לספר מצורף לוח שנה משרדי
המעוניינים לרכוש יפנו:
דליה – הוצאה לאור
ת.ד 21102, ת"א 61210, טלפון 259145, 250879

20L-טפטפת בלתי מווסתת לשלוחות ארוכות של 400 מטר
מפעלי מתכת נען
הטפטפת החדשה של נען פועלת על עיקרון ה־Vortex. טפטפת חדשנית בלתי מווסתת, בעלת מעברי מים גדולים במיוחד ומגוון ספיקות רחב, המאפשרת פרישת שלוחות ארוכות של 400 מטר. 20L מצטיינת באמינות גבוהה, בדומה לטפטפות נען הקודמות, הפועלות בהצלחה רבה בכל רחבי תבל.
קיבוץ נען 73263, טל. 08-468476.
ת"א: "פלב", דרך פתח־תקוה 28, טל. 03-372544. שרות שדה: טל. 08-468285 (24 שעות ביממה).

נען טיף עם טפטפת 20L-השקיה לטווח ארוך.

הזמנה להדגמת מלגזת השדה JCB-926

להצגה ולהדגמה של מלגזת־השדה החדישה ביותר בעולם, מבית JCB, שביצועיה עולים ומקדימים כל מלגזה אחרת שידעת עד כה. ההדגמה בחסות אירגון עובדי הפלחה. יוצגו ויודגמו במקום גם המעמיסים הטלסקופי הרב־תכליתי "JCB 525" והמעמיס "JCB 412".
הכלים שיוצגו רב־שימושיים בתעשייה, בבניין, במושב ובקיבוץ
★ נציגי ענפים אלה מוזמנים ★
ההדגמה באזור הצפון
תתקיים במושב שיתופי "מולדת" בימי שני ושלישי, 3—4.2.86, מ־9 עד 14.00.
ראה מודעה זו כהזמנה אישית
הנהלת קומסקו בע"מ
JCB קומסקו בע"מ ציוד מכני ושיטות בנייה
אזור התעשייה, קרית אריה, פ"ת טל' 03-9225761

קורץ ובניו בע"מ
דיזל גנרטורים
NEWAGE STAMFORD
דיזל גנרטורים לאספקת מאור וכח לשעת חרום להנעה בחקלאות בגדלים שונים
ROLLS ROYCE Diesels

809695
המפעל ומשרדים: הסתת 21, אזור התעשיה חולון
ת.ד. 1769 חולון, טלקס: 35657 ת"א

בן־צור את דרויאנוב בע"מ
(אגף החקלאות)
איזור התעשיה הרצליה, 46722
טל: 052-557851, 052-557952
יצרני: ★ רשתות לשבירת רוח ★ רשתות לחקלאות באיכות מעולה, ברחבים עד 11 מטר, עד 90% צל, מיוצבים נגד קרינה אולטרה סגולית ★ רשתות צל ★ רשתות נגד ברד ★ רשתות הדליה "פולידל" (לפרחים וירקות) ★ רשתות הגנה נגד צפורים (לשסק, לתות שדה) ★ רשתות הגנה נגד חרקים (40 מש)
חבלים וחוטים מסוגים שונים • חבל לחממות ובתי צמיחה • חבל להדליה • חוטי תפירה לחיבור רשתות • חוטי מכבש
חבל לקשירת ענפים • חבלי קשירה לשימושים שונים

ברזים כדוריים Sirio

לבניה, חקלאות ותעשיה
• מעבר מלא - מידות "1/4 – "3
• לחץ עד 64 BAR
• אטמים מטפלון +200°c – 40°c
• הברגות תיקניות B.S.P.T.
פלג תעשיות בע"מ
ת"א רח' 1274, מס' 12, טל. 374113, 03-382883

שבוע המסחר במניות הסתיים במגמה מעורבת, תוך נטייה לירידות שערים

מאת דוד בר

[illegible]

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

אוצר.הת. ש	12410	5.0	-190	-1.5	-5.0
המסחרי 0.1	600 תב	1737	-40	-6.3	-2999
המסחרי א 0.5	271	2002			-937
בנק מסחרי אשראי'ב	317 תב	2446	-64	-16.8	-3011
כללי לא בהסדר	28100	4.0			+1.0
בנק צפ' אמריק 1.	— הפסקת מסחר				
בנק צפ' אמריק 5.	— הפסקת מסחר				
בנק צפ' אמ אופ1	— הפסקת מסחר				
דנות א 1.0	— הפסקת מסחר				
דנות 5.0	— הפסקת מסחר				
דנות שה 2	— הפסקת מסחר				
הבינלאומי 5.0	2540	2130	-20	-8	-662
ט.י.ב.י. 0.5	2455	2065	-22	-9	-2658

כלולים בהסדר הצמדה

אידיבי רג 100.0	73370	440	-367	-5	-346
אידיבי ב 100.0	75000	3.0	-500	-4	-3.0
אידיבי בב 2.0X	462000				
אגוד 0.1	54700	64.0	-600	-1.1	-58.0
דיסקונט ב	94400	16.0	-600	-6	-16.0
דיסקונט א	93200	1342	-600	-6	-1626
דיסקונט שה ב	11200	10.0			-10.0
המזרחי ש	30100	556	-300	-1.0	-589
המזרחי מ	30100	71.0	-500	-1.0	-98.0
המזרחי שה 9	14000	10.0			-10.0
הפועלים מבב	124000	.8	+2000	+1.6	+6.8
הפועלים ש	49750	1048	-250	-5	-1220
הפועלים מ	50350	700			+506
כללי א 1.0	127350	11.0	-250	-2	-14.0
כללי אופ 9	128100	3.0	-900	-7	-3.0
כללי שה 5	97170				
כללי שה 7	6250	32.0	+140	+2.3	+15.0
בכלל 100.0	31730	958	-80	-3	-464
בכלל שה 9	44000	9.0	-60	-1	-9.0
בכלל שה 11	12150	253			+225
מימון המזר 1.0	44000				
מימון המזר 5.0	22330		-70	-3	-1.0

בנקים למשכנתאות

ארנים 0.1	5445 תב	19.0	+495	+10.0	+47.0
לאומי משכנתאו ש	2995	220	-150	-4.2	-281
לאומי משכנתאו מ	5025	50.0	-100	-3.2	-62.0
כרמל ש	2725				
כרמל שה 1	2679	50.0			
בנין ב' 5.0	2856	11.0	-44	-1.5	-23.5
פת משכ ש	800	505	-10	-1.2	-601
משכן ב'ש	1700				-30.0
עצמאות 0.1	2700	50.0	-50	-1.8	-50.0
טפחות מבוכ ש	11650				
טפחות רג ש	10200	25.0	-180	-1.7	-25.0
טפחות שה 1	6940				
טפחות שה 2	3450	59.0	-20	-6	-27.0
יעסוד 1.0	566 תב	87.0	-39	-6.5	-87.0
יעסוד 5.0	313	2.0	+5	+1.0	+148
מירב 1.0	1400 תב	614	-104	-6.9	-784

מוסדות מימון

שלמון א ש	251	8309	-10	-3.8	-3131
הזקלאות מבכ א	24990				-2.5
הזקלאות מבכ ב	— לא נסחר				
לאומי תעשיה א ש	3860	244	-50	-1.6	-44.0
מתוח תעשיה מבב	— לא נסחר				
פת תעש בב ג	— לא נסחר				
פת תעש בב גג	— לא נסחר				
פת תעש בב גגג	— לא נסחר				
פת תעש בב ד	— לא נסחר				
פת תעש בב דד	— לא נסחר				
מרכז קבלנים 5.0	429	80.0	+3	+.7	+80.0
תירות בב	— לא נסחר				
כלל ליסינג 0.1א	4660		+120	+2.6	+50.0
כלל ליסינג 0.5ב	1750	340	-30	-1.7	-207
כלל ליסינג אג'חו	10334	5.0			+10.0

ביטוח

שחל טריאס 1.0	— הפסקת מסחר				
שחל טריאס ב	— הפסקת מסחר				
שחל טריאס שה 1	— הפסקת מסחר				
ארדס 0.1	2650	180	-205	-10.0	-236
ארדס א 0.5	2800	898	-55	-2.7	-847
בטוח משנה 0.1	1170 תב	754	-130	-10.0	-791
בטוח משנה 0.5	980	1028	-2		-412
הדר 1.0	1980	154			+22.0
הדר 5.0	435	503	-15	-3.3	-403
הסנה ש	2215	2931			-187
הכיקס 0.1	1095	727			-11.0
הכיקס 0.5	650 מ		-35	-5.1	-165
המשמר-הראל 1.0	4950	30.0	+50	+1.0	+1.0
המשמר-הראל 5.0	1785	30.0	-15	-.8	-65.0
ירדניה 0.1	— הפסקת מסחר				
ירדניה 0.5	— הפסקת מסחר				
מנורה 1.0	5500	100	+17	+3	+67.0
מנורה 5.0	1960				
סהר 1.0	2190 תב	133	-150	-6.4	-164
סקוריטס 0.1	4680	80.0	-60	-1.3	-70.0
צור ש	1110	173			+25.0
ציון החזקות 1.0	7875 קו		+375	+5.0	+29.0
ציון החזקות 5.0	1822	10.0	+3	+2	+70.0

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרגמא 1.0	3100	5.0			-5.0
אינטרגמא 5.0	850	43.0	-3	-4	-43.0
אינטרגמא אופ 1	390	47.0	-10	-2.5	-363
מאיר עזרא 1.0	4390	23.0			-23.0
מאיר עזרא אופ 1	3820	1.0			-1.0
סחה 1.0	— הפסקת מסחר				
סחה 5.0	— הפסקת מסחר				
כלל סחר 1.0	2150	311			-33.0
קיסטל 1.0	2550	134	-68	-2.6	-150
רסק 0.1	25500				
רסק 0.5	4550	10.0			-10.0
שופרסל א 2.0	3770	200	-60	-1.6	-100
שופרסל ב 10.0	2100	750	-40	-1.9	-722

שרותים

דלק ג ש	3674	780	-1		-238
הראל 1.0	1820				+52.0
הראל 5.0	816	33.0	-24	-2.9	-33.0
ספנות הספקה 0.1	9260	78.0	+210	+2.3	+106
ספנות הספ' 0.5א	2762	34.0			+46.0
קידר 0.1	*725	88.5	-35	-4.6	-42.8
* ביצוע חלקי 88.42%					
קידר 1.0	182.0	1430			-1826
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר				
מחשבי עירונה 0.1	1701	65.0			-220
מחשבי עירונה 0.5	631	699	-15	-2.0	-459
קונסורטיום 0.1	809 תב	350	+74	+10.1	+296
קונסורטיום 0.5	390	107			-25.0
קופל 1.0	— הפסקת מסחר				
קופל אופ 1	— הפסקת מסחר				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זהר 1.0	8685 תב	20.0	-965	-10.0	-31.9
גלי זהר 5.0	3353 תב	22.9	-197	-5.6	-22.9
מלונות דן 1.0	3260	107	-106	-3.2	-107
מלונות דן 5.0	2290	104	-20	-.9	-104
חוף האלמוג 0.1	— הפסקת מסחר				
כנס 1.0	1920		-49	-2.5	-95.0
מלונות ירדן 1.0	1800 תב	9.0	-100	-5.3	-23.0
מלונות יהלום 1	— הפסקת מסחר				

מחשבים ושרותי מחשב

דטה מיכון 1.0	1071	270	-30	-2.7	-144
ת.י.ל.ן 1.0	— הפסקת מסחר				
יעגא 1.0	2585	15.0	-15	-.6	-15.0
יעגא אופ 1	2310	17.0	+110	+5.0	+67.0
כלל מחשבים 1.0	2850	83.0	-150	-5.0	-123
מ.ל.ל. 1.0	4200	130	+140	+3.5	+115
מ.ל.ל. 5.0	2649	4.0			-4.0
משוב מחשבים 1.0	1757 מ		-93	-5.0	-33.0
ניקוב מחשבים 1.	3420	10.0	+120	+3.6	+40.0
ניקוב מחשבים 5.	1600	50.0			-11.0
תים מחשבים 1.0	1350	79.0	-50	-3.6	-34.0
תים מחשב אופ 1	13101	10.0	-399	-3.0	-10.0

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אברהם בינוי 1.0	320 תב	490	-21	-6.2	-1055
אברהם בינוי 5.0	201 תב	325	-19	-8.6	-525
אורן מבנים 1.0	485	200	-1	-2	-164
אורן מבנים 5.0	180.0 תב	955	-10.0	-5.3	-853
אזורים 1.0	2489	1048	-10	-4	-1454
אילן 1.0	916	486	+6	+.7	+170
אילן אופ 1	900	26.0			+109
אל-רוב 1.0	2350	50.0	-100	-4.1	-35.0
אל-רוב 5.0	2426 קו		+116	+5.0	+30.0
אמבנים 1.0	1080 תב	479	+80	+8.0	+276
אמבנים אופ 1	670	411			+119
אפריקה 0.1	31400	47.0			-91.0
אפריקה 1.0	20900	72.0	-390	-1.8	-152
ארזים 1.0	651	364			+161
אירלן 0.1	11865	158			-27.0
אירלן 0.5	7300	219			+231
בן-יקר בנ 1.0	2400	39.0	+50	+2.1	+19.0
ברנבוים 1.0	1400	102			+97.0
ברנבוים 5.0	770 תב	20.0	-62	-7.5	-110
דנקנר 1.0	3149				
דרוקר 1.0	— הפסקת מסחר				
דרוקר 5.0	— הפסקת מסחר				
דרוקר אופ 1	— הפסקת מסחר				
דרעד 0.1	2840 תב	42.0	-160	-5.3	-12.0
דרעד 0.5	1572				+30.0
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר				
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר				
גבעים הבנין 1.0	3890	630	-10	-3	-630
גב-ים 0.1	6190 תב	89.0	-460	-6.9	-73.0
גב-ים 0.5	4242	10.0	+42	+1.0	+7.0
הכשרת הישוב 1.0	27400	206	-400	-1.4	-176
ישפרו 0.1	— הפסקת מסחר				
ישראלום 1.0	4903	19.0	-100	-2.0	-19.0
ישרום 10.0	— הפסקת מסחר				
כנן פיתוח 1.0	5618	68.0	+268	+5.0	+81.0
כלל נדלן זכויות	54.5	547470	+14.5	+36.3	187545
כלל נדלן 0.1	250	33181	+10	+4.2	+7092
לוסיד 1.0	1360 תב	144	-120	-8.1	-766
לוסיד 5.0	655 תב	226	-50	-7.1	-376
מ.ת.מ. 1.0	1111 תב	260	-123	-10.0	-302
מאגרי בניה 1.0	— הפסקת מסחר				
מאגרי בניה אופ	— הפסקת מסחר				
מגדל בנין 1.0	*1315	30.0	+14	+1.1	+7.0
* ביצוע חלקי 81.00%					
מישאל 1.0	328 תב	615	-37	-10.1	-1557
מבנה 5.0	359	1090			-8.0
מר-לן 1.0	223 תב	1764	-25	-10.1	-2868
מר-לן אופ 1	1999				-23.0
לוינשטיין 1.0	2051				
לוינשטיין 5.0	544	1008	+12	+2.3	+591
ליפשיץ 1.0	520	483	+10	+2.0	+475
ליפשיץ 5.0	230	496			-576
נאות אביב 0.5	14480	43.0	-418	-2.8	-29.0
נכסי אזורים 1.0	3885	318	-15	-4	-354
סהר החזקות 1.0	5990	10.0	-10	-2	-20.0
סהר החזקות 5.0	4050				
סולל בונה מבב א	6200	98.0	-20	-.3	-64.0
סוף 1.0	1224 תב	54.0	-136	-10.0	-57.0
סוף 5.0	777	118	+37	+5.0	+68.0
סוף אופ 1	470 תב	159	-60	-11.3	-159
עמר הלוך 1.0	520				+72.0
קיסריה 0.1	999 תב	497	+54	+5.7	+529
קיסריה 0.5	415	1480			+610
רובינשטיין 1.0	— הפסקת מסחר				
רובינשטיין 5.0	— הפסקת מסחר				
רוגוזין 1.0	1460	32.0			-3.0
רוגוזין 5.0	975	51.0			-51.0
רסקו מבכל	— הפסקת מסחר				
רסקו רג	— הפסקת מסחר				

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2655	466	-110	-4.0	-321
מטעי הדר 0.5	860	120	-41	-4.6	-20.0
מהדרין 0.1	10200	342	-280	-2.7	-332
נכסי הדרים 1.0	1710	1155	-40	-2.3	-1241
פרי אור 0.5	4400	139	-100	-2.2	-130
שו-זר 5.0	5555	133	-112	-2.0	-106

תעשייה

מזון וטבק

אסאם 1.0	1051	55.0			+29.0
אתלנטיק 1.0	— הפסקת מסחר				
גולדפרוסט זכויות	1.0 מ		-9.0	-90.0	-50417
גולדפרוסט 1.0	1501	118	+1	+.1	+48.0
גולדפרוסט 5.0	396 תב	76.0	-44	-10.0	-117
גולדפרוסט אופ 1	419 תב	347	+44	+11.7	+222
דובק בב ש	2335	71.0	-15	-6	-32.0
דובק בב מ	2290	171	-20	-.9	-171
זגלכל 1.0	796	430	-4	-.5	-468
זגלכל 5.0	385	250	-1	-.3	-250
פרי-זה 1.0	3395 תב	473	-377	-10.0	-1103
פרי-זה 5.0	2259	200			+110
טמפו בירה 1.0	9600	69.0	-100	-1.0	-4.0
טמפו בירה 5.0	5400	51.0	-50	-.9	-76.0
יצהר 1.0	908	761			+18.0
יצהר א 5.0	513	976	-17	-3.2	-909
כן 1.0	— הפסקת מסחר				
כן 5.0	— הפסקת מסחר				
סנפרוסט 1.0	4900 תב	210	-475	-8.8	-223
עלית 0.1	9200	87.0	-190	-2.0	-59.0
עסיס ב 0.5	20900	27.0	-1100	-5.0	-18.0
שלמה אנגל 1.0	1510	82.0	-24	-1.6	-82.0
שמן מבכל ש	3800	129	-199	-5.0	-386

טקסטיל והלבשה

ארגמן 1.0	500	250	-13	-2.5	-222
ארגמן אופ א	1295 תב	150	-205	-13.7	-300
אפיס 1.0	1470	34.0	-11	-.7	-72.0
אופנת ברוך 1.0	1120	100			
אופנת ברוך 5.0	695	109	+10	+1.5	+59.0
אפתן 1.0	— הפסקת מסחר				
אפתן אופ 1	— הפסקת מסחר				
ארגמן רג ש	— הפסקת מסחר				
אתא ב 1.0	— הפסקת מסחר				
אתא ג 0.1	— הפסקת מסחר				
דלתא-גליל 1.0	3200	289	-60	-1.8	-215
דלתא-גליל א 3.0	2455	99.0			+97.0
מסורות מאוחד 1.	1450		-10	-.7	-215
מסורות מאוחד 5.	570	40.0			-131
מסורות אופ 1	380 תב	80.0	-20	-5.0	-235
ויטלגן 1.0	1745	98.0	-20	-1.1	-129
ויטלגן 5.0	1335	45.0	-20	-1.5	-45.0
חדרינן 1.0	3560	6.0			-6.0
זוקית 1.0	5270	190	+60	+1.2	+12.0
זוקית 5.0	2835 תב	273	-315	-10.0	-536
כיב-כוב 1.0	— הפסקת מסחר				
כיב-כוב אופ 1	— הפסקת מסחר				
יקמאר 1.0	— הפסקת מסחר				
לודזיה 0.1	1229	81.3	-1	-.1	-9.7
לודזיה 0.4	492	835	+5	+1.0	+43.0
ליגת 1.0	729	3985	+13	+1.8	+2569
מיב גליקר 1.0	365	300	-13	-3.5	-480
מקס 0.1	19400	10.0	+700	+3.7	+4.0
מקס 0.5	5200	111	-140	-2.6	-85.0
פיס 1.0	8550 תב	26.0	-950	-10.0	-51.0
פיס 5.0	4700	387			+117
קסק 1.0	1480	278	+20	+1.4	+225

פלגת א 0.1	7510	46.0			+13.0
פלגת ב 0.4	4510	252			+61.0
פלינגון א 0.5	— הפסקת מסחר				
פרגוד 1.0	685	140	-35	-4.9	-277
שלרינה 1.0	9250	146			+80.0
תעש הנגדון 1.0	2500 תב	684	-150	-5.7	-1022

מתכת ומוצריה

אוקסנגן 5.0	1068 תב	266	+97	+10.0	+1050
אוקסנגן אופ 1	828 תב	120	-97	-10.5	-113
אורדן 10.0	11600	184	-200	-1.7	-184
אורדן 50.0	10200	16.0			-16.0
כבלים ש	11800	5.0	+100	+.9	+1.0
התכוף 1.0	5580 תב	108	-620	-10.0	-88.0
התכוף 5.0	3455	214			-27.0
קשטאות פז 1.0	668	4011	-14	-2.1	-3926
קשטאות פז 5.0	543	156	-12	-2.2	-397
מורגן 1.0	344	700			+271
מורגן אופ א	288 מ		-17	-5.6	-238
מתכת מרום 1.0	1490	65.0			+32.0
מתכת מרום אופ 1	975 תב	56.0	+89	+10.1	+166
כבלי ציון 1.0	1801 מ		-90	-4.8	-1116
כבלי ציון 5.0	584	1642	-30	-4.9	-3989
כבלי ציון אופ	590	743	-15	-2.5	-1256
קרמני 1.0	569	504	-6	-1.0	-236
קרמני 5.0	276	800	-10	-3.5	-301
מושקון 0.1	13338 תב	103	+1213	+10.0	+115
מושקון 0.5	4499 תב	491	+549	+13.9	+411
עוד 3.0	— הפסקת מסחר				
פקר פלדה 1.0	3600	1.0			+57.0
קינג במה 1.0	790 תב	1590	+55	+7.5	+760
קינג במה 5.0	398 תב	1456	-44	-10.0	-4049
קליל 1.0	2400	81.0			+99.0
קליל 5.0	1428	110	+68	+5.0	+489
שלדות 5.0	1550	345	-40	-2.5	-159
תעשיות לכיש 1.0	— הפסקת מסחר				
תעשיות לכיש 5.0	— הפסקת מסחר				

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

אלביט 3.0	391000	4.0	-4000	-1.0	-14.0
אלקו 0.1	3180	44.0	-70	-2.2	-44.0
אלקו 0.25 ש	2130	202	-20	-.9	-142
אלקו 0.25 מ	2120	54.0	-30	-1.4	-54.0
אלקטרה 0.1	10900	1.0			-1.0
אלקטרה א 0.5	5660	126			-126
אלרון 3.0	385000	9.0	-4000	-1.0	-13.0
אריה 1.0	35300	11.0	-700	-1.9	-40.0
כלל תעש אלקטר	2342	1843	-30	-1.3	-1302
ספקטרוניקס 1.0	1455	226	-10	-.7	-351
ספקטרוניקס 5.0	969	352	-10	-1.0	-448
פריסמגנר 1.0	1520	32.0	-40	-2.6	-106
פריסמגנר 5.0	691	295	-5	-.7	-245
ציקלון 1.0	3690	49.0	-10	-.3	-49.0
ציקלון 5.0	2290	96.0	-10	-.4	-65.0
קבנשטיין אירלר 1.	2840	64.0			-14.0
קבנשטיין אירלר 5.	1490	47.0			-47.0
ת.א.ת. 1.0	3100	278			-1.0
ת.א.ת. 5.0	1192	2025	-25	-2.1	-2177
ת.א.ת. אופ 1	9100	30.0	-30	-.3	-20.0
תדיראן 1.0	4300	62.0			-12.0

מוצרי בניה

אי.פ.בלל בנין 1.	3130	739	-70	-2.2	-763
אלקול 5.0	4880	52.0			-13.0
אקרשטיין 1.0	999	526	-46	-4.4	-1655
אקרשטיין 5.0	780	990			+159
בטון תדיר 1.0	— לא נסחר				
בטון תדיר 5.0	— הפסקת מסחר				
בר-סון 1.0	1900	56.0	+31	+1.7	+174
בר-סון 5.0	440	341	-20	-4.4	-341
המסלול 1.0	706	512	+1	+.1	+122
המסלול 5.0	420	1101	+10	+2.4	+272
טרומאבטון 1.0	4700				+10.5
טרומאבטון 5.0	1211				
מ.ל.ם. 1.0	770				-30.0
מ.ל.ם. 5.0	337	380	+13	+4.0	+300
מודול השק בתעש	1481	156	-40	-2.6	-80.0
מוזאיקה ולפכן 1	— לא נסחר				
מוזאיקה ולפכן 5	— לא נסחר				

כימיה, גומי ופלסטיק

אבן 5.0	13600	88.0			-50.0
אליאנס ב 200.0	786	217	+23	+3.0	+458
גל תעשיות 1.0	5350	31.0			-46.0
גל תעשיות 5.0	3179 תב	365	+289	+10.0	+341
דקסטר 1.0	2860	75.0	+70	+2.5	+75.0
דשנים 0.1	— הפסקת מסחר				
דשנים 0.5	— הפסקת מסחר				
חיפה כימיקל 10.0	860	2675	-26	-2.9	-6078
טבע ש	45700	59.0	-100	-.2	-109
טבע אופ 4	42500	6.0	+100	+.2	+5.0
ליפסקי 1.0	870	231	+19	+2.2	+248
ים המלח 0.1	12000	1978	-220	-1.8	-2114
פטרוכימים 10.0	341	24475			-14997
מקסימה 1.0	3700	5.0			-5.0
מקסימה 5.0	1515	326	-35	-2.3	-126
נקה כימיקל 1.0	3100	9.0			+9.0
סנו 1.0	6620	2.0			-2.0
סנו 5.0	3375	10.0	+160	+5.0	+10.0
קרם כימיקל 1.0	4140	13.0			-1.0
ת.ג.ל. 1.0	1600				-24.0
ת.ג.ל. 5.0	*727	76.0	-38	-5.0	-100
* ביצוע חלקי 76.00%					
תיא 5.0	4180	6.0			-6.0
פטרואלים 10.0	7290 תב	54.0	-810	-10.0	-65.0
תור א 5.0	2662	85.0	-58	-2.1	-85.0

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

דפוזן 1.0	4105 מ		-216	-5.0	-44.0
דפוזן 5.0	1720	59.0	-65	-3.6	-59.0
ת.מ.ג. 1.0	1949	71.0			-21.0
ת.מ.ג. אופ 1	1820	20.0	-5	-.3	-70.0
יאה 1.0	3390	29.0	-11	-.3	-303
לבידי אשקלון 1.	291	966	-10	-3.3	-485
לבידיאשקלון אופ	445	200	-5	-1.1	-90.0
מולט ב 0.5	19800	17.0	-700	-3.4	-17.0
מפעלי נייר 10.0	134500	31.0			-45.0
סקגוריה 1.0	1199	63.0	-1	-.1	-110

רים 0.1	2500	17.0	-40	-1.6	-26.0
רים 0.4	1140	366	-11	-1.0	-375
תעל ב 0.2	10300	47.0			-37.0

תעשיות שונות

אלומית 1.0	3660	20.0			-20.0
אלומית 5.0	1940	10.0			-10.0
אבריין 1.0	1400	17.0	-20	-1.4	-608
אבריין 5.0	625 תב	235	-65	-9.4	-455
אבריין אופ א	440	200	-8	-1.8	-148
תמישה יוד 1.0	6750	14.0	-50	-.7	-14.0
דיקה 1.0	4500 תב	64.5	+233	+5.5	+65.9
דיקה 5.0	1950	78.0	-85	-4.2	-74.5
ה.בגפלק 1.0	5100	29.0			+29.0
ה.בגפלק 5.0	2500	241			-141

השקעות תעשיה

מרכזית ב 0.1	4940	315	-50	-1.0	-315
כור בב' 1.0	4000000	.1			+5
כלל תעשיות 1.0	1129	8780	-2	-.2	-7783
מאגרי טכנולוגיה	371	3507	-19	-4.9	-4697
מאגרי טכנ אופ 1	295	106	-2	-.7	-91.0

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

אוניק ש	3542	108			-50.0
אידיבי פתוח 2.0	2730	3194	-50	-1.8	-2628
אינקובה 0.1	1273	770			+110
אינקובה 0.5	621	50.0	+6	+1.0	+44.0
אלגר ש	3220	210			+15.0
אלגר מ	3420	15.0			+15.0
אלדן ש	1770	356			-124
אלדן מ	1800				
אמישר בב' 1.0	28399	1.0			
אפיק 1.0	550	1174	-30	-5.2	-974
אפיק 5.0	430 תב	910	-25	-5.5	-690
גולת 1.0	1285	78.0	-1	-.1	-78.0
חברה לישראל 1.0	3630	546	-180	-4.7	-683
חברה לישראל 5.0	1890	400	-60	-3.1	-750
חלפסון 0.1	59900				
חלפסון 1.0 ש	15650	6.0	-50	-.3	-6.0
אמפא א 0.5	6700	35.0			-17.0
פועלים השק ש	3900	349	-45	-1.1	-639
לאומי השק 0.1	3535	200	-70	-1.9	-281
דיסקונט השק ש	3800	1538	-5	-.1	-1147
מזרחי השק ש	7120	16.0	-251	-3.4	-51.0
מור השק אגח 124	9001 תב	5.0	-769	-7.9	-3.0
חירון 1.0	— הפסקת מסחר				
חירון 5.0	— הפסקת מסחר				
יצוא ש	7270	10.0	-20	-.3	-30.0
ידין א 0.1	2166 מ		-114	-5.0	-1381
כלל ישראל 10.0	1940	1649	-20	-1.0	-997
כלל ישראל 50.0	1310	350			+226
לנדיק 0.1	6560				
לנדיק 0.5	*1972	60.0	-104	-5.0	-216
* ביצוע חלקי 78.00%					
מנור 0.1	4662	20.0	+222	+5.0	+16.0
מנור א 0.5	2310	170	+110	+5.0	+30.0
עוז השק ב 0.1	1750 תב	82.0	+130	+8.0	+172
עוז השק ב 0.5	660 תב	64.0	-50	-7.0	-117
פו השק ש	16300	78.0	-20	-.1	-97.0
פמה א 0.1	5500	51.0			-2.0
פמה 0.5	2795	227	-25	-.9	-262
פריון ב 2.5	1555	1391	-40	-2.5	-849

מחקר ופיתוח

אמצעים מתוחכמים	1780				
גליל טכנולוגיות	457	3051	-8	-1.7	-2637

דלק ונפט

דלק נפט זכויות	999	25642	-4894	-83.1	-33364
דלק חיפושינפט.1	3663 מ		-193	-5.0	-3285
דלק חיפושינפט.5	1910 מ		-100	-5.0	-5652
פז חיפושי נפט	10200	127	-90	-.9	-101
סראויל 1.0	1620	35.0	+3	+2	+5.0
סראויל 5.0	578	365			+160
י.ה.א.ל. 5.0	1380	795	-35	-2.5	-495
מ.ג.ב. 1.0	1712	193			-415
מ.ג.ב. 5.0	750	537			-437
סיסמיקה 1.0	— הפסקת מסחר				
סיסמיקה 5.0	— הפסקת מסחר				
סיסמיקה אופ 1	— הפסקת מסחר				
סראויל ב 0.3	2980	65.0			-35.0
צפ' אמר נפט 1.	202 תב	717	-16	-7.3	-1100
צפ' אמר נפט 5.	153.0 תב	2052	-9.0	-5.6	-2107
צפ' אמ נפט אופצ	365 מ		-25	-6.4	-104
נפטא ש	1060000	2.0	+59500	+6.0	+2.0

נסחרות במט"ח

בזית מ	228	600			+350

שערי מטבע חוץ

המטבע	בנקים							העברות והמחאות						
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1.4733	1.4937	1.4730	1.4923
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2.0741	2.0929	2.0726	2.0986
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.6175	0.6250	0.6162	0.6240
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.3450	0.3526	0.3452	0.3471
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.3282	0.3574	0.3265	0.3856
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.1961	0.1988	0.1956	0.1981
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.1971	0.2002	0.1973	0.1996
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.1676	0.1692	0.1675	0.1694
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.2743	0.2780	0.2746	0.2783
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1.0486	1.0536	1.0496	1.0621
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1.0527	1.0658	1.0517	1.0624
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.6462	0.6542	0.6467	0.6629
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.3017	0.3053	0.3018	0.3046
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.6778	0.6883	0.6790	0.6860
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.9086	0.9148	0.9086	0.9147
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.7697	0.7681	0.7696

דולר יציג: 1.4834 **דולר נוסעים:** 1.7596 **דולר שחור:** 1.59

שערי אגרות חוב

הסדרה	השער	השינוי בנקי
4% מלווה פיתוח (100% הצמדה)		
ק-301 תשואה 4.93%		
4101	264.0	+2.6
ק-302 תשואה 4.98%		
4102	105.5	+1.1
4103	101.1	+1.1
4104	97.7	+1.0
ק-321 תשואה 5.25%		
4301	96.6	+.4
4302	91.9	+.4
4303	91.1	+.4
4304	89.6	+.5
3% מלווה בחירה (גליל)		
ק-201א תשואה 3.40%		
ש3601	29977.0	+23.0
ק-2201 תשואה 3.34%		
ש3602	27674.0	+21.0
ק-202 תשואה 3.30%		
ש3603	25771.0	+20.0
3604	23120.0	+18.0
ק-203 תשואה 3.67%		
ש3605	20754.0	+15.0
ש3606	19540.0	+15.0
ש3607	18140.0	+14.0
ש3608	17154.0	+11.0
ק-204 תשואה 3.81%		
ש3609	16561.0	+73.0
ש3610	14920.0	+67.0
ש3611	14398.0	+66.0
ש3612	13964.0	+64.0
ק-205 תשואה 3.88%		
3613	13081.0	+75.0
ש3614	12539.0	+72.0
ש3615	11567.0	+68.0
ש3616	10577.0	+63.0
ק-206 תשואה 4.11%		
ש3617	9845.0	+8.0
ש3618	9331.0	+8.0
ש3619	8571.0	+7.0
ק-207 תשואה 3.90%		
ש3620	8188.0	+77.0
ש3621	7939.0	+75.0
ש3622	7152.0	+69.0
ק-208 תשואה 4.01%		
ש3623	6665.0	+28.0
ש3624	6270.0	+26.0
ק-209 תשואה 4.22%		
ש3625	5654.0	+24.0
ש3626	5223.0	+23.0
ש3627	4837.0	+20.0
ק-210 תשואה 4.31%		
ש3628	4424.0	+25.0
ש3629	4139.0	+23.0
ש3630	3908.0	+22.0
ק-211 תשואה 4.48%		
ש3631	3546.0	-64.0
ש3632	3336.0	-62.0
ש3633	3219.0	-59.0
ק-212 תשואה 3.96%		
3634	2927.0	+65.0
ש3635	2765.0	+62.0
ש3636	2660.0	+60.0
ק-213 תשואה 4.46%		
ש3637	2415.0	+2.0
ש3638	2245.0	+2.0
ש3639	2052.0	+1.0
ק-214 תשואה 4.44%		
ש3640	1691.0	+10.0
ש3641	1463.0	+9.0
ק-215 תשואה 3.94%		
3642	1353.0	+41.0
ש3643	1172.0	+35.0
ק-216 תשואה 3.81%		
3644	1054.0	+1.0
3645	970.9	+.8
4.25% מלווה בחירה (גליל)		
ק-251 תשואה 4.81%		
3701	802.8	+19.2
ק-252 תשואה 5.22%		
3702	595.8	-21.8
ק-253 תשואה 4.89%		
3703	539.4	+.5
3704	461.6	+.4
ק-261 תשואה 5.04%		
3751	239.8	+.2
ק-262 תשואה 4.62%		
3752	99.6	+2.8
3753	95.4	+2.8
ק-271 תשואה 4.90%		
3901	90.2	+1.0
3902	85.8	+.9
3903	85.1	+.9
3904	83.6	+.9
4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)		
ש3103	— הפסקת מסחר	
ש3104	262000.0	+1500.0
ש3105	247500.0	
ש3106	238500.0	+800.0
ש3107	238000.0	
ש3108	226000.0	
ש3109	220000.0	-2000.0
ש3110	221000.0	
ש3111	215000.0	+1000.0
ש3112	216000.0	+1500.0
ש3113	214500.0	+2000.0
ש3114	205500.0	+500.0
ש3115	204000.0	
ש3116	196500.0	+1500.0
ש3117	205500.0	+500.0
ש3118	198500.0	+1500.0
7%–6%–4% מלווה פיתוח ומדינה (80% הצמדה)		
ש3201	172000.0	
ש3202	171000.0	
ש3203	174000.0	
ש3204	171000.0	
ש3205	166000.0	
ש3206	167000.0	
ש3210	161000.0	
ש3211	155000.0	+1000.0
ש3212	153500.0	
ש3213	148500.0	
ש3214	144000.0	
6%		
ש3501	138000.0	
ש3502	137500.0	
ש3503	124500.0	
ש3504	118000.0	
ש3505	118000.0	-500.0
7%		
ק-701 תשואה 4.37%		
ש3521	118952.0	+652.0
ש3524	112236.0	+655.0
ק-702 תשואה 4.60%		
ש3522	118670.0	+755.0
ש3523	111949.0	+741.0
ק-703 תשואה 4.75%		
ש3525	109179.0	+418.0
ש3526	108938.0	+428.0
ש3527	106735.0	+421.0
ש3528	103764.0	+422.0
ק-704 תשואה 5.03%		
ש3529	102799.0	+82.0
ש3530	100392.0	+80.0
ש3531	99988.0	+80.0
ש3532	97056.0	+77.0
ש3533	96823.0	+78.0
ש3534	91193.0	+73.0
ק-705 תשואה 4.81%		
ש3535	91844.0	+415.0
ש3539	86528.0	+400.0
ק-706 תשואה 4.95%		
ש3536	91377.0	+187.0
ש3537	91229.0	+186.0
ש3538	85865.0	+176.0
ש3540	85593.0	+178.0
ש3541	82683.0	+172.0
ש3542	82489.8	+175.0
ש3543	78402.0	+167.0
ק-707 תשואה 4.90%		
ש3544	78641.0	+361.0
ש3546	76648.0	+350.0
ש3547	76401.0	+350.0
ש3548	76278.0	+350.0
ש3550	75629.0	+350.0
ש3551	75203.0	+351.0
ק-708 תשואה 4.88%		
ש3545	76435.0	+447.0
ש3549	75418.0	+445.0
ש3552	69119.8	+418.0
ש3554	68904.0	+426.0
ש3555	68904.0	+426.0
ק-709 תשואה 5.02%		
ש3553	68295.0	+55.0
ש3571	58948.0	+47.0
ק-710 תשואה 4.90%		
ש3556	65576.0	+352.0
ש3558	65424.0	+358.0
ש3559	69075.0	+346.0
ש3560	59643.0	+334.0
ש3561	59403.0	+334.0
ק-711 תשואה 4.84%		
ש3557	66283.0	+359.0
ש3572	60049.0	+341.0
ק-712 תשואה 4.90%		
ש3573	59457.0	+468.0
ש3574	54809.0	+432.0
ש3577	54726.0	+440.0
ש3578	50504.0	+407.0
ק-713 תשואה 5.02%		
ש3575	54341.0	-24.0
ש3576	54121.0	-24.0
ש3579	49865.0	-25.0
ק-714 תשואה 4.67%		
ש3580	47009.0	+191.0
ש3581	42708.0	+176.0
ש3582	39328.0	+166.0
ש3583	36503.0	+157.0
ק-715 תשואה 4.74%		
ש3584	34594.0	+294.0
ש3585	34245.0	+290.0
ש3586	30978.0	+268.0
ש3588	30909.0	+271.0
ק-716 תשואה 4.70%		
ש3587	31129.0	+182.0
ש3591	28331.0	+170.0
ש3592	28285.0	+169.0
ש3593	28217.0	+169.0
ק-717 תשואה 4.87%		
ש3589	28081.0	+22.0
ש3594	26733.0	+21.0
ש3596	25512.0	+20.0
ש3597	25389.0	+20.0
ק-718 תשואה 4.73%		
ש3590	28067.0	+115.0
ש3595	26701.0	+111.0
5% מלווה פיתוח ומדינה (בחירה בשקלה צמודה)		
ק-101 תשואה 4.74%		
ש2001	115228.0	+76.0
ש2002	114766.0	+76.0
ק-102 תשואה 4.59%		
ש2003	114453.0	+847.0
ק-103 תשואה 4.64%		
ש2004	115203.0	+892.0
ק-104 תשואה 4.85%		
ש2005	107417.0	+86.0
ש2006	107172.0	+85.0
ש2007	105058.0	+84.0
ק-105 תשואה 4.80%		
ש2008	104071.0	+83.0
ש2012	101737.0	+81.0
ש2015	98980.0	+78.0
ק-106 תשואה 4.40%		
ש2009	106590.0	+309.0
ק-107 תשואה 5.00%		
ש2010	104400.0	+967.0
ש2011	102369.0	+949.0
ש2013	102208.0	+977.0
ש2014	99500.0	+955.0
ק-108 תשואה 4.93%		
ש2016	100553.0	+1024.0
ש2018	97811.0	+1029.0
ש2021	94492.0	+1027.0
ק-109 תשואה 4.77%		
ש2017	97372.0	+789.0
ש2019	97000.0	+810.0
ש2020	94156.0	+787.0
ק-110 תשואה 4.85%		
ש2022	88313.0	+933.0
ק-111 תשואה 5.32%		
ש2023	88147.0	+71.0
ק-112 תשואה 4.74%		
ש2024	83230.0	+821.0
ש2027	80159.0	+813.0
ש2031	73985.0	+784.0
ק-113 תשואה 4.66%		
ש2025	84093.0	+369.0
ש2026	83689.0	+369.0
ק-114 תשואה 4.58%		
ש2028	81102.0	+379.0
ש2030	77050.0	+365.0
ק-115 תשואה 4.16%		
ש2029	77226.0	+728.0
ש2033	73336.0	+704.0
ש2035	67251.0	+664.0
ק-116 תשואה 4.00%		
ש2032	76175.0	+50.0
ש2034	74295.0	+57.0
ש2036	68139.0	+53.0
ק-117 תשואה 4.16%		
ש2037	63878.0	+87.0
ש2052	53484.0	+76.0
ק-118 תשואה 5.14%		
ש2038	62678.0	+51.0
ש2040	60227.0	+48.0
2051	56893.0	+45.0
ק-119 תשואה 4.00%		
ש2039	61778.0	+327.0
ש2041	58455.0	+316.0
ק-120 תשואה 3.63%		
ש2053	54870.0	+42.0
ק-121 תשואה 0.17%		
ש2054	56335.0	+37.0
ש2056	52242.0	+35.0
ק-1121 תשואה 0.33%		
ש2058	47363.0	+32.0
ק-1121ד תשואה -0.56%		
ש2060	45225.0	+29.0
ק-122 תשואה 3.20%		
ש2055	51384.0	+38.0
ש2057	47534.0	+36.0
ק-1122ג תשואה 1.85%		
ש2059	45307.0	-864.0
ק-123א תשואה 0.35%		
ש2061	34508.0	-320.0
ק-123ב תשואה 0.14%		
ש2062	31827.0	-302.0
ק-123ג תשואה 1.20%		
ש2063	29168.0	+21.0
[illegible]		
מ 16	103.4	-.5
מ 17	102.7	
מ 18	102.0	-1.5
מ 19	100.8	
מ 20	100.2	-1.0
מ 21	100.9	29/01
מ 22	103.2	-1.3
מ 23	98.5	-.5
ש24	88.6	29/01
ש25	92.1	29/01
ש26	92.0	+1.6
ש27	95.0	+1.5
ש28	91.0	-.1
ש29	87.0	-2.0
ש30	97.2	-.1
ש31	94.6	29/01
32	91.6	+.6
33	103.9	15/01
34 מר"ג	104.0	+.9
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
מפ-אלטינט	— הפסקת מסחר	
מפ תדיראן	44.4	
"ארמטף" צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-601 תשואה 8.29%		
סד' 2501	152.7	-.2
סד' 2502	150.1	-.1
סד' 2503	145.2	-.2
ק-602 תשואה 8.27%		
סד' 2504	144.6	-.1
סד' 2505	139.0	-.1
ק-603 תשואה 8.29%		
סד' 2506	134.2	-.3
סד' 2507	129.5	-.2
ק-604 תשואה 4.08%		
סד' 2508	101.9	+2.9
ירוקנו-צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 8.30%		
7001	229.3	+.4
7002	223.7	+.4
ק-902 תשואה 8.45%		
7003	210.1	+1.2
7004	194.9	+1.1
ק-903 תשואה 8.46%		
7005	182.0	+.7
ק-904 תשואה 8.57%		
7006	176.8	-.3
ק-905 תשואה 8.70%		
7007	164.1	-.5
7008	155.9	-.5
ק-906 תשואה 8.86%		
7009	150.1	-1.1
ק-907 תשואה 8.80%		
7010	141.6	-.5
ק-908 תשואה 8.80%		
7011	133.8	-.4
7012	129.1	-.4
ק-909 תשואה 8.76%		
7013	122.1	-.6
ק-910 תשואה 8.77%		
7014	106.2	-.4
ק-911 תשואה 8.95%		
7015	90.5	-.8
7016	89.8	-.8
7017	89.0	-.8
7018	88.8	-.8
7019	89.2	-.8
7020	89.0	-.8
7021	88.2	-.8
7022	87.8	-.9
ק-951 תשואה 8.70%		
7201	87.5	+.5
"גלברעי" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 2.51%		
ש6101	11862.0	-19.0
ק-802 תשואה 2.73%		
ש6102	7228.0	-11.0
ק-803 תשואה 2.80%		
ש6103	6463.0	-10.0
ק-804 תשואה 2.75%		
ש6104	5999.0	+12.0
ש6105	5676.0	+11.0
ק-805 תשואה 2.80%		
ש6106	5495.0	-8.0
ש6107	5292.0	-8.0
ק-806 תשואה 2.94%		
ש6108	3790.0	-6.0
ש6109	3600.0	-4.0
ש6110	3540.0	-4.0
ק-807 תשואה 2.98%		
ש6111	2957.0	-5.0
ש6112	2868.0	-4.0
ק-808 תשואה 3.00%		
ש6113	1955.0	+13.0
ק-821 תשואה 4.00%		
ש6151	744.2	-8.4
ש6152	713.1	-8.1
ק-822 תשואה 3.99%		
ש6153	619.8	-9
ש6154	608.7	-9
ק-823 תשואה 4.02%		
ש6155	392.6	-2.6
ק-824 תשואה 3.98%		
ש6156	321.2	-2.3
ק-825 תשואה 3.95%		
ש6157	239.2	+1.0
ש6158	226.6	+.9
ק-826 תשואה 4.00%		
6159	190.5	-1.0
ק-827 תשואה 3.91%		
6160	180.0	-3
6161	174.2	-2
ק-828 תשואה 3.86%		
6162	157.9	+1.4
ק-829 תשואה 3.88%		
6163	147.6	+3
6164	142.0	+3
ק-830 תשואה 3.91%		
6165	132.9	-2
ק-831 תשואה 3.99%		
6166	125.0	-1.0
6167	122.2	-1.0
6168	120.3	-1.0
ק-832 תשואה 3.93%		
סד' 6169	113.6	-2
ק-833 תשואה 3.92%		
6170	107.0	-2
ק-834 תשואה 3.90%		
6171	76.5	-1
6172	75.4	-1
ק-851 תשואה 3.74%		
6801	83.2	+.9

פק"מ נייד
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
ריבית בק"מ ל-7 ימים או ריבית בהרוות קבוע מה ברי"ם, הגבוה מבין השניים
בנק לאומי

שערי קרנות נאמנות

שם הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	3322.21	3284.01
אבוקה	21917.79	21701.71
אביב	23274.74	23044.76
אגוד	1067.68	1062.22
אדיר	1155.69	1132.63
אדום	1230.12	1205.92
אופיר	1399.86	1372.12
אור	391.38	383.18
אוריון	309.16	307.26
אודלי	17929.97	17708.09
אורן	8212.35	8171.60
אייל	2669.29	2617.08
איילת	3518.93	3443.96
אירוס	3713.22	3632.32
איתן	514.05	503.39
אלון	7425.54	7377.26
אלמוג	546.04	535.35
ארז	506.65	496.75
אש	105.59	103.28
אשל	465.08	460.55
אתרוג	1020.79	1015.71
בדולח	1351.56	1325.68
ברוש	5019.13	4994.45
ברק	5178.61	5145.79
ברקת	696.96	683.27
גביש	973.87	954.50
גבע	754.93	743.63
גדין	505.28	495.35
גיא	6810.61	6709.62
גיל	1812.83	1778.06
גלית	458.61	456.42
דובדבן	1379.15	1372.51
דוכיפת	3101.20	3040.64
דולב	1068.84	1061.55
דורון	1135.77	1113.74
דותן	204.57	200.65
דליה	315.66	309.45
דרור	2943.18	2885.64
דקל	3289.34	3273.31
הדס	23633.88	23421.90
הוד	353.11	346.16
זהבית	2056.76	2007.75
זוהר	14281.74	14070.01
זיו	13568.85	13367.87
זמיר	2705.00	2651.76
חוחית	120.50	117.87
חליפין	100.25	99.72
חלמיש	537.14	526.53
טופז	1072.98	1047.67
טל	3240.47	3198.87
יובל	568.13	557.05
יהלום	1202.19	1178.21
יסודות	27069.56	26800.58
יערה	497.33	486.38
כוכב	565.99	555.09
כחל	111.71	109.54
כלנית	346.79	339.96
כספית	566.90	561.20
כרמל	105.71	103.56
כתר	787.84	772.16
להב	2895.48	2839.53
למשקיע	85038.80	83328.90

שם הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
לפיד	7474.68	7328.47
לקט	1342.58	1315.86
לשם	710.82	696.79
מאור	31721.75	31407.23
מבחר	863.68	846.52
מבטח	2488.30	2464.9
מגן	185.32	182.66
מגוון	2217.90	2198
מגל	543.47	535.12
מור	890.08	877.43
מורן	527.61	522.71
מטה	21716.29	21137.76
מימד	673.78	660.02
מעוז	2446.00	2398.80
מעיין	627.25	615.19
מקשה	742.89	728.57
מרגלית	797.94	782.61
מרום	854.89	838.60
נוגה	18421.87	18148.54
נטיף	462.69	453.71
נטע	300.90	294.87
נילי	2852.16	2810.31
סביון	332.15	325.61
סגולה	111.16	108.95
סלע	733.42	718.96
סנונית	3446.19	3429.29
סער	545.96	544.33
ספיר	508.46	505.93
עדיף	545.23	535.10
עדית	1349.06	1322.91
עידן	5017.92	4948.57
עמבר	1136.00	1110.55
ענת	1891.72	1874.82
עפרוני	961.54	940.39
ערמון	293.56	291.93
פ"א	1043.95	1023.34
צבר	501.27	498.74
צופית	1155.25	1130.58
צמיד	757.48	741.82
צמיחה	5340.52	5268.17
צמרת	1352.87	1326.66
קלע	1429.67	1422.49
רבית	14799.03	14671.82
רקפת	361.77	354.05
רשף	597.56	584.82
שביט	572.39	561.21
שחם	760.67	755.86
שירה	25969.83	25465.07
שמיר	6107.41	59862.83
שגוב	429.41	423.34
שסק	13760.72	13423.83
שקד	614.43	610.88
תאנה	1561.35	1554.12
תבור	688.51	678.44
תדהר	4706.90	4683.41
תהילה	99.31	97.15
תירוש	363.70	359.33
תמר	990.01	984.83
תפוח	967.22	959.9
תרשיש	1177.45	1154.40
תשרי	337.54	332.58

מכבי ת"א – צ'יבונה 102:105 בתצוגת כדורסל מעולם אחר

מאת יעקב פתאל

זה היה כדורסל מעולם אחר. בתום תצוגה מלאה השיגה אמש מכבי ת"א נצחון גדול על אלופת אירופה ואלופת יוגוסלאוויה, קבוצת צ'יבונה זאגרב, בתוצאה 102:105 (56:47).

לא כל יום ניתן לחזות במשחק כדורסל מהנה, מלהיב, מתוח ומעניין כמו זה שהיה אמש. לכל הדעות היתה זו ההצגה הגדולה שנראתה אי־פעם במסגרת בית־הגמר בגביע אירופה. מול קבוצה יוגוסלאווית מעולה המחזיקה בצדק בתואר, הפגינה מכבי ת"א יכולת מעולה ובלתי צפויה, שהעניקה לה נצחון מלהיב וחשוב.

תחילה סברו, כי שחקני מכבי יאבקו מול מכונת הסלים בדמותו של דרזאן פטרוביץ' האיום. אך לא כך היתה המציאות. מול מכבי התייצבה קבוצה גדולה שלרשותה צוות שחקנים מעולה לצידו של פטרוביץ', שהיה האיש שניצח על מכונה משומנת זו. בכך הסבירו היוגוסלאווים כיצד הם הביסו את קבוצת ריאל־מדריד לפני שבועיים בביתה והפכו לאחת המועמדות להופיע פעם נוספת במשחק הגמר.

האמת היא כי צ'יבונה לא היתה רחוקה מהשגת נצחון גם אמש לעיני רבבת צופים שעודדו ללא הרף את האלופה הישראלית. לרוע מזלם של האורחים תפסו מאגי, ג'ונסון, ברקוביץ' וחבריהם יום מוצלח כדי לשמור על כבודם ולהמשיך לקוות כי עוד יוכלו להגיע לגמר. תקוה זו ביטא "הקפטן" מיקי ברקוביץ' בסיום המאבק המתיש באמרו: "השגנו נצחון גדול על קבוצה גדולה, שלרשותה השחקן הטוב באירופה. חבל שלא ניצחנו בהפרש גדול יותר מארבע נקודות – הפרש בו נוצחנו במשחק הראשון (90:86) בזאגרב". בכך התכוון ברקוביץ' כי הפרש הנקודות בין שתי הקבוצות עשוי לקבוע מי תדורג במקום טוב יותר, אם יווצר מצב ששלושתי הקבוצות יהיה בסיום המשחקים בבית מספר נקודות זהה.

ברקוביץ' הוסיף: "אנחנו השתפרנו ותפסנו משחק גדול. אחרי מחצית ראשונה בינונית, השתפרנו במיוחד בהגנה שהיתה אגרסיבית ומנעה מפטרוביץ' וחבריו להגיע למצבי קליעה נוחים, כפי שהיה במחצית הראשונה. אין ספק שהשגנו נצחון גדול ומגיע ליוגוסלאווים כל הכבוד על ההצגה הגדולה שהם נתנו נגדנו".

דרזאן פטרוביץ' הפגין אמש במשחקו מדוע כל הקבוצות חוששות בפניו. שחקן מחונן זה נע גם ללא כדור ומעייף את שומריו. כאשר הכדור מגיע לידיו הוא מלהטט וקשה לצפות את צעדו הבא. פטרוביץ' שולט בכל מצבי הקליעה, גם ממרחק, דבר שהופך אותו למסוכן מאוד. הוא גם נותן בראיית משחק ומסר לא פעם כדורי סיום לחבריו כאשר חגורת השומרים התהדקה סביבו.

כך, למשל, התחלפו השומרים שהופקדו עליו לסירוגין: ג'מצ'י, אראאסטי, ג'ונסון וליפין שדיברו עבירות רבות. לצידו של פטרוביץ' בלטו דוויטיצ'אניץ ואושיץ', שהתגלו גם כקלעים יעילים. הפליא במיוחד אושיץ', שהשיג חמישה סלים של שלוש נקודות, מספר שווה לזה שהשיג פטרוביץ'.

המכבים, שהפגינו יכולת בינונית במחצית הראשונה, ובסיומה פיגרו 56:47 התעלו במחצית השניה והפגינו יכולת טובה. הטוב מבין השחקנים היה שוב קווין מאגי, ששמר על יציבות. מאגי סחט עבירות רבות משחקניה הגבוהים של צ'יבונה, שהביאו ליציאתם של אראפוביץ' ונאקיץ' בעוון חמש עבירות אישיות. מאגי היה מדוייק גם בקליעה לסל וצבר לא פחות מאשר 37 נקודות. בלט לצידו לי ג'ונסון שזה היה משחקו הטוב ביותר מאז הוא חזר לשחק אחרי השבר בידו.

על צמד שחקנים זה אמר המאמן היוגוסלאווי נאבליביץ': "ג'ונסון ומאגי הכניעו את קבוצתי ועשו עבודה מצויינת מתחת לסלים". באשר להצגה של קבוצתו השיב המאמן: "היתה הצגה רגילה שלנו. יכולנו לנצח וחבל שהחמצנו את הניצחון שהיה מקנה לנו כבר עתה את ההופעה בגמר בבודפשט".

לצמד הענקים של מכבי ת"א היו הפעם עוזרים. ברקוביץ' וג'מצ'י סייעו בהצלחה בצבירת הנקודות. שני הרכזים אראאסטי וליפין, ששיחקו לסירוגין, תרמו את חלקם להצלחה הכללית.

האורחים השיגו יתרון של 9 נקודות – 21:30 כבר בדקה ה־9. לאסוף החליף את ג'מצ'י וליפין את אראאסטי, דבר שלא עזר לעצור את תנופת היוגוסלאווים שצלפו מכל מצב בהצלחה כדי לרדת במחצית עם יתרון של – 47:56.

את המחצית השניה פתחו המכבים בתנופה. ברקוביץ' השיג חמש נקודות רצופות כדי להשיג שוויון ראשון במשחק – 63:63 בדקה ה־24. בדקה ה־26 איבדה צ'יבונה את שחקנה הענק אראפוביץ' דבר שלא מנע ממנה לחזור ליתרון – 71:77.

רק בדקה ה־32 הצליחה מכבי להשוות שוב – 84:84 ואז בא הסיום המלהיב כאשר הקבוצה נאבקה מול פטרוביץ'. המאבק הצמוד נמשך עד שמאגי השיג יתרון – 97:100 מסל וקליעת עונשין דקה וחצי מהסיום. מאגי העלה ל־99:105 בקליעות עונשין 12 שניות מהסיום. פטרוביץ' הסתער קלע סל ומשך עבירה כדי לקבוע את תוצאת המשחק – 102:105.

שפטו טוב ריצ'רדסון מאנגליה וקלינגויל מגרמניה.

● נקודות למכבי ת"א: מאגי (37), ג'ונסון (29), ברקוביץ' (20), ג'מצ'י (16), ליפין (2).

● נקודות לצ'יבונה זאגרב: פטרוביץ' (41), דוויטיצ'אנץ (22), אושיץ' (19), צ'זוטה (6), אראפוביץ' (6), נאקיץ' (4), וקיצ'ביץ' (4).

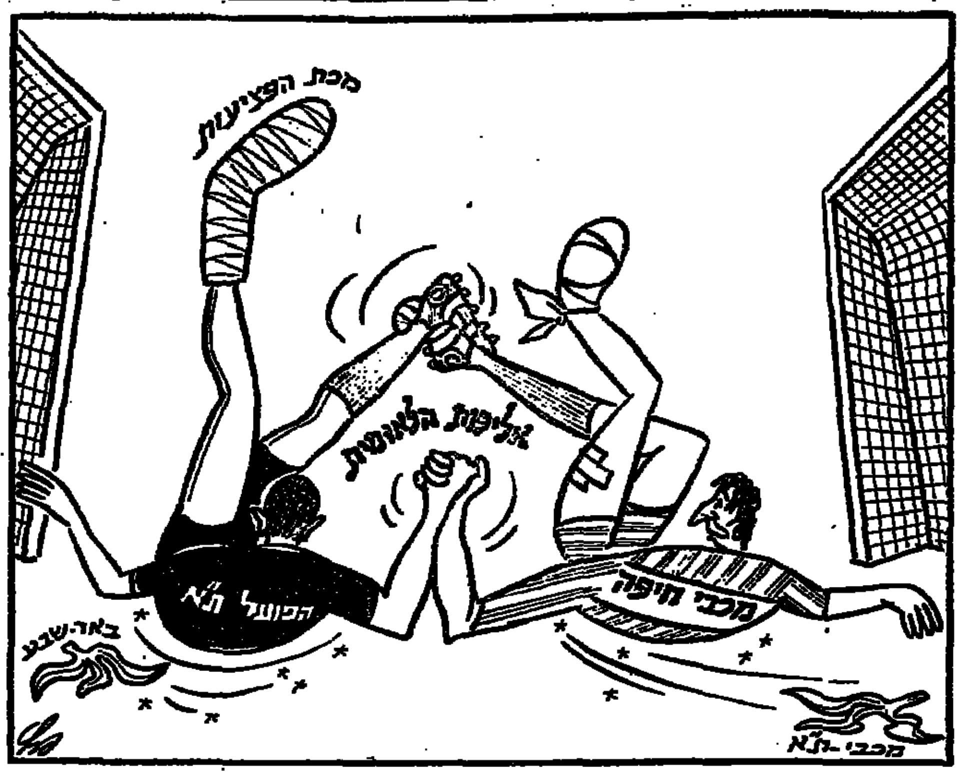

האדומים נגד הירוקים בדו־קרב צמרת מובהק

מאת ברוך דגון

ההגרלה העיוורת זימנה נקודה במקצ־מושלמת לסיבוב הראשון של הליגה הלאומית. המאבק בין קרית־אליעזר בין הראשונה (הפועל ת"א) לבין השניה (מכבי חיפה) עשוי להיות את שיא המתח של מיתון הכדורגל המפרך שהתמשך על־פני 14 מחזורים וישלים מחר מעגל משחקים מלא.

אפשר לכנות את העימות בין שתי נתונות המון "קרב הענק" או בכל כינוי אחר, אולם אין ספק לגבי משמעותו המי־יוחדת. אף שמדובר במחציתה של העונה ובסל נקודות מלא ונדרש (48 נקודות), תהיה לקרב בחיפה השפעה גדולה על המירוץ לאליפות.

הנה כמה תסריטים אפשריים: נצחון תל־אביבי ידחיק אותה כדי 5 נקודות מחיפה ויגביר את תאוצתה בפתיחת הסיבוב השני. גם תיקו ישרת את האינ־טרסים של ת"א, שאמור לה לשמור על מיקומה קלה ביחס ל"ירוקים", אך יפתח פתח למדורגות שלוש וארבע בטבלה. נצחון חיפאי יעלה את האלופים מחדש לפסגה, יוריד את ת"א בתמונה ויקנה גם לקבוצות אחרות הרומנות להצטרף מח־דש אל המירוץ.

התפאורה המושלמת בחיפה – הגר־ות־האדם, המסלאה כל פינה ביציעים, צבעי האדום והירוק המנחות הגואה – מר־ציאים את מפגש הצמרת הזה מתגודרת של משחק ליגה רגיל והופכים אותו למוקד התענינות יוצא־דופן, המאפיל – כמובן – על כל שאר המשחקים.

בית"ר ירושלים, ששבה בשבת שעב־רה אל מסלול האליפות, תצטרך לגבור במשחקיחוץ קשה על מכבי שעריים על־מנת להיערך בעמדת זינוק טובה לאפשרות של מהפך בחיפה. גם לבני־יהודה חלומות־צמרת רבים, אך היא תיאלץ, כנראה, לנטוש אותם בתום מש־חקיחוץ שלה בכפ"ס.

כדאי להתרכז גם במאבק מעניין בת־חתית, שיפגיש את מכבי נתניה והפועל חי־פה בעימות של תחתית. מבין קבוצות "האזור המסוכן" צריך לבוא ימים קשים למכבי יפו (בחוץ מול הפועל באר־שבע) למכבי יבנה (בחוץ מול הפועל ירושלים) ולשמשון (בבית מול מכבי פ"ת).

הפועל פ"ת ומכבי ת"א, הרחוקות מכל איומים בצמרת או בתחתית, יכולו על מימונות מפגש של מרכז טבלה.

מכבי חיפה – הפועל ת"א

הטבלה מצביעה על עדיפות מסויימת לת"א, אך אין הוא מוחה שמר בטחון ל"אדומים". במאבק מסוג כזה צריך ליחס חשיבות רבה להכנה הפסיכולוגית וליכולת לשחק ב"עצבים קרים" ואו־איכ־שר להעניק עדיפות רק לכושר האישי והקבוצתי. ברור, איפוא, שחיפה תיהנה מעדיפות משמעותית, הנובעת מהאווירה הביתית, ות"א תצטרך להיות במיטבה כדי להשוות את הכף לטובתה. שתי הקב־וצות הציגו בשבת שעברה יכולת גדולה, ואולי רחוקה "הורה גרלית" לאיטוצלות תעניק לפרמידה עוצמה ואיכות. צפוי קרב קשה, שכל הפתוח לכל אפשרות.

התחזית: תיקו.

מכבי שעריים – בית"ר ירושלים

התנופה הבית"רית תעמוד במבחן חוץ קשה. אסור לשכוח, כי שעריים נרוד־קה לירבות הטבלה והיא "חייבת" לעצ־מה נצחון כאוויר לנשימה. הביתיות של המכבים לא התגלתה עד כה ככלל רצי־ני, אולם הבית"רים חייבים לקחת אותה בחשבון ולהיערך למאבק קשה.

התחזית: תיקו.

הפועל כפ"ס – בני־יהודה

התצוגות המלהיבות של כפ"ס והרכ־בה הרענן והנמרץ מעניקים לה יתרון ביתי משמעותי. בני־יהודה מקימה, אמ־נם, את מאורה בדירוג, אך מאז שש־ריה, המכביע, על חולשה בחוד מעניק עדיפות רחוקה לכפר־סבאים.

התחזית: נצחון לכפ"ס.

הפועל פ"ת – מכבי ת"א

פ"ת גילתה, אמנם, אותות של רפיון בשבת שעברה, אך אין להקיש מכך על שינוי במגמת היכולת שלה. מול קבוצה בטוחה במעמדה ופותח שאפתנית מיכנה, תוכל פ"ת לנהל משחק פתוח ולהציג בפני כל את יכולתה הסכבית. ת"א תהיה, כנראה, שותפה פעילה למשחק דו־צדדי ומעניין.

התחזית: תיקו.

הפועל ירושלים – מכבי יבנה

ירושלים איבדה גובה במחזורים האח־רונים לעומת התאוששות יפה של יבנה. שתי הקבוצות מצויות בתוך קלחת התח־תית ומצפות לזינוק במעלה הטבלה. יב־נה תציג־שוב את משאלה הקבוצתי ואי־לו ירושלים תשתדל סוף־סוף ליצב את הרכבה כדי לתרגם את הביתיות לנצחון חשוב.

התחזית: נצחון לירושלים.

באר־שבע – מכבי יפו

באר־שבע חייבת להתעורר משכרון הרשים שלה לאחר נצחונה על המוליכה ולחזור במהירות אל קרקע המציאות. שכן, יפו מתחילה שוב לדבר ויש לה בטחון עצמי ומוראל גבוה. באר־שבע עדיפה, לכל הדעות, והיא תיהנה גם מאווירה ביתית, אבל יפו מסוגלה להפ־תיע אותה.

התחזית: נצחון לבאר־שבע.

מכבי נתניה – הפועל חיפה

לאחר סדרת הכשלונות של נתניה, לא יתקבל הפסד נוסף בהפתעה. אם נתניה תתרגל למעמדה כקבוצת־תחתית ותשחק בהתאם, היא תוכל שוב למלא את הקופה. אם תמשיך לנהוג כקבוצת־צמרת מפונקת, תשרה השמחה במחנה היריב.

התחזית: נצחון לנתניה.

שמשון – מכבי פ"ת

שתי הקבוצות, שניצחו בשבת הקוד־מת, מצפות, כמובן, להיבנות זו על גב רעותה. האירועים המגובים מבטיחים משחק "חזק" ומעניין, ואולי גם שלל שערים. יחסי־הכוחות מאוזנים והנצחון – אם בכלל – עשוי ליפול בכל צד.

התחזית: תיקו.

בית"ר נתניה תשאף לסיים הסיבוב בלי שום הפסד

מאת שמואל טל

לאחר שהתבררה עוד בשבוע שעבר ה"אלופת החורף" הארצית, תשאף מחר בית"ר נתניה לסיים את הסיבוב הראשון בקבוצה היחידה בליגות העליונות, שטרם נוצחה. הנתנייתים יתארחו בעכו אצל הפועל המקומי.

ארבע קבוצות נאבקות על הזכות לסיים את מחצית העונה בין שלוש הגדולות. שתיים מהן ישחקו בבית. בית"ר רמלה תארח את הפועל חדרה ורמת־עמידר את מרמורק.

שתי האחרות יצאו למשחקי חוץ לא קלים. הפועל לוד תתארח אצל הפועל ר"ג בעוד בית"ר ת"א תשחק ביהוד עם הפועל המקומי.

הפועל רמת־השרון תארח בבית את הכח ר"ג. בית־שמש מעודדת מנצחון הבכורה שלה תארח את הפועל טבריה. בית"ר חיפה תסיים ככל הנראה את מחצית העונה ללא נצחון כשתתארח אצל הפועל צפרירים בחולון.

בית"ר רמלה – הפועל חדרה

מפגש מרתק בין שתי קבוצות הלוטשות עין ללאומית. רמלה תנסה לנצל ביתיותה כדי להצמד לחבורת הצמרת. חדרה רחוקה שלוש נקודות מהירידה. נצחון ישפר את סיכוייה. הפסד יהפוך אותה לקבוצת מרכז טבלה. צפוי משחק שקול עם יתרון קל לרמלה.

התחזית: נצחון לבית"ר רמלה

רמת־השרון – הכח

שתי קבוצות שאיבדו כנראה את שאיפותיהן בצמרת או בתחתית. חוסר המתח עשוי להוליכן להתעלות לרמת משחק גבוהה. רמת־השרון ביתית וגם בכושר טוב יותר לפיכך היא צפויה לנצחון.

התחזית: נצחון לרמת־השרון

הפועל ר"ג – הפועל לוד

מבחן כח לשניה בטבלה שאיבדה בזמן האחרון נקודות רבות. הפועל ר"ג חסרת היומרות מסוגלת לעשות צרות צרורות ללודאים. בלוד יודעים שכל נקודה שתולך לאיבוד מרחיקה אותם מהליגה הלאומית. צפוי משחק שקול עם יתרון קל לאורחים.

התחזית: נצחון ללוד או תיקו

בית־שמש – הפועל טבריה

מעודדת מנצחון הבכורה שלה בשבוע שעבר תנסה בית־שמש להוסיף שלוש נקודות לאמתחתה. טבריה איננה קוטלת קנים ואחרי הפסדה המרגיז בשבוע שעבר נגד הפועל ר"ג תנסה לשפוך זעמה על מארחתה.

התחזית: תיקו או נצחון לטבריה

צפרירים חולון – בית"ר חיפה

בית"ר חיפה תסיים ככל הנראה את מחצית העונה ללא נצחון ליגה. קשה להאמין שדווקא מול הפועל חולון יצליחו החיפאים לזכות במלוא שלוש הנקודות. סביר יותר שיקרה להיפך והנקודות ישארו בחולון. גם תיקו יתקבל כסביר.

התחזית: נצחון לצפרירים

הפועל עכו – בית"ר נתניה

"אלופת החורף" שטרם נוצחה העונה בליגה תנסה לשמור על הישגה בעכו. יחסי הכוחות בין השתיים נוטים בבירור לטובת הנתנייתים אבל עובדה זו עשויה לדרבן המקומיים לחולל הפתעה.

התחזית: תיקו או נצחון לבית"ר

יהוד – בית"ר ת"א

בית"ר ת"א עדיין בתמונת הצמרת. מחר היא תצטרך להתגבר על קבוצה הנאבקת על חייה כדי להשאר צמודה לחבורת המוליכות. ת"א עדיין לא בשיאה ותצטרך להזיע קשה כדי לחלץ את מלוא הקופה. היא מסוגלת לכך אלא אם יהוד תתעלה על עצמה.

התחזית: נצחון לבית"ר ת"א

רמת־עמידר – מרמורק

מאבק קצוות בין קבוצה הקוצנת לאליפות לבין קבוצה הנאבקת על חייה בליגה. רמת־עמידר טובה יותר אך שחקניה מגלים לאחרונה אוזלת רגל. מרמורק תנסה להפתיע. סיכוייה לכך קלושים.

התחזית: נצחון לרמת־עמידר

בליגות א'

● צפון: טירת־הכרמל־עליה כפ"ס; מכבי חדרה־קרית־אתא; אור־עקיבא־אחי נצרת; מכבי סמרה־בית"ר נהריה; קרית־שמונה־שפרעם; נצרת־עילית־מכבי עפולה; בית־שאן־הפועל רעננה.

● דרום: בת־ים־אשקלון; אור־יהודה־חולון; בית"ר באר־שבע־אור־יהודה; השיקמה־ראשל"צ; קרית־אונו־יבנה.

מנצ'סטר עשויה לאבד את מקומה בפיסגה

מאת ג. שרון

לראשונה העונה עלולה מנצ'סטר־יונייטד לאבד את מקומה בטבלת הליגה האנגלית לאחת משלוש הדולקות אחריה – אברטון, ליברפול או צ'לסי.

פ־יונייטד, המקדימה את יריבותיה בשתי נקודות בלבד לא תשחק מחר. מפגשה עם ווסטהאם בלונדון יהיה ביום ראשון לעיני מצלמות הטלוויזיה.

אברטון, האלופה, היא המועמדת לתפוס לפחות זמנית את מקומה של היונייטד בראש. ה"מרסיסיידים" יארחו מחר את ה"תרנגולים" מטוטנהאם המצויים לאחרונה בנסיגה.

גם צ'לסי במצב טוב. היא תארח במגרשה הביתי "סטמפורד ברידג'" את לסטר מהתחתית. מאידך תצא ליברפול למשחק חוץ, אם כי נגד יריבה קלה יחסית, איפסוויץ' המועמדת לירידה.

ביתר המשחקים: ארסנל – לוטון; אסטון־וילה – סאותהמפטון; מנצ'סטר־סיטי – ווסט ברומיץ'; ניוקאסל – קובנטרי; נוטינגהאם – פורסט־קווינס פארק: אוכספורד – בירמינגהאם: ווטפורד – שפילד־ונסדי.

במערב־גרמניה

המפגש בין המוליכה וורדר־ברמן והמבורג יעמוד במוקד משחקי המחזור בבונדסליגה.

ביתר המשחקים: לברקוזן – קלן; דורטמונד – נירנברג; קייזרסלאוטרן – דיסלדורף; פרנקפורט – וולדהוף מנהיים; בוכום – אורדינגן; שטוטגרט – שאלקה; מינשנגלדבאך – סרבריקן; מינכן – האנובר.

היום: חצי־גמר סנאורט – סבנה

מאת יצחק אשל

במשחקי רבע־הגמר בגביע סנאורט סבנה בטניס הושגו אתמול ביפו התוצאות האלה: רביב וידנפלד – גיא ברייטל 4:6, 4:6; שי פוני – מיכאל דניאל 4:6, 3:6; מנשה צור – רוזון הרטל 2:6, 5:7.

אורן מוטאווסל זכה בנצחון טכני, לאחר שיריבו גלעד בלום מתח שריר ופרש מהתחרויות.

היום אחר הצהרים יתקיימו משחקי חצי־הגמר ובשבת אחה"צ משחקי הגמר.

סיוף

ברוייטמן וליפסיקס לגמר תחרויות הסיוף באשקלון

מאת יצחק אשל

הסייפים עמנואל ברוייטמן ובני ליפסיקס, שניהם מישראל, העפילו אתמול לגמר תחרויות הדקר במסגרת הספורטיבי לזכרו של אנדרי שפיצר שהחל אתמול באשקלון. כל אחד מהם צבר שבעה נצחונות.

בתחרויות הנשים העפילו לגמר הרומח הגרמניות פנקלהאוזן ווייפנשטיין, שזכו ב־14 נצחונות כל אחת. שתי ישראליות יתמודדו ביניהן על המקום השלישי. השתיים הן לידיה הסואל ולילך פריסקי.

היום יתחילו התחרויות ברומח לגברים ואילו כל תחרויות הגמר יהיו מחר בערב. אמש נערך טקס יזכור, לזכרו של מאמן הסייפים אנדרי שפיצר שנטבח על־ידי מחבלים באולימפיאדת מינכן 1972. הטקס היה במעמד ראשי הספורט וראש העיר אשקלון.

הלוח הכללי

למעבדה העוסקת במחקר ופתוח שמושי באזור ת"א
דרושים:
1. מהנדס אלקטרוניקה
2. מתמטיקאי
– לצוות עיבוד אותות בשלבי הקמה.
– כישורים דרושים: התמחות ו/או נסיון קודם בתחום עיבוד אותות.
• על המועמדים להיות לאחר שרות צבאי מלא.
• חיילים וקצינים לקראת שחרור בחמשים להציג מועמדותם גם עם מועד השחרור מהותק.
– סודיות מובטחת –

לתעשיה הצבאית חיפה
דרושים/ות
★ מהנדס/ת חמרים – מטלורג (מס' משרה–21)
לעבודה בעלת אתגר מקצועי רב במחלקת ביקורת איכות של תשלובת מפעלים.
תיאור התפקיד
– אחראי לבדיקת חמרים גלמיים.
– מפקח על איכות חמרים (תכונות מכניות וטכנולוגיות) ועל העיבוד הטרמי, המבצע אישית עבודות מטלורגיות מיוחדות.
★ מהנדס/ת מכונות – לתכנון הנדסת איכות (מס' משרה–40)
לתכנון ופיתוח שיטות בחינה עבור פרוייקטים שלמים בכל שלביהם.
תיאור התפקיד
– מדריך ומכוון מבחינה מקצועית את הבוחנים בתהליך בחינת המוצר.
– אחראי לתכנון שיטות ניתוח התוצאות.
– אחראי לריכוז ידע מצטבר על מוצרים בתהליכי פיתוח וייצור.
★ מהנדס/ת מכונות (מס' משרה–46)
לניהול קבוצת הנדסת איכות.
תיאור התפקיד
– אחראי לניתוח המוצר מבחינות מהימנות בשלבי הפיתוח הייצור והמסירה.
– אחראי להכנת תקני ושיטות בחינה ומתכנן ניסויים.
★ מהנדס/ת מכונות (מס' משרה–48)
לתפקיד בכיר בנושא בחינה והנדסת איכות.
תיאור התפקיד
– מתכנן שיטות בחינה שלמות כולל קביעת תקנים.
– אחראי להכנת תקני בחינה לחמרים, חלקים, ומוצרים מוגמרים לבחינות קבלה ייצור ומסירה.
– אחראי לניתוח המוצרים תוך שלבי פיתוח הייצור.
– עוזר למנהל מחלקת הבחינה בשטח הנדסת האיכות, מדריך ומכוון את העובדים בנושאי הנדסת איכות.
דרישות מהמועמדים/ות
– נסיון בעבודה דומה לפחות 3 שנים.
– ידיעת השפה אנגלית (ידיעת השפה הגרמנית – יתרון).
המתאימים/ות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות להתקשרות והציון מס' המשרה המבוקשת לת.ד. 437 חיפה
מיקוד 31003
סודיות מובטחת
התעשיה הצבאית

סוליג
דרושות
עובדות
במשרה מלאה
למחלקות תפירה, בקורת טיב
ועבודת־יד
סולוג מפעלי סריגה בע"מ
רח' הפלך 3, ת"א טל. 824121
(ליד איצטדיון בלומפילד)

יוניתורס unitours ישראל בע"מ
דרושים
★ TOUR OPERATOR
מנוסה
למחלקת קבוצות נכנסות. 3 שנים נסיון לפחות. ידע באנגלית ובצרפתית הכרחי, שפה נוספת יתרון.
★ פקידה – כתבנית
שליטה טובה באנגלית (דיבור והדפסה).
לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון 03-246261

לחברת יבוא גדולה
דרושה
מזכירה
למנכ"ל
הכישורים הדרושים:
1. ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין כולל הדפסה.
2. נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים.
להתקשר לטלפון 03-244917

למפעל מזון גדול בנתב"ג
דרושים
טבחים
עם 5 שנות נסיון
פרטים לטלפון 9711265/7 לדניאל

לחברה גדולה
דרוש
סוכן מכס
עם נסיון בסיווג
לעבודה מלאה בת"א
לפנות בכתב יד לת.ד. 11202 ת"א
עבור "סוכן מכס"

למרפאה גדולה וקופים
לסיעות ושיננית
טל. 871323

דרוש/ה
רוקח/ת
מנוסה

לחברת שרות בטבריה
דרושים
מכונאי קירור ומיזוג אויר
רצוי בעלי נסיון לעבודה קבועה
תנאים טובים למתאימים
על המעוניינים לפנות 063-22188 90905

פקר פלדה בע"מ
למשרדי החברה בת"א
דרושה
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
סוג 3 לפחות – לחצי משרה
* נסיון של 3 שנים ומעלה.
לפנות בכתב־יד לת.ד. 1549 ת"א, מיקוד 61014
עבור מנהח"ש

אדרל בע"מ
דרושים:
★ מסגרים
★ שרברבים
★ עובדי התקנות
★ חשמלאים
★ עובדי ייצור
★
לעבודה קבועה, 5 ימים בשבוע.
נא לפנות בשעות העבודה למרדכי, רח' המלאכה 39, אזור התעשיה חולון.

דרוש
טוחן
לטחנת קמח
לפנות בפרטים ונסיון ת.ד. 680 פתח־תקוה
סודיות מובטחת

למוסך מרצדס באור־יהודה
דרוש
מכונאי
טל. 03-352707 בעבודה
טל. 03-349476 בבית

למועדון הספר הטוב
מיסודה של הוצאת מ. מזרחי
דרושה מוכרת ספרים
בחנות גדולה ומפוארת
בקיאות בספרות + נסיון במכירה
לפנות: אלנבי 106 ת"א

החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4 תל־אביב
דרוש
מנהל לבתי ספר שדה
א. חצבה ב. הר הנגב (מצפה רמון)
הכישורים:
נסיון קודם בנושא ארגון ומנהלה בעל רשיון נהיגה ידע טוב בנושאים טכניים ובעיות תחזוקה. גיל עד 40
התחלה מיידית, מגורים במקום
ראיונות במשרדי החברה ביום ד' 5.2.86 בין השעות 08.00–10.00

לבי"ס החקלאי עיינות – נעמת
דרושה מיידית בחצי משרה
מורה לכלכלת בית
נא לפנות: 08-475682, 08-474655 (אליעזר)

להברת בת של חברה אמריקאית בענף האלקטרוניקה
דרושה
מזכירה
למנהל כספים ואדמיניסטרציה
הדפסה עברית–אנגלית חובה
ידיעת אנגלית שוטפת – יתרון
קורות חיים בכתב לת.ד 859 גבעתיים, מיקוד: 53108 להדס

דרוש
בחור
למשרד תקידות
לתקופה של שנה החל מחודש 3–86
בן 28–38 שפת אם גרמנית
לכתוב בכתב יד בצרוף קורות חיים
ת.ד. 3298 ת"א 61832
עבור הוקר
סודיות מובטחת

קולי
"מי ומי" מפעלי מזון
דרושים
מחלקים
על בסיס שכר + אחוזים
לחלוקה באזורים שונים בכל הארץ
דרוש רכב מסחרי
לפנות:
טל. 256216/7–03 לחנוך

אם אתה איש מקצוע מנוסה באחד מתחומי המחשב
המחשב אותך אנחנו מחפשים
חייג 03-624565-6 ויחד נמצא לך משרה מתאימה עם אתגר ותמורה (ללא תשלום מצידך)
אלעד - רח' יהודה הלוי 77 ת"א

טמפו
למפעל טמפו
דרוש
מחסנאי
מלאי/משלוחים
כישורים נידרשים:
נסיון של 5 שנים בעבודת מחסנאות, ספירת מלאי, רישום תעודות ושילוח מטענים, עבודה באמצעות מחשב. יועדף מועמד בעל נסיון בעבודה עם מחלקי תוצרת.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות טלפונית 03-5800131 או בפניה אישית למחלקת כ"א טמפו אזור התעשיה חולון
סודיות מובטחת

למפעל לעבוד עץ
ק. קולפניצקי ובניו בע"מ
דרושים
1. מכוון קייל משין (מכונת נגרות) בעל ניסיון
2. פועלי יצור בלתי מקצועיים.
טל: 511825 5516291

א.ו.ת.
אספקה ותעשיה
דרושים
מזכירה עברית אנגלית
רתך אוטוגן
צבעי תעשיתי/רכב
מסגר/פחח
תנאים טובים למתאימים
טל: 03-203053, 03-203052

לחברה העשייתית גדולה
דרושים
חשמלאים:
1. לעבודת חיווט ובניית לוחות חשמל/פיקוד.
2. לעבודות אחזקה והתקנת חשמליות בשדה.
עדיפות לבעלי נסיון קודם.
נא לפנות בכתב, בצרוף פרוט הנסיון וקורות חיים לת.ד 274 חולון

אל"מ (מיל.)
סא"ל (מיל.)
יש לנו תפקיד מעניין עבורך!
קורות חיים לת.ד. 21214, ת"א
סודיות מובטחת

דרוש/ה
מנהל/ת
חשבונות
סוג 3 ,2—3 שנות נסיון. למשרה מלאה.
לפנות בכתב יד ל־ מושבי התיכון בע"מ רח' דובנוב 9 ת"א ליד שלמה.

אדריכל/ית
דרושים
שנים נסיון
טל': בשעות העבודה 03-454126—7—8

LAMBDA למבדא
ELECTRONICS (1979) LTD. אלקטרוניקה (1979) בע"מ
למפעלנו בכרמיאל דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
* באם אתה בוגר מוסמך טכניון / אוניברסיטה במגמת הנדסת חשמל/אלקטרוניקה.
* סיימת שרות הסדיר בצה"ל.
* מסלול למודיך כלל תכנון אנלוגי.
* שולט באנגלית.
* רצוי נסיון קודם בעבודה כטכנאי.
* מעוניין בעתיד מקצועי בנושא
SWITCHING REGULATOR POWER ELECTRONICS.
אנו מציעים לך אתגר מקצועי וקידום מהיר בחברה המובילה בעולם בשטח ספקי כוח ליניאריים וממותגים.
תנאי שכר מצויינים למועמדים המתאימים.
למעוניינים לעבור לכרמיאל תנתן עזרה בדיור. המעוניינים יתקשרו טלפונית 04-985255 או בכתב למחלקת כח־אדם ת.ד. 500 כרמיאל לקביעת ראיון.
מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים.

סעם אספניה
אוטומוטורס בע"מ
יבואני סיאט
בישראל
דרושים:
1. פקידה לקבלת קהל
* ידע בהנהלת־חשבונות.
* משרה מלאה.
2. מחסנאים
* דרוש רשיון נהיגה
3. בחורה אחרי צבא
* לעזרה ועבודות משרד
4. שליח עם קטנוע
נא לפנות טלפונית 03-338955

מפעלי תובלה בע"מ
דרוש
מנהל מוסך
למוסך המרכזי בבאר־שבע
כישורים נדרשים:
* בעל הסמכה לניהול מוסך.
* ידע מקצועי ונסיון לניהול מוסך לרכב כבד.
* יכולת להפעיל צוותי עבודה גדולים.
* יכולת תיאום והתקשרויות עם גורמי חוץ.
* ידע באנגלית.
על המועמד להתגורר בבאר־שבע או הסביבה הקרובה
תנאי שכר בהתאם לכישורי המועמד.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לכתובת: ת.ד. 72 ב"ש מיקוד 84100 ולציין עבור מנהל כ"א
המודעה מיועדת למועמדים ומועמדות כאחד.
בקבוצת כלל ישראל

לחברת ייעוץ ישראלית בשיתוף עם קונצרן אנגלי הפועלת באיים הקריביים
דרושים:
* מומחים לגידול פירות, ירקות, פרחים וצמחי־בית.
* מומחים בעיבוד ואריזת תוצרת טרייה לשוק מקומי ולייצוא.
בעלי ניסיון קודם בתהליכי ייצור בהנדסת מגון. לצורך עבודה במקום וכן לצורך ביקורים תקופתיים למשך 3—5 שנים.
דרישות התפקידים:
* תואר ראשון (עדיף תואר שני) בחקלאות.
* ידיעת השפה האנגלית.
* ניסיון קודם בחו"ל (עדיף באיזור הקריבי).
* נסיון קודם בארץ (עדיף בגידולי חממות).
יש לשלוח קורות חיים (C.V.) באנגלית לכתובת: מר ושות' — שלמה המלך 60 ת"א 64511 (עבור אפטו).

למפעלנו בנמל תעופה
בן־גוריון
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
למשרה מלאה
פרטים בטל. 9711266/7 לברוך

לחברת מזון באזור המרכז
דרוש
מנהל סניף
* קצין תחזוקה (סרן/רס"ן במיל') — יתרון
* רקע במלונאות
לפנות בכתב יד להד. 40013 תל־אביב 61400

השמירה
לסניף תל־אביב דרושים
מאבטחים
ליחידת אבטחה במתקן במרכזי בתנאי שכר טובים.
הכישורים הדרושים:
* פרופיל 65 ומעלה; * עד גיל 35; * עבר ללא דופי; * יוצאי יחידות קרביות.
העבודה במשמרות — בוקר, צהרים ולילה.
מתאים לסטודנטים במשרה חלקית.
קורות קבלה התקיימנה ביום ראשון (2.2.86) וביום שני (3.2.86), בין השעות 11.00—14.00, במשרדי החברה, רח' שפ"ר 16, תל־אביב (בקרבת שוק הכרמל)
נא להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות ו־2 תמונות.

למפעל תעשייתי
במרכז הארץ
דרוש
חשב
* רצוי עם נסיון קודם כחשב במפעל תעשייתי
הצעות בצרוף קורות חיים, פרטי השכלה ותנאי שכר מבוקשים, לשלוח לת.ד. 36424 תל־אביב מיקוד 61366

אר־עד מפעלי טכסטיל בע"מ
למפעלינו ברמת גן דרושים:
1. מהנדס/טכנולוג
עם נסיון רב באריגה לניהול המפעל
2. מייסטר (אומן)
עם נסיון על נולים ללא סירות
3. אורגים
לעבודה במשמרות
4. סוללות
5. קונבות (שטופר־קס)
נא לפנות בין השעות 8.00 ל־13.00 טל. 03-7516121, 03-7513520, 03-7510213

לחברה תעשייתית גדולה
שמרכזה בחיפה
דרוש
חשב
בכפיפות לראש אגף כספים
על המועמד לענות לדרישות הבאות:
— רואה חשבון.
— נסיון בעריכת דוחות כספיים ברמה גבוהה בשקלים ובמט"ח, כולל ההמצאות במנהלי וחזוה לפי תקנון הבורסה.
— ידע ונסיון במערכות ע.נ.א מתקדמות ב־עבודה אינטראקטיבית.
— ידיעה והכרה מעמיקה בבסיסי חברות בישראל כולל יכולת לטפל עצמאית בכל נושאי המס בחברה גדולה ומורכבת.
— ידיעה טובה באנגלית.
— יכולת לקיים יחסי אנוש תקינים עם כמפים וממונים לאורך זמן.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 4637 חיפה מיקוד 31046 „עבור ראש אגף הכספים אישית"

סולוג
למחלקת הנדסת יצור
דרוש/ה
טכנאי/ת הנדסאי/ת
יצור
בעל/ת נסיון בענף הקונפקציה
למשרה מלאה
סולוג מפעלי סריגה בע"מ
רח' הפלך 3, ת"א טל. 824121
(ליד אצטדיון בלומפילד)

דרוש:
מהנדס מכירות
לריכוז נושא בתחום חדשני הקשור לספקי כח אלקטרוניים בעלי הספק גבוה.
התפקיד דורש יכולת להניע ולקדם באופן עצמאי נושא חדש, וידרוש גם ביקור ושהייה אפשריים של מספר חודשים בארץ אפריקאית.
על המועמדים לפנות בצרוף פרטי קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 1049 ת"א 61009 עבור „מהנדס מכירות"
— סודיות מובטחת —

לחברה ליבוא ושיווק
קופות רושמות ממוחשבות
דרוש
טכנאי
אלקטרוניקה
הכישורים הדרושים:
* טכנאי ו/או הנדסאי אלקטרוניקה מוסמך
* גיל עד 35
* ידע במחשבים
* נסיון בקופות רושמות ממוחשבות — רצוי
* רשיון נהיגה הכרחי
לקביעת ראיון נא להתקשר טלפון 03-611819

לחברה הנדסית שעוסקת בפרוייקטים עבור התעשיה הכימית
דרוש/ה
רכז/ת התקשרויות
עצמאי ומנוסה
דרישות התפקיד:
* הנדסאי מכונות או כימיה
* ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין
* נסיון של לפחות 5 שנים במו"מ, עריכת חוזים והסכמים עם קבלנים וספקים.
על המועמדים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 681 קריתי אתא עבור כ"א.
רק מועמדים מתאימים ייענו

לחברה מסחרית בענף
הפלדה באזור ת"א
דרושה
פקידת מכירות
עם וותק
כישורים דרושים:
12 שנות לימוד לפחות.
לקבלת פרטים נוספים נא להתקשר לטלפון מס' 03-335453/4/5

לחברת בניה גדולה בת"א
דרושות:
* מנהלת חשבונות עצמאית
עם נסיון של 8 שנים לפחות.
ידע בהנה"חש ממוחשבת ובדיווחים למס הכנסה — הכרחי.
* מנהלת חשבונות
נסיון 1־2 שנים.
מועמדות מתאימות תפנינה בכתב לת.ד. 2770 ת"א.

לתנובה רחובות
דרוש
סגן מנהל סניף
הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית
* כושר ארגון וניהול צוות עובדים
* ניהול מו"מ עם לקוחות
* נסיון קודם בשיווק
מועמדים העונים על הדרישות יפנו בכתב לת.ד. 2 רחובות בצירוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה. רק מועמדים מתאימים ייענו.
מודעה זו מיועדת לגברים ונשים

למשרד רואי חשבון בתל־אביב
דרושים
1. בוחנים מנוסים
לאחר סיום לימודים
התמחות אפשרית.
(לבקש את גבי)
2. פקידה/כתבנית
מנוסה
(לבקש את דינה)
טלפונים 661284/5/6

ל„לודזיה" בע"מ
דרושים
* טכנאי/ת או הנדסאי/ת יצור
* פקידה למשרד יצור
לפנות בכתב יד בציון טלפון אל ת.ד. 34, חולון, 58-100

למפעל ליצור דיזל גנרטורים
הנותן גם שרות
לציוד מגוון לתעשיה
דרוש
טכנאי־הנדסאי
חשמל
ידע באלקטרוניקה — יתרון
לפנות טל. 03/9222018

דרושים
מורים לקריאה מהירה
לעבודה חלקית בשעות הבוקר או הערב בכל הארץ.
לפנות למכונים האמריקאים להשכלה טלפון: 287471.

ראד כימיקלים
קרית ויצמן רחובות
* דרוש/ה
ביוכימאי/ת
מנהל מוצר
עדיפות לבעלי נסיון במחקר, תעשיה, ולבעלי תואר שלישי.
* דרושה
מנהלת חשבונות
בעלת נסיון לחצי משרה.
לפנות בכתב יד • סודיות מובטחת

למוסד בנקאי בתל־אביב
דרושה מזכירה
בעלת נסיון * ידיעה בהדפסה עברית
לפנות טלפון 03-430198

למלונ"ס
דרושה
קלדנית מנוסה
עם סיווג 1 ובהנהח"ש
טל. 03-822294
03-823472

דרושה
טבח/ית
למסעדה אירופאית
בעבודה: 03-295790
בבית: 03-652838

הגאת
תעשיות אביזרי תעופה בע"מ
1. מהנדס מכונות
התפקיד: מנהל הנדסת יצור אחראי לתפעול צוות מהנדסים/טכנאים העוסקים בתכנון שיטות יצור/כלים ומתקנים והכנת תוכניות למכונות מבוקרות מחשב בתחום הפיבוד השבבי.
הפעילויות כוללות: קליטת ניירת הנדסית; הכנת הצעות מחיר; תכנון שיטות יצור; תכנון כלים ומתקנים; הכנת תוכניות למכונות מבוקרות מחשב.
דרושה שליטה מלאה בשפה האנגלית ונסיון בניהול צוות בתחום הנ"ל.
2. מהנדסי מכונות/מתכנתים
לפיתוח שיטות יצור מתקדמות בענף התעופה, רצוי נסיון בתחום. יועדפו בעלי נסיון של 5 שנים ומעלה בעיבוד שבבי (חריטה/כרסום) ותכנות למכונות מבוקרות מחשב.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
3. מהנדס זיווד
בעל נסיון בתיכון מכשירים ומערכות תעופתיות. השולט בשפה האנגלית.
4. מהנדס אלקטרוניקה
נסיון של שנתיים לפחות בתחום פיתוח מוצרים צבאיים, ידע במיקרו־פרוססורים — יתרון.
5. מהנדס תוכנה
נסיון מוכח במערכת זמן אמיתי. הכרת מערכת הפעלה RMX 86, רקע בחומרה והכרת MULTIBUS יתרון.
6. למחלקת תכנון ובקרה דרוש
איש עיתוד ורכש לחומרי גלם תעופתיים וכימיקלים
כישורים נדרשים: טכנאי מכונות. נסיון של 3 שנים בציוד תעופתי, ידע בניהול מלאי, אנגלית טובה, יכולת התקשרות עצמית עם ספקים בארץ ובחו"ל.
7. לתפקיד מנהל תפעי למחלקת הרכבה של מוצרים תעופתיים דרוש
טכנאי/הנדסאי יצור
התפקיד: ניהול תכניות היצור בנושאי אביזרים, נסיון של 3 שנים בנושאים חמים.
8. פחחי חלקים חמים לעבודות הרכבה
* * *
למועמדים תנאים טובים, 5 ימי עבודה בשבוע.
הסעות וארוחות סדירות במפעל.
נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות־חיים,
לת.ד. 89 גדרה, מיקוד 70750 ובטלפונית 955-92361/5.

מהנדס מכונות ראשי
מנהל חשבונות ראשי
הנדסאי ייצור/מכונות
רק בעלי נסיון רב בתעשית פרטית — דרושים למפעל פרטי גדול בחולון. מועמדים מתאימים מתבקשים לכתוב בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 2905 תל־אביב 61028
— סודיות מובטחת —

דרוש
משרד מפואר
(2 חדרים לפחות) בתל־אביב
3 קווי טלפון.
טלקס, פקסימיליה שרותי משרד ומזכירות אפשרות בשותף ב־משרד קיים.
טלפון: 03-663665

ויטקו — מערכות
פוליאוריתן
דרוש:
הנדסאי/ת
כימי
לעבודה עצמאית בפיתוח שימושים לחומר פלסטי ומתן שרות טכני בכל רחבי הארץ.
* בעל השכלה מתאימה בכושר טכני.
* שליטה בעברית ואנגלית
* בעל רשיון נהיגה
* עדיפות לבעלי נסיון מעשי בעבודות פוליאוריתן.
המשרה מתאימה לאדם עצמאי המעונין באתגר.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 975, חיפה 31009 ולציין „הנדסאי/ת כימי".

לחברת יבוא ושיווק
דרוש/ה
איש/ת
מכירות
נמרץ/ת
* ייענו בעלי נסיון קודם בלבד.
* רכב פרטי הכרחי.
תנאים טובים
למועמד/ת המתאים/ה לפנות טל. 03-556822

גלידת ויטמן 1979 בע"מ
לשיווק ויטמן חיפה
דרושים
1. מחלקים
לחלוקת גלידה במכונית מגנטת. בעלי רכב ג'י 7.
2. מחלקים
לחלוקת גלידה לחנויות, כולל המיגזר הערבי בעלי רכב מסחרי.
לפרטים להתקשר 04-660158, 04-642275

ארגון ישראלי
המערכת
ליליפוטי
מכבדים
דרושה מזכירה
למחלקה
הפדגוגית
* השכלה תיכונית מלאה.
* יכולת עבודה עצמאית.
* גיל: 30 ומעלה.
נא לפנות לטל: 234597

יותר טוב
במנפאואר

למחלקה הטכנית סניף ת"א
בן־יהודה 12, א'—ה' 8.00—14.00
טל: 284128, 03-298877
דרושים
* הנדסאי אלקטרוניקה
מנוסים, יוצאי צבא.
התמחויות: טלמטריה, בקרים מתוכנתים או מיקרופרוססורים.
* כרסם
מנוסה, לעבודת משמרות, איזור יהוד.
* שרטטים/ות מכונות
מנוסים, יוצאי צבא.
* חשמלאים
בעלי ניסיון בחיווט לוחות חשמל למתח גבוה.
* מחווטות
מנוסות, לעבודה באיזור ת"א.

לסניף רחובות
רח' הרצל 190, א'—ה' 8.00—14.00
טל: 473734, 03-461717
דרושים
למחלקה המשרדית
* מעבדות תמלילים
מנוסות ב־WANG, ומעבדי תמלילים אחרים.
* מזכירות־
עברית/אנגלית
מנוסות.
* כתבניות עברית/אנגלית
מנוסות.
למחלקה הטכנית
* שרטט/ת מכונות
5 שנות ניסיון לפחות בפרקי מכונות + לרדי.
* שרטט/ת אלקטרוניקה
5 שנות נסיון לפחות.
* חרטים/כרסמים
קונבנציונאלים, 5 שנות ניסיון לפחות. ידע ב־C.N.C יתרון.
* הנדסאי/טכנאי
אלקטרוניקה
4 שנות ניסיון לפחות בפיתוח מעגלים דיגיטליים ואנלוגיים בתחום בקרה (סרבו) ובבד"ס.

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע

דרושה
פקידה
למשרד בתל־אביב
של מפעלים תעשיתיים.
נסיון של שנתיים לפחות בעבודות משרד (אפשר גם בצבא) ידע בהדפסה על מכונת כתיבה.
הורש להפעיל מחשב (ניתן להשתלם תוך העבודה).
ידיעת אנגלית רצויה.
עבודות משרד מקובלות
לפנות לטלפון 611841 בין השעות 08.00 — 17.00.

מגה תעשיות נעליים בע"מ
למערכת השיווק בקרית אריה
פתח־תקוה
דרושים
* פקידת הנה"ח
רצוי רקע במחלקת לקוחות וסוג בהנה"ח
* שליח
בעל קטנוע, מגוש־דן, צעיר נמרץ ואמין + המלצות
להתקשר לטל' 9228133 / 9225291 / 9226099

דרוש
טכנאי
מוסמך
קירור־מיזוג־אויר
תפקיד: עבודות תחזוקה במערכות מיזוג־אויר מרכזי ומערכות אלקטרו־מכניות.
דרישות: בוגר בי"ס מקצועי במגמת קירור / מ.א. נסיון בעבודות מיזוג־אויר וקירור. עבודות ריתוך והתקנת חשמלאי מוסמך ועזור — רצוי.
גיל: ממול כ־25 שנים.
יש לפנות בכתב לת.ד. 33686 (עבור — טכנאי) בצרוף קורות־חיים ופרטים מלאים: שם ושם משפחה, ת.ז., מ.א. בי־צה"ל, ת. לידה, ארץ לידה, שם האב. רק טובים מתאימים ייענו.
סודיות מובטחת

דרוש
דפס אופסט
עם ידע בהדפסת פרוצס
לעבודה בשתי משמרות
תנאים טובים למועמד המתאים
03-774088 — ממוצ"ש
03-7517833/4/5 — מיום א'

Audi VW
צ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ
יבואנים כלליים של פולקסוואגן אודי
דרוש/ה
1. אחראי/ת על משרד מוסך
נא לפנות לגבי אורה
טלפון 03-785111.
2. מחסנאי למוסך המרכזי
בעל נסיון של שנתיים בחלקי חילוף לרכב
לפנות לאיזי אטא 03-708111.

דרוש/ה
מנהל/ת־חשבונות
מנוסה, סוג 3
למשרה מלאה, 6 ימי עבודה בהרצליה.
נסיון מוכח במערכת ממוחשבת כולל התכתבויות, יבוא, דו"חות לספקים.
לפנות בכתב־יד לת.ד. 56530 סביון.

לחברת יבוא ושיווק של
מוצרי חשמל לתעשיה
דרוש
איש מכירות
נדרש רקע הנדסאי/טכנאי חשמל, דינאמי, בעל נסיון של 5 שנים לפחות, עד גיל 35.
תנאים טובים למועמד המתאים.
טלפון: 03-831133 בעבודה

אולימפיה

ביח"ר לייצור מזרונים וקפיצים

דרושים

בעלי חנויות או מחסן
לסוכנות בלעדית
להפצה ראשית באזורים
חיפה, טבריה, ירושלים ונתניה

טל: 371922, 376108(03)

MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL · מגן דוד אדום בישראל

דרוש

רופא
או
קרדיולוג

לעבודה על ניידת
לטיפול נמרץ. ברמת־גן.
משרה מלאה 16.00 – 08.00 (למרותקי
מגורים ינתן סיוע בשכר־דירה)
נא לפנות לסגן ... מדי־א מל: 701249-03.
או ... טל: 03-336222
— סודיות מובטחת —

אחליט – מערכות מחשבים
03-283436 03-203593
דרושים

מתכנתים
• נסיון הכרחי במחשבי IBM PC
• הכרת מערכת הפעלה MS DOS

משווקים
• נסיון הכרחי בשיווק חבילות תוכנה עסקיות

מקדמות מכירה
• נסיון קודם בקידום מכירות בתחומי ה־PC הכרחי

מזכירה למנכ"ל
• נסיון בניהול משרד שנתיים לפחות
• הדפסה עברית אנגלית

מעוניין/ת בקריירה אחרת, מרתקת ומבטיחה?
לחברת מלונות דן בע"מ

דרושים/ות
מועמדים לקורס יוקרתי בתחום ה־
מגדנאות (קונדיטוריה)

אשר יפתח באחד ממלונות הפאר של הרשת בתנאים אידיאליים לבוגרי 12 שנות לימוד ולאחר שירות צבאי. הקו מוענק/ת למפגש.
בו ימסרו פרטים נוספים, אשר יתקיים ביום ד' 5.2.86 בשעה 17.00 במלון דן תל־אביב, הירקון 99, תל־אביב.

THE DAN
חברת מלונות דן בע"מ

למחלקת השיווק למוצר יוקרתי
דרושים

אנשי מכירות

דרישות:
* כשר למה.ל מו"מ והופעה נאה
* השכלה תיכונית ויותר
* גיל עד 35
* נסיון של שנה לפחות במכירות לעסקים, משרדים וממעלים
* רכב פרטי — חובה.

המפקיד מיועד לאנשים רציניים
בעלי נכונות לעבודה קשה
עם שכר יפה בצידו.
לראיון נא להתקשר ליורם
03-752666 (ת.ג. קווים)

גמא תקשורת בע"מ
ת.ד.7219, רמת גן 52171

דרושים
נציגי מכירות
● בעלי הופעה נאה
● כושר שכנוע
● נכונות להשקיע מאמץ ולהרוויח יפה.

לפנות ביום א' 2.2.86 לפנה"צ
„למעליות ישראליפט",
רח' הקישון 31, אזור התעשיה
בני־ברק (ליד מוסך צ'מפיון)
טל. 03-706161.

לסריגמיש מפעל לטריקו
דרושות
* **מנהלות קו ייצור**
(רצוי עם נסיון בטריקו)
* **עובדות זריזות**
לכל סוגי מכונות התפירה.
שעות העבודה גמישות.
הזדמנות לאמהות ולעקרות בית לעבוד במפעל יציב ודינמי.
תנאי עבודה משופרים, השתתפות בהוצאות מעון/מטפלת.
לפנות לשלה במחלקת כ"א רח' הרכבת 32 ת"א (התחנה המרכזית)

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
אדריכל/ית
מנוסה לעבודה
מגוונת לחצי יום
03-712487 03-237567

* **כרסמים**
בעלי נסיון ל־
עבודות מדוייקות.
חמש שנות נסיון.
טלפון: 03-803813.

אסטרונאוטיקס
פיתוח וייצור מערכות ממוחשבות, מטוסות וצבאיות

מהנדסי תוכנה בכירים
(משרה מס' 8-301/5)

לתחומי פעילות הבאים:
* איפיון ופיתוח תוכנה למערכות גרפיות.
* איפיון ופיתוח תוכנה למערכות עיבוד תמונה.
* פיתוח תוכנה למערכות זמן אמת.

נדרש ניסיון קודם של 5—3 שנים לפחות באחד מהתחומים הנ"ל.

תנאים טובים למועמדים המתאימים.
5 ימי עבודה בשבוע.

— סודיות מובטחת —

מועמדים מתאימים, נא לפנות לאסטרונאוטיקס אגף הארגון ת.ד. 882 בני־ברק 51261 או טלפונית 03-784212.
עם פירוט נסיון קודם ובציון מס' המשרה.

אלביט מחשבים בע"מ
בואו אל הקו הקדמי של הטכנולוגיה

מהנדסי אלקטרוניקה - בקרה

לפרויקט בפתוח, לתכנון מערכות הספק אלקטרוניות המשלבות
• מעגלי בקרה אלקטרוניים למערכות הספק
• מעגלים אנלוגיים
• מערכות משובצות מיקרומחשבים
• מערכות וויסות והגנ למנועי חשמל

דרושים:

מהנדס אלקטרוניקה/חשמל בכיר
בעל נסיון מוכח בניהול צוות הנדסי וידע בנושאים לעיל.
לתפקיד מהנדס מערכת בקרה בהספקים גבוהים.

מהנדס/הנדסאי פתוח
בעל ידע בנושאים לעיל ונסיון של כ־3 שנים לפחות.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים לגיוס עובדים ת.ד. 5390 חיפה 31053

מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים.

אלביט פרק חדש בגאוה הלאומית

"פרי תנובה"
דרוש
מהנדס ייצור
לתפקיד מנהל מחלקת תפ"י
● יתרון לבעל נסיון בתעשיה
נא לפנות בכתב. בצרוף קורות חיים,
לת.ד. 161 רחובות 76101.

למחלקה לבקורת עג"א
במשרד רואי־חשבון בת"א
דרושים
• **מבקרי מערכות מידע ממוחשבות**
• **מנתחי מערכות**
לביקורת ולייעוץ בתחום מערכות ממוחשבות ולליווי הקמת מערכות מידע ממוחשבות.

הכשורים הדרושים:
רואי חשבון בעלי ידע ונסיון ב־ תחום עיבוד נתונים ו/או מנתחי מערכות בעלי רקע בתחום החשבונאות, המגלים עניין בנושא והשואפים לקידום מקצועי

בפרטים נא לפנות בכתב־יד בפרוט קורות־חיים השכלה ונסיון לת.ד. 29323 ת"א 61292
— סודיות מובטחת —

לחברת תעשייתית גדולה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
כישורים נדרשים:
* סוג 3-2
* ידע ונסיון בהנהלת־חשבונות ממוחשבת
* נסיון בעריכת דוחות כספיים
* נסיון בעבודה בחברה תעשייתית.

רק מועמדים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות לטלפון 03-640133
בשעות 14.00—10.00, ביום ו' 12.00—8.00
— סודיות מובטחת —

דייזי daisy
מערכות בע"מ
SYSTEMS LTD.

הצטרף ל"דייזי"
המרכז הטכנולוגי בישראל

דייזי מרחיבה את פעילותה בארץ ומחפשת
מהנדסי תכנה מעולים
לשני פרוייקטים גדולים הנמצאים בשלב הגדרה:

א. לפיתוח מערכת גרפית אינטראקטיבית ומתוחכמת

הכישורים הדרושים:
* נסיון 6–2 שנים בפיתוח תכנה למיקרו־מחשבים
* שליטה במערכות הפעלה, הכרות עם חבילות גרפיות וסטנדרטים גרפיים (VDI, GKS)
* שליטה טובה ב־PLM או PASCAL
* הכרות טובה של PC-DOS, IBM PC – יתרון

ב. לפיתוח משפחת קומפיילרים וסביבת עבודה ייחודית

הכישורים הדרושים:
* נסיון 6–2 שנים בפיתוח COMPILERS, LINKERS, DEBUGGERS
* ידע תאורטי בשיטות קומפילציה
* הכרות טובה של מבנה קומפיילרים לשפות C, PLM – יתרון.

גם בוגרים מצטיינים אך חסרי נסיון מוזמנים לפנות.

דייזי ישראל מונה כיום למעלה מ־70 אנשי מקצוע מהמצטיינים בתחומם ומתאפיינת באוירה ותנאי עבודה מיוחדים במינם, המאפשרים להם מיצוי מלוא יכולתם המקצועית. במסגרת תנאים אלה, אנו דואגים לתשתית מתאימה, לחופש פעולה ולמינימום אילוצים וביורוקרטיה. קצב הגידול המהיר, מגוון הפעילויות המקצועיות ורמת הביצוע הגבוהה הנדרשת אצלנו מהוים הזדמנות מהמעלה הראשונה להתפתחות מקצועית ואישית עבור אנשי מקצוע מעולים.
בכל התפקידים נדרשת יכולת ללמוד, להשקיע ולהתקדם בנושאים חדשים.

למתאימים תנאי עבודה מהטובים בארץ

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון מקצועי
אל: דייזי מערכות (ישראל) בע"מ
ת.ד. 708 הרצליה 46105
– סודיות מובטחת –

דייזי מערכות (ישראל) בע"מ

לחברה מהמובילות בעולם בתחומה

לפיתוח דור חדש של מערכות המשלבות עיבוד תמונות, גרפיקה ועבודה בזמן אמת.

מהנדסי/ות תכנה בכירים/ות מס' 31013
רצוי בעל/ות נסיון בפיתוח מערכות תצוגה ו/או מערכות DEC.

תכניתני/ות מערכות הפעלה מס' 31014
במערכות VMS/RSX –11M/M+

מהנדס/ת תכנה מס' 31015
בעל נסיון בעבוד תמונות במערכות DEC.

מהנדסי/ות תכנה מס' 31016
בעלי 2–1 שנות נסיון במערכות DEC/Intel [illegible] (אפשרי בוגרים מצטיינים של הפקולטות למדעי מחשב).

ניתן לפנות טלפונית בשעות העבודה אל ד"ר אריה גולד 541782 –052
או בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם לת.ד. 2069 הרצליה.
נא ציין(י) את מספר המשרה, כתובת, מיקוד, תעודת זהות וטלפון

פרסום שפי

למפעל תעשייתי במרכז הארץ הנמצא בשלבי הקמה
דרושים
ראש צוות הקמה ואחזקה
* מהנדס/הנדסאי מכונות
* בעל נסיון רחב בנושאי מכונות, מסגרות, חשמל וכו'
עובדים לצוות הקמה ואחזקה
מסגרים, מכונאים, חשמלאים וכו'
נדרש נסיון בתפקידים דומים
לפנות טל. 03-255453

לאחד מלקוחותינו
אנו מחפשים
ראש אגף קשרי צבור והסברה

התפקיד
א. לנהל יחסי הצבור בארץ ובחו"ל, לקדמם ולפתחם.
ב. לקיים מגע שוטף עם מוסדות בארץ ובחו"ל.
ג. לטפל בגיוס כספים.
ד. ליזום ולפתח מערכות הסברה.
ה. לנהל צוות עובדים.

הכישורים
א. השכלה אקדמית.
ב. נסיון קודם מוכח.
ג. שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.
ד. כושר התבטאות בכתב ובע"פ, יכולת הופעה בפני צבור.
ה. נסיון בניהול צוותי עבודה.
ו. יוזמה ורעיונות בפתוח פרוייקטים.
ז. קשרים בארה"ב והכרת המגזר היהודי.
מגורים בחיפה – תנאי הכרחי
רק מועמדים רציניים יפנו בכתב־יד בצרוף תעודות והמלצות לשמעון ליניאל – ת.ד. 4868 חיפה. (טלפון 04-334040)

לבית מלאכה לייצור
תבניות פלסטיק
דרוש
כרסם מבלטן
טל. 03-805753

לאורגת בתים
דרוש
מסגר מכונות
נסיון 5 שנים לפחות
(הריטה, ריתוך וכד')
טל. 03-5516721

למסעדת עוכזים
בתל־אביב
דרושה
מבשלת
לאוכל מזרח אירופאי
פעמיים בשבוע —
שעות גמישות.
טל. 224567.

דרושים
כוחות
עזר
מנוסים
לפנות לאחות הראשית
בי"ח ליבנשפרט־
למחלות כרוניות, ת"א
יד־אליהו,
שד' החייל 4,
טל. 03-331414.

פוספטים בנגב בע"מ

חטיבת המכרות

ראש מחלקת כח־אדם ומינהל
• נסיון בעבודה במפעל תעשייתי
• נסיון בהפעלת צוות עובדים
• רצויה השכלה אקדמאית במדעי החברה או הכשרה מתאימה אחרת
• יחסי אנוש טובים

מהנדס מכרות/אזרחי
• נסיון בעבודות עפר בקנה־מידה גדול
• נסיון בניהול צוות עובדים

מהנדס מכונות/רכב
• ותק 3 שנים לפחות
• ידע בציוד מכני כבד—יתרון
• יכולת הדרכה מקצועית
• כושר ניהול צוותי עובדים

מזכירת ראש אגף כח־אדם
• נסיון בניהול משרד
• ידע בהדפסה
• השכלה אקדמאית/השכלה בנושאי כח־אדם
• יחסי אנוש טובים

אתר ת.מ.ר.

ראש מחלקת אחזקה צמודה
• מהנדס מכונות
• נסיון של 5 שנים בתעשיה
• יכולת ניהול ופיקוח
• כשר ארגון ותאום

מהנדס חשמל
• נסיון של 5 שנים
• יכולת ניהול ופיקוח על צוות עובדים
• כושר ארגון ותיאום
• ידע בנושאי מתח גבוה ובקרים מתוכנתים

הנדסאי/טכנאי חשמל
לתפקיד ניהולי
• בעל רשיון חשמלאי מוסמך + מתח גבוה
• נסיון בניהול צוות עובדים

אגפי מטה

מהנדס תהליך בכיר
לאגף הטכני
לפיתוח תהליכים חדשים ועזרה תהליכית למפעלי החברה
• 5 שנות נסיון בתעשיה הכימית
• נסיון בניהול צוות עובדים
• דיעת אנגלית—חובה

עוזר סמנכ"ל לתפעול
מהנדס תעשיה וניהול/כלכלן
עם ידע בתחומים הבאים:
• עיבוד וניתוח נתונים
• תכנון דרכי פעולה חלופיות
• בניית מערכות דיווח
• ניהול: מעקבים וביקורת ביצוע
• נסיון של 3 שנים בתפקיד מטה בארגונים גדולים

כלכלן בכיר
לעבודה ת ראתנר באגף הכספים
• נסיון ב... ושיה
• נסיון בעבודה עם מחשב

אתר צפיר

מנהל ייצור–אורן
• מהנדס כימאי
• נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה הכימית
• בעל יוזמה ועצמאות
• כושר ניהול צוותי עובדים

מהנדס מכונות לאגף הטכני
• נסיון של שנתיים לפחות בתכנון
• נסיון בתחום התעשיות הכימיות—יתרון
• רצויה ידיעת אנגלית טכנית

חברתנו היא אחת מהתשלובות הכימיות הגדולות בארץ
●
תהליכי הייצור מבוססים על טכנולוגיות מתקדמות
●
כ־90% מהוצרתנו מיועדת לייצוא, כשהמחזור הכספי כ־130$ מיליון לשנה
●
אתה מוזמן להצטרף לאחד ממפעלינו ולתרום מכשרונותיך

פניות בכתב־יד בציון קורות חיים ונסיון קודם יש להפנות ל"מרכז הגיוס", ת"ד 435, דימונה 86100, לפרט המשרה המבוקשת. למועמדים העונים לדרישות תינתן עדיפות בראיון.
● סודיות מובטחת ●
המודעה מיועדת לגברים ולנשים כאחד.

אנו מזידים הרים

אם יש לך עבר טוב
יש לך עתיד בדיגיטל

לאגף המכירות דרושים:

אנשי מכירות לציוד היקפי

מטלות התפקיד:
מכירת ציוד הקפי ותוספות לבסיס הלקוחות הקיים.
דרישות התפקיד:
● הכרות טובה של שוק הציוד ההקפי.
● נסיון במכירות בתחומים הנ"ל (לפחות של 3 שנים).
● יחסי אנוש מעולים.
● נכונות לעבודת צוות מאומצת.
● ידיעת השפה האנגלית.
● ידיעת חומרת ה־VAX יתרון.

למעבדת התיקון של מחלקת הלוגיסטיקה
דרושים:

טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה

כישורים:
ידע במעגלים ספרתיים, מיקרו פרוססורים, ספקי מתח ממותגים.
נסיון:
שנה במעבדות תיקונים.

נא לפנות בכתב לדיגיטל, ת.ד. 2033 הרצליה 46120, עבור כח אדם בצרוף קורות חיים ונסיון בציון המשרה המבוקשת.

במחשבה שניה...
digital
חברת המחשבים השניה בגודלה בעולם

דרוש
טכנאי – הנדסאי מכונות
להכנת קטלוגים, במשרה מלאה
ס.ב. מור כרמי בע"מ
טל: 03-339774

למנדפילד חברת לשילוח בינלאומי
דרושים:
* **קלדנית** בעלת נסיון במחשב, שעות עבודה 18.00-15.00
* **שליח** בעל רשיון לרכב
לפנות "מנדפילד", בר־יהודה 14 ת"א
טל. 03-284424

למפעל תעשיתי עתיר ידע במרכז הארץ
דרושים/ות

★ משרה מס' 1289:
מהנדסי פרוייקט בכירים
לעבודה רבת ענין ואתגרים, בניהול פעילות תיכון וייצור בטכנולוגיות חדישות.
העבודה בצוות עצמאי ודינמי במסגרת מפעל גדול ומבוסס.
● כישורים נדרשים:
* מהנדסי אווירונאוטיקה/מכונות.
* בעלי 5 שנות נסיון.
* רקע בתיכון מבנה מטוסים.
* רצוי נסיון בניהול פרוייקטים.
* תנאים טובים למועמדים המתאימים.

★ משרה מס' 1263:
כתב/ת עורך/ת טכני/ת
לעריכת מפרטים בתחום חומרים ותהליכים.
● כישורים נדרשים:
* בעל/ת תואר אקדמאי בשפות אנגלית, עברית או מקצועי כימיה, פלסטיקה, מטלורגיה, מכונות, השולטים שליטה מלאה באנגלית ועברית.
* 10 שנות נסיון בעריכת מסמכים הנדסיים רצוי בתחום חומרים ותהליכים.

★ משרה מס' 1290:
חוקרי ביצועים
● כישורים נדרשים:
* נסיון בחקר ביצועים צבאי.
* הכרת מערכות נשק.
* התמצאות בטכנולוגיות מתקדמות.
* תואר שני או שלישי בחקר ביצועים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות אל ת.ד. 9356 יד אליהו (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).
מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

למעבדה העוסקת במחקר ופתוח שמושי באזור ת"א
דרושים
הנדסאים/טכנאים לאלקטרוניקה
לתחומים:
1. RF ומיקרוגל [illegible]
2. תקשורת בתחומים: F.D.M, T.D.M, P.C.M ומיקרוגל.
3. פיתוח מעגלים אנלוגיים ודיגיטליים.
4. תכנון ובניית מערכות קשר מודולריות בתחום תג"מ וספרתי.
* יש לציין מספר המשרה.
* על המועמדים להיות אחרי שרות צבאי מלא או לקראת השחרור.
* יש לשגר קורות חיים מלאים כולל לימודים ונסיון מקצועי בצרוף הפרטים הבאים:
ת.ז., תאריך ומקום לידה, תאריך עליה, מספר אישי, שם האב, כתובת, מצב משפחתי, לת"ד 33312 ת"א מיקוד 61332 עבור מח.
– מודעה זו מיועדת לנשים וגברים –
– סודיות מובטחת –

דרושה
מזכירה בכירה
לתפקיד עצמאי
מועמדות יפנו בפירוט קורות חיים, השכלה, הכשרה מקצועית ונסיון קודם אל: כח אדם, ת.ד. 109, תל־אביב 61000

לתדאה בע"מ
דרושים:
1) מלחימות
לעבודות עדינות
בעלות נסיון.
2) עובדים
למחלקת ביוליים
למוצרים
אלקטרומכניים
בוגרי כ"ח מקצועי,
11 שנות לימוד עד גיל 25
מגורים: הרצליה רעננה, כפר־סבא, נתניה.
יום עבודה מלא בלבד. 5 ימי עבודה
17.00–07.30
[illegible]

האוניברסיטה העברית בירושלים
דרוש
מכרז מס' 105/86
תכניתן מערכות בכיר
תאור התפקיד –
תחזוקת מערכות הפעלה ותקשורת במרכז החישובים קליטת עדכונים ויפוץ בתחומים הנ"ל.
דרישות התפקיד –
ידיעת השפות עברית ואנגלית.
השכלה אקדמית עדיפות לבוגרי מדעי המחשב הכרת מערכות הפעלה NOS.VMS.UNIX.
● על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ושמות ממליצים עד 11.1.86 אל אגף כח־אדם האוניברסיטה העברית ירושלים מיקוד 91905 ולציין על המעטפה את מס' המכרז.

דרוש
בעל מקצוע
מעולה
למנועי חשמל
כולל ליפוף
לעבודה קבועה
בפתח־תקוה
טל. 03-9232930

למלון נופש במרכז הארץ
דרוש/ה
מנהל/ת מכירות
עם נסיון בתיירות פנים.
תנאים טובים למתאים/ה
לתיאום פגישה להתקשר
עם חנבי רוני
03-284321/2

לקרן קימת לישראל
דרוש
עוזר משפטי
במח' הקרקעות 1/86
תאור התפקיד: טיפול בתביעות משפטיות בנושאים כלליים, טיפול בעניני מקרקעין, לרבות הסדר זכויות במקרקעין, טיפול בתביעות נזיקין ותביעות אחרות לפי פקודת היערות וחוק המקרקעין, עריכת הסכמים ומסמכים, מתן ייעוץ משפטי לפי דרישה.
דרישות המשרה: השכלה משפטית בעל נסיון בעניני מקרקעין, או עורך דין, רצויה ידיעת השפה הערבית, כושר הבעה בכתב ובע"פ.
הדרגה: תקבע בהתאם לכישורים ולנסיון.
מקום העבודה: חיפה והצפון
מקום המגורים: חיפה והקריות.
מועמדים העונים על דרישות המשרה יגישו מועמדותם בכתב יד, ויצרפו תולדות חיים, שרות בצה"ל, השכלה ונסיון קודם, לאגף כח־אדם ת"ד 283 ירושלים 91002 עד ליום 11.2.86.
רק מועמדים מתאימים יוזמנו לראיון.

חוות הרהיטים
קריית – אריה פ"ת
דרוש
מוכר מנוסה
למישרה מלאה
טל: 9220288, 9230138.

האוניברסיטה העברית בירושלים
דרוש
מכרז מס' 118/85
מנהל/ת הספריה המרכזית
– הפקולטה לחקלאות
תאור התפקיד –
ניהול וארגון הספריה המרכזית על כל שלוחותיה ופקוח על תקציבה.
קביעת נהלים וסדרי עבודה והנחיית העובדים בביצועם.
אחריות לקטלוג מחדש של מצאי הספריה ומיחשוב, שילוב הספריה במערכת "אלף".
פקוח על הזמנות הרכישה ועל המיון והקטלוג של החומר המתקבל בספריה.
פקוח ויעוץ לספריות השייכות למערכת וריכוז העזרות הקשורות לספריה.
קשר והתכתבות עם גורמים בארץ ובחו"ל, קבלת אורחים וחוקרים.
ריכוז והדרכת סטודנטים בשימוש בספרי עזר ובחיפוש בביבליוגרפי.
דרישות התפקיד –
השכלה אקדמית ומסיים ביה"ס לספרנות.
רצוי תואר שני או שלישי במדעי הטבע או בחקלאות.
הכרת עבודה במחשב ובדליית מידע ממאגרי מידע שונים.
ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
וידע טוב בשפה נוספת, רצוי צרפתית או גרמנית.
נסיון קודם בניהול וארגון של ספרה אוניברסיטאית או מיוחדת.
● על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ושמות ממליצים עד 11.1.86 אל אגף כח־אדם האוניברסיטה העברית ירושלים מיקוד 91905 ולציין על המעטפה את מס' המכרז.

לצה"ל דרוש
קצין
לעבודה מעניינת בתחומי
הניתוח והתכנון
של
אמל"ח ופרויקטים
כישורים נדרשים:
● אקדמאי במדעים המדויקים/הנדסה
● רקע שירות בחילות היבשה – עדיף
● נסיון קודם – רצוי
לקביעת ראיון נא לפנות
03-693907, 03-694026

לקונצרן גדול
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג ד',
4 שנות נסיון לפחות,
למשרה מלאה, (5 ימים בשבוע)
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
לת.ד. 11600 (467)
תל־אביב 61114

למוסד ממלכתי
דרושים
אקדמאים
לעבודה בלתי שגרתית
אנו מציעים לך:
• עבודה בעלת ענין ואתגר, הכרוכה בניידות רבה.
• לימוד השפה הערבית.
• תנאי שכר טובים ותנאי שירות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
• עבודה קבועה.
• מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישוריך.
אם גילך בין 24–31, סיימת שירות מלא בצה"ל ובריאותך תקינה – פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (כולל מספר ת.ז. ומספר טלפון להתקשרות)
פונים מתאימים יענו

משרד העבודה והרווחה
אורט ישראל
דשנים וחומרים כימיים בע"מ
לבית ספר תעשייתי – אורט
דשנים וחומרים כימיים בע"מ
באיזור התעשייה חיפה
דרוש
מנהל בי"ס
• בעל נסיון במינהל חינוכי, בעל השכלה אקדמית, רצוי בתחומי הטכנולוגיה.
• מועמדים מתבקשים לפנות בכתב למחלקה הטכנית־פדגוגית, ת.ד. 16087 תל־אביב, 61160 עבור "מנהל".

לדלקול בע"מ
דרוש
מנהל חשבונות מדופלם
בעל נסיון של מספר שנים בתעשיה
שפה עברית על בוריה אנגלית רצויה
נא לפנות טלפונית למאיר ביבר
טלפון 03-220333

למפעל גדול עתיר ידע במרכז הארץ
דרושים/ות

משרה מס' 1264:
אחראי לקבוצת הנדסת ייצור בנושא עיבוד שבבי ובקרה ספרתית
כישורים נדרשים:
* מהנדסי מכונות עם ידע בתכנות C.N.C.
* רצוי רקע קודם ב־A.P.T ו/או תיב"מ.

משרה מס' 1291:
מהנדסי פרוייקט
כישורים נדרשים:
* מהנדסי אלקטרוניקה / מכונות.
* יוצאי ח"א עם נסיון בשיטות ייצור והרכבה.
* נסיון בנושא מחשבים וציוד קרקע.
* 3 שנות נסיון עם ידע בתוכנה וציוד מוטס.
* ידיעת השפות עברית ואנגלית.

משרה מס' 1292:
מהנדסי הנדסאי אלקטרוניקה
– לפרוייקט צב"ד צוות למעקב והפעלת ציוד בקו הרכבה. עדיפות לבעלי נסיון בתחום המחשבים ומערכות מוטסות.
– לאחזקת מערכות מתוחכמות משובצות מחשב.

משרה מס' 1293:
מהנדסי מכונות
* לייצור חלקי מנועים.
* לעריכת שיטות וייצור חלקי מבנה ותתי הרכבות.
* למערכות ייצור בתחום העבוד השבבי. רצויה ידיעה בסיסית בתיב"מ.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה נסיון ומספר תעודת זהות אל ת.ד. 19019 תל־אביב מיקוד 61190. (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).
מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

מדינת ישראל
נציבות שרות המדינה
מודיעה על
פרסום מכרז
צוערים/ות
במשרד החוץ מק/3/86
• תאור התפקיד
התמחות כללית בתחומי העבודה השונים של משרד החוץ בירושלים במשך שלוש שנים (כולל אפשרות שהשנה השלישית תהא במסגרת נציגות ישראל בחו"ל) כדי להשתלב בתום תקופת ההתמחות בשירות החוץ.
הדרגה:
4–5 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.
• דרישות המשרה:
א. השכלה אקדמית (תואר ראשון לפחות).
ב. התמצאות בבעיות מדיניות ובנושאים כלליים אחרים לרבות: יהדות, מזרח תיכון, הסטוריה, גיאוגרפיה, חברה ומדינה, כלכלה ומשק הארץ, תרבות ואמנות, כושר ניתוח, כושר לניהול מו"מ, כושר הסברה והבעה בכתב ובעל־פה. ידיעה מושלמת בכתב ובעל־פה בשפה העברית, שליטה לרבות כושר דיבור שוטף באנגלית או בערבית או בצרפתית או בספרדית או בגרמנית. עדיפות תינתן לבעלי תואר אקדמאי והתמצאות יסודית בנושאי המזרח התיכון.
ג. גיל – עד 30.
ד. מצב בריאות תקין.
ה. אזרחות ישראלית (לרבות בן או בת הזוג).
הערות:
א. הצוערים שיעמדו בדרישות ההתמחות ישולבו בתום תקופת ההתמחות בשירות החוץ. עליהם להיות מוכנים למלא כל תפקיד בישראל או בחו"ל לרבות בארצות קשות שרות.
ב. מועמדים שהינם עובדי מדינה קבועים יועסקו בתקופת ההתמחות במינוי בפועל (בהסכמת האחראי במשרדם).
ג. הנהלת משרד החוץ שומרת לעצמה את הזכות להפסיק את התמחותו של צוער במשך תקופת ההתמחות, אם יימצא בלתי מתאים לדרישות התפקיד.
ד. רשאי להגיש מועמדותו גם מי שאינו בעל השכלה אקדמית מושלמת אך עומד לקבל תואר ראשון בתום שנת הלימודים תשמ"ז – 1986/87. מועמד כזה יהיה חייב להמציא בעת ההרשמה אישור על לימודיו בשנת הלימודים האחרונה.
ה. המבחנים הראשונים בכתב יתקיימו בחודש פברואר 1986.
ו. בקשות יש להפנות ללשכת מחוז ירושלים בנציבות שרות המדינה, קרית בן־גוריון ירושלים 91007, בצירוף העתקים מאושרים של המסמכים הדרושים, באמצעות טופס מדף 2115. את הטופס ניתן לקבל בכל לשכות נציבות שרות המדינה ובכל בתי הדואר בארץ. חייל רשאי להגיש מועמדותו גם במכתב רגיל. במקרה זה עליו לציין בקצרה פרטים אישיים, השכלה ונסיון.
לטופס הבקשה (מדף 2115) יש לצרף דף ובו קורות חיים של המועמד.
ז. כל מקום שבו מפורט תיאור תפקידים בלשון זכר הכוונה גם ללשון נקבה וכן להיפך. תינתן הזדמנות שווה לאשה ולגבר בעלי כישורים מתאימים להתמודדות על אותה משרה.
ח. על המועמדים לדאוג שבקשותיהם, בצירוף העתקים מאושרים של המסמכים הנדרשים וכל מסמך אחר שבדעתם להגיש (בצירוף תרגום נאמן לעברית, אם הם ערוכים בלועזית), יגיעו לנציבות שרות המדינה לא יאוחר מהתאריך המפורט להלן, אחרת לא תובאנה בקשות אלו בחשבון.
ט. הצוערים יידרשו לעבור קורס מיוחד שימשך כ־4 חדשים. כל צוער אשר יפסיק מיוזמתו השתתפותו בקורס זה בטרם יסתיים יחוייב בתשלום ההוצאות היחסיות לתקופת השתתפותו בקורס.
י. בתקופת הקורס, הצוערים המתגוררים מחוץ לירושלים, יהיו זכאים להחזר הוצאות אש"ל ובתקופת ההתמחות בארץ – להחזר הוצאות נסיעה או השתתפות בהוצאות שכ"ד בשעור שייקבע ע"י נש"מ.
המועד האחרון להגשת בקשות הוא א' אדר א' תשמ"ו, 10.2.86

קבוץ מעגן מיכאל מחפש
אחות מוסמכת
(מאילוצי שכון – ללא משפחה)
לטלפן 063-99582 בשעות העבודה
063-90501 אחה"צ לבקש את נעמי
עידו

לפרוייקט קידום מכירות בענף הבניה
דרוש
ארכיטקט ו/או מהנדס
בעל ניסיון
לפנות לת.ד. 1802 ת"א מיקוד 61028

למוסד פיננסי גדול
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתכנון מערכות תקשורת קווית, כולל תכנות מרכזיות טלפון ותקדמות בנושאי חומרה ותוכנה.
נא לפנות לת.ד. 29878 ת"א, בפרוט קורות חיים ונסיון מקצועי.
– סודיות מובטחת –

למושב כפר אוריה דרוש
1. מזכיר/גזבר
בעל נסיון והכשרה.
2. מנהל מטעים
מתאימים יפנו בכתב למזכירות מושב כפר אוריה.

לאגוש – מערכת פרוייקטים וניהול
דרושים
★ מהנדסי תעשיה וניהול
משרה 1: בעלי ידע בהנדסת מערכות
משרה 2: בעלי נסיון בתכנון פונקציונלי
★ הנדסאי
[illegible]
– סודיות מובטחת –

[illegible]
דרוש/ה
פרסומאי/ת, נציג/ת מכירות
[illegible]

ידיעות אחרונות
העתון של המדינה

התנדב
לתפקיד בטחוני בחו"ל
אם אתה
★ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
★ גילך בין 21–30 שנה.
★ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
הצטרף אלינו
אנו מציעים
★ חווה העסקה לשנה אחת או יותר.
★ מועמדים נשואים יוכלו לצאת עם משפחותיהם לחו"ל לשנתיים–שלוש.
★ תנאי שכר טובים.
★ אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בתום התפקיד בחו"ל.
ההצעה מתאימה גם למשוחררים העומדים לצאת לראשונה לחו"ל
פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350, ת"א, מיקוד 61392, עבור מ.ח. וצרף תולדות חיים, פרטים אישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.
פונים מתאימים ייענו

אלתא
תעשיות אלקטרוניות בע"מ
חברה בת של התעשיה האוירית לישראל בע"מ
באלתא עוסקים בפיתוח תכנת זמן אמת במערכות מתוחכמות ביותר בנושאים מגוונים עבור פרוייקטים מובילים בארץ ובחו"ל
אנו מחפשים את הטובים ביותר במקצועם:

4021 – ראש פרוייקט תוכנה:
– בעל 10 שנות נסיון בתכנה זמן אמת, מערכות בקרה, מכ"ם, ל"א.
התפקיד כרוך בניהול מקצועי של צוות תכנה עבור פרוייקט מכ"ם מוביל.
למועמד המתאים יותנו תנאי שכר בהתאם לכישוריו.

4022 – מתכנתים בכירים:
– נסיון של 5 שנים בנושא מערכות הפעלה (RMX) ועבודה על ציוד של חברת INTEL.
דרושה הבנה בחומרה.
המועמד יועסק כמהנדס מערכות הפעלה עבור מערכות זמן אמת למערכות מחשב רבת מעבדים.
– מתכנתים מנוסים לפיתוח תכנה זמן אמת על ציוד INTEL נסיון נדרש של כ־3–5 שנים.

4420 – מהנדס מחשבים בכיר
– להוביל פעילות פיתוח מערכת מחשבים מקבילית בזמן אמת.
הכישורים הנדרשים:
– רמה מקצועית גבוהה בתחום מערכות מקרומחשבים בזמן אמת.
– תפיסה מערכתית ונסיון בשלוב חומרה ותכנה בפרוייקטים מערכתיים.
– נסיון בהנהגת צוות פיתוח מערכתי חומרה תכנה.
– הכרת סביבת פתוח וכלים בתחום רכיבי מקרו

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם למחלקת התעסוקה, אלתא, ת.ד. 330 אשדוד, 77120.
על הפונים לציין מס' המשרה המבוקשת. סודיות מובטחת.

למעבדה העוסקת במחקר ופתוח שמושי באזור ת"א
דרושים:
1. מהנדסי מחשבים / בוגרי מדעי המחשב
– לצוות העוסק בגרפיקה ממוחשבת
– עדיפות לבעלי נסיון בעבודה עם מחשבי DEC (VAX/VMS) ו/או נסיון בגרפיקה ממוחשבת.
2. מהנדסי מחשבים / בוגרי מדעי המחשב
– לעבודת פתוח בתוכנת זמן אמיתי.
[illegible]
3. מתכנת
– בוגר־קורס מוכר
[illegible]
– רצוי נסיון בשפת BASIC ו/PL/1
4. מנהלי מערכת תיב"מ
[illegible]
5. עובד ייצור אלקטרוני
– לעבודה בהרכבת רכיבים אלקטרוניים SMT.
[illegible]
6. עורך מעגלים
[illegible]
– מודעה זו מיועדת לנשים וגברים –
– סודיות מובטחת –

אורמת טורבינות בע"מ
דרוש
טכנאי / הנדסאי מכונות
לתכנון מכונות חשמל
ומערכות הנע כלליות.

בבקשה פרטים אפשר לפנות לגד לחמי טלפון 438911-08 או בכתב אל ת.ד. 68 יבנה מיקוד 70650

מהנדס מכירות
גרפולוגיה תעסוקתית
מחפש עבור חברה העוסקת בשיווק ועיבוד חמרי-גלם בתעשייה המתכת

דרישות התפקיד:
- כשרון מוכח לסחור
- נסיון בתחום התעשיה

ת"א 63573, 124

מנהל/ת מכירות
להקמת מרכז תצוגה
והספקת ספרים לבתי-ספר

תלם 555
יצרני תנורי בשול ואפיה
דרושה
מנהח"ש
סוג 2-3
5 ימי עבודה בשבוע
פרטים נוספים לפנות לחיים
טלפון: 804695

מזכירה
מנוסה, עצמאית, מסודרת ודינמית
5 ימים בשבוע

הלוח הכללי

קו"אופ הרצליה רמת השרון
לרשת סופרמרקטים בהרצליה
דרושות קופאיות
למשרה חלקית או מלאה
לפנות אישית בשעות אחה"צ
ברח' הדר 2 הרצליה
אין צורך בנסיון קודם
הדרכה במקום

למושב חצבה
דרושה
קלדנית למחשב דיגיטל
רצוי ידע בהנהלת חשבונות ונסיון קודם
- מינימום לשנה
- מגורים במקום

לפנות לטלי 087-81811 087-81513

דפו אופסט
דרוש
ל/ גליון פבוריט

לפרסום דחף דרושים:
מנהלי סניפים
תאור התפקיד:
ניהול שוטף של הסניף, טיפול בתקציבי פרסום ביוגים, רכישת לקוחות.
דרישות:
- ידע ונסיון בניהול • ידע ונסיון במכירות • יכולת ריכוז אנשי מכירות • נסיון בפרסום — יתרון • יכולת לעבוד בשעות בלתי שגרתיות.

נא לפנות בכתב"יד בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 1334 ת"א מיקוד 61013 עבור 2/86

אנשי מכירות מעולים
התפקיד כולל רכישת מודעות ללוח הכלכלי ולכל העיתונים. שכר לפי אחוזים, אפשרות למשכורת בסיסית, הטבות נוספות.

נא לפנות טלפונית 622232 דגנית.

לכתר מחשבים
דרושים:
1. **מתכנת**
3-4 שנות נסיון RPG II על SYS./36 IBM בסביבה מסחרית תעשייתית, עם יכולת תכנון ועבודה עצמאית.
2. **איש מכירות תוכנה**
3-4 שנות נסיון הכרת שוק SYS./36 IBM יתרון.
3. **איש תעוד**
לתעוד מערכות ותוכניות, יכולת עבודה עצמאית יתרון.

לפרטים נא לפנות לדוד ברקת בעבודה 03-248117 בבית 052-29531

רוברט הלף ROBERT HALF
החברה המובילה בעולם בהשמת כח אדם בתחומי מחשבים וחשבונאות.
- **מנהל/ת כספים**
- **מנה"ח ראשי**
- **מנה"ח עצמאי ראשי**
- **מנה"ח סוג 2-3**

אנא התקשרו ללא כל התחייבות או תשלום:
ת"א בן יהודה 32, בית אל-על, חדר 828
טל' 03-203423, 03-291616

מנהל כח אדם —
מסור מודעתך ב דחף
ב דחף תקבל יותר
לפרטים נוספים: תל-אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335-6 אמיר דורון
חיפה: 04-645333-4, 04-662571-2 אריה טל

לחברה גדולה בענף המזון
דרוש
מוכרן
לאזור חיפה
- השכלה תיכונית
- נסיון במכירות ובמסחר
- כושר משא ומתן עם לקוחות
- יחסי אנוש טובים
- כושר הבעה והופעה נאה
- רשיון נהיגה ומגורים באזור — הכרחי.

לחברת שלטים
גדולה במרכז הארץ
דרוש
מנהל חשבונות מדופלם
— למשרה מלאה.
- נסיון של לפחות 5 שנים במפעל תעשייתי.
- בעל כושר ארגון לניהול מחלקה.
- בעל נסיון בעבודה עם מחשב IBM (רצוי גרעון והנהלת חשבונות).
- בעל כושר עצמאי.

לחברת שווק ארוזה בחולון
מזכירת מחסן
- דינמית • עצמאית
- רקע במחשבים — יתרון
נא לפנות לת.ד. 447

למטבריה דרושה
פקידה
עצמאית
— למשרה מלאה
- יכולת לניהול משרד
- הדפסה
- ידע בהנהלת חשבונות

לחברה העוסקת ביבוא, שיווק והפצת של מוצרי אופטיקה ותמרוקים, דרושים:
אנשי מכירות
עצמאיים
לעבודה בכל רחבי הארץ

ELECTRONICS CO. IN RAMAT GAN HAS A VACANCY FOR AN
ENGLISH / HEBREW TYPIST – SECRETARY
as assistant to salesmen
Full command of English and Hebrew requested. German an advantage.
Full time position, 5 day week.
tel: 03-7514129 – from Sunday.

רב-בריח
אנו עוברים עתה שנויים מרחיקי לכת במערך המכירות שלנו לכן, דרוש לנו דור חדש של אנשי מכירות ודיילות מכירה לסניפנו באזור המרכז
דרושים
1. מקדמי מכירה
2. דיילות מכירה

לחברת בנייה ציבורית
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
חשב/ת שכר

לחברת ביטוח בת"א
דרושה
מזכירה
אנגלית–עברית

ביפ יישומים פסיכולוגיים INSTITUTE OF PSYCHOLOGY
לאחד מלקוחותינו
תשלובת גדולה בתחומה
דרושים/ות
1) **מהנדסי תעשיה וניהול**
בעלי נסיון של 4 — 5 שנים
(עדיף בתעשיה)
2) **מנהלי מפעלים**
בעלי נסיון בניהול מפעל (100-200 עובדים) ובעלי רקע אקדמאי מתאים
3) **מנהל שווק/מכירות**
בעל נסיון של 3 שנים לפחות,
כושר ניהול מו"מ, נמרץ, דינמי.
עדיפות לבעל תואר אקדמאי רלבנטי

נא לפנות בכתב יד ל:
ביפ יישומים פסיכולוגיים בע"מ
ת.ד. 26004 תל-אביב מיקוד 63902
— סודיות מובטחת —

LASER תעשיות לייזר
למערכות מידע דרוש:
מתכנת מנוסה
ל- I.B.M. SYSTEM 38
בעל נסיון של שנתיים לפחות ב-R.P.G. III וכלי פיתוח-תוכנה.

הנדסאי/ת אלקטרוניקה מצטיין/ת
המעוניין/ת להתמחות בתקשורת נתונים
אם חינך בעל/ת נסיון של שלוש שנים או יותר בתחומים הבאים:
- פיתוח והעברה ליצור של מוצרים בתחום תקשורת מחשבים.
- פיתוח מעגלים ספרתיים ואנלוגיים.
- הכרת תקשורת 3270 — I.B.M. — יתרון.

לו'רנט — פיתוח מערכות תקשורת מחשבים
יצירה... התלהבות... דינמיות... בטחון...
לו'רנט תקשורת מחשבים בע"מ

להחדרת צמיג יבוא מעולה לישראל
דרושים:
סוכני מכירה
נמרצים
מכל חלקי הארץ

graphicdesign
03-624230 ,1800-1600

למפעל פטרוכימי גדול
באזור חיפה
דרוש
מהנדס כימאי לתפקיד
מנהל המפעל

דפו
למכונת היידלברג

משען
לכבד הנוער
"עלומים" של משען בבאר-שבע
דרושים:
פסיכולוג
קליני - חינוכי
עובדת סוציאלית

הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
להסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ
דרוש
פקיד
תביעות רכב
- בעל 3 שנות נסיון לפחות.
- בוגר המכון לביטוח.
- יכולת מו"מ עם לקוחות וטופסים.

חברה תעשייתית ליצוא מערכות הפקת חשמל מאנרגיה סולרית
דרושים
1. **מהנדס/ת כח וחום**
2. **מנהל/ת חשבונות**

נא לשלוח קורות חיים
לנתי כח אדם
ת.ד. 7220
ירושלים 91070

LUZ INDUSTRIES ISRAEL

דן אנד ברדסטריט
(ישראל בע"מ)
דרושות:
קלדניות
מעולות בעברית ואנגלית

נא לפנות בכתב לת.ד. 20001 תל-אביב מיקוד 62100 או בטלפון 03-216121 לאילנה

לחברה התעשייתית דינמית ומתפתחת בתחום העוסקת ביישום טכנולוגיות חדישות
דרוש/ה
עוזר/ת למנהל משאבי אנוש

למלון גדול בת"א
דרוש
מבקר כללי
לביצוע ביקורת בכל תחומי המלון

לכור תקשורת והתראה
דרוש
פנסיונר
לחצי משרה
לתפעול מחסן ממוחשב
של ציוד אלקטרוני

לרשת מרפאות שיניים
דרושים
רופאים מנוסים
באזור המרכז והצפון
טלפון: 03-455805

למושב בעמק
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות

לפרסום מודעה! דחף
ת"א דחף מרכז · ת"א דחף דיזנגוף · ת"א דחף בן יהודה · ת"א דחף אלנבי · חיפה דחף · ירושלים דחף · רחפון · ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ

בוא לעסוק במקצוע חדש
מתכנן פיננסי

המתכנן הפיננסי משלב בעבודתו תחומי התמחות כגון: כלכלה, משפטים, מיסוי, ביטוח חיים, דיני עבודה והשקעות.

מהו תפקיד המתכנן הפיננסי?
* לייעץ, לתכנן ולמכור "תכנית חבילה" שלמה המבטיחה ללקוח שמירת רמת חייו וחיי משפחתו במקרה מוות, אובדן כושר עבודה או בהגיעו לגיל פרישה.
* לייעץ, לתכנן ולבצע את מערך התנאים הסוציאליים של העובדים, ככלי ניהולי חיוני עבור מעבידיהם.
* לייעץ ולתכנן לעצמאים מערכת כלכלית ספציפית מתאימה, עפ"י חוקי מס הכנסה ותנאי העבודה של הלקוח, שתבטיח להם רמה טובה של רווחה סוציאלית ובטחון כלכלי.

למי מיועד מקצוע התכנון הפיננסי?
* בעל השכלה אקדמאית במדעי החברה, ההתנהגות, כלכלה ומינהל, או בעל נסיון במכירות (לאו דוקא בתחום הביטוח).
* כושר ליצור תקשורת בינאישית.
* בעל כושר ביטוי בכתב ובע"פ.
* גיל 45 — 30.
* רצון לבנות קריירה מקצועית עצמאית ומכניסה.

מה תקבל מאתנו?
* הכשרה מקצועית ברמה גבוהה.
* התחייבות לתשלום חדשי קבוע.
* סיוע מקצועי צמוד של מדריכי החברה במהלך העבודה.

מועמדים מאזור ת"א והמרכז מתבקשים להתקשר לחני — טלפון 03-620429.
מועמדים מאיזור חיפה והסביבה מתבקשים להתקשר למזל — טלפון 04-633191.

למעבדת מחקר ופתוח שמושי באזור ת"א
דרושים
עובדי בית מלאכה מכני — בוגרי בתי ספר מקצועיים
- מסגרים/רתכים
- חרטים/כרסמים
- מכונאים/מחזים? לזיווד אלקטרוני.
- עדיפות לבעלי נסיון
* על המועמדים להיות לאחר שרות צבאי מלא, או לקראת השחרור.
* יש לשגר קורות חיים מלאים כולל לימודים ונסיון מקצועי, בצרוף הפרטים הבאים: ת"ז, תאריך ומקום לידה, תאריך עליה, מספר אישי, שם האב, כתובת, מצב משפחתי, לת"ד 33312 ת"א מיקוד 61332 עבור ח.ס.
— מודעה זו מיועדת לנשים וגברים —
— סודיות מובטחת —

לחברה בינלאומית העוסקת ביצור רכיבים אלקטרוניים
דרוש
איש לשווק בארה"ב
כשורים נדרשים:
- מהנדס אלקטרוניקה בעל נסיון בחו"ל
- רצוי הכרת השוק האמריקאי — או שהייה קודמת בארה"ב

מקום העבודה בארה"ב וכרוך בנסיעות רבות בתוך ארה"ב

נא לפנות עם קורות חיים בכתב לת.ד. 39679 ת"א.

לחברה פיננסית בתל-אביב דרושה
מזכירה למנהל הכללי
דרוש נסיון רב בעבודות מזכירות. התפקיד כולל עבודות הדפסה ונכונות לבצע כל עבודות משרד. על המעוניינות לפנות בכתב לפי הכתובת: "מזכירה למנהל הכללי — אישי" ת.ד. 33636 תל-אביב 61336. נא לפרט קורות חיים ונסיון קודם.
סודיות מובטחת

לקונצרן גדול בתל-אביב
דרוש
עוזר למנהל כוח-אדם
הכישורים:
• השכלה אקדמאית, רצוי בוגר בלימודי עבודה, כלכלה, או מינהל עסקים • 3 שנות נסיון בתחומי כוח-אדם ומינהל • ידע בהכנת משכורות ובהנהלת חשבונות • גיל עד 30 • תושב תל-אביב והסביבה.

נא לפנות בכתב יד, בציון קורות חיים, לת.ד. 72 גבעתיים 53100.

NCR
י.א. מיטוור ובניו בע"מ
לאגף השיווק בתל-אביב
דרוש
נציג מכירות
למערכות מתקדמות של מחשבים, ותוכנה
יועדף מועמד העונה לדרישות הבאות:
* הכרת שוק ע"א במערכת הבטחון.
* בעל גישה שיווקית בתחומי ע"א.
* בעל כושר שכנוע ויחסי אנוש טובים.
אנו מציעים:
* פעילות בשטח מערכות STATE OF THE ART
* אתגר אישי ותנאים הולמים.
* סביבת עבודה צעירה ונעימה.
נא לפנות בכתב יד, בציון קורות חיים ונסיון קודם, ל-N.C.R. — י.א. מיטוור ובניו בע"מ — ת.ד. 11027 תל-אביב 63143, עבור משרה מס' 3-18
— סודיות מובטחת —
הקדם את המחר עם מחשב NCR

לחנות פולגת בקניון איילון
דרוש
חייט
לחצי יום עבודה
נא לפנות למנהל החנות במקום.

למשרדים מהנדסים בת"א לתיכנון קונסטרוקציות בנין
דרושים:
* הנדסאי/ת
* שרטט/ת
בעלי נסיון
לפנות לטלפון 03-263134
סודיות — מובטחת

למשרד רואי חשבון
דרושים/ות
בוחנים/ות
נסיון שנתיים לפחות לאחר סיום לימודים או לקראת סיום.
התמחות אפשרית, משכורת גבוהה לפי כישורים.
לפנות לטלפון 03-266461

לחב' המרכך? טיפול במים בע"מ
דרוש
טכנאי
הממצא בעבודות מסגרות צנרת וחשמל.
טל' 03-9228985-6 9231941

לחברת ביטוח בתל-אביב
דרוש/ה
פקיד/ת תביעות
מנוסה
לענף אלמנטרי
דרישות התפקיד:
5 שנות נסיון לפחות, טיפול במגוון רחב של תביעות, נסיון במערכת ממוחשבת.
שבוע עבודה בן 5 ימים
לפנות בטלפון 03-611674
בשעות הבקר.

"שבע" שבועון ש"ש ותנגב גדול השבועונים המקומיים העצמאיים במדינה
דרוש
עיתונאי
צעיר ומנוסה
לתפקיד מרכזי
תנאי שכר טובים ועזרה בדיור
רק בעלי נסיון מוכח יפנו לטלפון 057-71889

למוסד ממלכתי
דרושים
קציני מילואים
ליחידה מיוחדת העוסקת במשימות בלתי שגרתיות
אנו מציעים:
* עבודה מעניינת בצוות צעיר ומגובש תנאי שכר טובים ותנאי שירות מיוחדים
* קביעות בעבודה
* אפשרויות לקידום
כישורים נדרשים:
* גילאי 28—21
* השכלה תיכונית מושלמת (עיונית או מקצועית)
* בריאות תקינה
* רשיון נהיגה
• המעוניינים העונים לכל הדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 39351 ת"א (מיקוד 61392) עבור ח', ויצרפו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים, כולל מס' ת"ז וטלפון.
— פונים מתאימים ייענו —

SONY
ישפאר בע"מ
דרושים
1. טכנאי אלקטרוניקה
למוצרי אודיו ביתיים בעל נסיון קודם והשכלה טכנית.
2. פקידה
לחשבונות 36 עברית אנגלית בעלת ידע בהנהלת חשבונות
נא להתקשר לטל': 03-652431, 03-651039

דנאל עובדים זמניים לפי שעות
למחלקה הטכנית בתל-אביב ובאשדוד
דרושים
* מנהל חשבונות מדופלם (לניהול מחלקת הנהח"ש)
* הנדסאי אלקטרוניקה (עם ידע ונסיון במחשבים, מערכות מוטורות וציוד קרקע)
* חשמ"מ
* כרסם/חרט — רגיל או C.N.C
למחלקה הטכנית בתל-אביב
דרושים
* שרטטות אלקטרוניקה (עם ידע במקימות והדפסה)
* שרטט/ות מכונות
* דפסים
* סבלים
למחלקה הטכנית באשדוד
דרושים
* פחח תעשייתי
* מזכירת יבוא/יצוא (שליטה מלאה באנגלית הכרחית).
למתאימים מובטח שכר גבוה ותנאים טובים במיוחד.
"דנאל" אשדוד רח' הרצוג 8, 055-34777, 055-22561
"דנאל" ת"א גורדון 88 03-222266, 03-245541

דרוש
איש מכירות
כישורים נדרשים:
לפחות 3 שנות נסיון במכירות לתעשיה.
השכלה: מהנדס הנדסאי מכונות.
שליטה באנגלית הכרחית, שפות נוספות יתרון.
תנאי שכר ועבודה בהתאם לכישורים.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1758 ת"א 61016.
סודיות מובטחת

NCR
י.א. מיטוור ובניו בע"מ
לאגף השיווק בתל-אביב
דרוש
תכניתן לתכנה יישומית
יועדף מועמד העונה לדרישות הבאות:
* נסיון מעל שנתיים.
* בוגר הנדסאות מחשבים.
* רצוי נסיון בתכנה במערכת המעלה של מחשבי NCR.
אנו מציעים:
* פעילות בשטח מערכות מתוחכמות ביותר.
* אתגר אישי ותנאים הולמים.
* סביבת עבודה צעירה ונעימה.
המעוניינים יפנו בכתב יד, בציון קורות חיים ל-NCR — י.א. מיטוור ובניו בע"מ — ת.ד. 11027 תל-אביב 63143, עבור משרה 21-4
— סודיות מובטחת —
הקדם את המחר עם מחשב NCR

יצרני ויצואני אופנה
דרך יפו ת"א 25
דרושים:
1. סוכן מכירות בעל רכב מסחרי. לאזור המרכז.
2. תופרת דוגמאות. בעלת נסיון.
3. שוער. למשרה מלאה.
4. פקידה להנהח"ש.
5. מבקרת טיב + עבודת יד.
טלפון: — 03-881155 לעופר.

---

olivetti
למעבדת שרות מרכזית
דרוש
מהנדס/הנדסאי
בכיר
הכישורים הדרושים:
• נסיון מוכח וידע רב במחשבים, ציוד היקפי ותקשורת נתונים.
• כושר ארגון וניהול צוות עובדים.
• נכונות לעבוד גם בשעות בלתי מקובלות ובתנאי לחץ.
נא לשלוח קורות חיים באנגלית לדלתא חברה למסחר בע"מ ת.ד. 3299 ר"ג 52130.
מי שחושב על המחר חושב אוליבטי.
המובילים במחשבים עסקיים ומכונות משרדיות.

להיפרכל קניון איילון
דרושים/ות
* עובדי מאפית
* עובדי/ות מעדניה
אין הכרח בנסיון קודם — הכשרה תנתן במקום.
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל.

למדריך דיור
דרושים
נציגי מכירות מעולים
בעלי רכב והופעה נאה.
בחיפה: 04-640233
בירושלים: 02-222366
בתל-אביב: 03-650737,8

אלקטרה
אלקטרה חטיבת המערכות האלקטרו-מכניות
דרושה
מזכירה
הכישורים:
* שפת אם אנגלית
* נסיון במשרד מכירות
* שליטה בהדפסה עברית אנגלית
* שליטה בהפעלת טלקס בשפה האנגלית
מקום העבודה אזור התעשיה החדש ראשל"צ.
5 ימי עבודה בשבוע
לקביעת ראיון נא להתקשר החל מיום א' 03-982224/5
אלקטרה — יותר ממקום עבודה

דנאל עובדים זמניים לפי שעות
למחלקה המשרדית בתל-אביב
דרושים
* מזכירות עברית אנגלית — הדפסה בשפות עברית אנגלית הכרחית, לעבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע.
* מזכירה עברית אנגלית — לעבודה בשעות 11:00—19:00, 5 ימי עבודה בשבוע.
* כתבניות עברית
* כתבניות טלקס אנגלית — לעבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע.
* כתבניות על מעבד תמלילים מסוג D.C.P ו-I.B.M.
המועמדים חייבים להיות בעלי נסיון בתחומים הנ"ל. תנאים טובים למועמדים המתאימים.
"דנאל" גורדון 88 ת"א (ליד בנין עירית ת"א) 03-245541, 03-222266

כל-בו שלום
דרושות
מועמדות
לקורס קופאיות
* העבודה במשרה חלקית ובמשמרות בוקר ואחה"צ לסרוגין
* עדיפות לתושבות גוש דן.
המעוניינות מתבקשות לפנות למחלקת המנגנון, אחד העם 9 ת"א.

דרושים למפעל לייצור אביזרי פיקוד ובקרה הידראוליים
1. מהנדס/הנדסאי מכונות — לגיבוי הייצור. כשורים דרושים: הכרת טכנולוגיות עבוד שבבי, יציקה ופח.
2. מחסנאי — בעל רקע בענף המתכת.
טלפון 03-803538 א'-ה'.

אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ
לתחום תקשורת דרוש:
הנדסאי אלקטרוניקה
(משרה מס' 19/42)
לפתוח תכנת בדיקות למערכת ATE
* ידע באנגלית — הכרחי
* ידע במערכות סיפרתיות אנלוגיות ו-PCM הכרחי.
התפקיד כולל:
הפעלת מערכת בדיקה פונקציונלית חדישה ודרוש מהמועמד נכונות ליציאה להשתלמות של מספר חודשים בחו"ל.
נא לפנות אישית או בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם ובציון מס' המשרה, לאלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ, כ"א, תקשורת, הירקון 48 בני-ברק, טל' 03-7565251/4.
המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד.
* זמן עבודה גמיש * 5 ימי עבודה בשבוע
* סודיות מובטחת *
חברתנו הינה עתירת ידע ומתמחית בפיתוח ציוד אלקטרוני מתוחכם
דרושים
elisra שם חדש למסורת ותיקה

שילנת החברה הגדולה בישראל לשלוח בינלאומי
דרושים למשרד הראשי בתל-אביב
* מתכנת — תכנת מחשב או בוגר מדעי המחשב, בעל נסיון של 3 שנים במחשבי PDP-11 או VAX, שפות תכנות: FORTRAN, BASIC או MUMPS. טל' 03-430333
* פקיד/ת יבוא — בגרות מלאה, בעל/ת נסיון בעמילות מכס.
* פקידה — לאחר שרות צבאי, בגרות מלאה, הדפסה.
* שליחים — בעלים? מגורים: רמלה, יהוד, לוד. טל' 03-430333
לירושלים
* פקיד/שליח — בוגר תיכון, רצוי עם קטנוע. טל' 02-241460
החברה הישראלית לשילוח בינלאומי בע"מ, השמונאים 90 ת"א טל. 03-430333

מונטז'ר מעולה לניהול מחלקת מונטז'
למתאים תנאים מצויינים
לפרטים לפנות לחנן 052-39566 בשבת

למחלבת טרה רחוב יגאל אלון 115 תל-אביב
דרושים:
1. מחסנאי רציף (רמפה)
2. עובדי ייצור
תעסוקה במשמרות תנאים טובים למתאימים
לפנות במקום למחלקת כח-אדם

למשרד רואי חשבון בת"א
דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת המסים
פקיד/ה עם נסיון בטיפול בענייני המס ותנאים טובים.
לקביעת ראיון נא להתקשר 03-664561

לבקרה — קבוצת גבע
דרושים
מקדמי מכירות
לאזור המרכז
1. מהנדס/הנדסאי מכונות
2. ידע בסיסי באינסטרומנטציה
3. נסיון מוכח של 5—3 שנים בשיווק
4. גיל 30+
5. הופעה נאה
תנאים מצויינים + רכב צמוד
לקביעת ראיון נא להתקשר 03-257851

בוא לגדול אתנו
אנו גדלים ומתרחבים
במשרדנו החדש בת"א דרושים:
1. תקציבאי/ת
מנהל משרד המסוגל לרכוש לקוחות ולנהל תקציבים באופן עצמאי.
2. ארטדירקטור
בוגר ויצ"ו או בצלאל
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 1640 ...
— סודיות מובטחת —

למג"ל — מרכז ידע גליל עליון בקריית שמונה
דרוש/ה
טכנאי/ת כימיה
בוגר/ת ביה"ס לטכנאים או לבורנטים לעבודה במעבדה אנליטית
במשרה מלאה
תינתן עדיפות לבעלי נסיון קודם
לפנות בכתב אל: מג"ל, קריית שמונה, מיקוד 10200

עבור חברת
אומניטק
מערכות חמרה ותכנה בע"מ
דרושה
מזכירה
דינמית, עצמאית ובעלת יוזמה, נסיון בניהול משרד, הדפסה עברית (רצוי גם אנגלית) ... משרה מלאה (08.00—17.00).
נא לפנות לטלפון 03-345781
למועמדות המתאימות מובטחים תנאים טובים בחברה דינמית ומתפתחת.
5 ימי עבודה בשבוע

נעצרו סוחרים בענף האלקטרוניקה שהשתמטו מתשלומי מס ערך מוסף

מאת נתן רועי, סופר "דבר"

אגף המכס עצר בימים האחרונים סוחרים בענף האלקטרוניקה, שלא דיווחו על רווחיהם לשלטונות מס ערך מוסף.

שמחה לערן ודם אליאב, בעלי חברת "את"קאלקטרוניקה ותקשורת בע"מ", הם בעלי חברה העוסקת מזה שמונה חודשים בייצור טובין הזכאים בתשלום מע"מ בשיעור של 50 אחוזים. מיום תחילת פעילות החברה ועד מעצרם של שני המנהלים, הם התחמקו מתשלומי מס. הם גם התחמקו מלדווח לשלטונות מס ערך מוסף על מכירות החברה ודרשו החזרים, בשעה שהרוויחו מאות אלפי שקלים.

אבי אורדיטי, חוקר במחלקת החקירות תל־אביב והמרכז של אגף המכס, ציין בפני השופט בבית־המשפט, כי בחקירה ראשונית נמצא, כי בבעלות החשודים חברה נוספת בשם "שמיד בע"מ", שמחזור עסקותיה מגיע לאלפי שקלים חודשים. לגבי חברה זו אמנם לא נבדקו המסמכים שנתפסו בחיפושים שערכו החוקרים במפעלי החברה, בראשון־לציון וברמת גן – אך גם לגביה קיים חשד לעבירות מס.

שני החשודים הודו בעבירות שיוחסו להם. החוקר הודיע, כי אין לו כל התנגדות לשחררם בערבות בנקאית וצד ג'. כן ביקשו החוקרים מבית־המשפט להורות על עיכוב היציאה של הסוחרים מן הארץ והפקדת דרכונם במחלקת החקירות של אגף המכס. השופט הסכים לבקשת חוקרי אגף המכס.

שאול עבודה, חוקר במחלקת החקירות של אגף המכס, הופיע אתמול גם הוא בבית־משפט השלום בתל־אביב וביקש משופט בית־המשפט השלום יצחק בראו לעכב את יציאתו מהארץ של אליעזר פוגל, בעל חברת "מרתון־אלקטרוניקה", שהפסיק לדווח משנת 1981 על הכנסותיו.

לדברי החוקר, מכרה החברה לחברת "אלקטרוניקה־תקשורת בע"מ" ציוד שעל מכירותיו לא הוציאה החברה "מרתון" חשבוניות מס ולא דיווחה על העסקאות. השופט הורה לשחרר את החשוד בערבות של 5,000 שקלים חדשים ועיכב יציאת הסוחר מן הארץ. כן הורה לו להפקיד דרכונו באגף המכס.

מנכ"ל נתיבי איילון דן הולצמן לא מונה לתפקיד ראש המינהל לבטיחות בדרכים

מאת אריה ארד, סופר "דבר"

ההודעות על מינויו של מנכ"ל נתיבי איילון דן הולצמן לראש מינהל הבטיחות במשרד התחבורה – ממתתיים – הוברר כלא נכונות, בבדיקה שערך סופר "דבר" עם שר התחבורה חיים קורפו.

הודעות בעניין זה פורסמו השבוע הן מטעם משרד התחבורה, והן מטעם חברת "נתיבי איילון".

בהודעה מטעם "נתיבי איילון" נאמר, כי "שר התחבורה חיים קורפו מינה את המהנדס דן הולצמן, מנכ"ל "נתיבי איילון", כראש מינהל הבטיחות בדרכים במקום משה עמידב. המינוי יכנס לתוקף ב־1 בפברואר. דן הולצמן ימשיך לשמש לפי שעה כמנכ"ל נתיבי איילון במקביל לתפקידו החדש".

לשאלת סופר "דבר" השיב שר התחבורה שמינוי ראש מינהל הבטיחות הוא בסמכותה של הממשלה, כולה ולא שלו לבדו וזו עדיין לא מינתה את הולצמן לתפקיד.

השר אף לא המליץ עדיין על המינוי. עם פרישתו של משה עמידב מתפקיד ראש מינהל הבטיחות היום, יועברו סמכויותיו למנכ"ל משרד התחבורה ברוך לוי, והוא ישמש כממלא־מקום ראש המינהל.

יש מינוי למינוי

השר קורפו אומר, כי אכן הוא עשוי להמליץ על מינוי הולצמן לתפקיד ראש המינהל. לשם כך יתחיל הולצמן מהרתיים לבקר במשרד וללמוד את התפקיד ובעוד כחודש יחליט אם אכן הוא רוצה בו. אז גם השר ישקול אם אמנם ברצונו להמליץ על מינויו של הולצמן.

אם אכן ימליץ השר קורפו על מינוי הולצמן לראש מינהל הבטיחות הוא ידרוש שיפרוש לפני כן מתפקידו כמנכ"ל "נתיבי איילון", כדי שלא יווצר ניגוד אינטרסים. הוא לא ירשה לכלא את שני התפקידים במקביל, הטעים השר קורפו.

משה בדש זוכה מאשמה שתלו בו בעת מועמדותו לראשות העיר ר"ג

(ע). – משה בדש, בעל מפעלי "פיקנטי", המואשם בזיוף במיליון דולר והצגת השטרות המזויפים, זוכה אתמול בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב מאישום אחר, שהיה קשור בהצגת מועמדותו לראשות עיריית רמת־גן בבחירות שנערכו שם לפני שנים אחדות.

בדש הציג אז את מועמדותו לראשות העיר נגד ד"ר ישראל פלד, ולצורך זה היה עליו להגיש רשימה של 750 איש, כולם תושבי רמת־גן, התומכים במועמדותו לתפקיד זה.

הטופס של רשימת התומכים מחזיק כ־40 עמוד ובסופו מופיע תצהיר שבו נאמר, שכל האנשים שתמכו במועמד הם אכן תושבי רמת־גן וחתמו את שמותיהם בנוכחות המועמד עצמו.

בזמנו, הוגשה תלונה למשטרה, בטענה שלא כך היו פני הדברים באותן בחירות. לאחר מכן, הכינה התביעה כתב־אישום נגד בדש, והגישה אותו לבית־משפט השלום בת"א.

יחד אתו הואשם גם עו"ד ישראל פלס, משום שלפי החוק, המצהיר חייב להיות מוזהר ע"י עורך־דין, שאכן כל הכתוב בתצהירו אמת ויציב.

השופט משה מץ דיכה את עו"ד ישראל פלס, אבל הלה עלה אחר־כך על דוכן העדים ואמר, כי אכן לא הזהיר את משה בדש בקשר לתצהיר האמור.

השופט גזר על משה בדש 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים ועל כך הגיש בדש ערעור באמצעות עורך־דינו יהודה מאור.

אתמול קיבלו השופטים המחוזיים הדסה בן־עתו, יוסף גולדברג וחיים אדר את טענות בדש, וזיכוהו מאשמה. השופטים קיבלו את הטענה, שאם עורך הדין לא הזהיר את שולחו בעניין התצהיר האמור, והוא גם מודה בכך לא עבר המצהיר עבירה כלשהי.

מפעל חדש ומשוכלל לטיהור מי שפכים יופעל בגוש־דן ביוני – סיכוי לנקיון מחודש בים

מאת דויד מרשיוב, סופר "דבר" לענייני חקלאות

המפעל לטיהור מי שפכים של איגוד ערים גוש־דן יופעל החל מחודש יוני השנה, ועם הפעלתו תיפסק הזרמת מי השפכים מחוף תל־אביב, סמוך לתחנת רידינג, והים יטוהר ממי שפכים – דברים אלה מסר אתמול יו"ר איגוד ערים גוש דן וסגן ראש עיריית תל־אביב יצחק כספי לסגנית שר הבריאות ח"כ שושנה ארבלי אלמוזלינו, בביקור שערכה במפעל, בחולות ראשון־לציון.

ח"כ אלמוזלינו שמעה מפי אנשי איגוד הערים, אנשי מקורות ומנהלי הפרוייקט, פרטים על המפעל לטיהור שפכים, שהוא הגדול מסוגו בארץ. מי השפכים המטוהרים מיועדים לשימוש־חוזר בחקלאות.

נמסר, כי מאז הוקם המפעל, הושקעו בו 65 מיליון דולר. הכספים לבניית המפעל באו מהלוואות של הבנק העולמי ומהלוואות של המדינה שהאיגוד פרע לה חובותיו.

כאשר יופעל המפעל הוא יטהר כ־60 מיליון מטר מעוקב מי־שפכים בשנה. מדובר בשפכי איגוד ערי גוש דן וכן בערים הסמוכות. פעולות הטיהור מבוססות על תהליך ביולוגי שבמהלכו מגדלים באורח מזורז חיידקים הניזונים על המרכיבים המזוהמים שבנוזלי השפכים ומפרקים אותם.

המים המטוהרים יועברו לרשות חברת "מקורות", אשר תקלוט אותם ותשקה בהם שטחי פיזור מיוחדים בחולות ראשון־לציון; בעת החלחול באדמה, עוברים המים האלה טיהור נוסף ולאחר שהייה של חודשים בקרקע הם נשאבים באמצעות קידוחים מיוחדים ומוזרמים לשימוש החקלאות בדרום, על ידי מוביל מיוחד.

מוביל זה מצוי עתה בשלבי השלמת בנייה: הוא נקרא "הקו השלישי לנגב", וקוטרו 70 אינץ'.

חסכון בשטח ובזמן

חברת "מקורות" מזרימה כבר עתה מדי שנה כ־20 מיליון מטרים מעוקבים מי שפכים מגוש־דן, העוברים תהליך טיהור ביולוגי באגני חמצון פתוחים. נמסר, כי קטעים שונים של "הקו השלישי" כבר מנוצלים להזרמת מי־שפכים מטוהרים אלה.

טיהור מי השפכים במפעל שיופעל ביוני השנה, מבוצע במתקן סגור והוא מהיר יותר, חוסך שטחי קרקע נרחבים ואינו תלוי בחסדי אקלים, כבאגני החמצון הפתוחים.

עם הפעלת מפעל הטיהור החדש, יגיע כושר טיהור מי־השפכים של המפעל – יחד עם אגני החמצון הפתוחים – ל־80 מיליון מטר מעוקב, כמות שאת שווה לרבע מיכולת האספקה של המוביל הארצי.

ח"כ שושנה ארבלי – אלמוזלינו האזינה להסבר מפי יו"ר איגוד ערים גוש דן יצחק כספי, על רקע המפעל החדש.

בעונה הבאה – טיסות־שכר ישירות בקו אמסטרדם–אילת ופיתוח בהתאם

מאת שמואל תגר, סופר "דבר" באילת

הכינוס הבין־לאומי של סוכני תיירות ננעל אתמול באילת. מסתבר כי אחת ההצלחות הגדולות שנחל הכינוס היא ההחלטה, כי חברת טיסות־שכר הולנדית תוביל תיירים מהולנד הישר מאמסטרדאם לאילת בעונת התיירות הבאה.

ראש עיריית אילת רפי הוכמן מסר, כי העירייה נערכת להכנת "צימרים" – דירות בשכירות לתיירים – וכן להקמתם של מלונות קטנים מיוחדים, שייקראו "מלונית", ויכללו חדרי מגורים ומטבחונים, ללא שטחים ציבוריים.

מנכ"ל משרד התיירות רפי פרבר, מסר, כי משקיע גדול מגרמניה הביע רצונו להקים מלון בן ארבעה כוכבים, בהשקעה של 25 מיליון דולר, בסמוך למסוף הגבול בטאבה.

לדברי פרבר, נמצא הפרוייקט בבדיקה במשרד התיירות ובעיריית אילת. הוא מסר עוד, כי בימים הקרובים יחלו להתבצע עבודות הפיתוח של 'חוף אלמוג', הכוללות טיילות ואזורי חנייה באילת.

זכה בתביעה – תרם הכל

רפי פרבר מסר עוד אתמול, כי בנוסף ל־750,000 דולר, תקציב הפיתוח של החברה לפיתוח חוף אילת – יוקצה סכום נכבד לפיתוח באיזור החוף הצפוני בעיר.

פיתוח זה יכלול יפוי, גינון־ירק וטיילות. הסכום הנכבד המובטח ישולם על־ידי משרד האוצר, במסגרת הסכם הפשרה שהושג בין המשרד לבין דיוויד לואיס, שתבע את משרד התיירות. לואיס, בעליו של מלון "המלך שלמה", העלה את תביעתו בגלל שלא קיבל הטבות־יום, שהגיעו לו לפי דירוג איזור הפיתוח המתאים.

משהוחלט, כי לואיס זכה בתביעתו, תרם המיליונר הבריטי את הסכום שזכה בו ועמד על־כך שכסף זה יועבר ישירות לפיתוח באילת.

מפעל "אורמט" ימכור 26 טורבינות לחברת החשמל של דרום קליפורניה

מאת סופרו הכלכלי של "דבר" בירושלים

מפעל "אורמט" ימכור 26 טורבינות לייצור חשמל לחברת החשמל של דרום קליפורניה. על טורבינות אלה יתבסס פרוייקט חדש לייצור חשמל מבריכות מים חמים.

המימון לפרוייקט – 50 מיליון דולר – גוייס על ידי חברת ההשקעות האמריקאית "אי.אף.האטון" חברה זאת, שנכסיה נאמדים ב־22 מיליארד דולר, גייסה את המימון באמצעות אגרות חוב שמכרה ל־2 חברות ביטוח.

דברים אלה מסר אתמול בירושלים סגן בכיר לנשיא חברת ההשקעות ג'רי קמינסקי. הציר הכלכלי של ישראל בוואשינגטון דן הלפרין ציין, כי משרד האנרגיה האמריקאי העניק ערבות מדינה לכספים אלה.

צו על תנאי של בג"ץ בעניין ניגוד אינטרסים אצל צבי רנר

מאת נתן רועי, סופר "דבר"

בית הדין הגבוה לצדק הוציא אתמול צו על תנאי, לפי בקשתו של אריה צוקר, חבר סיעת מפ"ם בעיריית תל־אביב, שעתר לבג"ץ כדי שיורה לבטל את מינויו של צבי רנר, איש המפלגה הליברלית, לתפקיד ראש אגף התברואה בעיריית תל־אביב, או לפסול אותו מלכהן כחבר מועצת עיריית תל־אביב.

בנימוקי העתירה טוען צוקר, באמצעות בא כוחו עורך־הדין ליבנה ישראל, כי בהיות צבי רנר ראש אגף התברואה בעיריית תל־אביב, הוא פסול מלכהן כחבר מועצת העירייה.

צוקר מוסיף, כי בעצם היותו ראש אגף התברואה בעירייה כפוף רנר לראש העירייה, והוא שרוי במצב של ניגוד אינטרסים בין תפקידו ובין חברותו במועצת העירייה ומאבד את העצמאות הנדרשת מתפקידו כחבר מועצה.

צוקר מסתמך על הודעה שפורסמה, בילקוט הפרסומים, בדבר כללים למניעת ניגוד אינטרסים ועניינים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות.

תיק החקירה בפרשת ח"כ עמר הועבר למחוז הצפון במשטרה

מאת נתן רועי, סופר "דבר"

תיק החקירה שניהלה המשטרה הצבאית בפיקוד הצפון, בחשד כי ח"כ שלמה עמר השתמט במשך תקופה ארוכה משירות מילואים פעיל בתמורה לשוחד שהוענק, לכאורה, ל"מאכער" מקרית־שמונה, הועבר לאגף החקירות במטה הצפוני של המשטרה.

בחוגים בכירים במשטרה הובעה תמיהה על כך שפרשיות שוחד הקשורות לחבר הכנסת הועברו למטה הצפוני של משטרת ישראל, ולא לאגפים מקצועיים העוסקים בעבירות־שוחד, כגון היחידה הארצית לחקירות הונאה.

נמסר, כי בימים האחרונים, הצטברו עדויות נוספות במשטרה הצבאית, כי עמר השתמט במשך תקופה ארוכה משירות מילואים פעיל, עוד לפני היבחרו לחבר הכנסת.

"ועדת בהט" לבדיקת הארגון בהסתדרות החלה בפעולתה

הוועדה המיוחדת שמינה מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר לבחינת המערכת הארגונית והאדמיניסטרטיבית בוועד־הפועל ובמועצות הפועלים, בראשותו של שמואל בהט, לשעבר חבר הוועדה המרכזת, החלה אתמול בעבודתה המעשית ונועדה לדיון ראשוני עם המזכ"ל, בבית הוועד־הפועל.

קיסר ציין, שהרכב הוועדה המוצע מתבסס על חברותם של אישים, המכירים את המערכת ההסתדרותית אך אינם חלק ממנה. כמו כן הטעים המזכ"ל, שמטרת הוועדה שבראשותו של בהט להציע דרכים אופראטיביות לייעל ולפשט את העבודה במערכת ההסתדרותית, לשפר את השירות לחבר ולאלה הזוקקים לשירותי ההסתדרות.

כמו כן נתבקשו חברי הוועדה המרכזת לסייע לחברי הוועדה בעבודתם. הרכב הוועדה הוא כדלהלן: שמואל בהט (יו"ר), פרופ' יאיר אהרוני, משה כהן, רענן כהן, אורי סבאג, פרופ' דב פקלמן, דפנה שרפמן. כמזכירת הוועדה נתמנתה מאירה אהרונסון.

נעצר חשוד הנאשם ברצח חברו מילדות בגלל שכינהו "מניאק"

(ע). – אשמה של רצח בכוונה תחילה הועלתה בבית־המשפט המחוזי בחיפה נגד תושב חיפה, שלטענת התביעה דקר למוות את ידיד נעוריו, משום שכינה אותו "מניאק".

הנאשם הוא סלים אחמד עבד, בן 36, מחיפה. התובעת מייחסת לו אשמת רציחתו של סמית מוחמד אבן אל רי'גא, שהיה חברו מילדות.

בכתב האישום טוענת התביעה, כי השניים נפגשו באקראי בחודש דצמבר אשתקד, בהוצאת העיר חיפה. הנאשם בירך את חברו לשלום, לאחר שנודע לו על שחרורו מבית הכלא. בתגובה, כך טוענת התביעה, קילל הנרצח את הנאשם ואמר לו "לך מפה, יא מניאק".

ימים אחדים לאחר תקרית זאת, הגיע הנאשם למסעדה בעיר התחתית, שם ישב חברו, בחברת אשה. התביעה טוענת, כי הנאשם נפל על צוואר חברו, ותוך כדי חיבוק דקר אותו בגרונו וגרם את מותו.

התביעה טוענת עוד, כי אבו רי'גא הספיק להגיע לתחנת משטרת מרחוב חיפה, הנמצאת לא הרחק מהמסעדה, שם התמוטט וצנח ומת.

פרקליטות מחוז חיפה טוענת, כי הנאשם גרם את מות חברו בכוונה תחילה, לאחר שהכין עצמו לשם כך, ומבלי שקדם לאירוע הדמים כל מעשה התגרות.

השופט אליעזר דוד בר האריך אתמול את מעצרו של הנאשם, עד למחצית חודש פברואר, ומינה את עו"ד יצחק קרפ ללמד עליו סניגוריה.

הורשעו ונקנסו נהגי מוניות שהפקיעו מחירים וסירבו להסיע

שופטת בבית משפט השלום בירושלים קנסה נהג מונית בסך 1,000 ש"ח ופסלה את רשיונו לתקופה של 3 חודשים בפועל: נהג המונית מזרחי ניסים, ממעלה האדומים, נמצא אשם בהפקעת שכר נסיעה ובאי־הפעלת מונה במהלך הנסיעה.

לאחרונה שיגר המפקח הארצי על התעבורה במשרד התחבורה פנחס בן־שאול פנייה למנהלי תחנות המוניות בירושלים וביקשם לשתף פעולה לעקירת תופעת אי־הפעלת מונה בנסיעה והפקעות מחירים ע"י הנהגים.

במכתבו למנהלי התחנות הדגיש המפקח הארצי על התעבורה, כי בכוונת משרד התחבורה להגביר את הפיקוח ולהעמיד לדין את העבריינים ולהחמיר עמם בכל האמצעים.

במקרה אחר, הרשיעה שופטת בית משפט השלום בתל־אביב נהג מונית וקנסה אותו בסך של 250 ש"ח בעוון סירוב להסיע נוסעת.

הנהג עמרם בנימין מחולון הורשע בעבירה של סירוב להסיע רופאה מבית החולים ע"ש וולפסון לעבר תל־אביב – ללא כל סיבה סבירה. בנוסף לקנס, הותחם הנהג על התחייבות וערובה אישית בסך 250 ש"ח להימנע מעבירה דומה נוספת.

קולק לא ידע על סינדול רכב נכים ביים – הורה להפסיקו מיד

מאת אריה ארד, סופר "דבר"

ראש עיריית ירושלים טדי קולק הורה אתמול לחדול מסינדול מכוניות נכים. "זה לא יהיה אצלנו, ואני אפסיק את זה מיידית", אמר קולק משנודע לו מפי סופר "דבר" על סינדול מכוניות נכים בירושלים.

לסופר "דבר" נודע, כי את ההוראה לסנדל מכוניות נכים החונות במקומות אסורים הוציא מנהל יחידת החנייה במחלקה לשירותי הגררה בירושלים, תן עיני, לפני כחודשיים, "לאחר דיונים רבים והתלבטויות רבות".

עיני טוען, כי "חניית כלי רכב של נכים באותם מקומות שמהם מנעו מאזרחים לחנות מחזירה את הגלגל אחורנית, וכל מאמצינו לפתוח את צווארי הבקבוק עלולים לעלות בתוהו".

עיני סבור, כי המציאות אכן הוכיחה צידקת מדיניות סינדולן של מכוניות נכים.

סופר "דבר" פנה בנושא זה לראש עיריית ירושלים, לאחר שנודעו לו על מקרים מזעזעים שבהם סונדלו מכוניותיהם של נכים הנזקקים לקביים, בזמן שבאו לטיפול רפואי. נכים אף פנו בעניין זה אל איל"ה, הארגון לרווחת הנכה. איל"ה פנה בבקשה לבטל את רוע הגזירה, אולם תן עיני דחה את הבקשה מכל וכל.

נודע עוד, כי בהוצאת ההוראה היו מעורבים פקידים בכירים אחרים בעירייה, ביניהם מנהל המחלקה לשירותי הגררה המפקח העירוני הראשי א. שאלתיאל, (לשעבר קצין משטרה בדרגת ניצב־מישנה) וכן דובר העירייה.

מר קולק רגז מאוד משנודע לו על סינדול מכוניות הנכים ואמר, כי יורה מייד לבטל סינדול מכוניות של נכים המתקשים בהליכה.

(ע). – עובדי המינהל והמשק בבית־החולים למחלות נפש "אברבנאל" בבת־ים, ביטלו אתמול את כוונתם לשבות.

העובדים הודיעו, כי נענו לפניית אמרכל המוסד, שהביע נכונות לפעול למען עניינם.

השביתה עמדה להיפתח על רקע טענות של קיפוח ועוול שהעלו עובדים ותיקים, שמיזוז על דרגות חדשות, וזאת לשלהם, שהוענקו לעובדים מתחילים.

מנכ"ל הביטוח הלאומי הגיש לבג"ץ עתירה נגד עיריית ירושלים

מבקש צו ביניים שיאסור פתיחת האגף החדש בתיאטרון

מאת יעל אדמוני, סופרת "דבר" בירושלים

מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי נסים ברוך, המתגורר ברחוב דובנוב בירושלים, עתר אתמול לבית הדין הגבוה לצדק בבקשה שיוציא צו־ביניים שיאסור על עיריית ירושלים לפתוח את האגף החדש של תיאטרון ירושלים.

נסים ברוך ודיירי הרחוב טוענים, כי עיריית ירושלים פותחת את האגף החדש בתיאטרון בלי שהכשירה קודם לכן מקומות חנייה, כפי שמתחייב מן החוק.

לפני עשרה ימים, הוציא בית המשפט צו על תנאי נגד עיריית ירושלים, לפי עתירתו של ברוך, ובו הוא פוסק נגד ביצוע עבודות להכשרת מקומות חנייה ברחוב דובנוב.

יצויין, כי עיריית ירושלים פתרה באופן זמני את בעיית החנייה בתיאטרון על ידי הכשרת מקומות חנייה ברחוב דובנוב, הסמוך לתיאטרון.

נסים ברוך מאשים את עיריית ירושלים, כי היא פועלת בניגוד לחוק בעבודות שהיא מבצעת ברחוב דובנוב. גורמים בעיריית ירושלים הביעו אתמול דאגה לנוכח צו הביניים שהגיש ברוך.

לדברי הגורמים האלה, יהיה זה "אסון" אם פתיחת האגף החדש של התיאטרון לא תתקיים במועדה.

האגף החדש ישמש כביתה החדש של התזמורת הסימפונית ירושלים־רשות־השידור. לערב הפתיחה מתוכנן קונצרט חגיגי, בניצוחו של גארי ברתיני. הכנר אייזק סטרן יהיה הסולן בקונצרט זה וינגן את יצירותיהם של בטהובן, ראוול ומרדכי סתר.

ראש עיריית בני־ברק: נאלץ להפעיל תחבורה חלופית ל"דן"

(ע). – ראש עיריית בני־ברק הרב משה אירנשטיין דרש במכתב מהנהלת חברת "דן" לשפר את שירותי התחבורה הציבורית לעיר ומסנה זאת שירות הנסיעה הפנימית שבה.

בישיבת ועדת התנועה העירונית המשותפת עם משרד התחבורה, המשטרה ונציג חברת "דן", הדגיש ראש העירייה, כי המצב כיום בתחום זה הוא בלתי־נסבל והתושבים קובלים קשות בבינו. הוא הוסיף, כי האוטובוסים עמוסים לעייפה והמתנה בתחנות היא ארוכה, לא אחת גם בגשמים עזים ובשמש יוקדת.

הרב אירנשטיין ציין עוד, כי לא ייתכן שפרט לשינויים קלים ולתוספת של קו בודד, פה או שם, לא תיתן החברה את דעתה לשיפור דראסטי במצב התחבורה כיום, לעומת המצב ששרר לפני שנים רבות – כאשר בינתיים נוספו לעיר עשרות אלפי תושבים.

ראש העירייה הבהיר באורח חד־משמעי, כי אם לא יחול שינוי של ממש בזמן הקרוב, ייאלץ לפנות לחברות תחבורה אחרות, כדי להפעיל תחבורה אלטרנטיבית.

כדי להעמיד את הדברים במלוא חומרתם, קבע ראש העירייה בבני־ברק פגישה עם נציגי הנהלת חברת "דן", כדי לחזור על דרישתו ולשמוע את עמדת אנשי החברה.

דובר חברת "דן" גבריאל שמש אמר, כי תמוה הדבר שראש העירייה מצא לנכון לפנות לאמצעי התקשורת בזמן שנקבעה פגישה בינו לבין הנהלת הקואופרטיב. הדובר הוסיף, כי לדעתו אין להשתמש באיומים על הפעלת תחבורה אלטרנטיבית כאמצעי להשגת הישגים.

לגופו של עניין ציין הדובר "דן", כי התחבורה הציבורית מופעלת בבני־ברק על־ידי חברת "דן" לפי רשיונות ואישורים של משרד התחבורה, ומפעם לפעם יש פגישות ודיונים בשיפורים שונים.

הדובר הוסיף, כי ידוע להנהלת החברה שיש לתושבי בני ברק דרישות שונות, כולל דרישה לקו פנימי. אולם הוא ציין, כי בני־ברק היא עיר שאין לה תשתית תחבורתית ראויה לשמה, כמו תחנות סופיות ונתיבים טובים, ובלעדי אלה קשה להפעיל תחבורה ציבורית.

תוכנית פריסה להקמת קינים של הנוער העובד גם במגזר הדרוזי

לוועדה המרכזת של ההסתדרות הוגשה לאישור תוכנית פריסה להקמת קנים וסניפי התנועה במגזר הדרוזי, שבהם למעלה מ־10,000 בני נוער – על כך מסר מזכ"ל הסתדרות הנוער העובד והלומד חגי מרום, לקראת הדיון שתקיים הוועדה המרכזת בעניין זה בימים אלה.

מרום הודיע, שהסתדרות הנוער העובד והלומד פועלת בלמעלה מ־30 ישובים ערביים, אך עד כה טרם חדרה לכפרים הדרוזיים. "עתה", הוסיף מרום, "הגיע הזמן לפעול לתיקון המעוות שנגרם למיגזר הדרוזי. בתחום הנוער, בהתאם למחויבות התנועתית לקיים פעילות בכל המיגזרים העדתיים במדינה היהודי הערבי והדרוזי".

בתוכנית האופרטיבית נקבע, שיוקמו מיד 15 סניפי הנוער העובד והלומד בכפרי הדרוזים, שיענו על הדרישה הדחופה לפעילות חברתית הקיימת בקרב בני הנוער הדרוזי בגיל תנועות הנוער, לפני השירות בצה"ל.

כמו כן ציין חגי מרום, שהסתדרות הנוער העובד והלומד מטפלת בתחום האיגוד המקצועי של הנערים העובדים הדרוזיים, אולם תכנית הפריסה החדשה שמה עתה את הדגש על פיתוח הפעילות הסניפית במישור הרעיוני־ערכי־חברתי לנערים, כמקובל בסניפי הנוער העובד בישוב היהודי והערבי.

מחזור ראשון של גננות ערביות סיים ללמוד במכללת עמק־יזרעאל

מאת יצחק מרידור, סופר "דבר" בעמק

בהשתתפות ראשי מועצות אזוריות בצפון, נציגות משרד החינוך, מורים וקרואים התקיים במכללת עמק יזרעאל ע"ש שטרן טקס הענקת תעודות גמר ל־40 בוגרות שסיימו במכללה את המחזור הראשון של גננות ערביות לגילאי טרום־חובה (גילאי 3־5) במגזר הערבי.

ח"כ עבד אל־ואהב דראוושה בירך את הבוגרות. הוא הדגיש בדבריו, שהקמת גן־חובה במגזר הערבי היא חלק מהמאמץ לסגירת הפערים בין מוסדות החינוך הערביים והיהודיים במדינת־ישראל. "מכללת עמק יזרעאל", אמר ח"כ דראוושה, "יקרה לנו מפני שבין כתליה מתבצעת הלכה למעשה אינטגרציה טבעית בין שני העמים, תוך פתיחות, כבוד והבנה הדדית".

ד"ר נחמה יניב, המסמ"ר על גני הילדים במשרד־החינוך, איחלה לגננות החדשות "להיות רגישות וערות לצרכי הילדים והוריהם ומסורות בגישתן".

אורי פינקרפלד מקיבוץ רבדים, יו"ר, קרן מנחם בדר, התומכת בהקמת גנים וגננות במגזר הערבי והכשרת גננות ומטפלות, בירך את המסיימות והעניק למכללה – לזכרו של מנחם בדר – מערכת אמצעי למידה ומשחקייה לימודית לצורכי התלמידות בקורסים הבאים.

הרכז הפדגוגי של הקורסים לגננות הוא ד"ר חביב עללה מנצרת, והאחראית למסלול מטעם המכללה היא תמר אלוני מקיבוץ מזרע.

מוצע בזה רכב למכירה כדלקמן:

1 פג'ו 505	1981
1 פג'ו 504	1982
2 פג'ו 305	1982
1 פיאט 131	1980
3 פיאט ריטמו	1983
1 פורד אסקורט	1981

את הרכב אפשר לראות בחניון הבנק ברחוב רמח"ל 5 תל־אביב החל מיום 2.2.86 ועד 4.2.86 בין השעות 10.00–13.00.
הצעות יש להגיש על גבי טופס שאפשר לקבלו במשרדנו בחניון, במעטפה סגורה בצרוף 5% מערך ההצעה בהמחאה בנקאית בלבד בציון "רכב" עד יום ג' 4.2.86 בשעה 13.00 במשרדי החניון.
אין ההנהלה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת.

קבוצת בנק הפועלים בע"מ.

אל"ף – הוצאת ספרים בע"מ, ת"א
רח' נחמני 49, טל' 612005

ספרים חדשים

חנה גדולה
מרווח בטוח
שירים
★
יצחק יבאי (קשישא)
בחיוך של השלמה
שירים
★
רחל עוזיאל־פרחי
אשה נתנה לאיש בוצה
שירים
★
ל. נעמה
פתאם לא הכל
ברור מאליו
★
ד"ר אליהו שץ
אמיתות כרונולוגיות בתנ"ך
(מחבר הספר "דניאל ונבואתו")
בקרוב יופיע
ד"ר משה פלדנקרייז
עוצמה אישית

לחברנו
יהודה חורין וב"ב

תנחומים על מות
הרעיה האם
מתילדה ז"ל

המרכז החקלאי

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו
חנה קושניר
לבית קצנלבוגן – מרדזין

הלוויה תצא היום יום שישי כ"א בשבט תשמ"ו 31.1.86 בשעה 11.30 לפנה"צ מבית הלוויות העירוני ברחוב לפנה 5 תל־אביב לבית העלמין בקרית שאול.
אוטובוסים יעמדו לרשות המלווים

המשפחה המתאבלת

יד טבנקין
פרסומים חדשים ב"יד טבנקין":

★ חיים אנצו סרני – 40 שנה למותו.
מחיר: 2.20 ש"ח. חוברת נ"א בסדרת ימי־עיון בפרשיות היסטוריות.

★ יגאל אלון – בענייני ביטחון ומדיניות.
מחיר: 2.20 ש"ח. חוברת ט' בסדרה "מן הגנזים". חוברת זו מהווה מדריך לדברי יגאל אלון ז"ל בספרים, במאמרים, בהרצאות ובראיונות.

נמצאים ברשותנו עותקים של:
★ שנות המחנות העולים א' – עשור ראשון, 1924–1934
מחיר: 18 ש"ח. עורך: יצחק כפכפי.

הזמנה ומכירה: "הפצה", יד טבנקין, רמת־אפעל 52960 טל. (03)344367.

ליקירינו
חיה ושלמה אנגל
יקיר כפר־סבא

במלאות 60 שנה לעלייתכם ארצה ולהופעת קובץ זכרונות "בדרך לגבורות" –
מירב הברכות ואיחולים לבביים
כה לחי!

באהבה
מכל בני המשפחה

"דבר" של היום
הוא דבר חדש.
המלץ עליו בפני ידידך.

דבר היום

ואשינגטון מחכה לחוסיין ולערפאת

השבוע החולף היה שבוע של דיונים רצופים (שעדיין לא נסתיימו) בין ירדן לבין אש"ף, ולרוב בדרג שבין המלך חוסיין לבין יאסר ערפאת, במטרה להסכים על נוסחה שתהווה בסיס כלשהו להמשך המגעים לקידום תהליך השלום. ליתר דיוק, מדובר על מאמץ למצוא נוסחה שתהיה מקובלת על ארה"ב. אבחנת־הדיוק הזאת חשובה מכיוון ששאלת אספקת הנשק האמריקאי לירדן עדיין תלויה ועומדת, וסלילת הדרך לאספקה זו מעניינת את ואשינגטון ואת רבת־עמון גם יחד.

העגל רוצה לינוק ובאותה מידה הפרה רוצה להניק. חוסיין מעוניין בנשק אמריקאי, והמימשל האמריקאי מעוניין לספק לו אותו, כי ירדן היתה ונשארה משענת מערבית במזרח התיכון, וארה"ב מבקשת גם לחזק אותה וגם לשמור על זיקתה הפרו־מערבית. אלא שעליה להבטיח גם את תמיכת הקונגרס בעיסקה וגם להחליש את ההתנגדות הישראלית לה – ושני הדברים אינם בלתי־קשורים. קצה חוט לקידום תהליך השלום שיוגש למימשל על־ידי חוסיין, עשוי לסלק לפחות את ההתנגדות בשני בתי הקונגרס לעיסקת הנשק.

אין פירוש הדבר שוואשינגטון מעוניינת רק בקידום עיסקת הנשק ולא בקידום תהליך השלום. אדרבא, סימנים לא מעטים מעידים עכשיו על כך כי ממשלו של הנשיא רייגן, ואף הנשיא עצמו, מוכנים ומעוניינים להתגייס למשימה הזאת במזרח התיכון. תהיה זאת קלות דעת מצד ישראל להתעלם מן הרצון הזה, ולייחס את כל הפעילות המואצת רק לבעיותיה של עיסקת הנשק.

הפעילות המואצת הורגשה עוד בשבוע שעבר, כאשר סגן שר החוץ האמריקאי ריצ'רד מרפי ערך מסע דילוגים בין בירות אירופה שבהן שהו המלך חוסיין וראש ממשלת ישראל. לא מן הנמנע כי מסע־הבזק של השר עזר וייצמן למצרים היה קשור אף הוא בסוגייה זאת. מכל מקום המו"מ האינטנסיבי בין חוסיין לערפאת כל השבוע הזה ברבת־עמון, הוא בוודאי פועל־יוצא מפעילותו של ריצ'רד מרפי שבוע לפני כן.

שאלה אחרת היא האם יאסר ערפאת מסוגל לתת בידי המלך חוסיין את הגמישות הדרושה כדי התקדמות, או אפילו כדי רושם של התקדמות. כפי שהעניינים נראים בשלב זה, הדבר איננו כך. ספק אם ביומיים הנותרים של המגעים המתוכננים ביניהם אכן תהיה פריצת דרך. יש גם לוואשינגטון, שלא לדבר על ישראל, תנאי מינימום הן ביחס להחלטות מועצת הבטחון 242 ו־338 והן ביחס להרכב החברים הפלשתינאים במשלחת המשותפת עם ירדן – וקשה לראות את ערפאת ממלא אחרי תנאים אלו. מצד שני, טועה מי שסבור שהמלך חוסיין יבוא לשולחן הדיונים בלי ברכת ערפאת.

לפחות מחציתה של הזירה הפוליטית בישראל מביטה על תהליך זה בתקווה שאכן לא יצא ממנו שום דבר. אך האינטרס האמיתי של ישראל מחייב את המשכו של תהליך השלום, ובכל מה שתלוי בישראל הוא ראוי לקידום.

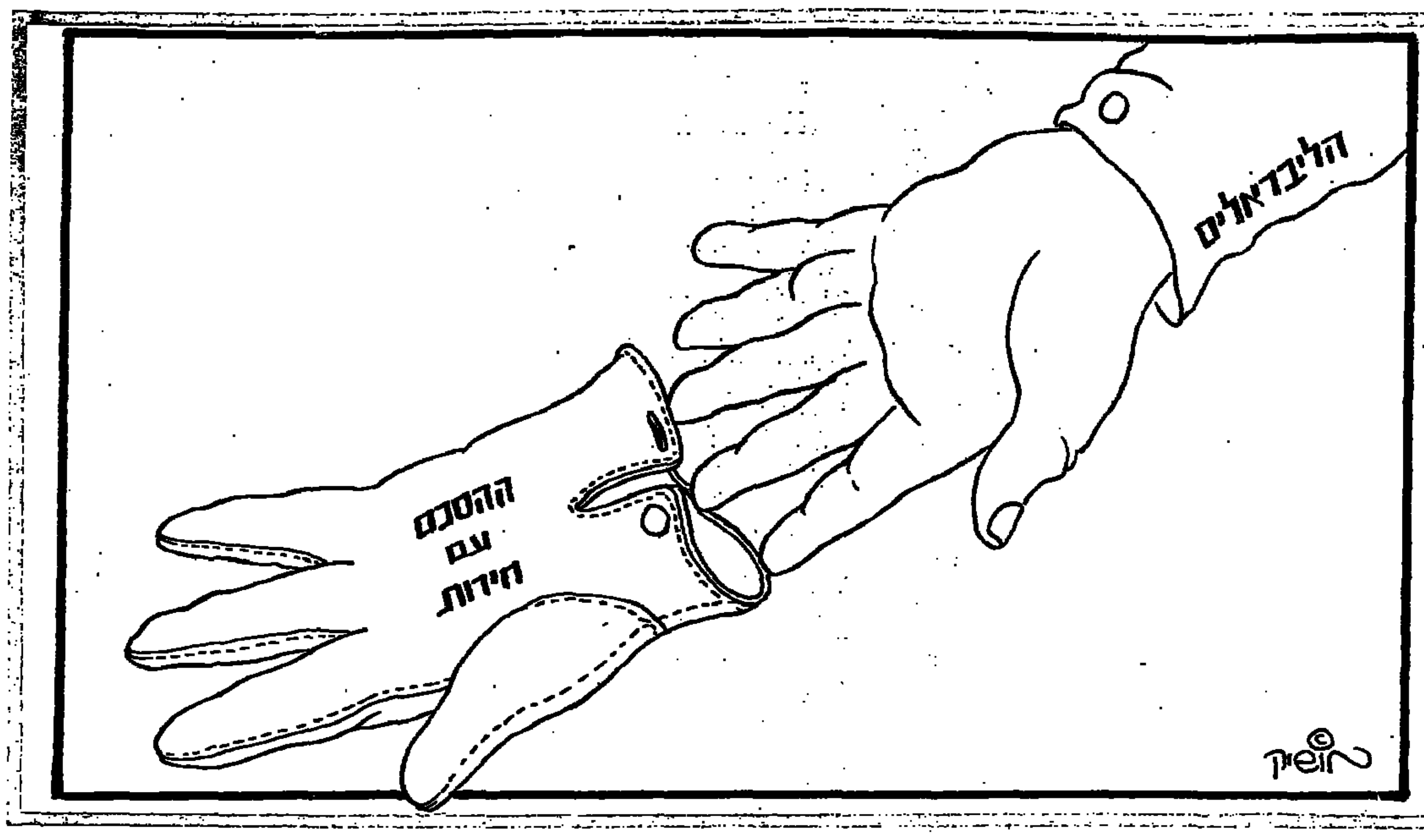

באירופה כמו באירופה

■ יוסי מלמן

פרס ועוזריו רואים בביקור מסע מוצלח של יחסי ציבור. „אילו ישראל היתה שוכרת את שירותיה של חברה ליחסי ציבור ומשלמת לה מיליוני דולרים היא לא היתה מצליחה להשיג תוצאות טובות יותר".

שלוש ארצות, ארבעה ראשי ממשלות, ושלושה נסיכים – זהו קציר יבולו של ראש הממשלה שמעון פרס בעשרת ימי ביקורו באירופה. במקורו, נועד המסע להיות „שיגרתי". בזה שראשי ממשלות באירופה עושים חדשות לבקרים. בסופו של דבר, היה אמנם המסע להלכה, בריטניה וגרמניה רגיל לכל דבר, אלא שבין הכוונה השיגרתית לסימנו הרגיל, התעופפו גיצי תקשורת והדמיון העתונאי עבר שעות נוספות.

נראה שמסעות ראש הממשלה אינם יכולים להתנהל אחרת. בלי פגישה „חשאית", או שמועות על פגישה חשאית לא יתכן כמעט. בנסיעתו הראשונה לארה"ב בסוף 1984, נועד פרס לשיחה בבית מלון בניו־יורק עם המולטי־מיליארדר הסעודי, עדנן חאשוגי. בפברואר 1985 הוא הצליח להימלט מהעתונאים שנלוו אליו לבוקרשט ולפגוש ב„חשאי" את יו"ר ועדת החוץ של הפרלמנט המצרי. אחר כך, באוקטובר, נפגש בפריס עם נשיא סרי־לנקה, ובדצמבר התעופף שמעון פרס לרומניה, לשיחה עם נשיא חוף השנהב.

גם הפעם היו שמועות על מיפגש סודי הצפוי לו בלונדון עם המלך חוסיין. המיפגש, ככל שאפשר לקבוע בסבירות די גבוהה, לא התקיים. מלך ירדן העדיף לעזוב את לונדון כאשר מטוס חיל־האוויר של ראש הממשלה חג מעל לנמל התעופה „היתרו". המלך חוסיין, מלווה בידידו קונסטנטין – מי שהיה מלך יוון ומאז הודחתו, לפני 18 שנים, מתגורר בפרבר יוקרתי של לונדון – עשה את דרכו לשדה התעופה במכונית. פקקי התנועה הגדולים ומחסומי המשטרה עודדו את קונסטנטין לשאול את ידידו מירדן: „האם סידורי הבטחון האלה הם בשבילך או בשביל ראש ממשלת ישראל?" חוסיין, על פי עדותו של קונסטנטין, חייך חיוך קל והשיב במשיכת כתפיים.

במקום לחוות בזיו פניו של מלך ירדן, נאלץ ראש הממשלה להאזין להרצאותיו החוזרות ונשנות, של ריצ'ארד מרפי, תת שר החוץ של ארה"ב, שדילג בין ראש הממשלה בהאג לבין המלך חוסיין בלונדון. בסך הכל קיימו מרפי ופרס חמש פגישות, רובן באישון לילה. השיחות, על אף האופטימיות של ראש הממשלה, לא העלו דבר. עד כה לא התקרב המלך חוסיין אל שולחן הדיונים עם ישראל. לפחות לא יותר מאשר באוקטובר 85', לאחר נאומי פרס וחוסיין בעצרת או"ם.

הסיפור האמיתי של המסע לאירופה הוא שאין סיפור. גם נסיעתו של עזר וייצמן לקהיר, שנצטרף אליו מלונדון אברהם טמיר, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, לא הביאה לפריצת הדרך המיוחלת. וייצמן וטמיר סברו כי יוכלו להפגיש את הנשיא מובארק עם ראש הממשלה על אדמת אירופה. ראש הממשלה היסס והעדיף שפגישת הפסגה תהיה ב„אזור". אין ספק שראשי לפגוש במובארק בכל מקום ובכל שעה. הבעיה היא שנשיא מצרים אינו שש לעשות זאת. לראש הממשלה לא נותר איפוא אלא להתנחם בהישגים של עצם פגישותיו באירופה עם שלושה גדולים, רוד לוברס, מרגרט תאצ'ר, הלמוט קוהל, והנסיכים צ'רלס, דיאנה ומרגריט (אחותה של מלכת הולנד).

לא צריך לזלזל, חלילה, בפגישות אלה. ראש הממשלה סבור שהצליח לחולל שינוי לא רק בדעת הקהל של מערב אירופה אלא בעיקר אצל המנהיגים. בעבר הם נטו לתמוך באש"ף; אפשר שעתה יָצר איזון. שמעון פרס ועוזריו רואים בביקור מסע מוצלח של יחסי ציבור. „אילו ישראל היתה שוכרת את שירותיה של חברה ליחסי ציבור ומשלמת לה מיליוני דולר, היא לא היתה מצליחה להשיג תוצאות טובות יותר", סיכם את המסע אחד המקורבים. אכן, ראש הממשלה מקרין בביקוריו נינוחות, קור רוח, סובלנות, בקיצור את פניה השפויים של ישראל.

אירופה אוהבת להתבונן בבבואה זו הרבה יותר מאשר בבבואה האפלה של ישראל הלאומנית, המשיחית והדתית. אך אין בכך די. מלים ודיגושים היסטוריים – עם ספרד, בברגן־בלזן, או בברייכסטאג בברלין – אינם יכולים לחפות על מעשים, או ליתר דיוק – על חוסר מעשים. כמו הצב הנושא על גבו את שריונו, כך נושא ראש הממשלה על כתפיו לכל מקום ופינה את ערגת השלום. לעתים נדמה כי מנאומיו ומפניותיו נשמעת כמעט תחינה לחוסיין, למובארק, לפלשתינאים ואפילו – בעקיפין – לאש"ף, לאחוז בהזדמנות שאולי לא תשוב עוד לעולם.

לפי שעה הם אינם עושים זאת. גם לא במסע לאירופה. לכל השמחים לאידו של פרס צריך להזכיר כי בסופו של דבר נישא כולנו בתוצאות הכשלון. וכלום אשם ראש הממשלה, הפועל כמו נמלה חרוצה למען קידום תהליך השלום?

המזרח התיכון

פסק זמן ישראלי

■ חגי אשד

פרס הקל על המלך חוסיין ככל האפשר בנוגע לוועידה הבין־לאומית ובנוגע למשלחת ירדנית־פלשתינאית. מצידו של פרס באו תזוזות; מצד ירדן והפלשתינאים – לא.

ראש הממשלה שמעון פרס חזר לעבודה, כפי שאמר אתמול בבוקר בנמל התעופה בן־גוריון, עם שובו ממסע עשרת הימים באירופה. ממתינה לו, אכן, עבודה רבה וקשה בבית, אחרי מסע ההסברה שלו בחוץ, שהיה מוצלח מאין כמוהו, אליבא דכל הדעות. עכשיו דרוש פסק־זמן ישראלי בזירה המדינית. עכשיו צריך להשאיר את כל הבמה למלך חוסיין ולתרגילי ההיחלצות הנואשים שלו מהחיבוק ההתאבדותי של יאסר ערפאת. עכשיו צריך „המלט המזרח־תיכוני" להחליט אם הוא רוצה „להיות או לא להיות" שותף פעיל ליוזמת השלום של שמעון פרס, או שותף סביל ליוזמת המלחמה של הנשיא אסד. עכשיו צריך להשאיר את כל הבמה ללחץ האמריקאי על המלך חוסיין, שיאפשר למימשל לבקש מהקונגרס לאשר את עיסקת הנשק עם ירדן. שהמלך חוסיין ישלם את המחיר המדיני של עיסקת הנשק ויגרור אחריו את אש"ף בדרך המשא־ומתן עם ישראל במקום להיגרר אחרי אש"ף בדרך המלחמה נגדה.

חוסיין הוא האיש הניצב עכשיו בפני הכרעה קשה ובלתי־נמנעת. גם דחיה נוספת להכרעה תיחשב הכרעה שלילית. אסור להסיט את אור הזרקורים מעליו. מסע ההסברה של שמעון פרס באירופה הצליח למקד את כובד ההכרעה על חוסיין. גם הנשיא מובארק ממתין למלך חוסיין.

כל יוזמה ישראלית נוספת בזירה המדינית תשיג את ההיפך מן המקווה. גם לחץ ישראלי פנימי על הממשלה להוסיף או לגרוע מהצעותיה יזיק. ותהא משיועיל. אפשר לטעון נגד החלטת הקבינט בעניין הבוררות על טאבה, שהגבילה עוד יותר את הממשלה במאמציה להפשיר את השלום הקר עם מצרים. אפשר לטעון כי ממלא־מקום ראש הממשלה יצחק שמיר הצליח, בתכסיסי הבלימה שלו במשך שנה שלמה, לחסום את דרכו של שמעון פרס לפגישת פיסגה עם הנשיא מובארק, שהיתה יכולה לחולל שינוי לטובה באקלים המדיני המזרח־תיכוני. היא היתה יכולה לתת את האות למלך חוסיין להצטרף ליוזמת השלום המשולשת, כפי שיזם שמעון פרס. אך מה שעשה. שמיר לפרס עשה, להבדיל, ערפאת למלך חוסיין.

ההבדל נעוץ בכך ששמעון פרס חולל שינוי בעמדותיה של ישראל. הוא הקל על המלך חוסיין ככל האפשר גם בנוגע לוועידה הבין־לאומית („מטריה", „ליווי", „פורום" – ככל שתיקרא) וגם בנוגע למשלחת ירדנית־פלשתינאית משותפת, שאש"ף יוכל להסכים להרכבה. אם יהיה מעוניין בקידום המשא־ומתן שגם העם הפלשתינאי יקטוף את פירותיו. שמעון פרס, אחרי הכל, חולל שינוי גם לגבי הדרישה המצרית בדבר בוררות על טאבה, למרות כל הסייגים המפריעים. מצידו של שמעון פרס באו התזוזות הללו. מצד המצרים והירדנים – לא.

כל התזוזות הישראליות הללו הן המקסימום שאפשר להשיג במגבלות הכובלות של ממשלת האחדות הלאומית ושל דעת הקהל הישראלית, שהרכב הממשלה והכנסת משקף אותה. בחירות עכשיו יביאו – לפי כל מה שניתן להעריך – לתוצאות דומות, פחות או יותר, לא לשינוי שיאפשר להימנע מהרכבת ממשלת אחדות לאומית גם לאחריהן. אולי להיפך. הבוחרים עשויים להעניש את מי שיגרום לבחירות עכשיו ולפגיעה בתוכנית ההבראה הכלכלית שטרם הסתיימה. שמעון פרס נרתע עד כה מלחולל משבר ממשלתי שיביא להקדמת הבחירות וקשה להוכיח כי הוא טעה בכך. צריך להתחולל שינוי יותר מרחיק לכת בדעת הקהל למען המשך כהונתו של שמעון פרס כראש ממשלה ולו גם במחיר הקדמת הבחירות. יש סימנים לא מעטים לתזוזה בכיוון זה בדעת הקהל, אך אלה אינם מספיקים עדיין. ככל שהדבר יישמע משעשע, סיסמת הבחירות העיקרית של מפלגת העבודה בבחירות הבאות תהיה „פרס לשלטון". דרוש לכך עוד כמה זמן. לא עכשיו.

ההכרעה בעניין זה תוכל ליפול במושב הקיץ של הכנסת כדי שיתקיימו בחירות בסוף ואוקטובר. עד או צריך שמעון פרס לחזור לעבודה בבית, למערכות האבטלה והצמיחה, נגד גרזן הקיצוצים של שר האוצר יצחק מודעי, שרוצה לסגור מפעלים יותר משנחוץ ולפטר פועלים יותר מההכרחי ולהפוך אותם למקבלי פיצויים, שיקוצצו יחד עם הגימלאות לזקנים. שמעון פרס צריך לצאת למערכה נגד „החזון הליברלי" של יצחק מודעי ולהציב מולו את „חזון העבודה" של הבראה כלכלית, בלי שפיכות דמים מיותרת. בכך בעיקר ייבחן שמעון פרס – ואתו מפלגת העבודה כולה – בבחירות הבאות. בכך שמון גם הסיכוי לקידום תהליך השלום בעתיד, אם המלך חוסיין והנשיא מובארק יחליטו להשתתף בו. פסק זמן בחוץ – עבודה בבית. זהו סדר היום המצפה לשמעון פרס לאחר הברכות על מסעו המוצלח באירופה.

רכב אש אלף מוקשים שמשה מלוכלכת צבא יהודי אהבים

■ אמנון דנקנר

עבודה ערבית

לפני כמה שבועות כתבתי כאן, אגב הרמת גבה, על השערוריה שבמגורי קצינים בבתי־מלון של ארבעה כוכבים במהלך התרגיל הגדול של צה"ל בדרום. לא היה להם מקום בשדה – הודיעו דוברי משרד הבטחון, בלי להרגיש שהם מקעקעים בכך חלק חשוב ממה שהיתה פעם הרוח של צה"ל. חוץ מזה, אמרו בקריצה, בינינו, כמה כסף זה עלה? זה לא היה אפילו בורג ב„לביא".

מי שרוצה ללמוד כי אותה רוח צה"לית ממשיכה להידרדר באין מפריע מוזמן להתרשם מהסיפור הבא: חבר ששב משירות מילואים פעיל בשטחים, סיפר לי, כשהוא ממש הרוס, שבמחנה שלו, הכולל חיילים במילואים, בסדיר ובקבע, עוסקים פועלים ערביים מקומיים בעבודות הנקיון השוטפות. אבל זה לא הכל: הערבים הם גם המטפלים ברכבים המבצעיים, עושים להם טיפולים עונתיים, רוחצים אותם, מחליפים שמן, מה לא.

גזע האדונים מתחיל, אם כן, לעשות חיים קולוניאליים גם בצבא. מזכיר לא במעט את הצבא הבריטי בהודו. עוד מעט יהיו לקצינים שמשים ערביים שיצחצחו להם את הנעליים. כן סאהיב! ובינינו, אם הם כבר מטפלים בנגמ"שים ובקומנדקארים, מה ימנע מהם גם לנסוע בהם בתור סיור, לצאת למארבים לשמור שמירה בסיסית. הרי בשביל כסף הם עושים הכל. ולא הרבה כסף. למה לא?

אייבי וייצמן

כולם צוחקים על עזר וייצמן שעשה הימור לא מוצלח, טס לקאהיר על ריק, בערך כמו הטיסה ההיא המפורסמת של אייבי נתן, וחזר בלי כלום. לא מחושב, ילדותי, לא רציני, רוצה להועיל ובסופו של דבר בעצם גורם נזק. תהרגו אותי אבל אני, למרות הכל, מרוצה ממנו. בממשלה הזאת, הגדושה, כידוע, באנשים רציניים, לא ילדותיים, שמביאים כל הזמן רק תועלת, אני אוהב שישנו אחד כמו וייצמן, שלוקח את עניין השלום עם מצרים באופן אישי ועושה למען העניין הזה כל מה שהוא יכול.

את עזר קשה להאשים במה שניתן להאשים את שמעון פרס: בישיבת הקבינט הלילית לפני שבועיים, שבה גמרו כביכול את עניין טאבה. שמעון פרס נכנע לליכוד לכל אורך הקו, ואחר־כך הפיצה לשכתו שמועות אופטימיות חסרות בסיס על פסגה קרובה מאוד בין ראש הממשלה לבין מובארק. עזר היה פחות אופטימי.

[illegible]

כדי למצוא חן, ובזה הם [illegible] שלהם, במשחק, נשענים בנחת אחורה ומניחים לממשלה לעשות את העבודה השחורה.

כך זה היה בפרשת „אתא". רוב חברי הכנסת העבירו החלטה שקראה לא לסגור את המפעל. כך זה בפרשת מספנות ישראל, שבה הם העבירו אותה החלטה. כך זה גם בעניין הקשישים. נאוה ארד הקימה שדולה של שישים וחמישה חברי כנסת, המצהירים כי לא יתנו לממשלה לפגוע בפנסיונרים ובמקבלי הקצבאות.

אבל הרי הכל בדיבורים. אילו התכוונו ברצינות, היו יכולים להעביר בעניינים אלה לא עצומות ולא החלטות דקלרטיביות, אלא חוקים. חוק שימנע סגירת מפעלים; חוק שיחזיר לקשישים את מה שגזלו מהם. אבל זאת כבר אחריות ואחריות הם לא יקחו, הח"כים האלה. הם אוהבים רק לברבר, להצטלם יפה ולעשות חיים.

הגנה עצמית

אני לא יודע בדיוק מה עבר בראש של ההוא שדקר את המורה להתעמלות שנתנה לו טרמפ, אבל מדוע המשטרה מוציאה מכלל אפשרות הגנה עצמית? אחרי מה שקוראים בעתונים על כל מה שנשים מסוגלות לעשות למי שהן נותנות לו טרמפ, עם מערוך ועם מגהץ ועם תחליף צמיגים, אני יכול להניח שכל מי שנפתה להיכנס לטרמפ כזה נמצא במתח ועשוי להגיב בתגובות חריפות ובלתי צפויות. אולי היא אמרה לו שהשמשות מלוכלכות? אי אפשר לדעת.

אלוף (מיל.) בצלות! ואלוף (מיל.) שום!

שני אלופי צה"ל במילואים, יוסף גבע ויונה אפרת, התגייסו השבוע להגנת פעולותיה של תנועת חב"ד בצה"ל. הם טענו כי הפעולות האלה חשובות ומועילות וכל מי שמתנגד להן לא מבין שצה"ל הוא צבא יהודי. לפני כמה זמן התארחתי בכנס בכפר חב"ד, שבו קיבלו מאתיים קצינים של חיל האוויר יום־תורה־ארוך מפיהם של רבנים. בחדר סמוך ישבו שני אנשי חב"ד והציגו בפני עתונאים את הרכש החדש והלוהט שלהם: שני טייסי חיל־אוויר שחזרו בתשובה. שאלתי את אחד הטייסים האם הוא ממשיך לטוס. הוא השיב בשלילה. אני לא יכול, אמר, מכיוון שהזקן הארוך שלי אינו מאפשר לי להרכיב על פני את מסיכת החמצן. צבא יהודי, באמת.

עתונות חוקרת

החדשות האחרונות הן שחווה יערי נשברה בחקירה המגמתית של „ידיעות אחרונות". לעומת זאת, האשה באדום לא מסרה גירסה מלאה ל„חדשות", מפני ש„מעריב" הציע לה חסינות. עם סגירת הגליון, פשטו חוקרים של „הארץ" על המוסך שבו בוצעה החלפת הצמיגים וצוות מתוגבר של הרדיו עוסק עכשיו באיתורו של חבר הכנסת החשוד כי ניהל אהבים עם החשודה. חוץ מזה, אסור להגביל את חופש העתונות. ראו הוזהרתם.

ואשינגטון

אמריקה, על במותיך חלל

■ אמיר אורן

התפוצצות „צ'לנג'ר" קירקעה לא רק את שלוש אחיותיה – לארבע תוכננו 15 שיגורים השנה. קורקעו ארעית גם חלומות הסתמכותו הגוברת של האדם על מחשבים והבטחות חולמי מלחמות הכוכבים כי בנשק החלל גלומה ערובה להגנת אמריקה.

המעבר מקידוש החלל לחילול הקודש היה מהיר. ביום שלישי, מול מראות הזוועה בשמי פלורידה, כמו התאחדה האומה באבל אמיתי. פוליטיקאים, שודרים, מרואייני רחוב, תלמידים, הכל מחו דמעה, אולי למעט טייסי־ניסוי ואסטרונאוטים ותיקים, למודי תאונות אוויריות ויודעי אימתו של חוק הממוצעים האורב למסתכנים. למחרת היה זה עדיין הסיפור המרכזי, אך האסון התרסק לרסיסים כגודל השברים שניסו מומחי נאס"א לאסוף מן הים ומן החוף. רשתות־הטלוויזיה, שהפליאו בשידורים רצופים, במינון נכון של רגשנות מאופקת, דיווחו עתה גם על הפן האחר של אמריקה: בה בשעה שנגללה ידיעת האסון, בה בשעה סג'ודית רוניק וכריסטה מקאוליף הביאו לשיא חדש את חירות האשה האמריקאית לשוויון בהזדמנות ובהסתכנות, הציפו קובלנות נזעמות את מרכזיות תחנות־השידור, בתביעה לחדול מיד מן הפלישה למועד היומי של שידור הסבונבנוניות הטלודרמטיות ממשפחת „ג'נרל הוספיטל" ו„ימי חיינו". הצופות המכורות לעלילות פשטניות ואינסופיות אלה תבעו להיוודע אם יתאכזר הרופא לאחות הרחמניה ואם יעיד הנתתם על גיסתו הנפקנית.

בכל יכות השנה מאחדות את אמריקה הטלוויזיה הקניות, שתיקן בבולמוס. רק יומיים קודם אסון „צ'לנג'ר" בלס במלאכותיותו חג לאומי חדש למדי, גמר אליפות הפוטבול. לפחות שבועיים קודם המיפגש בין אלופות שני הבתים בליגת הפוטבול, זו השנה ה־20, סידורו כל אמצעי־התקשורת סביב הבריונים הזריזים העתידים להתנגש זה בזה ולהוכיח כי שיקאגו היתה העונה הטובה מכולן, או, לחלופין, כי הפתעת ניו־אינגלנד תסחוף גם את חביבו החדש של הקהל, 150 קילוגרמי בשר, ידי־נפץ ושן קדמית חסרה, וויליאם „רפריג'רייטור" פרי, שכינויו מתייחס למקררים מדגם המותרות האמריקאי ולא לאחייניהם הגמדיים שנפוצו בקיבוצים. המתח המאולץ לא הועיל, משום ששיקאגו אכן היתה עדיפה בהחלטיות מוחצת ורושמה בכך את המהמרים המקצועיים שקיוו להיבנות מהפתעה. אבל שדר־הספורט לשעבר „דאץ'" רייגן, האוהב לאזכר מונחי־פוטבול ולהיזכר בתודעה כאתלט פעיל, טרח להתראיין לעיני מאה מיליון צופים ולאחל בצחוק לטובה שבקבוצות.

משפל זה של רייגן ושל הטלוויזיה הגיעו שניהם לכמה מהטובים שברגעיהם. אין כאסונות לאומיים לחילוץ המיטב שבמוסדות אלה, הנשיאות והתקשורת. משיגרת הריפוי בעיסוק הם נחלצים באחת לייפוי בריסוק, הוקקים רימויים חזותיים ומילוליים ומנווטים תגובה ציבורית, רגשית תחילה, שכלתנית אחר־כך. ההקבלה המתבקשת לרצח הנשיא קנדי, עד כדי הקפאת השניה שבה שמע כל אדם לראשונה על האסון, קילפה את נפשה של אמריקה, זיעזעה אותה משאננותם של פלאים שהיו לשיגרה (כדברי רייגן), הוכיחה לה כי עם כל עוצמתה וקידמתה נותרה חשופה ופגיעה, אולי גם רמזה לה שאין ביטוח מפני תהפוכות מהירות דוגמת זו הנגזרת מבריאות הנשיא, שאינה חסינה מנגיף ומכרזר. על במותיה באמצעות לוויין, מול חלל שגבה שבעה חללים, נדרשה אמריקה לשוב ולספוג שאינה בת־אלמוות.

הרכב צוותה של „צ'לנג'ר", עם ייצוג לגברים ולנשים, לנוצרים וליהודים, לשחורים ולאסיאנים, היה שיכלול כיתת־הרובאים הבידיונית שהתיימרה לשקף את כור ההיתוך האמריקאי במלחמת העולם השניה, עם סמל אירי קשוח, מקלען איטלקי מפילדלפיה, אלחוטן יהודי מתחכם מברוקלין, בן־משק סקנדינבי מנברסקה ונצר למתבדלי הדרום מג'ורג'יה (השחורים נשזרו ביחידות הלבנות רק לאחר המלחמה). איך הרכב זה התאפשר רק משום שתוכנית־החלל איבדה מקסם העשור הראשון שלה והחלה לקלוט מועמדים ארציים יותר מגבורת האסטרונאוטים הראשונים. לא סם שפארד, שגילם את חלוץ טיסות הסילון צ'אק ייגר בסרט שמות. „צ'לנג'ר" ציווה לו בוודאי חיים מחודשים („החומר הנכון"), איפיין קבוצה חדשה זו בעיני מי שאיבדו עניין בטיסות לחלל, אלא ג'ק ניקולסון, שמן ומוזנח כאסטרונאוט־בדימוס ב„תנאים של חיבה". אחרי הירח, שוב לא היה זוהר מיוחד בהקפת כדור־הארץ לשימושים מדעיים, מסחריים ובטחוניים. בעידן המגבלות התקציביות, שאליו נקלעה נאס"א עוד קודם למצוקת־הכלל הנוכחית, היה עליה לסגת לתכסיסים של יחסי־ציבור הוגמת הקצאת מושב לסנטור ולחבר־קונגרס, על חשבונו של שליח חברת „יוז" גרגורי ג'ארוויס. לבסוף יצא ג'ארוויס לגיחת־הזמות, השבוע.

מכל עבר הסתערו על נאס"א מבקרים שטענו כי אין תכלית בסיכון אסטרונאוטים בטיסה מאויישת, בעת שבהשקעה זהה ייטיבו מכשירים לבצע משימות דומות. בבוקר האסון פירסם „וול סטריט ג'ורנאל" מאמר מאת סופרו לענייני חלל, שהזהיר מפני תקלות בטיסות, קבל על מיזשנותו של כף קנוודל המסכן בהתרסקות חללית ערים מצפון (קליוולנד, סאוזאנה) ומדרום (מיאמי) וחתם, „למרות הצלחות 30 השנים האחרונות בחלל, זקוקים נוסעי־החלל האנושיים לעוד נסיון – ובינתיים להרבה מזל". הפנטגון, שאינו סומך על מינהלים אזרחיים ומבקש לעצמו שליטה וקדימות משלו, הסתייג מכבר מתוכנית מעבורות־החלל.

התפוצצות „צ'לנג'ר" קירקעה לא רק את שלוש אחיותיה; לארבע תוכננו 15 שיגורים השנה. קורקעו ארעית גם חלומות הסתמכותו הגוברת של האדם על מחשבים – נראה שעד להתפוצצות עצמה לא התריע כל מחשב על תקלה – והבטחות חולמי מלחמות הכוכבים כי בנשק־החלל גלומה ערובה להגנת אמריקה. בלהות האש שאיכלה את האסטרונאוטים חייבות לעורר גם הוזים־בהקיץ אחרים, המסרבים להשתכנע כי אמריקה, שאיבדה במחי־אסון מיליארד וחצי דולר בחלל, תקריב גם מקצת מסיועה־החוץ שלה על־אדמות. אף אם הסיוע מיועד למקביל הישראלי של רכב־החלל, „לביא".

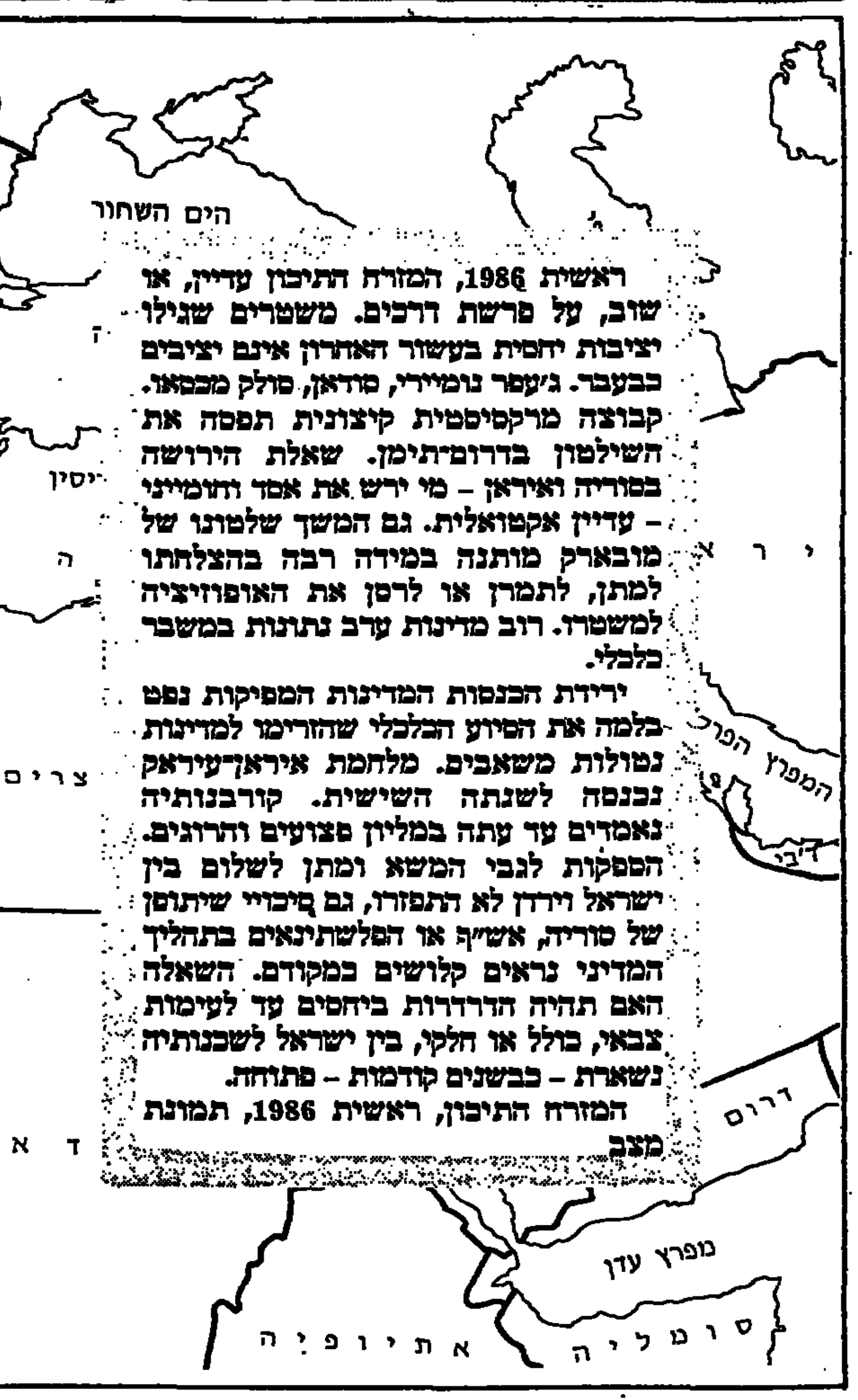

ראשית 1986, המזרח התיכון עדיין, או שוב, על פרשת דרכים. משטרים שגילו יציבות יחסית בעשור האחרון אינם יציבים כבעבר. ג'עפר נומיירי, סודאן, סולק מכסאו. קבוצה מרקסיסטית קיצונית תפסה את השילטון בדרום־תימן. שאלת הירושה בסוריה ואיראן – מי ירש את אסד וחומייני – עדיין אקטואלית. גם המשך שלטונו של מובארק מותנה במידה רבה בהצלחתו למתן, לתמרן או לרסן את האופוזיציה למשטרו. רוב מדינות ערב נתונות במשבר כלכלי.

ירידת הכנסות המדינות המספיקות נפט בלמה את הסיוע הכלכלי שהזרימו למדינות נטולות משאבים. מלחמת איראן־עיראק נכנסה לשנתה השישית. קורבנותיה נאמדים עד עתה במליון פצועים והרוגים. הספקות לגבי המשא ומתן לשלום בין ישראל וירדן לא התפזרו, גם סיכויי שיתופן של סוריה, אש"ף או הפלשתינאים בתהליך המדיני נראים קלושים במקודם. השאלה האם תהיה הדרדרות ביחסים עד לעימות צבאי, כולל או חלקי, בין ישראל לשכנותיה נשארת – כבשנים קודמות – פתוחה.

המזרח התיכון, ראשית 1986, תמונת מצב

סוריה

ארוכה הדרך לבכורה

■ **איתמר רבינוביץ**

כל שאיפות אסד. ישראל – מאזן אסטרטגי. לבנון – מעורבות מוגבלת אך מכרעת. העולם הערבי – מיסוד עמדתו כמנהיג מוביל

בעת האחרונה גילתה סוריה של חאפז אל־אסד פעילות בשלושה תחומים של המדיניות האזורית: ההתקרבות לירדן, משבר הטילים המחודש עם ישראל והנסיון לאכוף הסדר מדיני על המחנות הניצים בלבנון. צדדיה השונים של פעילות זאת מעוררים מספר שאלות: היש לראות את מהלכיה האחרונים של סוריה כמקשה אחת, או כשורה של צעדים נפרדים? כיצד לפרש מהלכים אלה? מה משמעותם מבחינתה של ישראל?

התקרבות סורית־ירדנית

במבט ראשון נראית ההתקרבות הסורית־ירדנית של החודשים האחרונים כהשלמתה של תנועת מטוטלת המאפיינת את מערכת היחסים בין שתי המדינות ב־15 השנים האחרונות – פלישה סורית ב־1970, התקרבות שיאה בברית הדוקה בשנים 1974־1976, הידרדרות ואיום בפלישה סורית נוספת (נובמבר 1980), ועתה שוב התקרבות, הזירה לפי שעה:

טעמיו של חוסיין לגבי חלקו שלו במערכת היחסים הנוכחית עם סוריה, עמו. משטר הבעת', מצידו, חתר ככל הנראה להגשים שלושה יעדים:

א. לחרוג משולי הזירה הדיפלומטית המזרח־תיכונית ולהשפיע על הנעשה בה על־ידי המעשה המדיני ולא רק באמצעות האיום בהפעלת כוח. בתום תקופה של הצלחות מרשימות בזירה האזורית והבין־לאומית, שנבעו מהישגיה של סוריה בלבנון (4 / 1983), החלה תקופה של דריכה במקום. מסעה של סוריה נגד יאסר ערפאת נכשל וניכר היה שקשה לה להתמודד עם העתקת מרכז הכובד האזורי לתחום הירדני פלשתינאי. מבחינה זאת היה שיקול הדיאלוג הירדני־סורי הצלחה סורית ברורה, כי התחדשותו – על רקע הקשיים במשא־ומתן עם ישראל ועם אש"ף – הציגה את סוריה כמי שהשפיעה על אפיקי משא־ומתן אלה.

ב. להכשיל את הנסיון הנוכחי להגיע להסדר, או לפתוח לפתוח בתהליך הסדר ישראלי־ירדני. ההנהגה הסורית אינה סבורה, ככל הנראה, שסיכוייו של המהלך הנוכחי רבים, אך די בשמץ של סיכוי להצלחתו כדי להניע את סוריה לפעול נגדו. מבחינה זו, מאפשרת ההתקרבות הסורית בקרה, לפחות חלקית, על מהלכיה של ירדן. השגריר מרפי, שמסר השבוע בוושינגטון כי חוסיין זקוק לאישור לא רק מערפאת אלא גם מאסד, חיזק את הרושם כי מגמה זאת של המדיניות הסורית זכתה כבר להצלחה בולטת.

ג. חשובה מכל, מבחינת דמשק, היא אולי הכשרת הקרקע לחידוש שיתוף הפעולה הצבאי עם ירדן. אם נכונה הערכת הסורים שהמהלך המדיני הנוכחי נועד לכשלון, צריכים הם וירדן להתכונן לקראת המצב החדש שיווצר אם תתגשם הערכתם. בין אם מתכוונת סוריה ליזום אסקלציה צבאית עם ישראל ובין אם היא חוששת מהתפתחות כזאת, חשוב ביותר מבחינתה לחדש את ההכנה והתאום בתחום הצבאי ששררו בינה לבין ירדן באמצע שנות השבעים.

משבר הטילים

משבר הטילים שפרץ בין סוריה לבין ישראל בדצמבר 1985, כמעין מהדורה מחודשת של משבר 1981, שכך לפי שעה, אך הפוטנציאל להתפרצותו המחודשת נשאר בעינו. הטילים הסוריים הניידים הוצאו, באורח זמני לפחות, משטח לבנון, אך טילי ה SA II הנייחים מוצבים על גבול לבנון־סוריה והם מגבילים את חופש הטיסה הישראלי בשמי לבנון. מן הפרספקטיבה המוגבלת של סוף ינואר 1986, נראה כי הסיבה המיידית לפרוץ המשבר היתה תקרית ה־19 בנובמבר 1985, כשהופלו שני מטוסי קרב סוריים על־ידי מטוסים ישראליים.

אסד וחבריו ראו, כנראה, צורך להגיב על פגיעה זאת, אך היתה זו גם הזדמנות לשנות מצב שלא היה מקובל עליהם. בעיניהם נתפס חופש הטיסה הישראלי בלבנון כפגיעה בשאיפה הסורית לבסס בה הגמוניה וכפגיעה בבטחונה של סוריה גופא. ההכנות הטכניות והצבת הטילים קדמו לתקרית ה־19 בנובמבר, וזו שימשה איפוא זרז להתפתחות שהיתה מתרחשת, כך ניתן לשער, במועד מאוחר יותר.

אך משבר הטילים העלה על פני השטח שני מרכיבים חשובים אחרים של יחסי ישראל־סוריה. הראשון נוגע לאי־הנחת הכללי של סוריה מהסדרי הבטחון שהנהיגה ישראל בדרום־לבנון עם צאתה משם ביוני 1985. עמדתו של אסד היא שכל הישג ישראלי שניתן לזקפו לתוצאות מלחמת 1982 אינו לגיטימי. רצועת הבטחון, צבא דרום־לבנון, בפיקודו של גנרל לאחד, הקשרים עם קבוצות אוכלוסיה שיעיות ודרוזיות – כל אלה נתפסים כחידושים שיש לחסלם. קריאת התיגר של סוריה על חופש הטיסה הישראלי בלבנון (אף הוא חידוש לעומת התקופה אפריל 1981 – יוני 1982) עלול בהקשר זה לרמוז על הצפוי לגבי מרכיביה האחרים של הפעילות המונעת בתחומי לבנון.

חשובה עוד יותר היא סוגיית כושר ההרתעה הישראלי כלפי סוריה. חאפז אסד הוא מנהיג מחושב ביותר, וכאשר החליט לשגר טילי קרקע אוויר לתחום לבנון הוא הרהר, ללא ספק, באפשרות התגובה הישראלית. נכונותו לבצע את המהלך למרות זאת, הצביעה על התעצמות בבטחונו העצמי של משטר הבעת' כלפי ישראל. בתחום זה נבנה מאז סוף 1982 בהקשר הלבנוני, ניזון במידה רבה מן השיתוק שאחז בישראל נוכח תוצאות המלחמה והמחלוקת לגביה.

שאלה פתוחה היא אם משטר אסד רואה את המאבק נגד חופש הטיסה הישראלי בלבנון כחלק מן הסוגיה הלבנונית או כחלק ממשוואה אסטרטגית רחבה יותר. השאלה מתקשרת לדיון בסיסמת „האיזון האסטרטגי", המנחה בשנים האחרונות את מדיניותה של סוריה כלפי ישראל. האם סבורה ההנהגה הסורית שאיזון כזה כבר הושג, ואם כן – מה המסקנות האופרטיביות הנובעות ממנו? אלה שאלות רבות חשיבות, והחלטות סוריות – כמו הכנסת הטילים ללבנון, הוצאתם, הכנסתם המחודשת והוצאתם בפעם השניה – יקבעו במידה רבה את הפירושים שיינתנו להתנהגותה ולכוונותיה של סוריה.

הסדר בלבנון

בחודשים האחרונים חתרה סוריה בנחישות רבה להביא להסכם פוליטי בין ראשי המחנות הניצים בלבנון, כדי להבטיח מידה מינימאלית של סדר ציבורי, ואולי אף נורמליזציה פוליטית במדינה. התפתחות מעין זאת נראתה כצורך חיוני במדיניותו של מי שרכש הגמוניה מחודשת בלבנון, והכל ראו בו, באסד, אחראי לקיום הסדר בלבנון.

אחרי אביב 1984, מועד כניעתו של הנשיא אמין ג'ומייל לסוריה, ניסו הסורים להשיג יעד זה באמצעותו ובהשתתפותו, אך התאכזבו ממנו. כיוון שכך, עברו לפעול באמצעות בעלי הכוח האפקטיבי במדינה, ראשי המיליציות. בין המארגנים היה זה אלי חובייקה, ראש „הכוחות הלבנוניים" דאז. כדי שיוכלו להזמינו לדמשק בלא לפגוע בלקוח אחר שלהם, סולימן פרנג'יה, ארגנו הסורים „סולחה" בין חובייקה לבין הנשיא לשעבר, שבנו נרצח על־ידי „הכוחות" ב־1978. חובייקה אכן בא לדמשק, יחד עם ואליד ג'ומבלאט ונביה ברי, וחתם על מסמך שהכיל ויתורים חשובים של העדה המארונית. בכך בודד עצמו מבסיס התמיכה הפוליטית שלו ואיפשר לשני יריביו, הנשיא ג'ומייל וסמיר ג'עג'ע (ראש מטה „הכוחות"), להתגבר נגדו ולהביסו.

לסוריה היתה זאת מפלה מביכה. לא זו בלבד שמהלך חשוב של דמשק הוכשל, אלא שאמינותה בלבנון נפגמה. אך אסד נמנע מתגובה ישירה, משום שהחלטתו נחושה להימנע ממעורבות ישירה במדיניות הפנים הלבנונית או משיגור הצבא הסורי לאזור ביירות. לקח ההסתבכות הסורית של שנות השבעים, והמחיר ששולם בעדה, משמש גורם מרסן לאסד. הוא בחר איפוא להגיב בעיקר באמצעות שליח הפנה את המיליציות הדרוזיות והשיעיות, בהצלחה חלקית בלבד, נגד אמין ג'ומייל ובעלי בריתו. מכלל ארועים אלה עולה, מכל מקום, בבירור כי אסד רחוק עדיין מן היעדים שהציב לעצמו בזירה הפוליטית הפנים־לבנונית.

מדיניותה האזורית של סוריה ידעה בחמש־עשרה השנים האחרונות תקופות של גאות ושפל. אחת מסודות ההצלחה בתקופות הגאות היתה יכולתו של אסד לגבש וליישם תפיסה אינטגרטיבית. עיון במכלול הסוגיות שנותחו לעיל מוליך למסקנה כי טרם גובשה תפיסה שתכליתה להתמודד עם נתוני הזירה כפי שהם מצטיירים בראשית 1986. סוריה חותרת, בנפרד, להשגת איזון אסטרטגי עם ישראל, לביסוס מעמדה בלבנון, להכשלת תכניות הסדר שאינן מקובלות עליה ולמיסוד מעמדה כמדינה ערבית מובילה.

תשומת הלב של ישראל ממוקדת עתה במצרים ובזירה הירדנית־פלשתינאית, אך עימות אפשרי עם סוריה אורב מעבר לפינה, והמועד לסיכולו, בדרך מדינית, הוא עכשיו, כאשר סוריה מתחבטת בבעיות ומתקשה בגיבוש אסטרטגיה מקפת. שילובה של סוריה בתכנית הסדר מקפת הוא, בנסיבות הנוכחיות, אפשרות קלושה, אך הסדר מעשי של בעיות אקוטיות בלבנון אינו בלתי אפשרי. הסדר כזה נוח יותר להשיג עם סוריה המתחבטת בקשיים מאשר עם סוריה החובקת מצד אחד את ירדן, כאקט מדיני בעיקרו, ומאיימת מצד שני בטילים ובמהלכים צבאיים.

המחבר הוא ראש מרכז דיין באוניברסיטת תל־אביב.

ערפאת, אסד, מובארק. [illegible]

אש"ף

ערפאת, אשף בהישרדות

■ **דן אבידן**

פרגמאטיזם נוסח ערפאת: קרע עם סוריה, התקרבות מהוססת לירדן, לחיצה מצרית ופעולות טרור כבטחונות

בימים אלה התחדשו ברבת־עמון השיחות בין ערפאת לחוסיין בנסיון למצוא נוסחא משותפת, שתסלול את הדרך למשא־ומתן מדיני בין נציגים ירדנים ופלשתינאים לבין נציגים ישראלים במסגרת ועידה בין־לאומית. שיחות אלה התקיימו לאחר שהיוזמה המדינית האמריקאית במזרח התיכון נקלעה למבוי סתום בסוף השנה שעברה. עכשיו מנסות ארה"ב וישראל לתת תנופה מחודשת ליוזמה המדינית האמריקאית באזור.

במהלך השנה האחרונה התברר שאש"ף הוא גורם מפתח בכל יוזמה לקידום התהליך המדיני, וכי המלך חוסיין נחוש בדעתו שלא לנהל משא־ומתן מדיני עם ישראל בלי שישתתפו בו נציגים פלשתינאים שיהיו מקובלים על הנהגת אש"ף.

מאז גירוש המחבלים מלבנון חלה פרגמטיזציה ברורה בעמדות המדיניות של אש"ף. תהליך זה בא לידי ביטוי בשלהי 1984 בכינוס „המועצה הלאומית הפלשתינאית" ה־17 ברבת־עמון. כינוס זה היה ציון דרך חשוב בהיסטוריה של אש"ף, משום שאש"ף סטה בו לראשונה ממדיניות הקונסנזוס בין פלגיו השונים.

הכינוס ה־17 של המועצה הלאומית הפלשתינאית נתן גושפנקה פורמלית לקרע בין אש"ף שבראשות ערפאת לבין סוריה וארגוני החזית שלה באש"ף, והניח את היסודות לשיתוף הפעולה המדיני בין אש"ף לירדן לשם קידום התהליך המדיני במזרח התיכון. ההתקרבות בין אש"ף לירדן הגיעה לשיאה בפברואר 1985, עם חתימת הסכם ההבנה המדיני בין ערפאת לחוסיין. בהסכם זה נקבעו העקרונות להסדר מדיני, שעיקרם: נכונות ירדן ואש"ף לכרות שלום עם ישראל תמורת נסיגה ישראלית מהשטחים שנכבשו ב־1967; זכות הפלשתינאים להגדרה עצמית במסגרת איחוד קונפדרטיבי בין ירדן למדינה פלשתינאית; פתרון בעיית הפליטים וניהול משא־ומתן במסגרת ועידה בין־לאומית.

וואשינגטון דוחה

חתימת ההסכם העמיקה את הקרע בין אש"ף לסוריה ובין ארגון „פתח" לארגונים הפרו־סוריים וארגוני השמאל באש"ף. הסורים וארגוני השמאל ראו בהסכם זה נסיון של ערפאת להשתלב בתהליך מדיני ביוזמה אמריקאית, והיינו סטיה מהמדיניות המוסכמת של אש"ף כפי שאושרה במוסדות העליונים של הארגון. כל הארגונים המתנגדים לערפאת התאחדו באותם ימים ב„חזית ההצלה הפלשתינאית", ששמה לה למטרה לבטל את „הסכם עמאן" ולמנוע הצטרפות אש"ף לתהליך המדיני ביוזמה אמריקאית.

אולם במרוצת השנה שעברה התברר שלמרות ההתקרבות המדינית שחלה בין חוסיין לערפאת, עדיין רבה המחלוקת בין השניים בנושאים רבים. חוסיין ראה בהסכם עם ערפאת אמצעי לכפות על אש"ף ויתורים נוספים, בעיקר ביחס לגישתו הסרבנית כלפי החלטות האו"ם 242 ו־338, כדי לאפשר את הצטרפותה של ירדן לתהליך המדיני. ערפאת, לעומת זאת, ראה בהסכם עם חוסיין אמצעי למנוע הליכה ירדנית נפרדת למשא־ומתן עם ישראל, ולכן הוא דאג לכך ששאלת ההכרה של אש"ף בהחלטה 242 תנוסח באופן מעורפל בהסכם.

האמריקאים לא יכלו, אם כן, להיאחז ב„הסכם עמאן" כבמנוף לקידום התהליך המדיני. הם יזמו איפוא פעילות דיפלומטית באמצעות ריצ'רד מרפי, כדי לקרב בין העמדות המדיניות של ירדן ואש"ף מחד גיסא לבין העמדות המדיניות של ארה"ב וישראל מאידך גיסא. פעילותו של מרפי לא נשאה פרי. אש"ף דחה שתי הצעות אמריקאיות: האחת, להכיר בהחלטה 242 כדי לסלול את הדרך להכרה אמריקאית באש"ף; והשניה, להציג רשימת מועמדים מטעמו שיהיו קבילים על הממשל האמריקאי לשם שיחות שיובילו למשא־ומתן בין נציגות ירדנית־פלשתינאית לבין נציגות ישראלית.

רשימת המועמדים שהציג אש"ף לשיחות עם הנציגים האמריקאיים לא התקבלה על־ידי הממשל בוואשינגטון, משום שנציגים אלה נמנו עם הדרג הבכיר באש"ף וכמה מהם אף היו מזוהים בעבר עם האגף הטרוריסטי באש"ף. מהלך זה של אש"ף המחיש את חוסר נכונותו של הארגון להתפשר בכל הנוגע לשילובם של נציגים אש"פיים אותנטיים בכל משא־ומתן מדיני, ולכן נקלעו המגעים המדיניים למבוי סתום. המבוי הסתום נוצר גם משום שוועידת הפיסגה הערבית, שהתכנסה בחודש אוגוסט במרוקו, לא נתנה הכשר ליוזמה המדינית האש"פית־ירדנית, אלא כרכה יוזמה זו בעמדות הקונסנזוס הערבי, שגובשו בפיסגת פאס ב־1982.

פעולות הטרור שביצע אש"ף בראשות ערפאת נגד יעדים ישראליים בלרנקה ובברצלונה ופעולת התגמול הישראלית נגד מפקדות אש"ף בתוניסיה, העמיקו את הקפאון המדיני. ערפאת חידש את הטרור כדי לאותת לאמריקאים כי ללא שילובו של אש"ף בתהליך המדיני לא תיתכן פריצת דרך. דובריו הדגישו כי אין כל סתירה בין הטרור האש"פי נגד ישראל לבין הפעילות המדינית של אש"ף וכי „הטרור נועד לזרוע את הזרעים שיצמיחו את ההישגים המדיניים של אש"ף".

יתרה מזו, את פעולת התגמול של ישראל נגד מפקדות אש"ף בתוניסיה פירש ערפאת „כמזימה ישראלית־אמריקאית" שנועדה לחסלו פיסית ולשמוט מאש"ף את הסיכוי להישגים מדיניים. ערפאת, פוליטיקאי ממולח, השכיל לנצל את ההתקפה הישראלית בתוניסיה כדי לחזק את מעמדו האישי, בעיקר באירופה. ואולם הישג זה נשמט מידיו עם מעורבותו העקיפה בפרשת „אקילה לאורו".

קשיי קומוניקציה

כדי לשקם את הפגיעה המחודשת בתדמיתו, יצא ערפאת, בלחץ נשיא מצרים, בהכרזתו הידועה בקאהיר בדבר הפסקת כל פעילות טרוריסטית של אש"ף נגד „אזרחים חפים מפשע", למעט יעדים בתוך שטחה של מדינת ישראל.

חידוש הטרור של אש"ף פגע ביחסי הקרבה בין אש"ף לירדן. לדעתו של חוסיין, מכשילות פעולות אלה את קידום התהליך המדיני. בעיקר חשש חוסיין שפעולות הטרור, כלפי יעדים בישראל ובשטחים, שחלקן נעשו משטח ירדן, יובילו לפעולות תגמול ישראליות נגד בסיסי המחבלים בירדן ויסכנו את משטרו. אי לכך סילק חוסיין מירדן כמה פעילי טרור של אש"ף ובראשם את אבו טייב, מפקד „כוח 17" ב„פתח".

היחסים בין אש"ף לירדן נקלעו למשבר החריף ביותר בעקבות כשלון הפגישה, שתוכננה בחודש

עדיין מבוי סתום

הלקח העיקרי שהפיק חוסיין מפרשה זו היה שאם לא יחול שינוי בגישת אש"ף כלפי החלטות 242 ו־338 לא יהיה אפשר להתקדם בתהליך המדיני. לכן הכריז המלך כי הוא מצפה שבבוא היום תשנה הנהגת אש"ף את גישתה כלפי החלטות 242 ו־338 ואיים, כמשתמע, שאם הנהגת אש"ף לא תעשה כן הוא עלול לפגוע בתשתית של אש"ף בירדן. חוסיין אף יזם הצעת חוק חדשה להגדלת מספר הנציגים הפלשתינאים בפרלמנט הירדני ובכך אותת לאש"ף כי אם לא יחול שינוי בעמדותיו המדיניות של הארגון, עשויה ירדן להצטרף לתהליך המדיני עם נציגים פלשתינאים משלה. ואולם דומה שערפאת לא נרתע מאיומיו המרומזים של חוסיין כלפי אש"ף, משום שהניח כי אין, למעשה, אופציה של הליכה ירדנית נפרדת למשא־ומתן עם ישראל.

בשלהי 1985 התכנסה צמרת אש"ף בבגדד והחליטה לדבוק בהתנגדותה לאימוץ החלטות 242 ו־338 כל עוד לא חל שינוי בגישה האמריקאית כלפי שילובם של נציגי אש"ף בוועידה בין־לאומית וכלפי זכותם של הפלשתינאים להקמת מדינה משלהם. בעקבות כינוס זה השהה ערפאת את ביקורו המתוכנן בירדן, כי ידע שאין הוא יכול לבשר לחוסיין על מפנה במדיניות אש"ף כלפי התהליך המדיני, וגם כדי להרוויח זמן ולהתאושש מהתשישות המנטאלית והפיסית שפקדה אותו.

לאחר שיחותיו של ריצ'רד מרפי עם המלך חוסיין ועם ראש הממשלה פרס בלונדון, יצא ערפאת לירדן כדי לעמוד על ההצעות האמריקאית והישראלית בדבר חידוש היוזמה המדינית באזור.

בסוף השבוע התברר שסיבוב השיחות האחרון בין חוסיין וערפאת נכשל. אש"ף דחה הצעה אמריקאית לפתוח במשא ומתן מכין לקראת כינוס ועידה בין־לאומית שישתתפו בו נציגים ישראלים, ירדנים, אמריקאים ונציגים פלשתינאים שאינם חברי אש"ף, מתוך הנחה שאם יכיר הארגון בשלב מאוחר יותר בהחלטות 242 ו־338, יוזמנו נציגיו להשתתף בוועידה כזו. ארה"ב וירדן דחו מצידן הצעה של אש"ף לפיה הארגון יכיר – בצורה מעורפלת כנראה – בהחלטות האו"ם תמורת הכרה אמריקאית בזכות הגדרה עצמית לפלשתינאים במסגרת קונפדרטיבית עם ירדן. המו"מ ירדן־אש"ף נקלע, שוב, למבוי סתום. כך, כנראה, נסתם הגולל על היוזמה האמריקאית הנוכחית. אולם, כיוון שלאש"ף ולירדן אין אינטרס להגיע לקרע מוחלט ביניהן, נראה ששני הצדדים הסכימו להצניע את כשלון השיחות ולהמשיך בשיתוף־פעולה הדדי.

כשלון השיחות אינו מוציא מכלל אפשרות שערפאת יסכים בעתיד לנוסחה מעורפלת שתכיר בהחלטות האו"ם תמורת הסכמה אמריקאית לשילובו בוועידה בין־לאומית. אולם הסיכויים שנוסחה כזו תתקבל על ארה"ב, לא כל שכן על ישראל, נראים קלושים ביותר. אין אם כך לצפות לפריצת דרך בתהליך המדיני בעתיד הקרוב.

רשימות בית היין

ביני לביני ואיתם

■ חיים גורי

הוא עמד שם לבדו, בגשם היורד, נשען אל עמוד החשמל כאיש הזקוק למנוחה או להרהור. ילד לו היה במקומו היה נראה בעסוק ומבית במשחק או בבכי. אך הוא היה „איש גדול". אולי ביקש גמל, מפלט מהסתחררות עד יעבור זעם. אולי פחד מהמישור שהיה לעקוב, מהקרנוול הגורף תהומה, מהקרוסלה ההיא.

פניתי אליו: „רוצה משהו? אולי נזמין טקסי הביתה?" אין קשב ואין קול, כמו שכן האיש מעבר לדברים, בגשם שבא עליו כרצוי או כעונש. אחד השכנים, ליד חנות הפיצוחים המוארת עדיין, סיכם ופסק: „אני מכיר אותו. זה בא לו כל פעם. עזוב אותו לחמש רגעים. עוד מעט הוא ילך מפה".

הוא עמד שם בשטח ההפקר שבין זכותו של האדם לבדידות שיכורה לבין קריאת אס. או. אס. אילמת, הזועקת, שמימה. וכבר עברתי על פניו ונכנסתי אל המקום. החדר היה ריק. מעולם לא קרה לי דבר כזה, לבוא אל בית-היין והוא ריק. רק יוסקה המוזג היה שם. הוא ועודו הגבוה, השתקן ההוא.

– איפה כולם?

– גשם. עוד מעט יבואו.

יוסקה מזג לי כוסית ופרס מלפפון כבוש. לגמתי קמעה. העליתי אש במקטרתי. הסתכלתי בגשם היורד. אני אוהב את המראות האלה.

„אתה מכיר את האיש ההוא ליד העמוד?" שאלתי את יוסקה. „זה יעבור לו", השיב המוזג. ולא היתה בדבריו נימת רחמים מטאפיסית על מצב האדם בעולם. שתוי כל הבא אל המרזחאות האלה נוטל על עצמו סיכון כלשהו. „הוא שתה קצת יותר מדי".

– למה נתת לו?

– הוא לא היה אצלי.

– אצל מי?

– אצל השכנים, בפינה.

לא פשוט המוזג פרנסתו על המזיגה וכל המרבה הרי זה משובח, מבחינתו. ואף-על-פי-כן, שודדים במקומות האלה תקני ההגינות הלא-כתובים ומזג הגון, ברגע מסויים, לא יוסיף משלו למתאבדים האלה. הוא יודע היכן הגבול. ואלה הם דברים יפים. וכבר זה בעולם. וכבר סיפרתי פעם על ה„מסורן" ה„לאפין אז"ל" שבמונמרטר, שסירב למזוג לאחד ילו עוד כוס יין, חרף תחנוניו, על אף תמונה שהציעה לו כתחנון וכשוחד. זו נמכרה, לימים, באחת המכירות הפומביות בניו-יורק במאה אלף דולר.

היה דממה. „מה שלומך?" שאל יוסקה, „לא ראינו אותך". ואני השבתי לו על דרך ההרזה: „שלום שלום עמי". ואכן, מקץ כמה שניות של השתה חוזרת שמעתי: „אם כן, זה לא טוב".

פעם כשהיינו קטנים, היה איזה „איש גדול" ששאל אותנו: „מה שלומך?" ואנחנו היינו משיבים לו „...ר" או „עוזי" או „רמי". ו„האיש הגדול" היה אומר: „לא שאלתי אותך 'מה שמך' אלא 'מה שלומך'" ואז היינו אומרים לו: „טוב". כל ילד שאתה שואל אותו „מה שלומך?" יגיד „טוב". עכשיו אנחנו עונים אחרת: „חיים" או „בכה-ככה" או „יותר טוב". לפעמים „ברוך השם" ויש המבקשים „שלא יהיה יותר גרוע" או „יכול להיות יותר טוב".

„שלומי בשלום עמי", אמרתי לו ... [illegible] ... שאל עסקה לשלומו של ספי, חברי הטוב, ואני אמרתי לו כי לא ראיתי אותו בזמן האחרון, אך אני משער שאראה אותו בקרוב וגם סיכמתי: „אני חושב שהוא בסדר".

הגשם ירד וירד. יצאתי החוצה לחפש את הנידח ההוא ולא מצאתיו. וכבר היה ערב. אינני יודע לאן הלך ואת מי מצא בבואו. הייתי לבדי. והיה כבר חושך בחוץ. ביקשתי עוד אחת. זכרתי את אזהרתו של איציק: „היין מחזק את החזקים ומחליש את החלשים". לא, אינני מגזים. אני רק שומר על קשר, מפעם לפעם.

זלמן: אני מתערב אתך על בקבוק ויסקי שלא תהיה רוטציה.
יצחק: תהיה, ביום שנקבע בהסכם.
זלמן: לא תהיה! המפא"יניקים האלה ימצאו איזה תירוץ ויפוצצו את הממשלה לפני כן...

כאשר אתה שותה בחבורה, יש ניצוץ בחדר. כאשר אתה לבדך, אתה נעשה על כורחך לפילוסוף ומהרהר במצבך ובמצב האנושי בכללו. וזה לא טוב משום שאין ישועה בעניינים האלה. ומה שהיה הוא שיהיה, ומה שיכול היה להיות לא היה, ומה שהיה יכול היה להיות אחרת. או באים אליך, לא פעם, משפטי התנאי הנבזיים האלה שאין להם תקנה עולמית אלא כוסית נוספת עד אשר גם אתה עתיד לעמוד נשען אל העמוד ההוא, כובש ראשך בברזל הצונן כמו בכותל המערבי, מאימת הקרוסלה. ואתה נוהג ועלול לגרום לתאונות-דרכים כה איומות עד שרק המחשבה עליהן מעוותת את פניך ודולה מתהומותיך אנחה פתאומית המפחידה את יוסקה:

– מה קרה? אתה מרגיש לא טוב?

– לא, סתם חשבתי על משהו.

שם ישבתי, וצצו ועלו בי השורות האלה שאני כותבן כאן לא בשל ערכן „הפיוטי", חס וחלילה, אלא בשל יסוד מסויים של עזות אישית בהן:

ממשיך לנוע, מעלה אפשרויות בדויות.
לא שוכח יגונות ישנים.
ממשיך לדאוג ליקרות ללבי.
יושב פה שעות, ממשיך לנוע ממני ולא יוצא מעצמי.
נסעתי ושבתי. רשמתי את שמי בכל מיני מלונות.
שיניתי מקום, לא שיניתי את מזלי.
כל הנהרות שהלכו אל הים הגדול עודם הולכים שמה.
אפילו הירקון ונחל-אלכסנדר ונחל-התנינים.
כל העוונות עודם שבים אלי בחלומות היום והלילה.
מה שהיה ומה שלא היה אתי.
מגילת-היוחסין האבודה של הדברים אשר לא עשיתי,
כל ההיסוסים הרשומים והלא רשומים בפנקסי.
הולך ומתרחק, נוטר עברות שדהו ולומד לשכוח,
אומר ונפילות אישיות שאינן נזכרות במחזורים אחרים.
גשם יורד, לאחר יאוש, מאז שעות הבוקר,
מתפשט דרומה. שקע ברומטרי ורוח מערבית.
רצוי להימנע מעצירת פתאום ומפניה חדה,
להיזהר כפליים
ולנהוג גם באור יום באורות דולקים.
גשמי ברכה יוסיפו לרדת בכל חלקי הארץ
ואולי יעלה מפלס הכנרת בסנטימטרים אחדים.
ממטרים יוסיפו לרדת גם בשעות הלילה
ויש חשש לשטפונות במקומות הנמוכים.

אינני יודע כיצד הגעתי ממצוקתי האישית אל הגשם הלאומי והארצי הזה, הניגר וניגר כמקרן השפע לאחר דצמבר שהיה שחון במיוחד. קל יותר לדבר בו, שהוא „טוב ליהודים וגם טוב לערבים", מאשר בדאגתו של האיש ליקרות ללבו או במגילת-היוחסין האבודה, הנזכרת לעיל. וכך, בעודי מהרהר כמלים המתעתעות בי, נכנסו אל החדר „תורכי" ויצחק דיוסי. שמחתי לקראתם ושמחו לקראתי.

יצחק סיפר לי שספי היה פה שלשום ושאל עליך ואני השבתי לו כי מחרתיים נתראה. שאלתי מה נשמע והם השיבו לי „ברוך השם". ותהי דומיה. „על מה אתה חושב?" שאל תורכי. „סתם", אני אומר לו, „סתם יושב קצת וחושב".

– לא כדאי. מי שחושב כואב לו.

– גם אתה חושב לפעמים. על מה חשבת בדרך הנה?

– חשבתי על הפקק הזה, בדיחה שעשה לי דר"ח ועל הרופא שלי. זה בא לי עם חשבונית-המס המע"מ, ילעך דינו, וזה אומר לי שצריך לעשות לי בדיקה יסודית. מתפלא עלי הדוקטור הזה, אומר לי: „תורכי, אתה מקרה מיוחד ברפואה: יש לך פחות מדי דם במחזור האלכוהולי!"

– הוא צודק.

– שיהיה בריא!

– לך, לך לעשות בדיקה יסודית.

– אני לא הולך! בחיים שלי לא הולך! תלך לרופא תצא עם איזה מחלה.

– הפסקת פעם לשתות?

– הפסקתי והתחלתי הפסקתי והתחלתי...

– הפסקת לעשן? זה לא טוב לבריאות.

– הכל מאלהים!

– למה? יש מחקרים שמוכיחים שיש קשר ישיר בין העישון וסרטן הריאות.

– אז למה מתים לך ילדים קטנים שלא עישנו סיגריה אחת? ולמה השכן שלי, בן שמונים, אתה תראה אותו, שותה עראק כל יום ומעשן שתי קופסאות ורוצה לרקוד כל הזמן.

– יש כאלה ויש כאלה.

– הכל מאלהים, אל רחום וחנון ארך אפיים ורב חסד. רק אלהים יודע מה טוב לבן-אדם. בא לך הרופא אומר לך: „אל תאכל שמן, אל תאכל מלוח, אל תאכל מטוגן". אבל אתה לא מת ממה שאתה אוכל, אתה מת ממה שאוכל אותך! נכון? אני בא לפה, שותה כמה בירות, קצת קוניאק, מעשן סיגריה, הראש שלי פנוי מהצרות...

– בכל זאת כדאי לך להיבדק.

– נעשה, נעשה, אל תדאג.

בגוף ראשון רבים אמר, „נעשה, נעשה". וכוונתו גם אלי. גם אני חייב להיבדק מפעם לפעם. רק הפחד הזה מפני הוראות. עלבונו של הגוף הנמדד, במכשירים, באצבעות. קרני הרנטגן החושפות את כל הרקמות המחוקות האלה. כן, יום אחד נעשה בדיקות, תורכי ואני. הוא צעיר ממני בשש-שבע שנים אף ששערו שיבה. נולד בתורכיה, הגיע ארצה כנער. אני נולדתי בתל-אביב. מתוך הביוגרפיה הדרמטית שלו אני יודע קטעים בלבד.

בשנות הששים היה, בין השאר, משגיח בבארים ובמועדוני-לילה. לתפקיד כזה מתמנים רק החזקים מאוד, הקשוחים, אמיצי הלב, המועדים לטפל בכל מיני שיכורים אלימים וסחטנים ומפירי-סדר. פעם, סיפרו לי, טיפל אישית בשלושה בריונים אלימים שנדלקו על הזמרת היוונית. כאשר העיר להם בטוב כי עליהם להתנהג יפה, ש„זה מקום מכובד", אמר לו אחד הפרחחים: „סבא, למה לך צרות?! לך הביתה, לך לישון". שכננו „תורכי" העניק לו ראשיה המפצחת קופת-פלדה, בעוד חברו המתערב בהתכתשות זוכה לבעוט בין רגליו. לשלישי עשה „מפתח-נלסון". אחר כך השליכם החוצה אל הלילה הקר, אל הרוח. נעים להיזכר, כן. מזכיר לי קריקטורה נפלאה של ג'ק ארמס: ישיש מגודל זקן יושב בחדר מלא גולגלות ונכדו או נינו על ברכיו. הוא אומר לו: „אתה רואה, טומי, מכל חיי נותרו לי רק הזכרונות".

אילו הייתי „תורכי", הייתי כותב ספר ובו עלילותי בין הברנשים והחתיכות והבקבוק והאגרופים. פעם רציתי להיות מלח. אינני יודע מתי נטש את מקצועו והיה לבעל „בסטה" בשוק. מעולם לא פגשתי בו פיכח לחלוטין, עורך את חשבונו בין הסחורות. הוא בא לכאן „רק אחרי העבודה, בחיי האמא שלי". אני מזדמן לכאן לעתים רחוקות, יחסית. כאשר אני בא הוא ישנו, אף שהיום הקדמתי במקצת. הוא מכיר אנשים שתים שיצאו להם מוניטין בעירנו. „בוסי" היה החבר הכי טוב שלו. הרגו אותו באילת. הוא מכיר את מנטש, מי שהיה מיודעם של כמה מגדולי עמנו, האיש בעל לב הזהב. היכן הוא מנטש היום? העיר היא כה גדולה, היא כה חזקה מאתנו.

נלך, תורכי, נלך להיבדק. מה יכול להיות?! יצלמו את ריאותינו העשנות, את קיבתנו החמוצה, ימדדו את לחץ דמנו המודעל בגעגועים ותשוקות וחרטה, יספרו את פעימות ליבנו השבור מכל הדברים ש„לקחנו" ללב.

אז נכנס אל החדר הבחור הרחב והחזק, פועל הבניין, שהולך כל הקיץ בגופיה וגם בחורף אף פעם לא קר לו. הוא נפרד לפני שנתיים מאשתו ומשלם לה דמי-מזונות ועכשיו יש לו אחת שמתה עליו. הוא עדיין לא החליט. „אלה תיכף רוצות להתחתן", כל הבודדות האלה – האלמנות והגרושות והרווקות. והוא בינתיים „לא רוצה להתקשר סופית". כן, יש לו בעיות עם הילדים, אף הוא מבקר אותם לפחות פעם בשבוע ומביא להם מתנות.

וכבר הובאה לו בירה והוא שלף מצרור גבינת קצ'קבל תורכית ונקניק בלקני ושפך על השולחן בוטנים ופוסטוק חלבי והזמין את הכל להצטרף וגם ראה אותי וגם ברך אותי בשלום ואמר „לחיים" וציין: „הרבה זמן לא ראינו אותך פה", ללמדך שמישהו חש בכך והעולם איננו תוהו והפנקס פתוח והיד רושמת. „לחיים".

פעם שמעתי משלונסקי: הגויים, בעת הרמת כוסית, נוהגים לאחל „לבריאות" או „לשמחות" („א וזורה סנטה" „גאזדארובי", „צ'ירס" וכו') ורק היהודים אומרים „לחיים". מדוע? כי חייהם של כל הגויים האלה מובטחים להם ממילא ואילו היהודים תמיד נאבקים עדיין על חייהם. יפה, נכון? וכן הוסיף שלונסקי ואמר כי ברכת „השלום" אף היא יהודית לעמנו. לחיים ולשלום.

על פסיפס בית-הכנסת בחירבת סוסיא שבדרום הר חברון כתוב בין השאר: „ד' אלפים מיום שנברא העולם ובו יהיה שלום". גם הם לכבוד חנוכת הבית, לאחר מרד בר-כוכבא, האמינו כי הנה ארמיטו יהיה שלום. שלום לא היה. היו חיים. חיים קשים ונוראים ונפלאים. „חיים על קו הקץ".

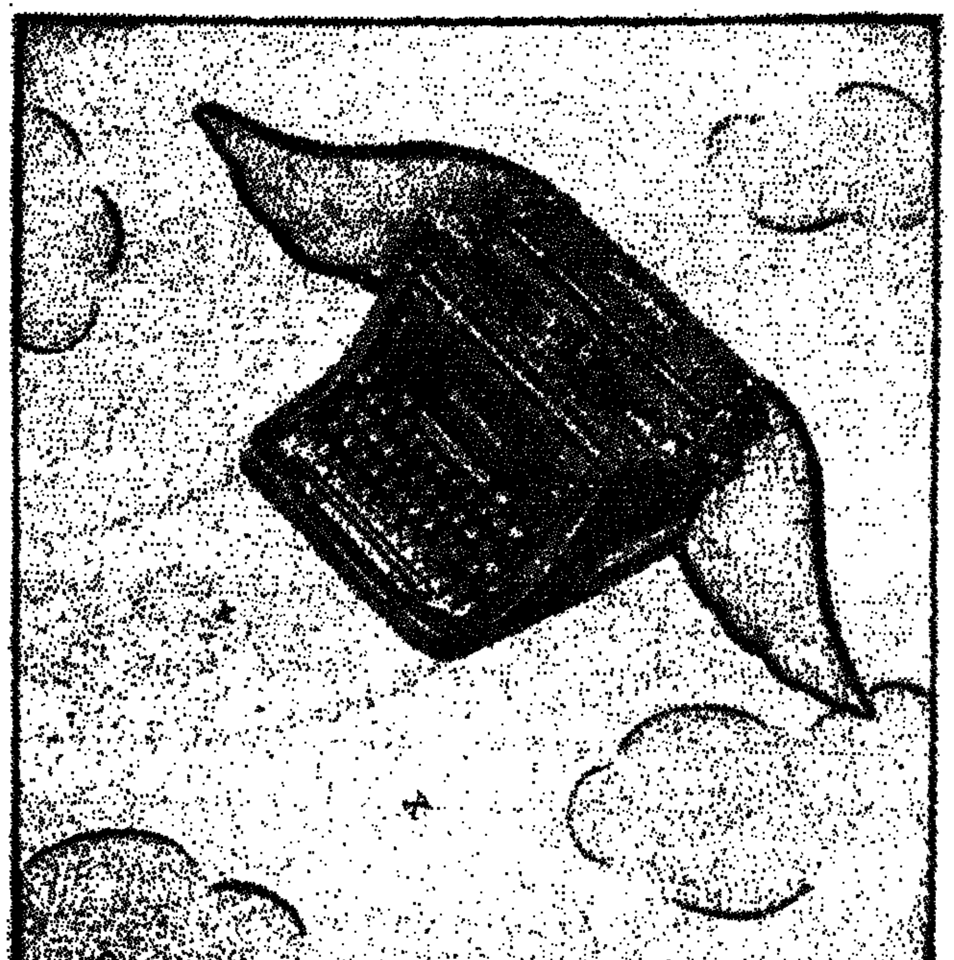

„לחיים!"

– עוד אחת למר גורי.

– לא, תודה, מספיק, אני עוד צריך לנהוג הביתה.

– עוד חצי.

– מילא, עוד חצי.

ויוסקה מזג. וטעמנו מהקצ'קבל התורכי, גבינה קשה יותר וחריפה כלשהו, המשמרת בטעמה הרחוק והאחר משהו מפעיית העדרים ההם. אותה שעה נערכה בשולחן הסמוך התערבות סוערת.

זלמן: אני מתערב אתך על בקבוק ויסקי שלא תהיה רוטציה.

יצחק: תהיה, ביום שנקבע בהסכם.

זלמן: לא תהיה! המפא"יניקים האלה ימצאו איזה תירוץ ויפוצצו את הממשלה לפני כן. אני מכיר אותם.

יצחק: אתם אמרתם על שמעון פרס שהוא לא ישר ולא אמין ועכשיו כולם נותנים לו כבוד ואומרים שהוא בסדר... אל תדאג, תהיה רוטציה, הרי גם אם יתנו את הכותל-המערבי לערבים לא תעזבו את הממשלה, תאכלו הכל.

אך זלמן (הבית"רי לשעבר) המשיך לטעון ש„ברגע האחרון המפא"יניקים האלה ימצאו איזה טריק ולא תהיה רוטציה". הוא פנה לעברי מעבר לכתפו של יוסי ושאל: „מה אתה אומר, תהיה רוטציה או לא?"

בעודי מהרהר תפוחות מה אשיב לו, כחלק מההתערבות על בקבוק-הוויסקי, התרחש על סף הדלת משהו כה מפתיע, כה לא צפוי, עד כי חשבתי כי חושי מתעתעים בי. בפתח נצטיירה דמותו התמידה של...

ג.ב

עוד כמו-שיר ששורותיו עלו שם במקומה בשעות אחר הצהריים למראה פניו של מושה שנוסף אל הקראים.

אילו שנות השלושים התנהלו קצת אחרת,
אולי אפשר היה למנוע כמה משנות הארבעים.
רוב המנהיגים והגורלים ההם ירדו זה כבר מהבמה.
נפלו או התאבדו או הזדקנו ומתו.

עכשיו אנחנו יודעים שאילו שנות השלושים התנהגו אחרת,
היתה תמונה שונה לאחדות משנות הארבעים.
גם המשוררים לא תפסו, למעט אחדים שהבינו.
דמיונם של הרוצחים עלה לאין שיעור על דמיונם. זה מפליא,
כי המשוררים הם לא פעם מנחשי הזמנים שיבואו
כמו הוברי שמים החוזים בכוכבים.
אילו בשנות השלושים נהגו קצת אחרת,
אולי היו חיים היום מיליוני המתים ואנשים רבים שלא נולדו
היו מסתובבים ברחובות שלא היו עיים ואפר
וגם היה שונה מאוד מספר היהודים.
סוגי הצער היו שונים, החרטה והפחד היו מיושנים יותר
דומים למשהו שכבר היה בתיאטרון ובספרים ובסרטים
בלי הערים הנוספות על פני כוכב-האפר שישוטט כמו מדוע,
עד עולם, במסלולי המזלות האבודים.
חבל ששנות השלושים לא השתנו באמצע כמו טעות שמתקנים אותה
כאשר עדיין יכולים.

עכשיו גם אלהים מרגיש לא טוב כמו אחרי הגזמה מיותרת
ומכביד על מאמיניו המטילים ספק בצעדיו השקולים.
אפילו הוא, הקב"ה, המנוסה באסונות ובגבוזות, שלחשבונו אין חקר,
כמו ירד לליגה ב', אף שעודו אדון עולם, יושב בדין.
גם הוא יודע כבר שאין הוא בורא מה שהיה לפני כן
ושאף הוא אינו יכול להחזיר את הזמנים.
חבל, אילו שנות השלושים היו פוקחות עיניים אולי היו רואות מראש כמה משנות הארבעים.
חלב שפוך. לא אפשר לבכות, גם אם תרצו.
אזל הבכי.
אפילו בשוק-השחור לא תשיגו אותו במחירים מופקעים.

אקינו, פוטנציאל של גברת ברזל

סקרי דעת הקהל חוזים שתזכה ב־60 אחוזים מקולות הבוחרים. פרשנים מקומיים גורסים כי ניתן לזייף עד עשרה אחוזים מהקולות ללא קושי. קורזאון אקינו, אלמנתו של מנהיג האופוזיציה שנרצח, מערערת את בטחונו העצמי של הנשיא מרקוס. בחירות בעוד שבוע.

■ אקונומיסט

קצת יותר משבוע נותר עד לבחירות לנשיאות בפיליפינים, שנועדו ל־7 בפברואר, ובטחונו העצמי של הנשיא היוצא, פרדינאנד מרקוס, הולך ומתערער. סקרי דעת הקהל חוזים שיריבתו, קורזאון-קורי אקינו, תזכה ב־60 אחוזים מהקולות ללא כל קושי. אם גם הסקרים צודקים וגם הציניקאים, כי אז תוכל מרקוס להיבחר רק אם יזוקו התוצאות בגלוי ולעין כל.

קורזאון אקינו, לה מלאו 53 שנים בשבוע שעבר, זכתה לאהדת ההמונים במידה רבה בזכות תדמיתה האישית ובזכות אמונתם של רבים מאזרחי הפיליפינים בכך, ששיחרור משלטון מרקוס הוא כרגע הדבר החשוב ביותר. היא עצמה חסרה כל ניסיון פוליטי ויכולתה לשלוט ולנהל ענייני מדינה הם נושאים לניחושים ולסברות.

עקרונותיה מעוגנים באמונה נוצרית עמוקה. תוכניותיה המדיניות מעורפלות ביותר, שכן היא חייבת לשמור את האופוזיציה מלוכדת. תוכנם הקלוש של נאומיה שואב את השראתו מחוג מקורביה המצומצם, שהבולט בהם הוא אחיה, חוזה קויאנגקו, ידיד קרוב של בעלה המנוח. לא הוא ולא אחיינה אמיגדיו טאניאדסקו, אף הוא יועץ וחבר האסיפה הלאומית, אינם פוליטיקאים בעלי שיעור קומה.

כישוריה של אקינו יעמדו בקרוב במבחן הא-כלכלי הדוחק ביותר של מדינתה – הטיפול בצבאה הבלתי יעיל של הפיליפינים שנכשל, זה לא מכבר, בניסיונו לדכא התקוממות של כוחות הגרילה ההולכים ומתפשטים על פני המדינה. משימתה הראשונה כנשיאת הפיליפינים תהיה להבטיח את תמיכת הכוחות המזויינים בה. כרגע נתונים הכוחות לשליטתו של הגנרל פאביאן ואר, תומך נוקשה של מרקוס אשר נשפט וזוכה מאשמת מעורבות ברצח בעלה של קורזאון אקינו. אקינו כבר הבהירה כי אם תיבחר תוליך את כל הגנרלים שעברו את גיל הפרישה. באשר לגילו של הגנרל וואר אין ספק, הוא יאלץ לפרוש.

עמדותיה באשר למחתרת „צבא העם החדש", ברורות פחות. ב־2 בינואר נראה היה כי היא עתידה לקדם בברכה את תמיכת כוחות הגרילה הקומוניסטית, ואולי תהיה מוכנה לצרפם לממשלתה, אם יניחו את נשקם. אבל אקינו חזרה בה עד מהרה, ומאז היא מצהירה, כי תלחם „בכל אמצעי שיעמוד לרשותה" בקומוניסטים עד שלא יחדלו מדיזיותיהם.

איך, אם כן, ניתן להפסיק את הדיין? אקינו הציעה שביתת נשק לששה חודשים שתחול על הגרילה הקומוניסטית ועל הספארטיסטים המוסלמים, אשר מנהלים קרבות מקומיים בדרום הארץ. במהלך הפסקת האש ניתן יהיה לנהל מו"מ להפסקת הלוחמה. לטאקטיקה זו תקדים מוצלח. רמון מגסאיסאי, נשיאם הגדול של הפיליפינים בשנות ה־50 דיכא בשעתו התקוממות גרילה קומוניסטית בנוקטו מדיניות מעורבת של פשרנות וקשיחות. אלא שלא כמו אקינו, תמיכת הצבא היתה נתונה לו ללא סייגים.

אקינו. אלמנה רצה לנשיאות

קורזאון אקינו יודעת כי אם תזכה בבחירות יהיה עליה להישען במידה רבה על תמיכתה של ארה"ב. היא הגמישה לפי כך, במידה רבה, את עמדתה בשאלת הבסיסים האמריקאיים בפיליפינים. לפני מערכת הבחירות קראה להוצאתם מגבולות ארצה. היום היא אומרת, כי ניתן להשאירם עד שיפוג תוקפו של ההסכם ב־1991. „אולים כעניינם כשיגיע הזמן", היא אומרת, ומוסיפה: „בטרם נדרוש מהאמריקאים לפנות בסיסיהם, יהיה עלינו לוודא מעל לכל ספק שלא יבואו במקומם בסיסים זרים אחרים.

אביר יחסי הציבור

ריס בנה את תאצ'ר או עזר לה להיבנות. הקשרים עמה לא הזיקו לו. הוא מכהן עכשיו כיועץ לחברת „ווסטלאנד" – סלע מחלוקת פוליטית. „העניין", הוא אומר, „איננו פוליטי בלבד", אך מסרב להיכנס לפרטים.

■ סטלה שמון

גורדון ריס הוא איש יחסי הציבור של מרגרט תאצ'ר. יש הזוקפים לזכותו את עלייתה לשלטון בבחירות 1979. ריס השיא עצות בנושאים קוסמטיים. תיקונים בתסרוקתה ובנימת הדיבור שלה.

לאחרונה הביעה תאצ'ר הערכתה לתכונותיו התרומיות של ריס כאיש יחסי ציבור, בהעניקה לו תואר אבירות.

המחווה עוררה מחלוקת רבה, במיוחד משום ששמו של בוב גלדוף, שעמל ללא לאות במשך השנה כדי לגייס 50 מיליון ליש"ט למען מוכי-הרעב, הושמט מרשימת תוארי הכבוד.

הענקת התואר לריס – "בשל שירותו הפוליטי", כדברי ההמלצה – כונתה "חוצפה" מצד דובר סיעת ה"לייבור" בפארלמנט, רובין קוק. קוק טען כי תאצ'ר "מבלבלת בין תועלתה הפוליטית האישית לבין תרומה פוליטית לאומה".

את המעשה אפשר לכנות פליטת-פה ציבורית של תאצ'ר. אשר לריס, הוא משתדל להתחמק מהחשיפה שגרר עמו תואר האבירות. בערב השנה החדשה טס ליומיים לפאריס, כדי "לנוח", אך לפני כן העניק ראיון ל"אובזרבר".

ריס אומר באותו ראיון: "אם חושבים שתפקידי התמצה בסידור תסרוקתה, אצטרך להשלים עם כך. אינני יכול לחשוף את הצדדים הסמויים של מלאכתי".

ריס, אורח בריטי לשעבר המתגורר עתה בדרום-קליפורניה, מתמחה ביחסי ציבור. לאחר חמש שנות שירות כסגן-נשיא המחלקה ליחסי ציבור בחברת "אוקסידנטל פטרוליום" של ארמנד האמר בקליפורניה, יצא לשוק כיועץ עצמאי – הצגה-של-איש-אחד, המוכרת "עצות בלבד".

עצות, מסתבר, הן מצד הכרוך בסיכונים רבים וברווחות. ריס הגיש אותן בעיסקות-השתלטות בנות מיליונים רבים – כגון הצעת הרכישה של 630 מיליון ליש"ט מצד חברת "גינס", בשביל "ארתור בל", שבה יעץ למנהל הכללי של "גינס", ארנסט סאונדרס ("ידיד אישי"). המאבק בן 79 מיליון הליש"ט על חברת המסוקים "ווסטלנד" שבה מכהן ריס כיועץ מאז אוקטובר, נהפך לסלע-מחלוקת פוליטי. אחת המחלוקות העיקריות בפרשה היא הגילוי האחרון כי ריס – המזוהה בהכרה עם תאצ'ר – מעורב בעיסקה. מייקל הייזלטיין תבע, כידוע, עסקה אירופית, בשעה שחבר-המנהלים של "ווסטלנד" תומך בעיסקה עם "יונייטד טכנולוג'יס-פיאט". הייזלטיין התפטר על רקע זה.

תרומתו של ריס לוויכוח רחוקה מלהאיר עיניים. "העניין בווסטלנד איננו רק פוליטי, הוא גם מסחרי". הוא מסרב להיכנס לפרטים: "אינני דוברה של החברה".

ריס נחשב גם כמייצגה של משפחת אל-פיאד המצרית, אך הוא מעדיף שלא לחשוף את זהות לקוחותיו, "אלא אם הם רוצים לדבר על כך". הם, במקרה של משפחת אל-פיאד, לא רצו לדבר. לדברי מוחמד אל פיאד, ריס אינו פועל בשירותם. ריס אומר: "אני מכיר אותם, אבל לא עובד למענם כאיש מקצוע".

עיקר פעילותו של ריס מתרכזת בארה"ב, שם הוא שומר על קשרים עם "פטרוליום" באמצעות חוזה לשלוש שנים ופועל בשמן של חברות נוספות.

בבריטניה הוא מקבל שכר מ"גינס". אשר למאבק על "בל", ריס נזכר: "סאונדרס קבע את האסטראטגיה, אני רק יעצתי. רק אדם אחד – המנהל הכללי – רשאי לקבל את החלטות-המפתח. לפני שאני מקבל על עצמי תפקיד, אני בודק אם אוכל לעבוד עם המנהל הכללי".

בעסקת ההשתלטות של "גינס" על "בל" היתה כנראה הדלפה: היתה "עליה בלתי-מוסברת" במניותיה של "בל" בבורסה. החקירה בעניין הסחר במניות "בל" עוד לפני פרסום הודעת הרכישה נמשכת, אך ממצאיה לא יפורסמו.

ריס הוא במידה רבה איש השעה. הוא החל דרכו ככתב בעיתונים מקומיים ולא נחל הצלחה יתירה. מעולם העיתונות הגיע לעולם הטלוויזיה. כשהיה מפיק בטלוויזיה פגש לראשונה את תאצ'ר. היה זה בבחירות של 1970, בעת שהפיק תשדירי בחירות בהתנדבות בשביל המפלגה השמרנית.

מכאן הגיע למאבק על הנהגת המפלגה השמרנית, שבו היה יועצה של תאצ'ר. ב־1975 היה ליועצה בהתנהלה כמנהיגת האופוזיציה ואחר-כך, כראש ממשלה. "לא היתה זו במסגרת רשמית", אומר ריס. "פשוט יעצתי לה".

ריס הוא גם זה שגילה את האחים סאאטצ'י – צ'ארלז ומוריס – שהפכו לסוכנות הפרסום האגרתית של השמרנים. "לא היה קשה למצוא אותם. חיפשתי סוכנות שהמוניטין שלה בעליה, אך לא גדולה מדי. סוכנות 'רעבה' שיש בה אנשים יצירתיים והיא גדולה דיה בשביל המאבק התקשורתי שהיינו זקוקים לו. יחד תכננו את מסע הבחירות של 1979".

ריס וסאאטצ'י חוללו מהפכה במערכת הבחירות הבריטית, בכסותם את לוחות-המודעות בבריטניה בכרזות תוקפניות ו"מהממות". היתה זו שיטה אמריקאית, שגם גירסתה הבריטית המתונה יחסית קצרה תוצאות מדהימות.

סאאטצ'י תכננו, ריס אישר. "הלייבור לא עובד", היה לאבן-דרך בתולדות סיסמאות הבחירות בבריטניה. המפלגות אינן יכולות כיום להרשות לעצמן להיכנס למערכת בחירות בלי להיעזר במיומנותם (ובשכרם) של אנשי־הפרסום.

אם יזכרו את ריס, יהיה זה בזכות מסע-בחירות זה. הבנתו את השפעת הטלוויזיה ואת טכניקת ה"ספוט" בפרסום, הכניסה מימד חדש לתשדירי-המפלגות ולמערכות הבחירות בבריטניה.

ריס תומך בלהט בכך שיותר למפלגות לפרסם את עצמן בטלוויזיה ושתהיה להן "גישה" לכל אמצעי התקשורת כמו בארה"ב.

לדברי ריס, "קשה להעלות על הדעת שימוש בפרסומת בטלוויזיה בעת עסקות-השתלטות. "העתונות מגיעה לידי בעל המניות, היא יעילה יותר. אך אם מדובר בהשפעות פוליטית, אפשר להגיע לקהל רחב יותר בעזרת הטלוויזיה", הוא מעיד, בהתכוונו אולי לפרשת "ווסטלנד".

"יחסי ציבור הם גישה מחשבתית", מסכם ריס. "יש לשלוט בהם, לכוון אותם. אם חברה רוצה להתפרסם כמוסר יחסי-הציבור שלה – יבושם לה. אבל עליה להצטייר כחברה רצינית, הבזה ליחסי ציבור, ולא כגוף טיפש ומוכה סנוורים, המתעלם מן העולם". ריס אינו מוכן לגלות מה שכרו. אין ספק שעצותיו אינן זולות.

אבירות, אחרי כל אלה, אינה התחום שלו, כנראה.

משא
לספרות, אמנות ועיון

קאנט והדת
מאת גרשון ויילר

עמנואל קאנט „הדת בגבולות התבונה בלבד"; תרגם והוסיף מבוא והערות: נתן רוטנשטרייך, מוסד ביאליק, 1985; 196 עמודים.

בהתרגשות רבה נטלתי לידי ספר זה בלבושו העברי שזה עתה זכינו בו. מרובים הטעמים להתרגשות זו. הנה תוספת חשובה לכתבי קאנט בעברית ואפשר לומר שאין זו תוספת אלא תגבורת באותה מלחמה נואשת שמנהלים בארץ המעטים נגד יומרותיה של דת שאינה יודעת גבול ליומרותיה. והנה ספר המוקדש, והתרגם בביוהר, לזכרו של מורי ורבי ש.ה. ברגמן ז"ל על־ידי מורי נתן רוטנשטרייך, יבל"א, שבפעלו זה העיד כי זקנתו אינה מביישת את צעירותו. ועל הכל אותה התרגשות המקשרת אולי בין ההולכים בעקבות קאנט, במשעול הצר בין הספקנות לבין הדוגמאטיות, תוך תחושת אי־הודאות מהבדות שכבר נכשלו וכבר נעזבו בלא יודעין. ספר יפה וחשוב על כל הדעות.

היתה לו לקאנט בעיה. הוא היה שרוי בחברה שראתה באורתודוקסיה הדתית סימן־היכר לאזרחות־נתינות טובה ואילו את הכפירה החשיבה כמעשה מרד. בארצות המערב אין כיום במעט אפשרות להסביר כיצד תיתכן אווירה־הוורדת־כל שכזו המשתיקה או המכתנת כל התבטאות בנוגע לדת ובעיקר ביחס ליומרותיה לאמת. אצלנו, למרבה הצער, אין קושי כזה. אולם דווקא מפני שמבינים אנו את מצבו של קאנט, ראוי שניזהר כפליים בפירוש דבריו.

בכלל, ניתן לומר שיש להתייחס בזהירות לכל דבר שנכתב על הדת, נאמר, לפני המהפכה הבאה הקודמת. תולדות הפילוסופיה מלאות דוגמאות של פילוסופים שכתבו על אלוהים בעוד שברור למדי, לפי בחינת

נ. רוטנשטרייך

שיטותיהם, שאין לדבר שכזה שום מקום בהגותם. כך ידענו ויכוח עקר בדבר דתיותם כביכול של פילוסופים כמו שפינוזה ואפילו הובס. סימן שאלה גדול תלוי מעל ראשיהם של דקארט וברקלי ורק דוד יום, הספקטי המופלא, העז והורה שלא להשאיר ספק בדבר השקפותיו המוחלט שלו. מי יגלה עיניו אם האמין עמנואל קאנט באל כלשהו אם לאו. מכל מקום, אם לשפוט על־פי ספרו זה, הרי היה לכל היותר דאיסט, וגם זה על־פי פירוש אישי מאוד.

כאן עולה טענתי הראשונה נגד פרופ' רוטנשטרייך. איני מבין מה ראה להסתיר מעיני הקורא העברי את תולדותיו של הספר הזה, כיצד נצטווה קאנט על־ידי המלך הפרוסי לשתוק ולא להורות עוד בעסקי הדת וכיצד היה ספר זה, בעצם כתיבתו ופרסומו, כמעשה של אומץ־לב מצד מחברו הזקן. אמרתי לעיל שזה הספר תגבורת עבורנו וחבל שלא הודגש היבט זה של הענין. ועוד אוסיף על כך להלן.

★

הדת מופיעה בעולם, באופן מובן כאליו, כמערכת של אמונות הכרוכות בדיני עשיה אלה או אחרים, כאשר הדינים שואבים כביכול את תוקפם מן האמת של האמונות. ברור מיד שקאנט, הפילוסוף שטרח יותר מכל אדם בתיחום קו־הגבול בין הניתן לידיעה לבין מה שמעבר לידיעה אפשרית, לא היה יכול להישאר אדיש נוכח יומרות הדתות להורות את האמת, שהרי לא קיימו הדתות את הבחנים שהוא, קאנט, קבע עבור מועמדים לידיעה. בעיה היתה לו לקאנט. כיצד להתייחס אל היומרות הדתיות, הן מצד האמיתות המדומות שלהן, הן מצד הדינים המעשיים שלהן. ולא היתה זו, כאמור, בעיה גרידא אלא מצוקה המסבכת את בעליה עם השלטונות.

הספר מציג לנו את פרטי התמודדותו של קאנט עם בעייתו והמבוא של המתרגם מסייע בידי הקורא לאתר את ההתמודדות הזאת בהקשר הכללי של הפילוסופיה של קאנט. בקיצור נמרץ מאוד, ניתן לסכם את הדברים באופן כזה. ברור לו לקאנט שאין ידיעה אפשרית על האלוהים וברור לו גם שהדתות ההיסטוריות אינן יכולות להיות אמיתיות כולן יחדיו. ברור לו גם שיש לתבונה האנושית מה לומר ביחס לדיני התנהגות, הלא אלה העניינים שטרח לפרסם באתיקה שלו, ותותם האוניברסליות של הציווי הקטגורי טבוע בכל אלה. לפיכך חייב היה לומר שבמידה שיש משמעות מעשית לדתות הרי אין משמעות זו אלא המשמעות המוסרית. ללמדנו: הדת האמיתית (יהא מובנו של מושג מה שיהא) חייבת להורות את הצו המוסרי. מכאן שנוצר נתק רדיקאלי בין האמת והמוסר מזה לבין הדתות המצויות מזה. וזה העיקר הידוע לפיו אין האתיקה תלויה בדת.

אולם, נשאלת השאלה, כיצד להתייחס אל הדת המצויה. אילו חי בזמן אחר, יתכן שקאנט היה אומר בגלוי שהיומרות העיוניות כביכול של הדתות שטויות הן ואין צורך להתייחס אליהן ברצינות. אבל הוא חי בזמנו ועל־כן נאלץ למצוא מקום לדתות בהתאם לשיטתו. הוא עושה זאת על־ידי התכסיס שהוא מסביר את הדתות הקיימות כביטויים לצרכים אנושיים, כרחשי־לב המאפיינים את החוסרים ריחוק עיוני, ובעיקר, כתוצרים של המקריות ההיסטורית. לפיכך, מעמדה של כל דת ודת כאילו נקבע על־פי איזו אמת־מידה רציונאלית, בהתאם לקירבתה או ריחוקה מן המוסריות הצרופה שרק היא לבדה רציונאלית כנדרש. דת אמיתית יכולה להיות רק אחת והיא זהה לאתיקה של האוטונומיה: כל דרך מחשבה בגדון שההטרונומיות כרוכה בה, הריהי נופלת מן האידיאל. מכאן, שכל הדתות כולן נופלות מן האידיאל ואין לך אורתודוקסיה שיכולה לשבוע נחת מספרו זה של קאנט.

משיקולים אלה עולה שאלה על אודות היהדות והנצרות. קאנט ראה את היהדות כדת תקנונית, שכל עניינה הציות לחוקי התנהגות נתונים מראש. לעומת זה היה מוכן לראות בנצרות שלב „מתקדם" יותר אל הדת האמיתית של המוסריות. בנקודה זו כאילו מתפלמס רוטנשטרייך עם קאנט ונוקט באותה אסטרטגיה אשר בה נקט בספרו החשוב המתחקה אחר תמונת היהדות אצל הפילוסופים הגרמניים. שם, כמו פה, עיקר ענינו של רוטנשטרייך להציג את העמדה השוללת את היהדות וניתן להבין מכך שלדידו די בהצגה שכזו כדי לראות את מופרכות השלילה כמובנת מאליה. לעניין שבכאן, מסתמך רוטנשטרייך על דברי הרמן כהן, לפיו „היהדות לא זו בלבד שאינה דת תקנונית אלא היא דת תשתית לדת־התבונה והמרחק בין ההיסטורי לתבוני אינו רחוק

עוד" (עמ' כ"ח). נדמה לי שגישה זו אל הסוגיה שלפנינו אינה צלוחה במיוחד.

השאלה, למען לא יהיה ספק בדבר, אינה אלא זאת: מי הבין את היהדות טוב יותר, קאנט או הרמן כהן וההולכים בעקבותיו? רוטנשטרייך אינו אומר במפורש שהרמן כהן צודק, אך הוא נותן לנו להבין שאמנם כך הדבר. והנה, לא הובאה שום ראיה לביסוס עמדה זו, לא כאן ולא בספרו הנזכר של רוטנשטרייך. זאת ועוד: אני מוכן לטעון, וטוען עכשיו, שהצדק עם קאנט ולא עם אותם „ייקים" נחמדים ובעלי רצון טוב, מהרמן כהן ועד ברגמן ועד ארנסט סימון ובלחו"א שגרסו איזו יהדות אנושית באור, שכל עיקרה בהתעלמות מדעת ממרכיבים מרכזיים של המורשת היהודית הפרטיקולאריסטית במובהק. כבר למשה מנדלסון היו בעיות עם הדבר הזה – והוא תירץ כפי שתירץ. אולם מעבר לכל התירוצים, עינינו הרואות כיצד מתפרצת עכשיו, משהוסרה מעליה אימת הגויים, אותה יהדות תקנונית קיצונית, הכורכת את התקנוניות שלה עם אטימות מוסרית ואינטלקטואלית כאחת.

אילו קמו מקבריהם קאנט והרמן כהן וכיבדונו בביקורם בארץ, כי אז קאנט לא היה צריך להיות מופתע למראה עיניו, בעוד שהרמן כהן ודאי היה אומר שמצב העניינים רק מצדיק את העמדה שנקט כאשר דחה את הציונות מכל וכל. („היהודים רוצים להיות מאושרים" אמר ולא ידע כמה הוא צודק: חלק מן האושר המצוי הריהו יכולת הכפיה.) ספק אם היה מוצא פה הרמן כהן משהו שהיה מעודד אותו להמשיך לחשוב שאנחנו, במלוא חרותנו, אכן מתקדמים מן ההיסטורי סתם לקראת התבוני.

איני רואה קושי מיוחד ביחסו של קאנט אל הנצרות. כאן חייבים לקחת בחשבון שהדברים שכתב על היהדות בוודאי לא נכתבו מתוך פחד, מאימת השלטונות והצנזורה. בסוגיה זו אין לנו מדריך טוב יותר מפרופסור שלמה פינס במסתו החשובה על שפינוזה, שבה הוא מנתח את דברי הפילוסוף ההוא על הנצרות. אפשר היה לו לשפינוזה לומר שהרבנים זייפו את כתבי הקודש; זה היה מסוכן לומר כדבר הזה על אבות הכנסיה. כך הדבר עם קאנט. שכן ככלות הכל מהו השבח שמעטיר קאנט על הנצרות? הוא אומר שזוהי דת של רחשי־לב. שום נוצרי, המאמין באלוהותו של הצלוב, לא ישמח לצל"ש שכזה שכל עיקרו פסיכולוגיזציה ומוראליזציה. המעמת, כפי שקאנט עושה, את הכנסיה המצויה עם הכנסיה הבלתי־נראית, ודאי שאינו נוצרי. לא בכדי הסתבך קאנט עם השלטונות.

★

פרופ' רוטנשטרייך מספר שקיבל את ברכתו של גרשם שלום המנוח לתכניתו לתרגם ספר זה לעברית. אין זה עולה בבירור מן המסופר במבוא מה היו שיקוליו של שלום. אולם זאת אפשר לומר בבירור, הוא הסתייג ביודעין מדרכו של קאנט בכל הנוגע לדת. שלום גרס איזו היסטוריות פינומנולוגית והיה בכך, כפי שטענתי בפומבי עוד בימי חייו, לאבי האירציונאליזם הישראלי המצוי. ג. שלום פטר את עצמו מן החובה האינטלקטואלית להיזקק לתיאולוגיה טבעית, היינו, התעלם מן השאלה האם ניתן לדעת, ואם כן מה, בענייני האלוהות. קאנט קבע פה גבולות ושמט לחלוטין את קרקע יומרות הידיעה מתחת לרגליה של דת כלשהי. בכך היה יותר אמיץ מפרופ' שלום ומרבים אחרים העוסקים כיום בעניין הדת. חבל מאוד שאף פרופ' רוטנשטרייך נמנע מלנקוט עמדה כאן. הפינומנולוגיה מקפלת את דגל האמת.

ש. ה. ברגמן

אך אין מנוס מנקיטת עמדה. לא במקרה דן קאנט בספרו זה בשאלת הרוע שבאדם. מקור הרע בכך שהאדם קרוב מדי אצל עצמו. חייבים להטיל עליו אפוא את חובת ההתייחסות האוניברסלית באמצעות הציווי הקטיגורי. בהעדר החובה להכליל את כלל ההתנהגות באוניברסליות גמורה, נותר רק הרצון האנוכיי המשתולל, שרירות־הלב המתפרצת חוצה ואין נפקא מינה, אלא בממדי התוצאות, אם הרצון הזה הוא של הפרט או של איזה גוף קולקטיבי מקרי, למשל היסטורי. קאנט היה משכיל ועובדה היא שהיהדות לא השכילה להתמודד עם ההשכלה עד עצם היום הזה. לכל היותר אומרים, ואת בצדק גמור, שההשכלה לא הצליחה למנוע את הברבריזציה של אירופה בדורנו. אולם זוהי טענה בדיעבד, הגם שהיא נכונה. עדיין לא זכינו בטיעון מלכתחילה שעיקרו להראות שהאגואיזם ההיסטוריציסטי היהודי אכן מוצדק. ואשר לצידוקים המצויים, הרי כולם כאותו קורסים כורעים תחת טיעוניו של קאנט על אודות גבולות הידיעה האפשרית.

אם יש ספר בעתו עבורנו – הריהו הספר הזה.

★

שלושת ספרי קאנט שתורגמו עד כה הם שיאים נהדרים במפעל התרגומים לעברית בכל הדורות. הספר הזה מצטרף אליהם בפסגותיהם. כידוע, אין זה עניין קל להעביר את קאנט ללשון כלשהי ומן הסתם קשה הדבר לשפת עבר בשל חידוש העניין. עם זאת ידוע שבאותם המקומות שבהם יש טעם לדקדק בלשון, לעתים קרובות מאוד מהימן יותר התרגום העברי של ה„ביקורות" מן התרגומים, למשל, לשפה האנגלית. מאידך גיסא, לא אחת שכרו של הדיוק יוצא בנזק הסרבול, אולי הבלתי־נמנע, של הלשון. לי נדמה, וקשה להוכיח זאת בראיות חותכות, שהתרגומים כאילו משתפרים מספר לספר. הקשה מכולם "ביקורת התבונה הטהורה" ולפי תחושה זו הייתי אומר שהתרגום שלפנינו הוא הטוב שבארבעתם. בדקתי־השוויתי את התרגום עם המקור בכחצי־תריסר מקומות שנבחרו באופן מקרי ומצאתי שהכל מדויק ומהימן, ובאופן מפתיע גם מהנה וקל לקריאה. על כל זה כולנו חבים לפרופסור רוטנשטרייך חוב גדול ואני אישית, חרף ההשגות דלעיל, מכיר לו טובה מקרב הלב.

שלי אלקיים

חוזרה וחלילה

(מתוך שירת הארכיטקט)

יֵשׁ מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת הַחַיִּים כְּמֶרְחַקִּים
וְהוּא טָס כְּדֵי לִחְיוֹת וְחַי כְּדֵי לִנְסֹעַ
יֵשׁ מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת הַחַיִּים כַּחֲזָרָה
וַחֲלִילָה
יֵשׁ מִי שֶׁנִּכְנָס אֶל הֶחָלָל הַפְּנִימִי
מָה
זֹאת אוֹמֶרֶת חָלָל הַפְּנִימִי?
לִפְעָמִים
קַו דַּק בֵּין פְּנִימִי לְחִיצוֹנִי
קַו דַּק בֵּין אִישׁ וְאִשָּׁה
בֵּין יוֹם וְלַיְלָה קַו דַּק
קַו דַּק מְדֻיָּק עוֹמֵד בַּפֶּרֶץ הַזֶּה
יוֹתֵר דּוֹמֶה הַקַּו הַזֶּה לִדְרוֹר
כַּאֲשֶׁר לְפָרֵץ וּמַשָּׂה
יֵשׁ מִי שֶׁחַיָּיו מֶרְחַקִּים
הוּא טָס כְּדֵי לִחְיוֹת וְחַי כְּדֵי לִנְסֹעַ
יֵשׁ
נִכְנָס אֶל הֶחָלָל הַפְּנִימִי.
מָה
זֹאת אוֹמֶרֶת חָלָל הַפְּנִימִי.

ערן שביט

והימים צונחים

וְהַיָּמִים צוֹנְחִים כְּמוֹ תְּרָאֵי צוֹמְחִים
מִבַּעַד לְאַדְמַת הַבַּזֶּלֶת.
אֵיךְ מַבְשִׁילִים הַפֵּרוֹת.
אֵיךְ חוֹנֶקֶת הַתְּאֵנָה בְּשָׁרְשֶׁיהָ סֶלַע
אַחֵר
סֶלַע.
וְאֵיךְ צוֹעֲקִים הָרְגָבִים.
גָּבֹהַּ מֵעַל רָאשֵׁי הַמַּפָּלִים
מֵעַל
לִבְדִידוּת הַמַּיִם הַצּוֹנְחִים
גָּבֹהַּ מֵעַל לְרָאשֵׁי הַמַּפָּלִים, וְאֵיךְ
צוֹעֲקִים הַמַּיִם.

בלי מלים

נֹגַ, אוֹמֶרֶת הַזּוֹנָה הַמִּצְטַבַּעַת
נֹגַ, אוּלַי אַתָּה מְעַנְיֵן אַתָּה
מְעַנְיֵן, אֲנִי רוֹאָה בְּעֵינֶיךָ.
הָעַפְעַף הַזֶּה.
הָעֲוִית בַּיָּד. נֹגַ, הִיא קָמָה
נִשְׁעֶנֶת עָלַי בְּיָד כְּבֵדָה לֹא
שׁוֹאֶלֶת.
הָאִישׁ שֶׁבַּבַּר מוֹזֵג כּוֹסִית עוֹד
כּוֹסִית מַגִּישׁ לֹא
שׁוֹאֵל. מְקָרֶבֶת כּוֹסִית לִשְׂפָתַי;
אֲנִי מְפַשֵּׂק, מְעַגֵּל, מְקַבֵּל אֶל תּוֹכִי
לֶהָבָה.
נֹגַ, אֲנִי אוֹמֵר לְעַצְמִי
צָרִיךְ לְהַגִּיד כְּבָר דְּבַר מָה, נֹגַ.

ג'ניס רביבו

הרצאה

בִּקְשׁוּ מִמֶּנִּי לְהַסְבִּיר
מַה זֶּה לִהְיוֹת אִשָּׁה.
בָּרַחְתִּי מֵהַחֶדֶר.
בִּקְשׁוּ מִמֶּנִּי לְהַסְבִּיר
מַה זֶּה לִהְיוֹת אִשָּׁה.
לָחַשְׁתִּי „מֶרְכַּז הַמַּחֲזוֹרִיּוּת."
„מִין תַּחֲנַת חָלָל עִם נוֹחִיּוּת."
הֵם עָזְבוּ.
בִּקְשׁוּ מִמֶּנִּי לְהַסְבִּיר מַה זֶּה לִהְיוֹת אִשָּׁה.
„תַּחֲנָה מַרְכָּזִית," צָעַקְתִּי.
לֹא שָׁמְעוּ.
כָּתַבְתִּי עַל הַלּוּחַ
„עֲבֵדָה."

שיר מס' 10

הִנֵּה שִׁיר מס' 10:
הַיְלָדִים לֹא רָבוּ;
הָאֹכֶל הִתְקַבֵּל;
הִסְפַּקְתִּי קְצָת לָנוּחַ;
לֹא הִתְאַהַבְתִּי בִּמְיֻחָד;
בַּעְלִי הִסְתַּפֵּר.

על בעל העברית
מאת אהרן מירסקי

הספר של ר' יעקב דוד אברמסקי ז"ל „בדרכי היהודי הנצחי" עושה את השעה הזאת יפה לדבר על אודותיו ולהתבונן בכתביו. כי הספר – זו בבואתו, אשר כל אימת שאנו נותנים עינינו בספר, ובצלם דמותו שבראש הספר, ובכתב ידו הכתוב על השער, כשאנו מסתכלים בו, מציץ אלינו מבינות דפיו אברמסקי ברמות רוחו ואצילות נפשו הזכה, עם כל משא הספרים של בית הספרים הלאומי שהיה נושא בקרבו, אשר לא היה עוד כמוהו שידע את טבע כולם, את הגיגם ואת אורחם ורבעם. מתוך הכתוב בדפי הספר נבקעים אלינו קולי דבריו שלא היה דומה להם בדור, ולא היו עוד שפתיים שמביניהן התמלטה עברית נישאה ומבהיקה כלשון שלו.

אם אנו באים לתחום את גבולי העברית של אברמסקי, מלוא כל העברית יהיה תחומה, עליונה ותחתונה, מקרקעית תהומה עד רום שמיה: כל אשר נחקק ונחרת ונחרץ ונטבע ונרשם ונכתב ב„קרית" האותיות של הכתב האשורי, המיושר באותיותיו, והמאושר בכתבו, ואשר לבו של הכותב פונה לימין למשוך משם את קולמוסו, והוא כתב יושר דברי אמת – מבראשית ברא ואילך, כל הכתוב בתורה ומה שאומרת הגמרא ומה שהרמב"ם פוסק ומה שרש"י מפרש ומה שהילקוט מביא, ואחר כך כתבי המשוררים ר' שלמה אבן־גבירול ור' יהודה הלוי שנימה מכינור של דוד מרטטת בשיריהם, ועד ר' משה חיים לוצאטו ועד ביאליק – כל אלה בתפוסת העברית של אברמסקי. הכתבים וניגוניהם וצורותם ומשקליהם וקולם ובנות קולם – זו רשימת עושרו בנכסי הלשון. גולה ארוכה ורחבה, וגדולה כמידת כתבי עם ישראל מדורות עולם. מי מן הסופרים בדור הזה אוחז אפילו בשליש וברביע של האחוזה האחת?

הלשון של אברמסקי צריכה בירור אחר בירור. כי כמה מדרגות בלשון. המלים, השמות שקרא אדם הראשון לעולם ומלואו בעברית, ומה שקראו אדוני הלשון אחריו. באלה אגורה הדעה והחכמה של העברית, אלה ראשי הפרקים של ההשכל והבינה ומושגיהם, אשר ישיגום משיגי הדעת – זו הקרקע שעליה רגלינו עומדות. ואשרי הבריות העומדות ויודעות על מה הן עומדות.

למעלה מזה חכמת התחביר, המציב את המלים בשורה במשטר, מזווגן ומפריד אותן לפי דיניהן ומשפט הלשון, ומקדימן ומאחרן כפי הסדר הראוי להן, שנברא עם הכתב והמכתב בערב שבת בין השמשות – זה חלקם של המשכילים.

למעלה מזה הסגנון, אשר בו החכמה לערוך את הדברים שיהא המשמע הנולד מהם נרצה לכוונת הכותב. והוא, הסגנון המעורר את האדם כי ישית לבו אל פני דבריו לידע מה בלבה של כל מלה, וכל מליצה, היכן היא מתאווה לשכון, ואיזה הוא מקומה אשר יישב לה, וכמי היא בוחרת שתהא חברתה. הסגנון הוא המחבר את הלשון אל טבע האדם ומדבקה אליו, שיהא לו קורת רוח ממנה, עד שיעמוד החכם ויראה באצבע על הסגנון, ויאמר: הנה, זה האדם. הסגנון הוא הממתח וממשך וכופל את הלשון בפיו של המאריך, ומכווצה ומצמקה בפי המקצר. ובשפתי החכם הוא נותן לשון ברירות חן, ולשון עזות ועכירות בפי אוויל וגס רוח. ובסמוך גחלי רתמים והפרחת קוצים בפי השונא, ומלי רפאות ודברי לבלוב וריח פרחים בלשון אוהב טהור לב. שבח לסגנון שהכותב בורר לשונו מן הספרים הידועים, המקובלים על הכלל, שיצא טיבם, ומליהם ומליצותם מכובדות, והוא מלקט משם לשונות יפים ופתגמי חכמה ונותנם בתוך דבריו. מה הבריות אומרים עליו: תנו עיניכם וראו זה, שהרבה חכמה סיגל, ראו זה כמה לשונו באה: – זה חלק הסופרים.

למעלה מכל אלה מי שקבע ישיבתו באהלי שם ועבר, וכדברי המשורר „בחר בתבונה מנעוריו" ור"ש אבן־גבירול „אני האיש", וחי למענה חיי צער. וראה אחרים שרויים בטובה והוא פרנסתו קב חרובין, וכל זה בשביל שיאמר לחכמה „אחותי את". ואם נתן האלהים נוצה בידו – הוא אם מבקש לומר דבר כל כתבי האומה מתקבצים ובאים אליו, ואומרים לו הננו – זו מנת חלקם של יחידים, שאין כל אדם, ואף לא כל סופר ראשי לקרב עד אצלם, ולעמוד במחיצתם – ואברמסקי שם לו ביחידים. הוא, אברמסקי, כשבא לומר רעיון, מיד כל העניינים וכל הדיבורים וכל המליצות וכל הלשונות וכל המלים, הם וחילופיהם וחילופי חילופיהם, הפרקים והפסוקים והמשלים והדימויים, הקרובים אל הרעיון, שהם ממין העניין, ממציאים עצמם אליו, קהל גדול באים ונתלים בקולמוסו, והזוכים לעלות על הגליון שמחים וצוהלים ונוסכים הדרה בלב הקורא.

מעשה באברמסקי שסיפר בשבח סגנון אדם בפניו, החזיר לו האיש ואמר לו: אבל הפרש בין לשונך ללשוני, ומעלה לדבריך על דברי. אמת הדבר, במאמרי הדברים סדורים, והם ערוכים במשטר. הכל הולכים בשורה אין מקדים ואין מאחר, כהולכים בסך. ומנגינה אחת בפי כולם ואין מרים קולו. אין צוחק ואין מחייך – כשרים המנהג. ואילו מאמריך אינם כמו אלה. אמת, דבריך אינם הולכים ברביעיות, ויש שיוצאים בהמולה, והליכתם שלא בקצב, ולא מידה אחת להם, אלא קטן וגדול שם הוא. אבל במאמריך אושה של עליזים. אמנם רוחק במאמריך, אבל הוא כצחוק שבאולם חתונה, וקולות נקישת גביעי יין. ודבריך הלוך וטפוף ילכו, ונשאים רגליהם ברינה, כהמון חוגג.

אמת, הכתיבה של אברמסקי שמחה בה ואור בה, אבל לא מליצות בדבריו. ואל יעלה על דעתנו לומר: אברמסקי פסוקים ומליצות היה מלקט ונותנם במאמריו. לא הוא, ונשמר מן ידמה לנו כך, ואל נאמר כן על כל כתביו. וכל מקום שנאמר השמר פן ואל – הרי זה לאו. הוא עצמו מיצר על שקרשה הלשון ונהיתה לדבר מליצה. כל רעיון שבא לומר נפתחו לפניו הספרים מכל נפוצות הספרות העברית שנכתב בהם מה שיש בו שייכות לעניינו, כפי שאמרנו, והוא פושט ידו ולוקח מן העניין הכתוב שם דיבור אחד, ומטיל עליו שימשוך את העניין אל מאמרו, או שלוקח מלה אחת ועושה עמה כך. ולפי שבורר היה, ומתמיד בבררנות, וקפדן ביופיות, על כן היה בורר את הטוב והנאה המעולה. והוא, הדיבור, כבואו אל דבריו, כמעט יופיו נתחלף בעיני הרואים כמליצה. אותם דיבורים יפים שבמאמריו אינם מליצות, מה שהבריות קוראים היום מליצה, והוא דיבור שהנפח שלו יתר על המשאו. לא מליצות הם, אלא סימן וזכר לרעיון. יש במאמריו שכלשונם קיבוץ מה שנאמר בספרות העברית בזה הנושא. יש פיסקאות במאמריו שהן כמין אנתולוגיא של הרעיון שבהם, בספרות העברית.

עוד עלי להדגיש דבר אחד לכל יתואר בו הלשון של אברמסקי, דבר שמצד עצמו יפה הוא ועשוי ליפות אצל אחרים, מיהו אצלו אינו נחשב. ודאי לשונו של אברמסקי יפה היא, יפה בלשונות. מי שיקטוף דיבור מפסוק של אברמסקי ויעבדנו במאמרו, יבהיק בו ויוסיף נוי לדבריו. אבל אל תאמרו קישט אברמסקי את דבריו באבני חן. משל לאשה הרוצה להתהדר בלבושה, ותולה בכובעה נוצת טווס ליתרון נוי. נוצת טווס ודאי תכשיט הוא לאשה, אבל הטווס – הוא אינו מתקשט בנוצותיו, ואין הן לתכשיט בו. אלוהים בראו טווס הלכך נוצותיו טווסיות, הוא טווס על כן הדור הוא.

★

לגדולי הסופרים העברים היתה תאווה, להיות סגנונם מחובר מכל פינות לשון תורת ישראל וחכמתו. לא כגנן העשיר מאמון אחד של אותה שדה גדולה של הלשון העברית, לא כלשון מאפו ואבי יעבץ שלשונם היתה של מקרא, ולא כלשון מגדלי הבאים אחריו שלשונם היתה של מדרש, אלא לשון אחת שתהא בה הגבהות של המקרא, שלשונו כשני סלעים, והוא יפה ללב לדבר בו, ותהא בה הדעתנות של המשנה, ששנו חכמים בלשונה, והיא זכה כזכוכית, וגם טבעי לשון הרבנים והפילוסופים. הם ביקשו סגנון אחד מחובר מכל אלה, ולא עלתה אלא ליחידים. קשה היה מעשה הבלילה, שחיקת הסממנים ועריכת המתכונת והחיבור בין יסודי הלשון. והנה אברמסקי שהשגתו היתה כוללת, ויחיד בכשרונו ויחיד בדעותיו, ואת דעותיו תנה על־פי בינת עצמו, ובספרו זה שאנו מדברים בו, אתה מוצא דברים, שאיש לא ראה אותם אלא הוא, כגון המאמר „התרמו היהודים לציביליזציה" הוא שסייע אצלו יתקבץ סגנון כולל, שהיה יחיד בדור ואין דומה לו בסגנונות בני איש ובמחשבתם, שכן הסגנון הוא הטבע של המחשבה.

מכל טבעי המקרא ומכל צבעי הלשון היו בו. ואם תבקשו ממני כי אפרסם איני מספיק, כי מי יוכל למצוא את ידיו ואת רגליו בסבכי היער העבות זה, שתה מוצא כאן את הריטוריקא של המקרא והמדרש, תבניותיהם וצורותיהם ומשקליהם, והמלים וצירופיהן מלאים בדפי הספר. המגריפה שלו היתה עשויה נקבים נקבים, וכל מיני זמר היו יוצאים מהם.

יש קולות עתיקים בעברית שסופרי פרוזה ואף כותבי שיר שמטו ידם מהם ונטשום, מאין עוד חפץ בהם, כגון וי"ו ההיפוך. ההברה הזאת של הוי"ו שהיתה אהובה בימי אבות, הכלי המופלא שאין דומה לו בלשונות, המשנה עתים ומחליף את הזמנים, זה הקול הרוחש והלחשי לפתוח בו פרשה בתקיעה גדולה המוסיפה ועומדת באוויר בית הכנסת כאשר כל התרועות והקולות כבר שקעו, ואף כוח בו לחתום פרשה. בספר "טוביה החולב", ביקש שלום עליכם לחתום אחד הסיפורים בחיתום הניכר. והנה טוביה שהיה בעל רגש הכבוד, ראה שהצרות שמצאוהו יש גם כלימה בהם, אומר בסוף דבריו: אתה אדוני שלום עליכם, האמנתיך לגלות לפניך נגעי נפשי, אבל אתה אל תספרם ברבים, והסר דעתך מהם, ושוב אל תזכרם, וגם אותי אל תזכור. וישכחהו, חסל סדר טוביה החולב. זו מלת "וישכחהו" הכתובה בסוף

י. ד. אברמסקי

פרשת וישב, המלה האחרונה בפרשה. מלת „וישכחהו" שעיקרה לשון עתיד באה אחר דיבור בלשון עבר ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו. אילו אמר הכתוב „ושכחו", היתה המלה טפלה אצל האמור לפניה, ולא היה הדיבור מסוים, בא הו"ו והפך את הזמן. ועל ידי כך הפריד את המלה הזאת ועשאה חטיבה, דיבור בפני עצמו, וכל כוח הקולות שניתן בדיבור „ולא זכר שר המשקים את יוסף" ניתן עתה למלת „וישכחהו", עד שכל הקהל בבית־הכנסת קוראים אותו בהרמת הקול: וַיִּשְׁכָּחֵהוּ. ו"ו ההיפוך עשתה זאת. והנה ו"ו ההיפוך אשר לא תמצאנה עוד בספרים הנכתבים היום, ואפשר גם שכחו הסופרים איך ישתמשו בה, אברמסקי גם עליה לא ויתר. הוא לא משך ידו משום מלה שבמקרא. הוא צריך לכל. הוא הוצרך לה במלת „ותהי", לסיים בה את סיפור מעשה הבריאה של הלשון העברית, ששמעו יוצא מפורש מפי בעל הקורא האומן. אף יפה הו"ו לזקוף כפיפותו של דיבור: המקום שישרות הלשון דלה לומר את דבריו כפי עומקם וגובהם ותוקפם, באה ו"ו ההיפוך ומסייעת לה. ועוד כוחות אחרים לו"ו, ואברמסקי ידע את טבע כולם. והו"ו הזאת דרה במאמריו בשכנות עם לשונות מן המדרש, ושלום במאמרו ושלום בינינו.

ידיעתו בלשון העברית היתה עמוקה מכל עמוק, והבנתו בשפת השיר הגיעה למקום שאחרים לא הגיעו, לא חכמי לשון ולא בעלי פתרון, הוא היה שם את פיו על פי השיר, והשיר היה מדבר מתוך פיו. מאמר אחד קטן בספר הזה על מזמור כ"ג בתהילים, ושמה „ה' רועי – שיר הביטחון היהודי". והמאמר כעין פירוש למזמור, והפירוש דבוק למזמור, עד שהוא גופו, הפירוש, נעשה תפילה. המפרש מתרפק על המזמור ומתגעגע ומתחטא עליו באהבה ורעות כשולמית של שיר השירים על דודה, ולא זו מחבבו עד שכך הוא אומר על פרק זה: „מה פרקי מפרקים, ומה חזות אחזה בו"? ובאמת חזה אברמסקי במזמור זה מה שאחרים לא חזו בו. אמר המפרש: אמר המשורר: "ה' רועי", משמע ה' הוא הרועה את הצאן, ואני בעדרו. זו תפילת השה שבעדר, ומוסיף השה ואומר: „כיוון שה' הוא רועה העדר, על כן "לא אחסר", משמע "לא אחסר מן העדר, לא אתעלם מן העין, לא יבוא זאב טורף וישאגני". מי עוד בעל לב, ומי עוד בעל רמיזה, ומי בעל לשון ומי גלוי עין שמלת „אחסר" תיראה לו כך?

★

חלילה לי וחולין הוא לי כי אעשה שטף בדיני, ואעמיד מידת לשונו של אברמסקי בצד מידת הריטוריקה, בשביל שתיראה מעלת לשונו משום חסרון לשתם. אבל בכתבי הדור הם עומדים סמוכים. אותה אומנות של חיבור לשון מקרא עם לשון חכמים ומדינתם שדיברתי בה תחילה, מעטים בדור יודעים אותה, והיודעים ידיעתם מועטת. הרבה חיבורים הם שבלשונם מקרא ומשנה מעורבים, אבל הללו לשון מקרא ולשון משנה מהומה ביניהם, קפופים הם איש לרעהו, זה פניו לצפון וזה פניו לדרום, ואינם מדברים זה עם זה. לא כן כתבי אברמסקי, כאן דודים דברי מקרא לדברי סופרים וחביבים זה לזה. בסוף המאמר שהזכרתי תחילה, על מזמור כ"ג בתהילים, אומר אברמסקי „זאת התורה הנשקפת לי כמו שחר המאיר המחמם לארץ, מפרק בספר תהילים, תורה ברה כחמה, תורת חסד ורחמים וביטחון ואהבת תורה". אין הדבר צריך לפנים שהרישא של הדיבור הזה יסודו בשיר השירים סימן ו' פסוק י': מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות. מן הפסוק הזה בא אל לשון בעל המאמר המלים: זאת הנשקפה כמו שחר. גם "ברה כחמה" שבמזמור בא אל לשון בעל המאמר, שאמר: "מפרק זה בספר תהילים, תורה ברה כחמה. עוד אמר בעל המחבר תחילה: כמו שחר המאיר ומחמם לארץ. הא ניתוא מלת „מחמם" היא גלגול של מלת „כחמה" שבפסוק. אבל מלת „המאיר" על לשון אברמסקי, הקודמת למלת "ומחמם", שאמר: כמו שחר המאיר ומחמם לארץ, מה סיבה שבאה לכאן, ומה כוחה שרוקה ובאה בדיבור מיוחס זה, שאברמסקי מדבר בו על מזמור בתהילים, והוא מדבר בלשון שיר השירים, מה למלת „המאיר" מלה הדיוטית זו לבוא לכאן? אבל מלת "המאיר" אף היא לא אסופית כאן. בת אבות היא ובת גדולים.

ר' שלמה אבן־גבירול כתב שיר לכבוד ר' שמואל הנגיד, וביארו ביאליק ורבניצקי את עניין השיר, וכך כתבו: „ברצות המשורר לדבר בשבח ר' שמואל הנגיד, מצייר כאן את בת שירתו בדמות יפהפיה הבאה כנגדו קלה ועגונה כיונה, ומבקשת לראות את שמואל הרואה הנביא". הוא הדוגמא וכך פתח ר' שלמה אבן גבירול את השיר:

מִי זֹאת כְּמוֹ שַׁחַר עוֹלָה וְנִשְׁקָפָה
תָּאִיר כְּאוֹר חַמָּה בָּרָה מְאֹד יָפָה
כִּבְתוּלָה כְּבַת מֶלֶךְ עֲנֻגָּה מְעֻנָּגָה.

כאן בשיר של ר' שלמה אבן־גבירול „תאיר" המעונגה, זאת העולה הנשקפה, היא „תאיר כאור חמה". ומאור של אבן־גבירול האירו דברי אברמסקי, כמו שחר המאיר.

כיצד אמר אברמסקי על השחר: שהוא מאיר ומחמם לארץ. אמר „לארץ", כי מיהר ובא לכאן מן התפילה הידועה המאיר לארץ.

עוד אמר אברמסקי שם באותו מאמר ובאותה פיסקא, את הדברים האלה: "על כן קנה פרק זה את לבי במשיכה

(המשך בעמוד הבא)

סניגור ומוכיח בשער
מאת אברהם שלוין

יעקב דוד אברמסקי „בדרכי היהודי הנצחי – הגיונות ועיונים ביהדות" סידרת „דעת זקנים", „ספריית פועלים", תשמ"ה/יח + 408 עמ'.

„אין לך בן־חורין אלא מי שעוסק בתורה" (אבות ו,ב) – ותורתו של י.ד. אברמסקי היא אמונתו, בחינת פרפראות ואזניים ולא, חלילה, קרדום. ודיוקנו של תלמיד חכם מובהק מצטייר מדפי הספר שלפנינו, שאמנם הוא כינוס מאמרים והגיגי לב לעת מצוא, שנכתבו על פני תקופה של כ־30 שנה, אך אי־אפשר להתעלם מהלוז שבהם – אהבת ישראל לשמה וחיבת התורה ולומדיה ללא סייג. בתורה (קרי: התנ"ך) ראה חזות הכל – השפה שבה נכתבה, לשון הקודש, פשוטה כמשמעה: „משוללת מלים של גנאי וכינויים לאיברים מסוימים של הגוף" (132), יצוקת „שגב ופתוס... מיקשה אחת, לשון המדבר המקדש... לשון לאמיצי לב לעולים בהר". ובמקום אחר: „התורה תום טבוע בה האמיתית היא. היא האמת לאמיתה, כנגד כל ההתחכמויות" (386).

למטה הימנה – המשנה „בעלת הפנים הבינתיות", שאמנם „לשונה נקיה ומזוקקה אולם אין בלשון זו מן השגב של התנ"ך... לשם שמים נוצרה, לשם ההלכות". ובריוטא התחתונה – התלמוד ש„אין לו המשך" וכל הפלפולים והדרשות שבו הם בבחינת „ערב" שאין לו „שתי". והא ראיה: התלמוד לא נתחבר בארץ־ישראל, והשפה הראויה לו – מלבד הארמית: שפתו המקורית – היא דווקא... אידיש שבה הוא מתבאר היטב. „אם אין אידיש אין ׳תורה׳, והאידיש גם ספגה הרבה תודרוניות הרבנות רוחניות תלמודית וחריפות תלמודית" (140).

דוק ותמצא, כי לדידו של אברמסקי „התנ"ך היה כמעט שם נרדף לאפיקורסות, ר"ל", ושימש השראה כביכול לעלייה לארץ־ישראל ותקופת החלוצים ולא בכדי התנגדו שומרי החומות להשכלה (162). לאמור: התנ"ך שומר על נצחיותו הבלתי־מעורערת וכל איש בישראל, בכל מקום וזמן, מוצא בו את טעמו האישי, דוגמת המן שאכלו אבותינו במדבר.

התייחסותו יוצאת־הדופן של י.ד. אברמסקי למקורות ישראל דומה שהיא יונקת מתפישת־עולמו שניתן להגדירה כ"אנרכיזם רליגיוזי". טלו, למשל, את מאמרו על בקונין (עמ' 349) ותיווכחו כי למרות נימתו המסוייגת, עדיין טמונה בו מעין הערצה תת־מודעת לאותו „נמרוד של המאה הי"ט", ו„הרוח הגדולה מפרקת ההרים" (349), שאמנם שונא־ישראל היה, אך זו נפלה מאנטישמיותו של מארקס: זה האחרון תמך יתדותיו ב„שכל", בעוד שבקונין עצמו קבע את עמדתו מסיבה „מובנת" לחלוטין – "היהודים, אלה הראויים ליטול את השם הזה, העם היהודי בכללו, שמרצים הם" (350; הדגשה שלי – א.ש.). הווה אומר: שלילת עצם הקונצפציה, אם כי הבנה מלאה למניע, בחינת „כוונתך רצויה, אך מעשיך אינם רצויים". ויתירה מזו: דווקא „האנרכיסטים היהודיים, עובדי בקונין היהודיים (שעד היום מתרגמים לאידיש את כתביו וכותבים על אודותיו)... מעלים תמיד על דעתי את השבועה שהושבענו מפי קדמונינו: לא לעלות בחומה ולא למרוד במלכות" – הם הראויים לבוז ולרחמים כאחד.

חיזוק נוסף להנחה זו ניתן – לדעתנו – למצוא בשאלה שלכאורה אברמסקי מותירה פתוחה בסוף אותו מאמר (שפורסם במקורו ב„הבוקר", בשנת תשי"ג): „מי כתב ומה טוב ממה: מלכות או דיקטטורה" (351), וכיוצא בזה: „אני נאמן לארץ ולא למשטר" (297) וכן: „ההיסטוריה רחוקה ממני... לא כן הביוגרף" (101).

תאמרו: בשלמא אנרכיזם ניחא, רליגיוזי מנין? על כך אברמסקי מגלה את טעמיו בהידרשו לסוגיית הברכה „שלא עשני עבד": מי שמח בעבדותו ומברך עליה? וכלום אדם עשוי עבד מדעתו. זו הברכה החשובה בברכות ואולי זה פירושה: שלא עשני עבד – לחוקיות, לחוקי הטבע והסיבתיות. אני מודה באל חי, שהוא למעלה מן הטבע ההוא, האל, מחדש בטובו חידושים, ולא עבד אני לסיבתיות ולחוקי־גורל קבועים ועומדים" (368). ובלשון יותר נוקבת הוא קובע: „אין לי חפץ בקורבנות. אמונתי אמונה צרופה..." (377).

★

פן אחר אתה מוצא בגישתו הפוריסטית לשפה העברית, שאותה העריץ ללא סייג ושר לה שירי הלל מעומקא דליבא. נראה שנפעם היה מ„הלשון הנקיה" שבה, כפי שציינו בראשית דברינו. ולא זו בלבד אלא שהטיח כלפי „הסופרים העבריים של דור זה, דור מלכות ישראל... שהעברית שלהם אינה עברית של הלב... בסוד הצירופים של הלשון לא באו. לא מן השורש הם באים... לא רוח ישראל סבא מרובבם, לא רוח הלשון, לשון הקודש..." (והדגשה שלי – א.ש.), וחולת „ארבעת הגדולים" – הלא הם א.צ. גרינברג, הזז, עגנון וקיפמן, חותמי הספרות העברית הגדולה – הרי שיתרם „מחייבי 'גלות' חדשה, הלוא היא הגלות שבישראל פנימה" (298־299). אף הרבנים לא נוקו משבט ביקורתו באשר לחלקם בהתפתחות השפה: „רבני ישראל (זולת קוסובסקי, בעל הקונקורדנציה) לא תרמו לעברית לא שמץ ולא שמצון" (שם).

עד כדי כך התפעם מנשגבותה של שפת עבר והסיפור „הנקי" שבה, עד כי אידרץ לטהר את סיגיה, קרי: את שימושיה ה„בלתי־טהורים". כך, למשל, הוא כותב במסתו על גויך: „(ההיסטוריה שלנו) היתה ההיסטוריה בכוח, בא גויך והוציאה לפועל. הוא חשף אותה ואת מקורית הגויה" (35א) ובמקום אחר: „(מגילת אסתר) בקואה היא בגנותיה" (165א) וכן: „ריעקב קלצקין, שהיה אסור ברהט־הלשון והמוקיונבכבהתיה קסמו לו"... (345).

★

מכיוון שנתן אברמסקי דרור למחשבתו ולכתיבתו – תמידה לא מבוטלת לשיח ושיג עם הבריות – מבעי הדבר כי ישים עינו בבדיחות ובחידודין ויפאר „בתנת־פיוסים היא המעשיה, חודקת כפופים הבריחה" (290). „אילו ניתנה רשות ודאי היה הספק פותח ואומר בדיחות ישראל אל דרויאנוב בבינה, המלבישכן שני הסף אתכן בשמן הטוב..." (291). ומהי בדיחה אם לא קריאת תיגר על הסדר הקיים והנוהג המקובל למשל ולשנינה, לאמור: אקט ויותר מקודשוב של אנרכיזם הטמון בו. אך הוא אשר אמרנו: במקום שאתה מוצא את האנרכיזם שבו שם אתה גם מבחין בעליל ברליגיוזיות שבו – הוא משכיל לשמור על איזון לטובת אי־הפגיעה בקודשי האומה ובדת ישראל. כך, למשל, המחבר יוצא חוצץ כנגד הבדיחה הרווחת בעם על יהודי שתירץ את אי־התענותו בצום גדליה, ורואה בה משום ביטוי לרשע ולהתקלסות (354). כללו של דבר: „אפילו בדיחה – עתים אדם טועם בה טעם לפגם ואינו בהנה מדיחה", ו„בכלל זה בישראל ליגה למניעת כפייה היא ליגה להטלת כפייה על אחרים", הדברים ידועים.

צא ולמד מזו הדיוק המסתתר מאחורי 400 דפי הספר: איש חידה, ניגודים, סתירות ונסתרות – ממש כפי שהתבטא על ר' שלמה ד וידבג „איש קצוות שונים – משכיל ומאמין, אור וצל, מסתורין וראציונאליזם משמשים בנפשו בערבוביא" (54). על סתירות ואי־התיישבויות אלה תכסה האהבה – אהבת ישראל בלב ובנפש, בחינת „אחדות הניגודים". לא בכדי נמשך לדמויות המסמלות במהותן אהבת ישראל ושלילת הגלות, החל בר' לוי יצחק מברדיטשב והמהר"ל וכלה ברב יעקב מואה ובא.צ. גרינברג, שאף תוכחתם נבעה מתוך חרדה לגורל העם והכמיהה לגאולתו השלימה בארצו. זו לא תיתכן כלל בלי אחדות האומה והתעלות נשגבת מעל אינטרסים צרים ומפלגתיים: „פלג כל פלגאה, על כרחו שם אחיו יקטן. הקטנות היא חיזוק גרודי לפלגאות" (69). ועל כולם – תחיית הלשון העברית שנראתה לו, כדברי הפרופ' נתן רוטנשטרייך, לא רק כשפתו של העם היהודי, אלא כתשתית מציאותו ההיסטורית.

האומללות כתורת חיים

לקט

מאת י. קורא

"איש אחד רוצה לתלות תמונה על קיר. יש לו מסמר, אך אין לו פטיש. לשכנו יש פטיש. ידידנו מחליט לגשת אל השכן ולשאול את הפטיש. אך כאן מתגנב הספק אל לבו: מה יעשה אם יסרב השכן להשאיל לו את הפטיש? שהרי רק אתמול כשפגש בי, ברך אותי לשלום בחפזון. אמנם יתכן שהיה דחוק בזמן – אך אולי היה זה רק תירוץ, ובעצם יש לו משהו נגדי. אך מה? הרי לא עשיתי לו כל רע. נראה שהוא סתם רואה דברים בדמיונו. אילו היה אדם מבקש לשאול ממני כלי עבודה, הייתי נותן לו אותו מיד. אם כן, מדוע לא יתן לי השכן את הפטיש? איך יכול אדם לסרב לעשות חסד כה פשוט לאדם אחר? אנשים כאלה מרעילים את חיי בני האדם. ונוסף לכל זה, הוא מדמה בלבו שאני עוד תלוי בו, רק משום שיש לו פטיש. כבר פקעה סבלנותי. די לי – והוא ממהר נסער ודופק על הדלת שמנגד. השכן פותח, אך לפני שהספיק לומר "בוקר טוב", כבר אומר לו ידידנו: איני זקוק לפטיש שלך, מנוול!"

ספור זה אינו בא מספר בדיחות חדש. הבדיחה היא ישנה, וכבר שמענו אותה בכמה נוסחאות. מה שחשוב לענייננו הוא מה משמעותה של בדיחה זאת. שכן היא מופיעה כדוגמא בספר חדש שיצא זה עתה בגרמנית בגרמניה אוסטריה ושוויץ, בשם "מדריך למי שלא רוצה להיות אומלל". מחברו, פאול וצלאביק אינו פולקלוריסט או הומוריסט אלא פסיכולוג מקצועי ורציני. הוא יליד עיר קטנה בדרום אוסטריה, שלאחר לימודי פילולוגיה, פילוסופיה ופסיכולוגיה בארץ מולדתו, עבר ליבשת החדשה. הוא היה שנים אחדות פרופסור לפסיכותראפיה באל־סאלוואדור, ומשנת 1960 הוא חבר מחקר במוסד לבריאות הנפש ופרופסור לפסיכיאטריה בקליפורניה.

מדוע איפוא השפר המשעשע והסיפורים המבדחים? דבר זה קשור במידה רבה בדרך שבה עוסקים היום בפסיכולוגיה ובפסיכיאטריה בהרבה אסכולות בארצות הברית. לפסיכואנליזה של פרויד, אדלר ויונג פנים חמורות. הבעיות שהיא מנסה לפתור ולרפאן הן רציניות ביותר, שהרי החולה, בני משפחתו והסובבים אותו תלויים בהן. מדובר בחיטוט בבעיות מכאיבות מימי הילדות הראשונים, בפתיחת פצעים מכאיבים (הרי הכל יודעים ש"טראומה" ביוונית היא "פצע"), בהבאת החולה לעימות עם אותן בעיות במקורן, דבר שלאדם הממוצע הוא מכאיב ביותר ודאי שאינו משעשע. אך אולי אין זה הכל: אולי אין זה מקרה שראשוני המגלים של פסיכולוגיית המעמקים ריבדו ברצינות ובחומרה, שכן היה עליהם, בראשית דרכם, להוכיח למתנגדיהם, אנשי הממשל או הממסד הפסיכולוגי, שהם עוסקים בעניינים מקצועיים, מדעיים ורציניים לא פחות מהם ומדע כידוע, אינו צוחק או מחייך, הס ושלום.

אולי יש גם קשר בין הגישה הרצינית והחמורה הזאת לבין העולם האקדמי הגרמני שבו נולדה וגדלה הפסיכולוגיה החדשה. מי שיאמר לך "בתרבות הגרמנית אין הומור, אל תאמין לו. בספרות, בעתונות, על הבמה, ואפילו בחיים הפרטיים, יש ויש הומור גרמני שאינו נופל מן ההומור הצרפתי, האנגלי או האמריקאי, גם אם הוא שונה ממנו. אך הפרופסור הגרמני עדיין לוקח את עצמו ואת מקצועו ברצינות שאינה נופלת מזאת של חבר הכנסת, או העסקן הציבורי הממוצע בישראל, ומרגיש שכל מי שמשתמש בחוש ההומור שלו בהרצאה באוניברסיטה או בפרסום מדעי מזלזל בקהל שלו ואינו רציני דיו.

שונה הדבר בעולם האנגלי או האמריקאי, שבו מותר גם לאנשי מדע רציניים להתבטא בכל צורה ובכתב כפי שאמר פעם סופר אנגלי, שהיה בעצמו מן המשעשעים בזמנו, אך בעת ובעונה אחת גם בעל אמונות ודעות מוצקות ורציניות, ג.ק. צ'סטרטון, הרי "ההיפך מ"מצחיק" אינו "רציני": ההיפך מ"מצחיק" הוא "לא מצחיק"".

הדבר ידוע כבר מזמן לפסיכולוגים ופסיכואנליטיקאים בארצות הברית. אחד הגדולים שבהם, ממייסדי שיטת התראפיה הקבוצתית, ד"ר אריק ברן המנוח – שספרו "משחקים של בני אדם" יצא לאור לפני כשנתיים בתרגומו העברי של יעקב שרת – אף כינה אותם "משחקים" פסיכולוגיים שאנשים משחקים אותם זה עם זה במלוא הרצינות ובמלוא הסכנה בשמות משעשעים כגון "למה אינך...? אבל..." או: "האינך רואה עד כמה השתדלתי" עמדתו היא, בקצרה, שאין כל רע בכך אם נשתמש בדיוננו בתופעות החולניות של נפש האדם גם באמצעים של הומור ואירוניה, המבליטים, לעתים יותר מכל דיון רציני חמור, עד כמה אותה דיפלומאטיה חולנית שביחסים בין אדם לקרובים אליו לובשת אופי של משחק הבנוי לפי כללים, שמטרתו להביא "רווח פסיכולוגי" ל"שחקן הראשי", בעיקר בדרך של מתן הצדקה אובייקטיבית כביכול להתנהגויות הנאורוטיות.

הסיפור על השכן והפטיש – בדיחה עממית ידועה – הוא דוגמה טובה לכך. בעיקרו של דבר, הרי סובל גבורו של הספור מפחדים נאורוטיים ואירציונאליים מפני השכן, השכנים, "הזרים", והעולם החיצוני שמחוץ לביתו הפרטי (ויש פסיכולוגים שיגידו, מחוץ לרחם אמו) בכלל. מצד שני, יש בנפשו גם אלמנט, חלש למדי, של האדם המבוגר החייב להתמודד גם עם החוץ, הזר והבלתי־ידוע ולהכיר בו, שלא בטובתו, כמציאות. מה קורה? הצד "החוק", הטראומאטי, המפחד ממה שאינו רגיל ומוכר, חייב להמציא הצדקה "אובייקטיבית" לאותו פחד, והוא עושה זאת: הבוקר, אמר לי השכן "בוקר טוב" בחפזון. נכון, אומר הצד המבוגר שבנפש גיבורנו, יתכן שהוא פשוט מיהר לעבודתו, ולא רצה לבזבז זמן על שיחה ארוכה וחסרת תועלת על מזג האויר, בעית טאבה או הבעת אי אמון לממשלה ולאחר לעבודתו. אבל, מגיב הצד האחר, הילד המופרע המפוחד, מה אם עשה זאת מסיבה אחרת – משום שיש לו משהו נגדי? הפחד והחרדה הם אמצעים בדוקים ומנוסים, לא רק בין האדם לבין עצמו. מכאן ואילך משתלט הילד המופרע והחרד על האדם המבוגר, והתוצאה הלא היא כתובה בבדיחה בנוסחאותיה השונות. ידידנו מצא לעצמו לא רק את "ההצדקה" המדומה לפחדיו מן השכנים ומן העולם החיצוני בשעת מעשה. הרווח גדול מזה. התנהגותו לפני דלת השכן תביא בהכרח בדיוק לאותו דבר שבדמיונו פחד ממנו ורצה להצדיק את פחדו – ליחס העויין אליו בעתיד מצדו של אותו שכן, שיהווה מכאן ואילך הצדקה אובייקטיבית לפחדיו.

זאת רק דוגמה אחת לדרכים השונות, המתוחכמות והעקלקלות, שבהן עושה האדם את עצמו לאומלל. דוגמאות אחרות הן, למשל, "המשחקים עם העבר". נצטט את הקטע הפותח את הפרק בשם זה: "הזמן, כך נאמר לנו, מרפא כל פצע וכל כאב. יתכן – אך אין כל צורך שדבר זה יפחידנו. אפשר ואפשר לנו לחסן את עצמנו מפני השפעתו של הזמן ולהפוך את עברנו למקור לא אכזב של אומללות". המחבר מציע ארבעה "תרגילים". הנה הראשון שבהם: "עם קצת מזל, יכול אפילו התלמיד המתחיל להצליח בראיית עברו דרך משקפת, המציגה לפנינו רק את הטוב והיפה שבעברנו באור הבהיר ביותר. רק אם תכסיס זה לא יצליח, תיראה לאדם תקופת ההתבגרות (שלא להזכיר כבר את הילדות) בדרך ריאליסטית ופשוטה, כתקופה של חוסר בטחון עצמי, של "צער העולם" ושל פחד מפני העתיד, ואז לא יכסוף לחזור אפילו על יום אחד של תקופה זאת. אך לשואף המוכשר לאומללות לא יהיה כל קושי לתאר לעצמו את גיל הנעורים כדור הזהב שעבר ללא שוב, ובכך יוכל לקנות לעצמו אוצר בלתי נדלה של מרגיזות".

בדרך דומה דן המחבר בעוד כמה וכמה סוגי התנהגות של בני אדם השואפים – שלא בידיעתם, כמובן – להיות אומללים ולקצור את "הרווח" הפסיכולוגי של אומללותם. למשל, נבואות המגשימות את עצמן. דוגמה פשוטה – שלנו, הפעם, ולא של וצלאביק, אם כי הוא יכול היה להשתמש בה: האדם המבטיח לעצמו לפני כל מבחן לרשיון נהיגה שיכשל במבחן זה, וכמובן, לאחר שנכשל, הוא יכול להראות לכל המקורבים אליו שהוא לא יצליח, או שהבוחן שונא אותו – או כל "רווח פסיכולוגי" אחר שהוא שואף אליו. או "מי שאוהב אותי, משהו לא בסדר אצלו": האדם הרוצה, כביכול, שיאהבו אותו, אך רגשי הנחיתות שלו גוברים עליו, והוא חושד בכל מי שאוהב "אדם כמוני", שכל כך אינו ראוי לאהבה". התוצאה ברורה: אדם מעין זה מצליח לדחות מעליו את כל מי שמוכן לאהוב אותו ולהתייחס אליו ברצינות. או, כמובן, הוא יכול לטעון: אמרתי לכם: איש אינו מעריך כראוי.

שלא לדבר כבר על פרק נהדר על "אותם הגברים המשוגעים", העוסק בסטטיסטיקה, בפחד מפני של מה שאינו שייך לדרך החיים הצפויה והיחידה שאני מוכן לקבלה – דרך החיים שגדלתי עליה בילדותי. כל מי שמקנח את אפו בידיו ולא במטפחת, או במטפחת ולא ביד, או בנייר "טישו" אמריקאי משונה זה שהפך היום לאופנה (הכל לפי מה שאני רגיל לו כ"נורמאלי") הוא אדם משונה ומסוכן. כיצד יתכן, למשל, שאדם בעל תרבות (ההדגמאות שוב שלי, אך ברוח הספר) יקרא לאותו יצור בעל ארבע רגלים שרוכבים עליו "הורס" או "שואל" או "פפערד"? הרי כל אדם נורמאלי יודע שהשם הנכון והטבעי לזה הוא "סוס"! או – כפי ששאל לי חבר, פקיד גבוה במשרד ממשלתי שהיה עליו להדריך תייר מגרמניה בירושלים ולהסביר לו את חגי ישראל – "כיצד יתכן", שאל אותו תייר זה, "שאתם בישראל בכלל אינכם חוגגים את חג המולד? אין לכם גם עץ ומתנות?" מה שבטוח בטוח – הבטוח, גם להרבה אנשים שבריים אותם הם "נורמאליים" לחלוטין, הוא רק מה שגדלנו עליו. מי שאומר (או אינו אומר, תלוי בנוסח שגדלתי עליו) ב"קדיש" "ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה" מהווה איום אקסיסטנציאלי על בטחוני ועל עצם קיומי. הוא "זר ומוזר". את תוצאותיה של גישה זאת ביחסים בין עמים, רוב ומיעוט, עדות ודתות יודע לא רק כל יהודי ועברי החי בישראל.

ספרו של וצלאביק לא יחדש שום דבר למי שכבר מצוי אצל הספרות הפסיכולוגית מסוג זה. אך להרבה מקוראיו שאינם מצויים אצלה הוא עשוי לבוא כגלם ולהראות להם בדרכו המשעשעת והאירונית כמה מן המכאניזמים הסמויים שבעזרתם הם גורמים לעצמם (ולאחרים הסובבים אותם) להיות אומללים שלא לצורך. הספר מסיים בציטטה מדבריו של אחד הגיבורים ב"שדים" לדוסטויבסקי: "הכל טוב... הכל! האדם אומלל רק משום שהוא אינו יודע עד כמה מאושר הוא. רק משום כך. זה הכל – והכל! מי שמבין דבר זה יהפוך למאושר מיד, כהרף עין". והמחבר עצמו מוסיף ומסיים: "כל כך פשוט, פשוט עד לחוסר תקווה, הוא הפתרון". בדיוק: פשוט עד לחוסר תקווה – משום שרוב הקוראים ייהנו מן הבדיחות וימשיכו לשחק את משחקים המאמללים.

אך אולי יימצאו קוראים שילמדו משהו מספר זה, דווקא בגלל גישתו ההומוריסטית והאירונית. ובוודאי יהיו אנשים שייהנו מהצגת הדברים הידועים להם בדרך ספרותית משעשעת. נקווה שיקום מתרגם ויתן לנו ספר קצר זה (רק 124 עמודים) גם בעברית.

בעל העברית

(המשך מהעמוד הקודם)

אחריו. כאן דברי מקרא ודברי חכמים באים ונכנסים זה לתוך זה, קוראים זה לזה, נתפסים, ומתעבים זה בזה. הלשון "קנה פרק זה את לבי" יסודו במקרא, שבמקרא הלב נקנה. במשלי טו, לב נאמר: ושומע תוכחת קונה לב. אבל קניין במשיכה אינו מפורש בתורה, אלא התלמוד (קידושין כו, א) לומד קניין במשיכה מן הכתוב בויקרא כה, יד: או קנה מיד עמיתך, דבר הנקנה מיד ליד. הרי בדיבור הזה, "קנה פרק זה את לבי במשיכה" מקרא ותלמוד נדבקו יחד. אבל לכך לא היה די לו לומר: "על כן קנה פרק זה את לבי". למה הוצרך להוסיף ולומר: "במשיכה"? אלא לשון "קנה את לבי" ניטשטשה משמעותה, כמטבע שהוזל ערכו, ונטפל אליו משהו מן המליצה. ולפי שהוא מדבר בעניין גבוה, בתפילה זכה זאת, ובהתעטפות הנפש, על כן ביקש לחזק הקניין שנקנה הלב לפרק הזה, ועמד והוסיף לו משיכה, ומעתה נעשה הקניין בריר ושריר וקיים.

מה לשון אומר אברמסקי? "על כן קנה פרק זה את לבי במשיכה אחריו". מלת "אחריו" שבסוף למה היא באה? אלא אם אמר: קנה פרק זה את לבי במשיכה, עדיין אין אנו יודעים אם הקניין נעשה לרצונו, אבל כוונתו לומר שהוא שמח בקניין זה שהוא קנוי לו לפרק. בזה סיים את דבריו במשיכה. כאן נקף לו הפסוק משיר השירים סימן א' פסוק ג', המדבר במשיכה, המשיכה רצויה ונרצית לנמשך, שכן הנמשך מבקש להימשך, ומבטיחו שירוץ אחר המושך, שכך הרעיה אומרת לדודה: משכני אחריך נרוצה. על כן תקף בעל המאמר למשיכה מלת "אחריו", ואמר: על כן קנה פרק זה את לבי במשיכה אחריו. לאמר הדיבור "במשיכה אחריו" נראית כעין בבואה, של מלת "נרוצה". ולא בפירוש היא אמורה, אבל אנו שומעים אברמסקי אומר בה: פרק זה קנה את לבי במשיכה, ואני אחריו ארוצה.

אילולא יראתי אמרתי: מדיבור זה של אברמסקי מציץ פירוש לפסוק שבשיר השירים ואם אינו מתפרש כך במגילה, הוא מתפרש כך במאמר, פירוש דרשני, פירוש ספרותי. אומרת הרעיה לדודה: משכני – קנני במשיכה, וארוצה אחריך.

את הדברים הכובשים את הלב בברק שינונם היה כותב בזריזות מפליאה. עט סופר מהיר היה נתון בידו. כברזמה שמעולם לא כתב דבר חוזר וכתב, לא נמצאה טיוטה בביתו. כל מה שכתב קולמוס ראשון היה. בקולמוס שני כתב דבר חדש. על כן נדמה כאילו משחק בלשונו. אבל פתחו את הספר וראיתם: אבנים כבדות היה מסיע. אלא מתוך שכוח גבורים כוחו, נראה כמשחק.

הוא היה מסתכל בדברים חזיונות, ורואה את תוכי תוכם. מה נעשה בבתי גואי. הדברים שלא ניתנה רשות לעין לראותם, ואין העין שולטת בהם – עינו ראתה. והיה צופה במהותם ובנפשם של דברים, ומתאם וגודר להם הגדרות חריפות, עזות דמיון וציור. תיאור עוסק אופיו של דבר ונתינתו בתוך הגדרה – זו עבודה קשה שבספרות. מקולמוסו של ביאליק יצאה הגדרה כזאת פעם אחת ותהי לדוגמא. ברישא של המאמר "הלכה ואגדה", שאמר: "להלכה – פנים זועפות, לאגדה – פנים שוחקות" וכו'. ובספר הזה שלפנינו – ציורי הגדרות, מבהיקות כמראה הברק, של מהות ההיסטוריה ומהות הכהן, ומהו נס ומה הרפתקה. וכבר ספר דברי הימים הגדיר, ופתח ואמר בנוסח שאין אחר יכול לומר: דברי הימים הוא המרתף של התנ"ך, משם גביה ל"שמות" וכו'.

אוהב היה אברמסקי לעברית, היא סרה אל משמעתו, וטוב היה לה עמו, נעבדה לו באהבה. כי איש לא פינק אותה כמותו. אליו היא באה ואמרה לו: רבה ציוויך עלי האעשה, וכל משאלותיך אמלא. לצורכך אחלק את פסוקי בחלוקה שאינה נחלקת לאיש. רצונך אשים אפר על פני, ויראוני הבריות יתומה, כי יאמרו: אך פסוק אחד הוא זה, ויהי להם לשעשע לבם. מבקש אתה תצא מרכבתי לקראתך רתומה בפסוקים ומדרשים יחד. ואם תחפוץ אבא במחול לפניך וירכבו פסוקי על מדרשים, ומדרשי על פסוקים ירכבו. לכבודך אתעטף בגלימת החכמים של הפילוסופים, ולשמך אשים עלי את אבני החן של חרוזי השיר של המשוררים, האקשט עצמי ואויף ולזכרך, עכשיו קיצא ספרך לאור, נתכנסנו לקרוא בדבריך ולעיין בהם, באתי עם הבאים, לשמוע אשר ידובר בך, כי לא הדבר כך עד עתה, ואעמוד וארכין ראשי.

(דברים בערב עיון שנערך בירושלים)

במקום רשימת ביקורת

מאת עמלה עינת

"מיפגשים" בעריכת אריה בקן; עם־עובד; 1985; 335 עמ'.

"באומר ובשיר" בעריכת גרשון ברגסון; ספרית פועלים; 1985; 273 עמ'.

"מחרוזות" (25 חוברות נפרדות) בעריכת צוות לשון וספרות של תל"ן, תשמ"ד־תשמ"ה (חלק גדול מהחוברות – ללא תאריך).

באחרונה, רבו הויכוחים בעתונות בנושא המקראות הספרותיות לכיתות היסוד בבתי־הספר. ראיונות ומכתבי־תגובה ותגובות לתגובה, שעניינם ביקורת על קונצפציות נהוגות, היחלצות ל"הגנה עצמית" של "בעלי" הקונצפציות המבוקרות מבין עורכי האנתולוגיות, הסברים חוזרים וכיוצ"ב. לאור השינויים החלים ושעוד יחולו, כנראה, בקרוב, באגף לתוכניות לימודים של משרד־החינוך, ושיביאו יותר ויותר להפקת ספרי לימוד בידי הוצאות ציבוריות ופרטיות שמחוץ למשרד (אם־גם בפיקוחו) חשוב, אולי, לבדוק את הדברים בדרך השוואתית יבשה ולגופו של עניין, כאשר נקודת־המוצא לבדיקה היא המטבע הלשונית שטבע ג'.ס. ברונר – מיבנה החומר. כלומר, באיזו מידה מבטאות ומעבידות המקראות הספרותיות השונות, את המהותי, הסגולי, למאטריה בה הן עוסקות. נראה לי שבדיקה "נקיה" מעין זו של קריטריונים תבניים אובייקטיביים, עשויה לתת תמונה ניטראלית ומדויקת יותר של הנושא השנוי במחלוקת, ולהצביע על אמות־מידה של ידע, יושר אינטלקטואלי, ומתוך־כך כמובן גם השקפת עולמם החינוכית של העורכים השונים.

שלושת הקבצים המוצגים ברשימה שלהלן מיועדים, פחות או יותר, לגילאי 9־10. קני־המידה להשוואה, כאמור, פשוטים ואובייקטיביים: שם המקראה; אסופת היוצרים הכלולה בה; שמות הפרקים שבתוכה; ציירים וצלמים; הדרכה דידקטית.

שם המקראה	"מיפגשים"	"באומר ובשיר"	"מחרוזות"
שמות היוצרים המשתתפים (דוגמה לפי סדר ההופעה בחוברת)	מירה מינצר־ייגר; שלומית כהן; מירה מאיר; נורית זרחי; לאה גולדברג; איציק מאנגר; אנדה אמיר; דבורה עומר; יאנוש קורצ'אק; משה דור; א.א. מילן; אסתר ראב; בשביס־זינגר; נתן יונתן; משה ב"ש; אבידן; ב"ש.	אהוד מנור; ידידה הדס; דוד אגמון; יצחק קצנלסון; יוסי מרגלית; י.י. פרץ; דבורה עומר; אוריאל אופק; עמוס בר; זאב; נחום גוטמן; זרובבל גלעד; אלישע פורת; יוסי אוחנה; בשביס־זינגר; פניה ברגשטיין; א. הלל; עודד בורלא; חנה סנש; שלמה ניצן.	לאה גולדברג; נורית זרחי; מרים ילן־שטקליס; אוריאל אופק; ח.נ. ביאליק; ע. הלל; קדיה מולודובסקי; אליעזר שמאלי; זאב; א.א. מילן; אגדה עממית; נתן יונתן; משה ב"ש.
שמות הציירים, צלמים (דוגמה)	אורה איתן; יוסל ברגנר; דודו גבע; אבנר כץ; אורי ליפשיץ; דני קרמן; מישל קישקה.	צילה בינדר; הדס בר־יוסף; נחום גוטמן, דודו גרשטיין; שמואל כץ; מיכל לשם; אריה נבון; שאגאל; ראובן רובין.	הדס בר־יוסף צילומים: מתוך ארכיונים.
מספר היצירות הספרותיות המובאות	כ־100	כ־85	כ־45
שמות הפרקים או החוברות הנפרדות (דוגמה)	לגעת במלים ולראות; לחלום בעיניים פקוחות; אני – אתה ופרח	תם החופש; ראש השנה; באה שבת – באה מנוחה	עם יוסי ואיה; ילדים בשירים; לב אם
מכשירים דידקטיים	רמיזות הנובעות מעצם בחירת היצירות ומיקומן, מהחלוקה לקטעים מנוקדים ובלתי־מנוקדים מיחסי הכמות שבין הז'אנרים השונים. מדריך למורה.	מבנה הנושאים. הסברי מנהגים (בדפוס שונה) לאורך המקראה. קובץ שאלות "לכיתה ולבית" מדריך למורה.	מבנה וסדר הנושאים. קבצי שאלות הנחיות עבודה לתלמיד בתוך החוברות ("לדיון, למחשבה, לכתיבה"). מדריכים למורה – לקבוצות חוברות עבודה.

הנתונים מדברים, כמובן, בעד עצמם ומצביעים בבירור על השוני שבין האסופות והגישות שברקען.

אשר ל"מיפגשים", ברור שהקריטריון העקרוני עליפיו נבחרו ועומדו היצירות הספרותיות והויזואליות, היה קריטריון אמנותי (שלפרקים אף הוכלט במשהו של התהדרות יתירה). זו גם הגישה העולה משם האסופה ומשמות הפרקים שבתוכה, שמבחינה דידקטית יש בהם כדי רמיזה אינטלקטואלית מעוררת בלבד, המצביעה על מגמה פילוסופית ופסיכולוגית דמוקרטית מהותית. כזו המאמינה ביכולתו של התלמיד, ובוודאי של המורה, להתמודד עם חומרי למידה – בכוחות עצמו, כמעט ללא התערבותו המארגנת והמכוונת של מי שיודע טוב יותר... ברוח זו נכתב גם המדריך למורה המתייחס בחלקו הדידקטי (המצומצם מאוד) לעקרונות הכלליים שהינחו את העורכים ביחס לבחירת היצירות ולמטרות ההוראה, המתרכזות ברובן ב"מטרות ספרותיות־אמנותיות", ובחלקן העיקרי – בניתוח ספרותי "נקי" של יצירות מתוך האנתולוגיה. עזרים דידקטיים מוגדרים, מודגמים מתחת לכותרת "בנק רעיונות" המצביעה כמובן על הדגמת אפשרויות בלבד בניגוד לדוגמה נכונה וכמעט מחייבת באסופות האחרות.

באסופה הערוכה על־ידי גרשון ברגסון, נשמר ההדגש הספרותי־אמנותי, הן בבחירת החומרים והן בהתייחסות לצד האסתטי־ויזואלי. (גם הנסיון החשוב של מתן אינפורמציה יסודית על כל אחד מהמשתתפים, מצביע על דרך חשיבה השייכת למהות החומר, והקושרת בין הכרת הכותב לבין הבנת יצירתו).

עם־זאת עולה בבירור מהמקראה גישה מגמתית־ארכאית, בדרך חלוקת הנושאים הספרותיים על בסיס כרונולוגי של עונות השנה, ובהבלטה של תכני החגים ה"מושכים" אתם קטעי מקורות ותיאור מנהגים ומסורות. כך מקבלת הספרות במקראה זו, שוב, את הגוון המוכר (והלא חביב) של היותה אמצעי למטרה חינוכית־לאומית.

היהבס הדידקטי הבלתי המודגש, מתבטא גם בעבודות לתלמידים המובאות בחלקה האחרון של החוברת ובמדריך למורה, ממשפטיו הפותחים: "מקראה עברית לילדי־ישראל... מכשיר לימודי"... ובהמשך – הנחיות לשיחות כיתתיות ודוגמאות ל"עיבוד מפורט של יצירות". הכל מוכלל ב"כללים" ובאמירות חד־משמעיות שבהיותן בחינת דוגמה ונוסח אין על המורה אלא להתרות ולהחזיק אותיהן בבואו ללמד יצירות אחרות שבאסופה.

עריכה בגישה זו בולטת גם בחוברות המופקות על־ידי הצוות ללשון ולספרות לכיתות ב־ד' של האגף לתכניות לימודים.

החומרים הספרותיים המצויים בחוברות אלה, מוגבלים ביותר, הן מבחינה כמותית והן מבחינת מספר היוצרים (בעיקר המודרניים) הבאים בהן לידי ביטוי. הגבלה זו בולטת עוד יותר בחוברות אחרות שהפיק אותו צוות, כמו: סידרת החגים, "בגן הציבורי" ועוד, שבהן בטלים החומרים הספרותיים כששים בתגמר החוץ־ספרותי המקיף אותם. לעומת זאת רוב מאוד האפקט הדידקטי שבגנוגו אינו מעיד על אמונה רבה מדי ביכולת חשיבתם העצמאית של מורים ותלמידים.

במקביל סובלים אף האיורים והצילומים, ברוב החוברות, מדלות רבה, גם אם נלקח בחשבון הרצון התקציבי להפיק ספרי־לימוד השווים מבחינת מחירם לכל נפש.

ההבחנות בין המגמות המובלטות במקראות הנסקרות, מעידות, בנוסף לתפיסה היסודית – חינוכית וספרותית – של עורכיהן גם על התכוונות (כך נראה) לאוכלוסיות־יעד שונות, שחלקן אכן צורך עדיין הנחיות ישירות המתייחסות לחומרים לימודיים מצומצמים. מבחינה זו, לפחות, יצילה היזומה הפלוראליסטית בתחום המקראות הספרותיות, כשם שהיא עשויה להועיל בתחומי הוראה אחרים.

שירה תמימה

מאת שמואל שתל

ניצה תדמור, "על פי בור המים" (שירים), הוצאת "מרתף 29" ליד "עקד", תשמ"ה.

"לא נתן אותות לי האלוהים
לא־סבוני שבע־עממים
ולא היו הקולות
ולא תקעו השופרות
פתע נפלו עלי תומותי
ואני לא שאלתי
ולא אמרתי
ולא ידעתי שעודני"

זה שיר ההתגלות, התגלות השירה על ניצה תדמור. פתע, נפלו עליה תומותיה רוח השירה הפכה כל חולין לקדושה, עד כי גם האורן "מקבל את הסערה במכיכות־רוח/מגיח לרוח לשאוג בענפיו/פותח לגשם אפיקיו"... כי "כל האנשים שבעולם הם געגועים לברוש ולאורן ולסימטה ולאהבה"... שירים אלה ברוח הקודש נכתבו הם מעלים את י.ב. רימון "לטעות בסמטאות האפלות/ משערי כל־כאב ועד שער היסורים" ואת ולדה "לנגן בתוך הנפש העצובה על יפי העולם", כי מקור אחד להם – אתערותא דלעילא (בעברית פשוטה: התעוררות של מעלה) ורק הכלים שנתנו בידם, שונים: פיקלו או צ'לו...

"על פי בור המים" אינו אלא שם מקוצר של שני שירים שבספר: "על פי בור המים ירושלים תש"ח". שירים אלה הם שירי ירושלים במצור ובמצוקת המים, בזמן שיריעת בד לבנה מסננת את המים השאובים מבור ומבדילה בין מים טהורים "לבין תול עפר וירוקה שאינם ראויים", "יריעת בד לבנה" שלא קודשה כמפה של שבת ולא הושפלה כאות, כניעה ולא צוותה גן ראשונה בשורוק) למעטפת תכריכים" כי נועדה רק "לסנן את המים ולקבל את הדמעות של האנשים". זאת ירושלים קדומית של אנשים שאינם נבעים, של אנשים מתקשים בעצם עמידתם, בסבל ובדמעות.

גם שאר השירים שבספר הם שירי ירושלים. זאת ירושלים של שנת תש"ח ושל השנים שקדמו לה. זה בא חלק העיר שלא חלו בו תמורות, עיר הבירה של ישראל, עיר דינמית, רועשת וברכית. ירושלים של הספר הזה היא ירושלים שנשארה, "שמורה" של עיר הקודש, של עצי זית והר הזיתים, של נרות שבת ושלושת הכוכבים במוצאי השבת, "כל הזהבות שבעולם אינם אלא אותה סימטה" ירושלמית "שגזוזטראות מעוטרות סורגים" משני עבריה וסובבים בה אשה זקנה ש"הדהודים קשים במעמקים ודמעות יבשות לה למעלה" ואיש זקן "המחכה לראות בניצוצות האור. שעושה השמש בעץ האורן". בירושלים זאת יהודית "שעה של חסד/והאמת גלויה גדולה ושקטה ופשוטה וקרובה עד כדי נגיעה". ירושלים של ניצה תדמור היא עיר של צדיקים, ואפילו אותו בן של בעל חנות המכולת ש"אשר מתגורר היה, ופאותיו מיטלטלות" כי לא בשליטתו היה להחזיק ראשו יציב כראש אביו, הנה אף הוא יש לו ייעוד בעולם "וכל העם הקונים/רואים/ומתמלאים רחמים ורצון טוב על עצמם/שישו מי אשר יודע/ונד להם". רק בירושלים שכזאת, חיה צדקת, שעקרת בנים היתה, וכנגד כל הילדים שלא היו לה, היו באים אליה הדרורים לאסוף פירורים שהיתה שמה להם על אדן החלון. הדרורים "היו מנגנות לה את ציוציהן" ומעבירות אותה אל עולמות רחוקים של שלווה ופיוס, עד אשר יכלו הדרורים לעזבה לנפשה ולעוף אל גוזליהן והיא, האשה, היתה נשארת לאכול את פיתה ביחידות, נשארת עם עצמה.

בעולמנו זה, עולם המלחמות והטרור, עולם ממוחשב של ריווח והפסד, עולם של התפכחות מלוחמות חוץ אדם חברה, מול הרעש המחריש אוזניים של מכונות היצור והידע בעולם זה, עולה בחשאי ובצינעה שירה תמימה, הבאה מן הלב הנכנסת אל הלב וככל שאני קורא בספר מתמלא גם אני תום ואמונה בטוב וכיסופ. אני קורא על העטיפה כי המשוררת היא חברת הקיבוץ גבעת ברנר. אכן הקיבוץ לא הרעיף לתוך כוס־השירה העברית את טיפת האושר של התגשמות החברה השיתופית, ואני נזכר במשוררת רוגית יוכלהיזין מבית קמה המתמודדת בדירעות המישכן שבתגודה, במקום להיות כהונת במיקדש אחוות העמים; אין בעולם היצירה השירית של חבר קיבוץ, מן הדרגביים של הרעיון הקיבוצי. ניצה תדמור יכולה על כן לשיר את אהבת ישראל בגילוייה הפשוטים, התמימים והמאמינים.

הספר "על פי בור המים" נגמר בכיסופים בנשמת הילדים, בוכה על התרגולות העקרת "ועל עיני סבתי המולגות דמעות אמי שאין להן כפרה". ניצה תדמור מבהלת לאנשים, השונים אשר "הקולו אך בה בבית ילדותה האפלולי ומווקר את כל ההוויה".

"ואני מהולת
בזכות האבנים אני מהולת
האבנים שמתאמצות כל כך להיות מוכבות..
זו את זו
חוזרות את אימות הגבילה
האבנים שמחוברות עדיין
עם עין האורן"

שרידים אופנתיים

מאת טליה רפפורט

תערוכה ראשונה של בוגרי "בצלאל", מרתף לב דיזנגוף, ת"א.

זוהי לא רק תערוכה ראשונה, כשמה, אלא גם ראשונית מבחינת אופי מוצגיה. שנים־עשר המשתתפים בה, בוגרים טריים של האקדמיה לאמנות "בצלאל" בירושלים, מוציאים לראשונה ראשם מתוך חממת בית־הספר ונחשפים לקהל בכלל ולקהל התל־אביבי, שאינו יודע הרבה על המתרחש ב"בצלאל", בפרט.

מאחר שאינני מעודכנת באופן מלא ביחס לאווירה הנושבת השנה ב"בצלאל", עניין אותי לראות את ביכורי הפירות הללו והמסקנה הברורה שעולה מתערוכה זו היא שגם ב"בצלאל" מתיישרים על פי קו האופנה הפוסט־מודרניסטית, המוכתבת על ידי כתבי־העת האמנותיים המיובאים. אם פעם היה נדמה, משום מה, שב"בצלאל" קיימות מגמות אמנותיות שכלתניות־מכניות ובהשפעת מורים בעלי נטיות מושגיות לשעבר כמו פנחס כהן־גן, נחום טבת, צבי גולדשטיין (ואחרים) מסתבר שרוח האקספרסיוניזם המשתוללת בראש־חוצות לא פסחה על "בצלאל" ואפילו התנגדות או מיתון אפשריים על ידי מורים מרכזיים שם, לא יכלה לה, מסתבר.

יוסי זקפמן מציג מיקבץ בומבאסטי של פאנלים גדולים, עזי־צבע וסוערים בסגנון "הציור הרע". הרצף האקספרסיוניסטי הבוטה הזה נראה כמעין סיפור בהמשכים או וריאציות על זוג דימויים – גבר עירום וכו'.

דומה שהאיש האדמדם־מתפתל הזה עושה כל מיני פעולות אקרובטיות ליד, מעל ועם הכד המזרחי המעוטר, עד לקליימקס ה"מפתיע", כאשר הוא מתיישב עליו כאילו היה סיר־לילה. התוצאה מגושמת וסתמית.

אסורת בילר מציירת בליל של דמויות שחורות בעלות קונטורים לבנים, קוצים ורודים, כוכבים, "שפיצים" ועוד. לעיתים היא גם מבליטה מעל פני הציור דמות קטנה, שחורגת קדימה. הצטעצעות זו וכן משחקי הפורמאט הגזור בצורה משוננת אינם תורמים דבר לעבודות, שנשארות פשטניות ונרושות.

נבו סבורי מציג מין שעטנז חסר־ייחוד, שנראה כגיבוב של גסיונות תלמידיים: תמונה סגלגלה בנוסח קופפרמן ושפע עבודות קטנות בסגנון סוריאליסטי גרוע חסר־תיחכום ומלוקק, שבהן פרצוף־בתוך־פרצוף־בתוך־פרצוף. הוא עוד מגדיל לעשות ומארגן, בלב כל הגודש הזה, גם מעין מזבח או אתר־התייחסות, הכולל מעגל־חול ובלוקים שבורים על הרצפה, שמעליו תלויה על הקיר מעין "מגילת עצמאות" מלאה במלל קשקשני. יש אפילו "טושים" לקהל, כדי שיוסיף גם הוא למגילה מחוכמתו ומעל הכל תלויה מראה עגולה – אולי כדי שתדע את עצמך לפני שאתה מפיק את מרגליותיך. המכלול הזה הוא ילדותי ואנאכרוניסטי מאוד.

עופר עד גולש, אף הוא, לגיבוב ולמשחקים חסרי־משמעות. הוא משלב שפע דימויים כמו אשה עירומה, מטוס, רדיו, נורת ניאון, כנפי־צנחנים וצורות הנדסיות וגם אצלו קיים נסיון, גמלוני מדי, למין "ציור פלוס", באמצעות זרוע מתכת החורגת מן הקיר ונושאת עליה ראש מצויר. זהו טריק מיותר ובמקום לעשות שרידים אופנתיים מוטב שיעמיק בציור נטו, משום שבסידרת תמונות שבהן שתי דמויות נראות מבעד לשמשה קדמית של מונית, ניכר אצלו כוח הבעה ציורי בעל פוטנציאל לא רע.

גם נעמי ואן חלדר מייצרת צעצועים, אמנם יפים, מסוגננים ומלונים באיזו שהיא משמעות תבויה, אך התוצאה לא "עובדת" מספיק טוב. העבודה שלה מורכבת ממדף שעליו חפצים זעירים, ספסלים מסודרים בשורות, מעין ארונות־מתים קטנים ובהם חלון דמויי־אדם וגופים מופשטים, חלקם מסודרים בדומה למלחיה או מסננת. אמנם ניכר כאן חוש־עיצוב מפותח אך בזה, כידוע, לא די לביטוי אמנותי. מעל כל המתואר לעיל מופיע ציור מופשט למחצה, מסמנו בצבעוניותו וכו דמויות קטנות, השרועות בדומה לפסלי מיכלאנג'לו בקברי מדיצ'י. המלים "תכשיר קבור" שמופיעות בציור אמורות, גם הן, לרמוז לאותו הקשר של מוות, הנרקם לאורך כל המערכת הזו. למרות כובד הנושא, העבודה נשארת אנמית ואלגנטית, כמו תכשיט, יותר מאשר כמו קבר.

עבודותיה של ענת קאמינצקי לוקות, אף הן, בתסמונת האקספרסיוניזם השחוק והמשעמם. צירוף כמה פאנלים יחד ומשחקי פורמאטים אינם מצילים אותם מכך. מצאתי יותר עניין בציור אחד שלה, שבו טבע דומם אפרורי־זוהר ושתי דמויות קטועות. הקומפוזיציה והצבע בעבודה זו מעידים על תחושה נבונה לציור וכך יוצא שגם אצלה, כמו אצל אחרים, הגסיות האופנתיות רק מקלקלות. בשלב בוסרי אפשר עדיין להכיר את ספיגת השפעות הזמן והסביבה אך, אם יורשה לי לייעץ, מוטב לענת קאמינצקי ולאחרים, להשתחרר מהר ככל האפשר.

ליסה קפלן מוותרת, בציוריה, כמעט לגמרי על הצבע ומסתפקת בשחור לבן – נטייה שבולטת, כמדומני, באחרונה בקרב מספר אמנים צעירים, שכבר הגיעו, כנראה, לרוויה מהגיגת הצבע הלוהטת של השנים האחרונות. המוטיב העיקרי אצלה הוא הספיראלה או המערבולת – מוטיב שכיח באחרונה, שמבטא אולי את אי השקט הדינאמי של זמננו. מבלי להסתכן יותר מדי בנבואות, הדבר מזכיר את הסערה הפוטוריסטית והאקספרסיוניסטית בעשור הראשון למאה זאת התודית הפוטוריסטית בתחילת העשור השני – סגנונות שנחשבים למבטאי המצב הנפשי, החברתי והפוליטי ערב מלחמת העולם הראשונה. מבלי להיכנס לספקולאציות בקשר למלחמת העולם השלישית, העומדת אולי בפתח, חלק נכבד מן הציור העכשווי משקף, מכל מקום, תסיסה עצבנית וחסרת־מנוח, שבאה לידי ביטוי, בין השאר, בעיוותי מציאות קיצוניים, חיתוכים וקיטועים חדים, מערבולות גועשות ובולעות כל וצורות זוויתיות, חדות, משוננות, דוקרות ואיימות.

אם לחזור לליסה קפלן, מלבד העובדה שהיא "באופנה" בנושא המערבולות ובנטייה למונוכרומיות, עבודותיה לא תמיד מצליחות לשמור על המתח והעניין הויזואלי. העבודה הבהירה האמיסטית קמעא, היא אמנם, אסתטיסטית מאוד, אך היא יפה מדי, אם אפשר לומר כך, וכוחה מתמסמס בערפילי הלובן המעודנים. בעבודה שנייה בשם "כבלי חירות", מלבד השם המלודרמאטי־בנאלי, גם הציור עצמו לוקה בחולשות רבות. דווקא הרישומים הקטנים יותר, הם ריתמיים, תנופתיים ועשירים יותר, אולי משום שקנה המידה המצומצם והפחות יומרני, תואם יותר את יכולתה.

התערוכה כוללת פסל אחד, אחד בלבד, של אלדד שאלתיאל, שפסלי הפתכת שלו מורכבים ממשטחי ברזל הפורצים בעוז לכיוונים שונים. ניכרים אצלו הדים מסויימים מהפיסול של יחיאל שמי, אך ללא העוצמה שלו. הקומפוזיציות של אלדד שאלתיאל שיגרתיות מדי, כמעט דקוראטיביות. שורת ציורים שבהם מופיעות זוויות זיגזג סתמיות על גבי מישטחים ציוריים מקושקשים בגווני ירוק, צהוב, כתום, מזכירה, במשהו, עבודות מסויימות של פנחס כהן־גן, אך הכל כאן יבש ושאבלוני מדי.

מיכל מיימון־בירמן מציגה רישומים, דגם וצילומים, שכולם סובבים סביב פרוייקט פיסול סביבתי בשם "גן הפסים", שביצעה בקיבוץ רעים. זוהי, אמנם, יוזמה רחבת־היקף ומעניינת כשלעצמה, אך התוצאה קצת פשוטה וצפויה מדי, אם כי בין צילומי קטעי הפסל מזוויות שונות יש כמה צילומים יפים למדי.

היחידי בתערוכה זו שמציג צילום נטו, כלומר לא כחלק מעבודה או כתיעוד של פיסול, אלא כיצירה עצמאית, הוא משה שפירא. הוא גם נמנה עם שלושת המשתתפים, שהשארתי לסוף, שעבודותם נראות לי מוצלחות יותר. צילומי הצבע הגדולים שלו תופסים דמויות בתנוחות שונות של כיפוף, כך שפניהן אינן נראות. הוא מצלם בצורה בלתי שיגרתית למדי ילדה מתקלחת, ששערה הארוך מכסה את פניה האחרת, שמוטלת כמו גוויה בתוך בריכת־שחיה, ילד חופר בורות בחולות־הים ואשה מחזיקה תינוק. שפניה מוסתרים והיא מוקפת זרקורים, כשמישהי, הנראית רק מגבה, מצלמת אותה. על אף הנושאים היומיומיים הללו, הקומפוזיציות המיוחדות של משה שפירא יוצרות מתח ומסתורין מסויים והן בהחלט מעניינות מבחינה צורנית.

בתחום הציור מצאתי עניין מסויים בציור של חגית מרוינר, שדימוייה דגים, סוסים, ברווז צבעוני, אמנם באבאליים למדי, אולי במכוון, אך הטכניקה הרב־שכבתית והצבעוניות החריפה־מוורה של מיפגשי כתום ואדום או צהוב בהק עם ירוק־רעל, מעניקות להם מורכבות ציורית וכוח הבעה.

הציור של עמירה מעה מתאפיין בלהט־צבע מתפרץ בשפע של מריחות קודרות נמרצות. במערבולות הצבע הדינאמיות הללו מופיעים, פה ושם, חלקי דמויות ואיברים מרומזים. הזרימה הספיראלית, המעגלים וצבעי האש יוצרים אווירה פולחנית־מאגית במידת מה, אך כל זה משופשף למדי, ומה שנותן לתמונות את כוחן זוהי בעיקר, סכביקת הציור האפקט האינטנסיבי של הצבע.

שלושת האחרונים הם, איפוא, היותר מעניינים, לטעמי, אם כי גם אצלם יש עדיין לא־מעט גמגום, הזקוק לנסיון, ריסון, שכלול, יותר תחכום או העמקה.

שלושה מתוך שנים־עשר זהו, אמנם, חלק קטן למדי ורוב התערוכה עומדת מטבע הדברים בסימן מובהק של בוסר. ובכל זאת, אם יצאו ממחזור זה של "בצלאל" שניים־שלושה פרחי־אמנים, או אפילו אמן אחד – דיינו.

רגיעה מינורית

דב פייגין, רישומים, גלריית בית הספר ע"ש תלמה ילין, ברחוב 5א' בגבעתיים.

דב פייגין ידוע כפסל ותיק, כאחד מחלוצי הפיסול המופשט, וממייסדי קבוצת "אפקים חדשים", וכמורה לאמנות בכל הדרגות והשלבים של המערכת החינוכית – בתי־ספר יסודיים, סמינרים ובתי־ספר לאמנות.

אף שפייגין מוכר יותר בעבודות פיסול מונומנטאליות או קטנות, הוא מציג הפעם רישומי דמויות. רישומיו מתאפיינים בתימצות מירבי, בקו דינאמי ומהיר. הנשי בהינף־יד אחד, בספונטאניות, עידון ואלגנטיות גם יחד. בפני הנשים העגולות, המתומצתות והחוצניות נוצרת מעין סכימה דקוראטיבית חוזרת, המזכירה רישומים של פיקאסו ושל מאטיס מתחילת המאה.

זהו, כמובן, רישום מסורתי ואסתטי, שאין לו יומרה כלשהי לחדש או להדהים. במסגרת הבאזאר שבו מדובר – הוא עשוי כראוי ומתפקד, היום, כסוג של רגיעה מינורית בתקופה של אמנות מאווררת וסוערת כרובה.

עמיחי במדור המרכזי של "עתון 77"

המדור המרכזי של הגליון החדש של "עתון 77" מוקדש הפעם ליצירתו השירית והפרוזאית של יהודה עמיחי, עם צאת ספרו החדש "מאדם אתה ואל אדם תשוב". במדור מאמרים של הלל ברזל, דוד שמיר, אבנר הולצמן, יאירה גנוסר, נתן יונתן ורונית הרמתי־אלפרן.

מאמרים בנושאים ספרותיים אקטואליים של: גרשון שקד – על הסיפורת העברית בארבעים השנה האחרונות. יהודה להב על: יארוסלב סייפרט (עם מותו). חנה יעוז: על תפיסות דתיות בספרות העברית הצעירה בשנות השמונים.

שני סיפורים בגליון זה: סיפור קצר של בני ציפר וסיפור קצר־ארוך של ישעיהו קורן. שירים: שלמה סנאי, אריה סיון, אברהם הוס, זרובבל גלעד, עודד סכרדליק, שלום רצבי, שלמה אביו, אביבה שביט, פנחס יסעור.

מדור התיאטרון כולל את "מחברות האנן" ובו הטקסט המלא של "הכלה המתה", מחזה ע"פ יומנה של אנה פרנק מאת יוסי יזרעאלי. וכן ראיון מיוחד ל"עתון 77" עם תדאוש קנטור (שוחחה: גליה שיפמן).

במדור הספרים מאמרים נרחבים על ספריהם של מילן קונדרה ואיניאציו סילונה, מדור הקבוע של אהוד בן עזר. המדור הקבוע לספרות ילדים (המוגש ע"י עמלה עינת).

בפנקס אירועים – רשמים אישיים של יוסי יזרעאלי מביקורו בברית המועצות, ופגישתו עם יבגני יבטושנקו.

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

דבר — ראשון בבוקר

המשרד הראשי: יגאל אלון 125, טל. 261211 ● המחיר למילה: ימים א׳ ב׳, ד׳, ה׳: —.2.81 ש״ח ● יום ג׳: — 3.84 ש״ח ● יום ו׳: — 5.03 ש״ח, מינימום 8 מילים

הצעות עבודה

פקידים/ות

עוזרות ומטפלות

מחסנאים

טכנאים/הנדסאים

יהלומים

ספרים/ות

השמלאים

הנהלת חשבונות

עורכות/ים

לחברת ייבוא ושיווק מבוססת המרחיבה את פעילותה

דרושים/ות לאזור מרכז, צפון

נציגי/ות מכירות

תפקיד:
מכירה של מוצרים בתחום החשמל והבנין למפעלים ותעשיות.

כישורים:
ניסיון במכירות מוכח, רקע טכני, יתרון לבעלי רכב.

אנו מציעים תנאים טובים, עבודה קבועה בחברה מסודרת.
נא לפנות לת.ד. 5180 ת״א עבור ״נציג אזור״

רבינטקס

לחברת רבינטקס תעשיות בע״מ
בבני-ברק
דרוש
מנהל חשבונות
סוג ד׳ ו/או מדופלם בעל נסיון בעבודה עם מחשב.
לפנות טלפונית 700196 ליגאל טריבר.

לעתון יומי דרוש
אדם למח׳ המשק
בעל הכישורים הבאים:
1. רשיון נהיגה רצוי נסיון במלגזה.
2. נכונות לעבודה פיזית – הטענה, פריקה וכו׳.
3. עבודות ניקיון שונות.
4. בעל חוש טכני.
המעוניינים יפנו לטל׳ 286141/72.

לרמדה רנסנס
דרושים
קופאים-אחראי משמרת עם נסיון
קופאי משמרת
נא לפנות לכח אדם
טל׳ 02-528111

אורט ישראל
המערכת לימודי מבוגרים
דרוש
מורה/מדריך
לסדנת מתכת למבוגרים ברמה תכנית לעבודה אחה״צ באזור ירושלים.
לפרטים נא לפנות
לטל׳: 02-223013
02-226155 221878

הרשת
מנהל/ת חשבונות בכיר/ה
משרה מלאה
המלצות ונסיון,
5 שנים לפחות.
לפנות בכתב״ד, בצירוף קורות חיים, לאשר רובוטק בע״מ, רח׳ הארזים מס. 1, רמת-אילן, 51061.

דרושים
רופאים:
1. חפא פנימי או קרדיולוג לעבודה במכון רפואי.
2. רופאים כלליים צעירים לעבודה במשרה מלאה.
3. רופאים בכל הארץ לביצוע בדיקות רפואיות. בשעות הפנאי הכנסה גבוהה מובטחת
03-218698

דרוש ה
מפריד/ת צבעים
להדפסי משי
בעל/ת נסיון רב
053-30292

לניהול רשת
להפצת תכשיטים
בכל הארץ, מנהל/ת
לפנוטה בניהול ובקידום מכירות, הכרמים יוזמה, חוש מסחרי, עצמאות וכושר עבודה.
03-227511 לפנות

הלוח הכללי

נהגים

שומרים

עובדי מתכת

שליחים/ות

פועלים/ות

נגרים

שרותי אחיות

ביקוש עבודה

[illegible]

מעוניין/ת בקריירה אתגר, מרתקת ומבטיחה? לחברת מלונות דן בע"מ

דרושים/ות

מועמדים לקורס יוקרתי בתחום ה:

מגדנאות (קונדיטוריה)

אֹסֶם

תעשיות מזון בע"מ

למפעלנו בשדרות דרושים:

מנהל אחזקה

- מהנדס/הנדסאי מכונות, בעל רקע וידע בחשמל
- בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה
- בעל כושר ניהולי ויכולת להפעיל צוות עובדים

הנדסאי/טכנאי פיקוד ובקרה

- בעל ידע והתמחות במכונות
- בעל כישורים ויכולת להיות אחראי על אחזקת מכונות אריזה
- בעל נסיון בתעשיה, נכונות להשקיע וללמוד

הנדסאי/טכנאי תעשיה וניהול

(2 משרות)

- בעל כושר ניהולי ויכולת להיות עוזר למנהל מחלקה גדולה במפעל תעשיתי
- בעל רקע ונסיון מעשי בתעשיה

חשמלאי תעשיה מוסמך

- בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה

מגורים (בכל המשרות) בקירבת המפעל — הכרחיים

יינתן סיוע למעתיקים מקום מגורים.

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, למנהל כ"א במפעל, ת.ד. 111 שדרות 80150.

המשרות פתוחות לגברים ונשים!

סודיות מובטחת!

למפעל מזון בגוש־דן דרושה

לבורנט/ית תעשייתי/ת

נסיון של שנתיים לפחות.

לפנות בכתב יד לת.ד. 20127 ת"א, עבור "לי"

לומדה רנסנס

דרושים

קופאים—אחראי משמרת עם נסיון

קופאי משמרת

נא לפנות לכח אדם

טל' 02-528111

לרב בריח סניף ת"א דרושה

פקידת מח' מכירות

למדריך דיור דרושים

נציגי מכירות מעולים

בעלי רכב והופעה נאה

קלאריטי

(לשעבר סופטל)

חיב"ם / VLSI

קלאריטי בע"מ הינה חברה ישראלית מהמתקדמות בעולם בתחום מערכות CAD/CAE לשטת המעגלים המשולבים. פיתוח המערכות נעשה במרכז החברה בהרצליה פיתוח, והשיווק דרך חברת-הבת: CLARITY SYSTEMS INC הממוקמת בעמק הסיליקון בקליפורניה. מערכות החיב"ים של קלאריטי מיועדות לתת תשובה כוללת לבעית תכנון רכיבי VLSI, ובפיתוחן הושקעו עד כה עשרות שנות אדם.

דרושים לנו,

מנהלי פתוח תכנה

מערכות החיב"ים אותן אנו מפתחים נמצאות בשלבי פיתוח סופיים ועל סף הגדרת דור העתיד. זוהי מערכת המשלבת הנדסת אנוש, מסדי נתונים, גרפיקה, סמולציה, שפות תכנות וקומפילציה, תכנות מדעי ואלגוריתמים. המערכת מפותחת תוך שימת דגש על מתודולוגיות תכנה חדישות, איכות מוצר, תיעוד ואריזת תכנה.

התפקיד כולל ניהול מספר צוותי פיתוח, משלב ההגדרה והאפיון ועד לשלב ההעברה ללקוח. כמו כן, השתתפות פעילה בהגדרת מוצרים חדשים לדור העתיד.

הכישורים הדרושים:

- ★ נסיון של 3 שנים לפחות בניהול פרויקטי פיתוח תכנה.
- ★ יכולת טכנית מעולה, יוזמה ומעוף.
- ★ השכלה אקדמית במדעי המחשב או במקצועות רלוונטים.

אחראי מרכז המחשבים

בקלאריטי מעל 50 מחשבי APOLLO, המחוברים ביניהם ברשת תקשורת מהירה ועיוד היקפי מגוון.

התפקיד כולל התמיכת SYSTEM שוטפת; פיתוח כלים (לבקרת הרשת, הנדסת תוכנה וכו'), ניהול צוות תחזוקה, קשר עם חברת APOLLO וספקי ציוד בארץ ובחו"ל.

הכישורים הדרושים:

- ★ נסיון של 3 שנים לפחות בתמיכת SYSTEM.
- ★ הכרות עם UNIX - יתרון.
- ★ השכלה אקדמית במדעי המחשב או במקצועות רלוונטים.

בקלאריטי אנו מטפחים סביבה יחודית בה מהנדסי תכנה, מתמטיקאים ומהנדסי אלקטרוניקה חוברים יחדיו לפיתוח מוצרי העתיד בתחום ה-VLSI, תוך שימוש בטכנולוגיות וציוד שהם "STATE OF THE ART".

בנוסף, החברה מתנאי שכר מעולים, קידום אישי ומניות בחברה שיעשו אותך לשותף מלא בהצלחה.

— סודיות מובטחת —

קלאריטי בע"מ רח' מדינת היהודים 60, ת.ד. 3112 הרצליה 46103

טל. (052)551633

— המשרות פתוחות לגברים ולנשים כאחד —

הנדסאי/ת אלקטרוניקה מצטיין/ת

המעוניין/ת להתמחות בתקשורת נתונים

אם הינך בעל/ת נסיון של שלוש שנים או יותר בתחומים הבאים:

- ★ פיתוח והעברה ליצור של מוצרים בתחום תקשורת מחשבים.
- ★ פיתוח מעגלים ספרתיים ואנלוגיים.
- ★ הכרת תקשורת 3270 — I.B.M. — יתרון.

הינך מוזמן/ת לכתוב אלינו בצרוף פירוט נסיון למחלקת כח־אדם, רחוב הנחושת 8, תל־אביב 69710.

- משרה מלאה... כל הפונים יענו... סודיות מובטחת.

לן־נט — פיתוח מערכות תקשורת מחשבים

יצירה... התלהבות... דינמיות... בטחון...

לן־נט

תקשורת מחשבים בע"מ

למפעל פטרוכימי גדול באזור חיפה

דרוש

מהנדס כימאי לתפקיד מנהל המפעל

לבית דפוס דרוש:

דפס

למכונת היידלברג גליון שני צבעים.

לפי שעות לתקופה ארוכה.

בפרטים: 03-825023

MISHAN

לכפר הנוער

דרושים:

פסיכולוג

קליני – חינוכי

עובדת סוציאלית

עדיפות לבעלי נסיון בעבודה עם ילדים

LASER

תעשיות לייזר

למערכות מידע דרוש:

מתכנת מנוסה

ל- I.B.M. SYSTEM 38

בעל נסיון של שנתיים לפחות ב-R.P.G. III וכלי פיתוח-תוכנה.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד תוך ציון שם, טלפון, כתובת, שם המשרה, פירוט קורות חיים ונסיון מקצועי, למחלקת כח אדם, ת.ד. 13135 תל-אביב 61131.

סודיות מובטחת

תעשיות לייזר - קרן אור לקידום האנושות

להחדרת צמיג יבוא מעולה לישראל

דרושים:

סוכני מכירה

נמרצים

מכל חלקי הארץ

---

graphicdesign

התמחות משרת ארט-דירקטור. מגבשת

ניתן לתאם עם לאוררה בין השעות 1600-1800, טל: 03-624230

דרושים

נגרים

ופרזיסטים

מקצועיים

הסנה

חברה ישראלית לביטוח בע"מ

להסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ

דרוש

פקיד תביעות רכב

- בעל 3 שנות נסיון לפחות.
- בוגר המכון לביטוח.
- יכולת מו"מ עם לקוחות וסוכנים.

המעוניינים במשרה יפנו טלפונית אל מר י. גרינולד טלפון: 03-623251

חברת תעשייתית ליצוא מערכות הפקת חשמל מאנרגיה סולרית

דרושים

1. מהנדס/ת כח וחום

כשורים:

- ★ מהנדס/ת מכונות
- ★ נסיון בתחום המרת אנרגיה ובמערכות, כולל בוילרים, טורבינות ומחליפי חום.
- ★ ידיעת השפה האנגלית.

2. מנהל/ת חשבונות

כשורים:

- ★ סוג 3 בהנהלת חשבונות או השכלה אקדמאית בחשבונאות.
- ★ נסיון של 5 שנים, רצוי בחברה תעשיתית
- ★ שליטה בעברית ובאנגלית.

נא לשלוח קורות חיים למח' כח אדם

ת.ד. 9729

ירושלים 91079

LUZ INDUSTRIES ISRAEL

ביפ BIP

יישומים פסיכולוגיים INSTITUTE OF PSYCHOLOGY

לאחד מלקוחותינו

תשלובת גדולה בתחומה

דרושים/ות

1) מהנדסי תעשיה וניהול

בעלי נסיון של 4 — 5 שנים

(עדיף בתעשיה)

2) מנהלי מפעלים

בעלי נסיון בניהול מפעל (100-200 עובדים) ובעלי רקע אקדמאי מתאים

3) מנהל שווק/מכירות

בעל נסיון של 3 שנים לפחות, כושר ניהול מו"מ, נמרץ, דינמי. עדיפות לבעל תואר אקדמאי רלבנטי

נא לפנות בכתב יד ל:

ביפ יישומים פסיכולוגיים בע"מ

ת.ד. 26004 תל־אביב מיקוד 63902

— סודיות מובטחת —

לחברה תעשייתית דינמית ומתפתחת במהירות העוסקת ביישום טכנולוגיות חדשניות

דרוש/ה

עוזר/ת למנהל משאבי אנוש

תאור התפקיד:

- ★ ראיון מיון וקליטת עובדים ברמות מקצועיות ואיכותיות מגוונות.
- ★ טיפול שוטף בנושאי שכר וקידום.
- ★ קשר עם מוסדות ומפעלים.
- ★ מעורבות בנושאי הדרכה ורווחה.
- ★ העבודה במשרה מלאה מ-07.30-17.00 (5 ימים בשבוע).

כישורים:

- ★ בוגר/ת אוניברסיטה במדעי התנהגות.
- ★ נסיון משמעותי בראיון מועמדים ובשטחי משאבי אנוש נוספים. רצוי בתעשיה.
- ★ הכרת המשק הישראלי וידע בחוקי העבודה.

נא לפנות בכתב יד תוך ציון שם, טלפון, כתובת, פירוט קורות חיים ונסיון מקצועי, לת.ד. 1736 ת"א, עבור מס' 403.

סודיות מובטחת

למלון גדול בת"א

דרוש

מבקר כללי

לביצוע בקורת בכל תחומי המלון

- בעל השכלה בתחום ראיית חשבון או כלכלה
- בעל נסיון בשטח המלונאות
- שליטה מלאה בעברית ואנגלית

מועמדים העונים לדרישות יפנו בכתב־יד בצירוף קורות חיים אל ת.ד. 1334 ת"א 61013 עבור ח/14018

לכור תקשורת והתראה

דרוש

פנסיונר

לחצי משרה

להפעול מחסן ממוחשב של ציוד אלקטרוני

- נסיון בהתאם – הכרחי

לפנות בכתב־יד אל ת.ד. 13022 ת"א 61130

דן אנד ברדסטריט

(ישראל בע"מ)

דרושות:

קלדניות

מעולות בעברית ואנגלית

נא לפנות בכתב לת.ד. 20001 תל־אביב מיקוד 62100 או בטלפון 03-216121

למושב בעמק

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

לרשת מרפאות שיניים

דרושים

רופאים מנוסים

באזור המרכז והצפון

טלפון: 03-453805

ת"א דחף מרכז · ת"א דחף דיזנגוף · ת"א דחף בן יהודה · ת"א דחף אלנבי · לפרסם מודעה! דחף · חיפה דחף · ירושלים דחף · רחפון · ובעוד 50 סניפי בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

דירות

וילות ובתים

● בהרצליה, בנוה עמל, למכירה קוטג' משופץ !! 5½ — 03-431817 ,052-556324

● ברעננה ההזדמנות קוטג'ים בשלבי בנייה, 6 חדרים... 052-445650 052-33775

● בנאות אפקה מתרשם חוץ לכניסה מיידית קוטג' 300 בנוי בבית 266810 בעבודה 229833

● בקיסריה להשכרה וילה כפרית למכירה מיידית 052-34441 ובערב 052-451789

● "פרוייקט אורנים" בונה למכירת קוטג'ים וילות ברעננה פלפון 052-34441 ,052-449831 ,052-453274

● בכפר שמריהו בגבעת שכונאל (בי' רחוב העבודה 32) למכירה קרקעות בבניה מחירים במחירים לערבויות מלאות) "ראגאלי" — 219679 המעוניינים לבקר ביום שישי (בשבת) נציגנו יהיו בין השעות 10.30—13.00

● להשכרה ברמת השרון 3 חדרים מרוהט + גן ופלפון 03-478563

● ברמת-אביב ב', בסביוני אביב, קוטג'ים מפוארים, החלה מכירת שלב ב', בשבת נציגנו באתר מ-10.30—13.30 "רוביצ'" 429799

● קוטג' מפואר בבני תקוה בהזדמנות בלתי חוזרת 342988

● למכירה בבאר-שבע בהזדמנות בית ערבי + מגרש בי מרכז העיר 057-78457 — 057-77365

● להשכרה בבאר-שבע בית ערבי + מגרש במרכז העיר 500 מ"ר 057-78457 ,057-77365

● למכירה בעומר וילה גדולה וחדשה 5 כפלסים 057-699476

● חייבת להימכר ביבנה הרב 19 נוה אילן ב"בנה ביתך" — מיידית בעבודה 03-204231

● בית פרטי יפהפה, רבע דונם, בשכונת נוה-יעקב, כמאי לראות 03-952082

● באפקה וילות במקומות כפויים ובמחירים כפויים ! "אפקבנסים" 4-3-3-424141-04

● ברמת-צהלה בשכונדדרים — "פרוייקט אורנים" בונה קוטג'ים דירות גג חדרות גן 03-259310

● בראשל"צ בשיכון המזרח — בית משופץ 3 + מחסן גן 75,000 03-953457

● ההזדמנות בנוה-סביון קוטג' מרי 5 חדרים + תוספות + בנוה 03-354431

● בית + דונם אדמה פרטית במקום מצוין באבן-יהודה 03-458442

● בשכונדדרים ההזדמנות וילה מטופחת 7 + מרתף מואר 03-259314

● "וי-די" בונה בהרצליה הצעירה וברמת-השרון קוטגים מפוארים 052-88353

● בהרצליה, להשכרה בית בודד !!! 2 + סלון + דודו"ש 052-82896

● בהרצליה פיתוח, קוטג' מפואר מיידי !! 220,000 — 052-78390 ,052-72423

קבלנים מציעים

● בפ"ת בכפר-אברהם קוטג' מפואר 6 חדרים בבניה בלפון 15.00—17.00 03-910184

● בהרצליה בקרבת המרכז דירות 3 4 וגג, 5 וגג 052-34441 ,052-453274 052-449831

● ש.א.ס. בונה בחולון בבנין בן 5 קומות דירות מפוארות 4 חדרים ... רח' סוקולוב 64 חולון. טלפון 03-858848

ת"א - יפו

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

2-2½ חדרים

1-1½ חדרים

דירות למכירה 3-3½ חדרים

גוש דן

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

חולון - בת-ים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

2-2½ חדרים

1-1½ חדרים

איזור הדרום

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

2-2½ חדרים

איזור השרון

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות בשכר-חודשי

משכנתאות

בתי כנסת

דירות למכירה

דירות בבתי חפחה

● למכירה 2½ ק״צ דיזנגוף — בער. ברחוב 16.00 — 19.00 ב״ל 808924.

● 2 חדרים בצפון ת״א ב׳ 22,000 דולר, טלפון 444938.

● 2 חדרים מהלים אשרי לפ׳ מרים/טריר, לא בשבת 03-625346.

● ברים ברחוב שקט 3 בדר׳ לים + טלפון 445670.

● להשכרה חנות + גלריה בשרי ירושלים 40 מ״ר 03-623097.

● דירת גג משופצת + שפ׳ תלבג — לאנשי אוטונה 03-836119 03-826474.

● מחנן, 2, מיחחות, ק״ש + טלפון + תוספות. מיידי 03-240823.

● דירה 2 חדרים, מרוהטת, עם טלפון במרכז תל־אביב, קומה קרקע. 228616 803852.

● בתוך מנחה, טוחות, 2 חד׳ רים גדולים הרצ׳ 03-5616140.

חדרים מרוהטים

● להשכרת חדר בדירה, תוכ׳ נית ל׳ 429122 בשעות הערב.

עסקים

● לבחירות מכונת הדיקת צג׳ באסי 45—125 במצב מצוין + מכונת הדפסה לפלסטיק אוטום׳ 3 צבעים ישנה 5510112 888407 לוקוטר.

● להשכרה מיניטרקט עובד בטלפון + ציוד (לא בשבת) 03-655378.

● במרכז ר״ג חנות הבכ״שים ורית מלאכה בתיים 2810314.

● דרוש משקיע להפקת סרטי תדמיה 4,000,000 דולר — 03-317111.

● למכירה קו חלוקה לגבינות שוק לחינוך 03-781066.

● למכירה סיטונאות מוכן כולל חנויות 50,000 ש״ח טל׳ 03-9610779.

● למכירה מספרה בחיפה 03-446247.

● מוכן למספרה בחינוך סבה 1600 דולר ל׳ חודש 03-263021.

● מוסד קונדיטוריה/קייטרינג. להשכרה ת.ד. 166.

● דפוס כלפ + אופסט למכירה + קהל לקוחות. טל׳ 03-233289, 03-260064.

● ברים — גן ברמה להשכרה. 831659.

● הכנסה נוספת למפיצי צעצ׳ ועבודה בעבר נוטריון אנדמיה. 61021.

● לסוכנים — מכונות, ציוד מאתרים, 822136 830024.

● מכונים ארצים, ביגלגר. 03-612152.

● בינה. הסדרון למכירה 03-811394.

● למכירה חנות בכ״מ 03-903813.

● למכירה — קו חלוקה גליה. 03-381682.

● למכירה מוסך גדול במבנה קומפלט 10,000 057-88402.

● קוביות 2½ מרוהטת קופ׳ פלט + טלפון 03-782961 03-749763.

דירות מרוהטות

● בחולון, 3 חדרים קומפלט + מעלית חניה 03-221402 03-808822.

● בגבעתיים, בכנגלמן 2 ק״צ מרוהטת + טלפון (180—) 03-2516216, 03-458098.

מכוניות למכירה

● בליזיר טילבורד 1981 8 צ׳ לינדר אוטומטי + מזגן + כל התוספות 03-203984 ובשבת 03-455197, 03-348737.

● נובה 74 + מזגן + הגה כח. ברקס בנדירה 288275.

● אולדסמוביל אומגה 1980 + מזגן, כמעט מושלם חדשה 052-20148.

● אולדסמוביל דלתא רויאל 1979, כל התוספות האפשריות, ראשונה, פרטית 03-442842.

● קטלס 1976 ספורט חשמלית ומזגנה + טסט + הולפה 03-9121679.

● ולינט 1970 במצב מצוין! + טסט + אזעקה 03-901258.

● אל־קמינו 1979 במצב מיכבי בעולה טלפון 03-731152.

מבני תעשיה

● בכפר סבא להשכרה 200—500 מ״ר 052-25328.

● ביאזור להשכרה 2400 — 350 מ״ר 288943, 292616.

אולמות

● בשכ״ח בבתיים אולם תע׳ שיית 240 מ״ר + טלפון 5510112 888407.

● מאחורי הבורסה ברמת גן אולמות 140 מ״ר + טלפונים 03-291317.

משרדים

● במרכז תל־אביב להשכרה 10 חדרים + טלפונים + מזגנים. 288204.

● להשכרה בבית מרכזים 156 מ״ר, טלפון 826114 810877.

● להשכרה 300 — 230 מ״ר בחולקים + כיווג + טלפונים 288943, 292616.

● 3 חדרי משרד ביבנה ת״א ריהוט חלקי וטלפון 03-621375.

● 2½ חדרים + טלפון ב׳ בניין — בשכ״ח 03-9326960.

● משרדים מפוארים במקום טוב בתל־אביב 200 מ״ר, 500 מ״ר, מזגן, חניה, טלפונים 03-636161.

● דרוש משרד לשעה של כ־200 מ״ר באיזור נתניה 38100.

● למכירת דירת 2 ק״צ + טלפון 03-371849 03-728230.

● בשכ״ח 3½ לאחר שיפוץ + טלפון 03-293002.

● להשכרה ברמת־גן 150 מ״ר 416490.

אמריקניות

● פונטיאק פניקס, 4 צילינדר 1980 03-590059 03-719685.

● קרייזלר 1978, מזגן, כל התוספות 03-439013 03-315119.

מוסכים

● ברמת גן 250 מ״ר 03-9227756 03-902921.

חנויות

● בבורגשוב 160 מ״ר חנות 741419.

● להשכרה חנות צדדית 60 מ״ר 03-901850.

● חנות 28 מ״ר + מחסן, 03-283569.

מחסנים

● מחסן למכירה 2 חדרים 826910.

● בשכ״ח ליד המודנה מחסן 16 מ״ר 03-227671.

ביקוש דירות

● בכפר־סבא או באלפי מנשה דרושה דירה 5 חדרים 052-20742.

● דרושה דירה 3—4 חדרים 03-612938.

● דרושה דירת 2½ חדרים 03-233088.

סוזוקי

● סויפט, ראשונה, כחושה, 9,500 + תוספות 03-836230.

● ג׳ יפ דלוקס 86, מזגן 03-491871.

● סוזוקי 50 1984 052-541369.

סיטרואן

● סיטרואן 1981 03-739691.

● ג׳י.אס. 1983 03-813426.

● ויזה 30,000 ק״מ 03-844341.

● סיטרואן ויזה 1124 42,000 03-399688.

● ויזה 84 ראשונה 03-464619.

פיאט

● פולו 1986 1200 052-78402.

● רוגה ג׳י.אל. 1984 03-777670.

● רגאטה 1983 052-31966.

● אריזה 85 ג׳י.אל. 885621.

● פורד ג׳י.אל. 1984 13,800 350477 621309.

סימקה־קרייזלר

● סימקה קרייזלר 1978 065-90188 065-96016.

● סימקה 1100 1978 03-780242.

● 1100/5 סיישן 1973 1800.— 03-712652.

● סימקה 1100 1976 052-541152.

סוסיתא

● ספרד רום כרמל 80 5618303.

● רום 80 בהתוזאות 5514604.

סובארו

● למה רק בדיקת רכב 052-448626.

● סובארו 1300 1981 03-310011.

● סובארו 1300/82 052-72269.

● סובארו 1600 1985 03-333838 03-235667.

טנדרים

● רום כרמל 1979 063-99314.

● טנדר פיז׳ו 404 1972 03-448732.

● 2 טנדרים פ׳ג׳ו 504 1983 067-92150 067-95564.

● טנדר שברולט 1980 03-343274.

● פורד 504 1982 03-813133.

● דייהטסו 1967 585086.

● פולקסוואגן 1977 052-45061.

ג׳יפים

● ג׳יפ 6 אריך + טסט 1982 03-9325908.

● ג׳יפ 6 צילינדר 81 03-445758.

● ג׳יפ אריך 1982 067-50607.

● רנגלר 74 03-493281 03-721222.

דייהטסו

● שרייד 1983 מזגן 50,000 03-9325822.

● דייהטסו 1100 1983 052-32612.

● דייהטסו 1000 ראשונה 03-245678 052-552315.

● שרייד 1000 1984 03-247812 03-236405.

וולבו

● מכונה סטיישן 82 245 ג׳י.אל 65,000 9360139.

● 345 1980 804633.

● 244 1979 052-2446.

● 1981 אוטומטית 349 052-454856.

לנציה

● דלתא 83 49,000 03-948091.

● לנציה בטא 1600/78 + מזגן 721935.

● לנציה דלתא 1300 1983 052-38329.

מיני מינור

● מיני 73 + טסט 9320381.

● 1978 יחטה 5250 266927.

● מיני 1979 בראשונה 5800 ש״ח 03-497588.

מרצדס

● מרצדס משאית דיזל 608 1982 04-965422.

● מרצדס 280 ראשונה 03-499964.

● מרצדס 200 1978 03-497965.

● מרצדס 250 79 אס 03-393125.

מסחריות

● למכירה משאית די־300 1972 03-481297.

● טנדר 1984 03-362029.

אינוצ׳נטי

● אינוצ׳נטי 82 יד ראשונה במצב מצוין 852187.

אלפא רומיאו

● סוד 83 הראשונה שמורה 948076.

● אלפטה 79 1800 במצב מצוין 768475.

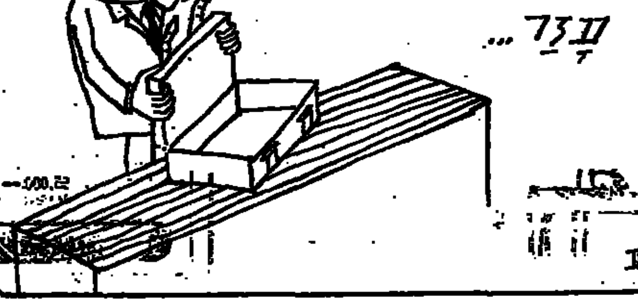

ב.מ.וו.

● 320 1981 אוטומטי + מזגן + כל התוספות 03-247974.

● 316 1977 118,000 04-236293.

● 315 1982 03-236495.

● 318 1985 03-910099.

אוסטין

● מיני מטרו 83 1300 768475.

● אוסטין מקסי 1978 03-9229061.

אופל

● אסקונה 1600 1974 03-392586.

● רקורד 83 1800 663907.

● אסקונה 81 03-484034.

טלבוט

● סולרה לעבודות 1600 1981 03-707218.

● טלבוט 1307 1978 03-914449.

● טלבוט סולרה ג׳י.אל.אס. 1983 03-446002.

אוטוביאנקי

● ג׳וניור 1982 + רדיו 03-93158, 03-631834.

● אבריס 81 03-439452.

● ג׳וניור 1979 03-481992.

● אוטוביאנקי 1977 03-9328536.

● ג׳וניור 84 62,000 03-375621.

● ג׳וניור 1984 052-26418.

● ג׳וניור 1979 052-558703.

● ג׳וניור 81 03-887903.

● ג׳וניור 85 10,000 03-732361.

● אוטוביאנקי 1000 1986 03-333838 03-239667.

● סטיישן 1600 1983 במצב מצוין + היטל 03-5366417 — 052-445748

● די.אל. 1400 1975 + רדיו, מחיר מחירון 08-429080

● לקבלנים בשיכוני ספיי, טן 1800/83 ראשונה

● 1300 ימפטה 1982, מב. טורה + סיים 11,800 ש"ח 342616

● 1300 1981 שמורה ב' במצב מצויין 03-739637 ר' באחה"צ 058-88424

● סובארו 1600 1979, 80,400 ק"מ, לא בשבת 03-741665

● סטיישן — 1600 — 1982 5 הילוכים ראשונה + מזגן 03-846618

● 1300, 81 במצוין + היטל 9000 ש"ח 052-557435

● סובארו 1600 79 שניה, בעלה + מזגן 03-883729

● 1300, 81 כסף + אזעקה 54,000 11,500 ש"ח 5513727

● סטיישן 1600 1978 יד שניה 912948 — 914166

● 1600 אוטומטית 1981 מצב בצויין, בהסכרה למסירה 03-914703

פיאט

● ב.מ.ב. בני-ברק, מכון לרישוי בדיקות רכב לקניה + אחריות לחצי שנה 03-780892

● 128 סטיישן 73 + טסט 2000 ש"ח, טלפון 03-24:104/5

● 1300, 84 15.000 ק"מ רא' שונה 9220375

● 1400, 1979 בית 399416 עבודה 491262

● 1400/4, 1979 מקורית !!! מסודרת !!! חדשה לחלוטין !!! 03-597289

● 1400, 1979, 4 דלתות 30,000 ק"מ 03-384645 — 03-863827

● 1300 ראשונה 83/84 22.000 ק"מ + מזגן 03-253357 — 03-253860

● 1300, 1985 יד ראשונה 1400 ק"מ 069-44561 08-225379

● 1300, 1982, 67,000 ק"מ, במצב מצויין 052-86894

● די. אל 1300 1983 ראשונה מילולית פרטית 25,000 03-398214

● די. אל 1979 1400 (שניה) במצב חדש !!! מקורית טלפון 03-333-772

● 1981 אוטומטית 1600 מצב מצויין + אזעקה — מחירון 03-9229718

● 1300 די. אל. סטנדרד 1982 5 הילוכים + היטל במצב ט"ב 11,500 ש"ח טלפון 03-731335

● 1300 1981 שניה מכבי מצב מצויין + מזגן 743128 768516

● סובארו 1300 1985 פרטי 03-39894 063-22670

● 1300, 86, 0 ק"מ חדשה, 052-22167 052-25919

● סובארו סטיישן 1600 1983 יד ראשונה מילולית + מזגן 863788

● 1300 סוף 82 יד ראשונה שמורה כחדשה 583217

● סובארו סטיישן 1979 1600 865928

● 1600 1983 ראשונה מפרטי ממאלי + תוספות 990801

● ראשונה! 1300 1981 + טסט + היטל + אזעקה ל' רציניים !! 052-542527

● 1600 1979 80,000 ק"מ יד שניה, מחירון 08-455346

● 77 1600 אוטומטית שניה מיוחדת לרציניים 03-953952 03-992905

● די.אל. 1300 1980 פרטית + טסט בעבודה 03-247813 ובבית 03-5511948 03-226224

● סובארו די.אל. 1600 1978 פרטית + טסט + רדיו 03-582661

● מבחר סובארו 1300 1984 ישירות מהסוכנות, מצויינות !! 052-540875

● רקס 700 1984 יד ראשונה !!! כ-מאלית, כחדשה !! 03-908139

● די. אל. 1300 1981 יד ראשונה !! פרטית !! 60,000 ק"מ + טסט היטל חדשה לחלוטין !! 03-319599

● 1300 1980 יד ראשונה, ממלי 47,000 ק"מ 03-599265

● 1300 1985 יד ראשונה + 8000 ק"מ + תוספות 03-861224

● 700, רקס 1983 ראשונה 23,000 פרטי + ממכר טלפון 03-498281

● הרמס 1979 מצב מצוין אוטומטית + טסט לשנה 052-36880

● 1300 1984 + מזגן (השכרה) מחשה 052-21954 — 052-449917

● למכירה סובארו 1986 חדשה בנהל. 051-32944 051-22075

● בהזדמנות סובארו 1800 אוטומטית 1980 במצב טוב 08-220297

● די. אל 1400/4 1973 + צבע מצויינת 08-231415

● 600 1982 ראשונה במצב מצויין 28000 ק"מ 03-855225

● סטיישן 1600 78 מצויינת 70,000 ק"מ 347188

● 1300 1984 + 19.000 ק"מ, + ראשונה + שמורה 052-88337

● סובארו 1982, 1300 ראשונה, פרטי + היטל + אזעקה, כחדשה 03-5561412

● סטיישן 29/8/1982 — 1600 ראשונה, פרטית !!! + טסט + היטל 03-5516649

● סטיישן — 1982, אוטומט, ראשונה !!! + מזגן, שמורה כחדשה !!! 03-882738

● סובארו 1300, די. אל, מיילי, ראשונה, 1983 03-894397 לא בשבת.

● 1600, 5 הילוכים, 1979 + היטל, במצב חדש !!! טלפון 03-553917

● 1600, 1980, שניה, תוספות, 74,000, יעופית, מערכת טלפון 055-83274

● 4 סובארו 1400 די. אל 4 דלתות, 1977 03-728263

● 83, אוטומטית 26,000 ק"מ ראשונה מילולי ושמורה טלפון 03-761733

● 1977 1400/4 נדירה כחדשה + טסט + היטל 08-374150

● 1300 די. אל 1982 ראשונה, ק"מ, כחדשה. 42000 810881

● 81 600 לרגל נסיעה ראשונה 43,000 ק"מ 08-516144

● 1300, 1982 — 5 הילוכים ראשונה !! פרטי !! 31,000 ק"מ + טסט והיטל 03-316834

● 1600 1981 + מזגן + טסט שמורה במצב מצויין !!! 03-318366

● 127 (מהסכרה) 80 + אוקוק + רדיו בצרבת 03-396482 03-826124

● פיאט 127, 1983, 43,000 השכרה לעבור, מצויינת טלפון 052-26956

● 128 קופה 1300 טסט כצב מצויין יופהסיה 03-9323003

● 127, 1984 מבנת 1050 + סטריאו + טסט היטל טלפון 03-240930 03-762735

● פיאט 124, 1975, ספיישל אוטומטית, מיכני בצויין טלפון 853471

● פורדיאם 127 1531 + טסט + סטריאו גזירה 03-746680

● 1974 אוטומטית שמורה 124 במצב טוב בבג 052-558527

● 127, 1985 5 הילוכים 7,000 ק"מ + תוספות 03-268654 03-291514

● 132 — אוטומטי + דגם 1976 + מזגן + טסט + אזעקה רדיו 03-394751

פורד

● שים לב לשלט „קונצרט" חסוס בחזית הכיל הסטודיו 03-330418

● קורטינה 72 רגיל מכבי ותיצוני מצויין, שניה טלפון 03-5513912

● קורטינה 72 אס. אס. בעבודה 03-7517225 03-226656

● אסקורט 1300/4 1974 — שניה מלי, 106,000 03-430852 052-545674

● פיאסטה ילי 1983 ראשונה 16000 ק"מ 03-416951

● אוריקה ספורט 1984 יבוא אישי + תוספות 20,000 03-883056

● אסקורט 75 / 1300 115,000 ק"מ מצויינת, במחירון טלפון 03-9224350

● ברנדה 1980 אוטומטית, פרטית, טסט שנה, שמורה 03-877925

● פיאסטה בי. 1978 מצב מצויין מהסוכרה 03-891278

● פיאסטה אס. 1100 1983 ראשונה 03-915428

● סכבה צהיל מורד ספירה 83 אוטומטית 34,000 שמורה 870097

● ברנדה 1300 80 גיר רגיל ראשונה מיום ראשון 08-344971

● אסקורט 1100 מודל 1970 כחדשה מצב מצויין 053-40186

● ברנדה 76 יד שניה מצב מיכני מצויין 08-224380

● אסקורט סטיישן אוטומטית 89,000 יד שניה 451138

● אסקורט 77 אוטומט 112,000 אוברול 08-475095 יד ראשונה.

● קורטינה 1600 גיי.אל. אוטומטית + מזגן אורגינלית 876315 — 879784

● פיאסטה אל. 1978 מילולית פרטית + תוספות 03-779739

● אריקה 82 מרומאה, 42,000 ק"מ + טסט 03-778233

● קורטינה 1600 אוטומטית 1981 שניה מיוחדת ושמורה 053-36722

● קורטינה גיי.אל. 77, אוטומטית + מזגן, טסט לשנה 052-456587

● אריקה 1300 1983, גרמני, במצב מצויין + טסט, שמורה 03-283125 053-85874

● בהזדמנות אסקורט 1974 4 דלתות מצויינת — 2000 03-901839

● אסקורט 1974 4 דלתות אוטומט + טסט 03-812105 03-812106

● פיאסטה גיה 84 ראשונה מיוחדת יפהפיה + תוספות 880016 — 833443

● ברנדה 1980 1300/4 8000 ש"ח 463945

● ברנדה סטיישן 1978 אוטומטית, + טסט + היטל כחדשה 353488

● למכירה מיידית !!! אסקורט אריקה 1985 + 1986 חדשות !!! חייבת להמכר 03-225217 03-235824

● ברגוס 1980 יד ראשונה במצב מצויין, טלפון 03-380665 03-810902

● פיאסטה 1979 מצויינת + היטל שניה 243510 ובבית 351373

● ברנדה אוטומטית 1979 56,000 ק"מ ראשונה שמורה 03-357179

● פיאסטה 1983 אס. בכסף + רדיו ראשונה מצולה 03-867610

● קורטינה 75 מנוע 2000 סל. + טסט, ראשל"צ 03-990744

● אסקורט ברנדה 81 אוטומט 48,000 ק"מ ראשונה 5512708

● סיירה 1600 גיי.אל. 1983 + מזגן 03-242556 053-50135

● ברנדה 2000 גרבני 78 אוטומט + מזגן כצב מצויין 4000 דולר 03-470537

● אסקורט 1100 1973, 2 דלתות, טסט שנה מצוינת 349022

● אסקורט 1973 מצויינת + צבע + טסט ל-10 חודשים

● פיאסטה 80 שניה פרטית 59,000 מיבוא אישי 774208

● פיאסטה אל 1984 מהירן 63,000 ק"מ 03-7511451 03-7517335

● 1986 — 1981 1400, 18 יד ראשונה פרטית במצב מצויין !!! 03-318366

● 4 דו שיבולי 1976 + אוברול + טסט לשנה + אחריות 03-474890

● 14 1974 טסט + היטל ראשונה המוסלת 03-323357 לא בשבת.

● רנו 9 — 1983, 1400, מכבי מצב 057-410993 053-86231

● 18 — 1981, 1400 ראשונה, 5 הילוכים 03-881693

● 9 1400 82 5 הילוכים חלונות חשמל צבע מטלי במצב נדיר + מזגן 743950

● ביהזדמנות 4 1979, שניה בנות 1100 03-243245 בעבודה.

● 9 גיי.טי.אל. 83 מצוינת + טסט 03-732135 03-734546

● 5/5 1984 להקאר 1300 + מזגן 057-922524 057-35238

● 4 — 1978 במחירן מכבי טוב + טסט 4,500 03-268040

● 18 — סטיישן — אוטומטי 45,000 הגה כוח. 83 ראשונה 04-383039

● 5, פרטית ! 1980 צבע מקורי ! 70000 ק"מ בלבד, נהדרת ומיוחדת ! 03-324027

● 9 1100 1983 מכבי טוב 08-9226070 03-705971

● רנו 5 82 5 דלתות (לשעבר חברת) 058-63213

● 12 סי.אס. 1979 ראשונה 44,000 ק"מ לרציניים !!! 03-775430

● פואגו 1700 1983 אוטומטית + מזגן + הגה כוח חלונות חשמל נעילה מרכזית 052-457590

חליפי רכב משומשים

● מגועים מבצוצעים, גירים אוטומטיים ורבילים אפשרות הרכבה ש. ולהוזרן 052-550757

● „היפר חלף" (מקבוצת מגגר) חלפים משומשים באחריות, מרכבים ממקיפים לאחר תאונה 03-91-1921 065-95967

● „קודש" — מנועים ! גירים ! בחו ! ותשו ! (כולל משלוח) 03-376376

● גירים ומנועים הגל מ-250 ש"ח דכבב ישראלי טלפון 03-839653 03-836246

● זאקי הליוף לוונצים ד' ביום 6, 802024 דוד כהן.

● מנועים גירים וגבקסים לכל סוגי הרכב „אחים בכרי" 03-810362 03-825291

● מנועי אודי 1.3, 1.6 רנו 5, פורד אריקה 1.3, 1.1, סיטרואן, ועוד מוולים חדישים 051-22707 051-24935

בתי"ס לנהיגה

● מעוניין בסובארו 6—1985 051-25192 051-32995

● כשאית דודג' 1974, אפשר להעביר לבנים, 08-910996 בערב.

● סובארו 1600 1983 ראשונה + מזגן + טסט שמורה 053-91041 063-35969

● 500 די 77 אפשרות לתלמידים בעולה 938680

איתור רכב גנוב

● „גלגליפ" — איתור רכב גנוב 25 ש"ח פרס לכותב — 03-625160

● 90 1978 אוטומטית + חסמ ליה, הגה כח ומזגן 06-226691

● רנו 12 סי.אל. 1973, במצב מכני מעולה 03-232164

● רנו 5 81 אוטומטית 26.000 כבורה. טלפון : 03-719677

● לרציניים 9 1985 פרימנד ק"מ + 10,000 אזעקה 03-9222733

● רנו 5 אוטומטית 1981 יד ראשונה, כחדשה, 38,000 ק"מ טסט לשנה 03-728804

● להיקאר 1984 במצב מעולה, + מזגן בשבאלי 451429

● רנו 20 1978 + מזגן חלונות ודלתות חשמל + הגה כוח + טסט 5515283 861906

● רנו 4 1979 מנוע 86 מחירון 779411 749302

● 9 1982 שניה 55,000 כ' חדשה: במכור 945800 בבית 959472

● 12, 1980, טסיישן, שמורה להפליא + הילוכים + טסט לשנה 03-485863

● 9, 1100 83 טסט + היטל ב' כצב מצויין 743720

● רנו 5 1975 מכבי ותיצוני מצויין 567293 852665

● 12 + 1980 + סטריאו מצויינת + טסט + היטל 052-87309 לא בשבת 052-354728

● רנו 18 כודל 1980 כצב מצויין + טסט. 03-597273

● 9 83 1400 ראשונה טסט + היטל תוספות 053-97972 15.00

● 11, 1400, 1985, דגם כמואר אוטומטית, 14,000 ק"מ + היטל ותוספות, כחרשה 03-421463 אחרי 12.00

● רנו 4 78 שמורה ארוכה 1100 (בבוקר) 03-426583 03-484074

● 12 סי.אס. אוטומטית 1979 פרטית !! + טסט והיטל 8650 ש"ח 03-518205

● רנו 12 1976, סי.אס. אוטו מטית + רדיופים 03-902362

● 5 1973 בגוף + טסט + ספלות צבועה בעבודה ! 03-727307 03-9323593

● 12 — סי.אס. 1975, אוטומטית, פרטית + טסט 03-480734 03-481630

● 5 86 19,000 ש"ח בבוקר 03-427687 03-337308

● רנו 5 אוטומטי 1300 במצב מצויין 852366

● רנו 18 גיי.טי. אל. 1985, 2000, אוטומט, מזגן, הגה כוח, נעילה מרכזית, חלונות חשמל, כפרטה, חדשה לגמרי. 052-23440

● 5 להקאר 1300/5 1985 + מזגן + רדיוטיים + טסט לשנה 11000 ק"מ 03-480610

● מציאה ! 1982 5/5 במצב נדיר. 9,750 377419

● רנו 5/5 1100 1981 מחירון 03-825260 מצבודה.

● רנו 5 אוטומטית שניה מבאלי, 1981 053-48357 053-23463

● רנו 5 1100 סוף 1981 כחדשה + טסט 746868

● רנו 6 1978 שמורה וטובה 3,900 ש"ח. 03-9229750

● רנו 4 יד ראשונה 1982 במצב ותיקות חיים 04-939234

● רנו 9, טיגיר 505 1982, אפשרות התלמה 580121

● גיטה 1983 1300 סי. אל ממאלי, במצב מעולה, 052-554775

● היפוטית 1969 12 הלם מצויינת, צבע מקורי, 239495

● גולף 1977 אוטומט 5 1600 דלתות, מצויינת — 721917

● דבל קבינה 1984 פרטית ראשונה מעולה — 08-282059 לא בשבת.

● גולף 77 1100 + טסט, מצב טוב, שמורה 269611

● דבל קבינה כודל 1972 ב' בג, טסט מצויין בזק 08-453647

● דבל קבינה 71 במצב טוב. בעבודה 473917 347454

● היפוטית גינגם דגם 1974 + טסט לשנה, שכורה, 03-720846

● גולף 1100, 1983, שניה + תוספות, בבצב חדש, 052-20148

קיטן

● קיטן 1977 59,000 ק"מ, 1100 דולר, חסכונית ! 052-556933

רנו

● ב.מ.ב. בני-ברק מכון לרישוי, בדיקות רכב לקניה + אחריות לחצי שנה 03-780392

● 14 1977, שמורה, במצב מצויין, — 75.000 ק"מ, מלי 03-496514

● רנו 5, סי.אל, 1976, כצב מכני מצויין, 03-723496

● גיי.טי.אל, 5/5, 1983, 5 הילוכים, 25,000 ק"מ, טסט לשנה, 03-495047

● 9, סי.אס.אי., 1983, 1397 + הספק גבוה, חלונות חשמליים, נעילה מרכזית, צם גים רחבים, אפשרי לדרכון, 04-381065

● 9 1280, סופריסר, 1985 באחריות חברה, 03-725577

● 5 להיקאר 85 1300/5 ראשונה + 27,000 ק"מ + מזגן, מחירון 03-462316

● לרציניים פואגו אוטומטית 1982, 48,000 שמורה מיבוא 051-27073 051-35181

● רנו 9 סי.סי. 36.000 ק"מ טלפון 727175

● 5, 83, גיי.טי.אל, 5 הילוכים בעבודה — 03-839435 בבית 03-848407

● רנו טורבו 18 יפהפיה חדשה כודל 84 גימטים טננזיים פתוחה ע"י שלט רחוק די-גגת חשמל הגה כח + כל היבוליות האפשריים + מחשב 28,500 ש"ח טלפון בבית 297824 בעבודה 705073

● 15, 73, גדירה ויפה, טסט לשנה 03-380403

● 9 1400 83 ראשונה 40,000 ק"מ 063-36955

● 9 גיי.טי.סי. 83 מצב מצויין טסט 10 חודשים + מערכת 03-959503

● 5/5 להקרי 1300, 1984 מילולי + מזגן + סטריאו מסור כלל + תוספות 17,000 03-221022

● 9, סי.סי. יד ראשונה טסט לשנה 03-9714761 03-425171

● רנו 4 1976 3900 ש"ח ב' שבת 063-35310 ראשון 063-90457

● 5 1982 5 דלתות 053-91041 053-34709 לא בשבת.

● 5 גיי.טי.אל. 1300 (אוטומט) 79 מצב מעולה 03-878250

● בהזדמנות נדירתנו חיי בת להמכר!!! 1979/4 מעולה 232066

פולקסווגן

● „מבדק" — מכון רישוי לבדיקות רכב לקניה + אחריות לחצי שנה. הרצליה 052-559159

● טרנספורטר, 75, + חלונות 1982, 4,500 ש"ח + מע"מ 371092 399033

● גולף קבריולט 1600 מהחו 1983 כל התוספות 439103

● מנועים וגירים משופצים לכל סוגי פולקסווגן באחריות 08-467856

● טרנספורטר 1982 לנוסעים אורגינלית 053-85710 (לא בשבת).

● אפשרות לאספקה מהירה לכמהויות פולקסווגן בתנאים נוחים — 03-288902

● מהירה + חלונות ומושבים — 1979 יד שנייה נהדרת 03-9230279

● תיפוטית 1200, 1972 יפהפיה יד שלישית 03-456262

● תיפוטית 1300 1968 כללי מצויין טסט + רדיו 03-359483

● תיפוטית 1974 מצב מיכני מצויין + טסט לשנה 848445

● בגוע 2000 חדש באריזה, אחריות בהוהכרה 063-78449

● תיפוטית 1300 1969 + ידיו כבני יחודי מעולה 03-338399

● גולף גיי. טי. אי. סוף 1982 + תוספות 493398 727031

● פולקסהגן סטיישן אוטומטית 72 7510819 — 852055 שמורה + טסט.

● פולקסהגן מסחרית 1983 סגור + חלונות מסביב ראשונה 08-458107 04-936470

● גיבה 1300, 84 מבריא לי נהיגה + מזגן מכני ותיצוני כמולה 03-9610176 08-475644

● פסאט 77, 1600, גיר רגיל בשעות העבודה 03-445758

● גולף 1500 אוטומטית ספורטיבית 65,000 ק"מ 1978 234264

● ברזילית כודל 73 טסט לחצי שנה סל. 372017

● רנו 14 1979, טסט לשנה 9614708 לא בשבת

● דבל קבינה 2000 1979 אחרי אוברול 055-81416

● היפוטית 1302 1972 במצב טוב. 4000 ש"ח 896201

● בבגל, קרול גיי.אם. 1986 2100 הזרקה דלק מזגן מסורב כלל — 45,000 04-525857

● גולף 1100 83 השכרה יד יפהפיה + תוספות 14,850,000 — 739623

● גולף גל 1100/4 מבורית בצויינת + תוספת 08-459681

● בהזדמנות פולקסוגן ס"ח גבוה 1981 + טסט אל.טי. 35 צם לחץ 824924

● היפוטית 1975 1200 מצב בכבני ואת מעולה + טסט + רדיו 03-738982

● בהזדמנות!!! גולף 1100 הבדרת (בהשכרה) 1983 03-614880 03-5512439

● היפוטית 1969 1200 מצב מצויין יפהפיה 03-904194

● היפוטית 1969 1300 מצב מכבי טוב בהדרת 5511635

● פסאט 1600 1978 מצויינת ראשונה בהבית אפשרות החלפה 052-26418

● בהזדמנות 1983 כחדש ק"מ 110,000 03-9612120 לא בשבת.

● גולף 1100 1978 5 דלתות פרטית כחדשה 807460

● טרנספורטר 1986, ראשון, גג חדש מטבלים ומבאות 055-82619

● טרנספורטר 1983 מצב מצויין + חלונות וספסל בהזדמנות 03-588392

● היפוטית 1300 1972 + רדיו שמורה במצב טוב 03-5233865

● גולף גיי.טי.אי. סוף 84 כל התוספות האפשריות 03-415606

● היפוטית 1303 1973 במצב טוב 03-257002

● היפוטית 1300 1974 שמורה + טסט 03-900280 לא בשבת.

● גולף 1976 + טסט יפה ומשודרת 155,000 ק"מ 052-449950

● דבל קבינה 1971 + טסט לשנה במצב מצויין 052-21608

● דרבי 1978 שמורה + רדיוטייפ 6.500 ש"ח 052-543139

● היפוטית 1970 אדומה + רדיוטיפ + טסט בהזדמנות נדירה 03-785379

● היפוטית 1300 1973 + טסט לשנה במצב עגספסי 03-392579

● פאסאט סטיישן אוטומטי 1983 + מזגן יד שניה 51,100 ק"מ 052-442473 052-445826

● גיבה 1300 1981 ראשונה פרטית + מזגן רדיו יפהפיה ומצויינת 03-743589

● טרנספורטר 1984 דיזל + מזגן + חלונות ומושבים אורגינליים 03-916896 בחנות.

● חיפושית 1300 1971 + צמיגים + כצבר, שמורה כחדשה !!! 03-334375

● פולקסהגן בס 1983 אורגינל אוטומט ! ראשונה ! פרטית ! 44,000 ק"מ + טסט לשנה סטריאו 052-543875 ובשבת 052-440055

ביקוש רכב

● מעוניין בכבתויות חלכו 241 אר 240, 20 כיס, שנת ייצור 84, יד פרטית סל. 03-340141

● לרגל נסיעת ארנו ארוך ראשל ציבוטים 25 טון ברישיון רצוי מבוף 051-22184

אופנועים וקטנועים

● המוך כאב ראש !!! כמטל בסכירת אופנועך !!! „כמשלי" 03-447924

● קטנוע מוסור 82 מצויינת + אוברול 1000 ש"ח 08-226691

● מוסיוס סיאגיו 50, 1981, 8,000 ק"מ, כחדש 03-732771

● אופנוע ב.ס.ה. 600, 1983, במצב טוב 02-227621

● בוספה מייל 348 82 רא' שונה 8,000 ק"מ שמור 03-945278

● הונדה 750 1977 טסטורס + טסט בכצב טוב 04-934018

● סוזוקי, ימהה, קאוואסקי, הונדה, טיפול שירות ויצוע מקצועי „מוסך דודוי הרצליה" 052-559641

● בי.אם.אי. 650 סוזוקי 1983 מבס מעולה טסט לשנה 053-22224

● סוזוקי איקס, 1/2 כ"ס, 1985, 1700 ק"מ. 03-460220

● הונדה סייאקס 500 מטורמת יחידה מסוגה בארץ 03-843216

● הונדה סי.בי 550 81—78 בעולה 03-746662

● הונדה 350 1969 אוברול + טסט מצויינת + צבע 994586

● סוזוקי 800 די.אר. 1984 ראשונה חדשה לגמרי 03-9226059

● סוזוקי קרוס בגלי 50 1984 במצב חדש 03-5513484

● מכירת חיסול הפלאי אוברולים, חליפות וכפפות לאופנועים 290645

● למכירה גוגיק מסדרה 50, 1983, כיבוא אישי, מחדש 03-732271

● סבצע ל-5 „כלגוסטים" 50 סמ"ק 1.388 ש"ח בלבד !!! ב„דינמית" 03-280004 (פתוח במוצ"ש).

● שניים אהרלינים !!! „קניבה" בצורה הבלה 5,400 ש"ח 1986 250 „דינמית" 03-280004

● מחיר מוקפא לאהרלינים !! „למכרבה" 200 1986 3.590 ש"ח בתשלומים !! ב„דינמית" 03-280428

● מי שבדק מיתר וקנה !!! „בנאלי" 645 4 צילינדר מסרים סורדינג 7.586 ש"ח בתשלומים !!! תצוגה מוקתמת !!! ב„דינמית" פינסקר 11 03-280428

● בהזדמנות הונדה 175/72 בצב טוב 235239, 9.2416

● יאמה 82 85 על הפגרש. 052-31182

● מאלאגוטי (טוסטוסים אוטומטים) 1986 הגיעו 30 ראשונים במחיר מבצע 1290 ש"ח בלבד „סלע אופנועים" 08-723570

● קניבה 250 1986 5,400 ש"ח להשיג אצל היבואן „סלע אופנועים" המעין 10 ר"ג

● „סיר האופנועים" יצפרך לאות לקוחות ברגעים. צור אחר קדימה! 03-377292

● סוזוקי 550 79 מצויין 26.000 מייל 03-5515437 03-418903

● סוזוקי 100 חדש 6500 מייל 063-36212

● גריל 50 1982, אוטומטי + תוספות 1963 03-393446

● מוטו גוצי 3.5 86, 0 ק"מ אפשרות לבייס 067-56789

● מציאה בגאלי 125 קרוס 5000 ק"מ 03-410786 02-630680

● ב.מ.וו 900, 1000 מגורים — 263323 03-741090

● אופנוע קוויסה 350 אנדורו 1982 03-917504 14.00

● סוזוקי 850, 79, מציג אחריות, חדש 04-932763 04-935247

● בהזדמנות ראלי 180, 70, במצב טוב מ-14.00 03-918498

מציעים למכירה

● תכולת וילה וחנות הלבשה הייים 3 אפקה — 421733

● טלפוניים למבניים אלחוטיים ממכירת אלקטרוניקה הכיבויים 03-264290 12

● למכירה מכונות לייצור בלוקים בבצב טוב בהזדמנות 059-77903

● מכבנות טלקסקים וכיקרוסקופים + אחריות + רכישה אפשרות להחלפה 03-464581

● למכירה כשמקי סלויזיה אוטובוסים 04-386602

● תכולת דירה + חדר שינה + מזנה יקרי ערך טלפון 03-797792

● ציוד ובכפור הדיים לבית מרקחת 08-224853 לא בשבת.

● למכירה גלזוטינה אוטומטית לנייר גודל 132 803080 805215

● מכבירי קשר אלחוטי חדשים — בתנאים נוחים — 03-254291/2

● ברקפרס גיליוטינה כמנו צבורות מדגלות מכונות יד שניה 04-724093 04-725932

● בהזדמנות וידאו גייד ג'י.וי. סי. + מצלמה + כבירכת 224824

● 12 סי.אס. 1979 ראשונה 44,000 ק"מ לרציניים !!! 03-775430

● מקרר „אבקור 2000" דלתות לאורך + כוכירה „סניור" 03-770740

● מסרות קבינה, מכונת הקרבה קומסלט הרלבך 9—8 35 מ"ס. 03-783802

● חדר שינה קומפלט לבן + תוצרת חוץ 250 + רדיו סיים ריהוט 5517580

● וידאו + טלויזיה + סטריאו + מטיפון לייזר טלפון אלחוטי 03-653414

● וידאו + צינבונית + סטריאו ביתי + גייר + ריהוט בר + במטבי + ממחשב סורד + כדורית אנגלית + תמונות + עתיקות ועוד 08-736941

● מכבסים, אקבנטרים מסורשים במצב כמעולה ביום א' 08-820461 03-822641

● בהזדמנות ! ! מכונת צילום + מכונת כתיבה חשמלית בלימינג — 03-417031

● בהזדמנות! מכונת צילום גסטטנר 2006 + סורטר ומידר במצב מצויין 03-201352

● למכירה כשאבת וקום בוש — הופסק 15 כ"ס, 2 דרגות 03-794870

● מקרר וקסינגהאוז 26 קוב + חנור קלוריק — חדשים באריזה — 03-798680

● ציוד בית-קפה מקרר ויטרינה אספרסו, קופה רושמת 03-771028

● ציוד לכימבחים גדולים ובולל החלוטות 03-5310432

● בהזדמנות! למכירה ציוד כלא לפרמאת טונים 08-471196 בערב.

● לרגל נסיעה פיא ג'ט קית ממוארת, כלי בית, צעף בים, ולסכרות וחלונות טלפון 03-232277

● למכירה במבררת 44/58 אל מערבת איתור עובדים מיכינג (כבוד, מקלה, 10 יהכסרים) תוצרת מולכוי בימי העבודה 08-481355

● כלי בית והכמלים בשימוש אחות כבתנים 04-381065

● למכירה תכולת בית, להתקשר אחרי 6 בערב. 455399

רוצים לקנות

● משה קונה חיסולים, תכולות דירה !!! 03-834856 — 03-594311

● שבואל קונה הכל : רהיטים דירושות, 812645 ובבית 829816

● טלויזיה כף קומפי 26 אינץ' או אר.סי.אי. 20 אינץ' יד שניה טלפונים : 03-660591 03-660893

● מעוניינים לקנות ציוד משרדי מס לקומפיוטר לסוכנות ב' באקי 02-716535

● ניסים קונה שטיחים, רהיטים, ירדושות, 836315 311845 315485

● אלי קונה ! רהיטים, ירושות, חיסולים, 836108 ובערב 808269

● דרושים אצטבאות ומדפים מטובים למחסן / ארכיב — 03-252664

● קונה במחירים טובים „חיי סול-דירות" ירושות „מוצרי חשמל" וכו' 03-911527

● דרושים 2 טלוויזיות או טיקורים (ללא מקלדת), מדגם „סינבסי" 1000 — אותיות לסיגוריות, בהצעות — לטלפון : 21 הלחוה, 03-611011

רהיטים

● ברמת-גן — מחנות המפעל „רהיטי-גוכיס" — באולם ה', תצוגה הענק — בבניין „אואזיס" הרצל 75 (פינת ז'בוטינסקי), מבצע מכירות מהגוגיה לציוק — ללא פער תיווך ! במחירי הקפאה ! ארונות קומתיים : 4 דלתות —250. 5 דלתות —280. 6 דלתות —330. (+ כעיים) ; 30 סלונים (1/2/3) —395. מודולרי פינתי —460. (+ כעיים). חדרי שינה קפטיים — בסיגנון כפרי וחדים ! מרנים „מרזידנט" במבצע —158. בלבד ! (190×140) הקודים — חכה ! לבחירתכם : שולחנות סלונים, מזנונים, פינות אוכל, ארונות כמבה, חדרי...

● מבשירים במבצע ארונות לדוגמא : 3 קומתיים כפרי 390 ספריות 135 גם לפי הזמנה ב„סוף-יידי" סוקולוב 22 חולון

● עתיק חדר עבודה : ארגן כפרים, שולחן עבודה, כורסה, ספה עתיקה, ספטמה 04-210366

● בהזדמנות כהצוגה !!! ב' נגרית „מירדי" מזגון מדולרי + ער יפהפה —550, רחי הכלך 2 (ע"י סולוגן).

● ריהוט אנגלי, מבהכה + וטרינה מזנון, פיא ומטבח, וסרינה להלה, שולחן צד, מנון אוכל, כסאות לבר ועוד מלי 03-357801

● ב"ג תשלומים סלונים מפע בתף ספוג כפול, בדי קטיפה איטלקים —900 ש"ח נגרית ותריסיות כהן 03-825164

● מכירת חיסול של עתיקות ביסטרדיי החל בבוגרים, בואי לכפר !!! אוטיפקין 31 רבתי חנוראן.

מקררים

● ני נוער — ספות, ספריות ו' שולחנות כתיבה — ביצוע מעולה בהנאויות ! סיסמתנו : לקרוב מחירים מחוזרים — חוזרים שוב ומביאים לקוחות נוספים ! שיות מחירים רצות. 9.00—20.00 ובשבת רבעולם 03-733621

● הזדמנות !!! מקרר משפחה + מקרר שולחן דיפרניה + 2 מקפיאים פתוחים וסגורים + מקרר ארונן 6 דלתות, מתאים לכל מטרה, בבצב מצויין — 03-375772 03-379554 שעות עבודה 9.00—17.00 מיום ראשון

● בינרל אלקטריק חדש 22 קוב 2 דלתות + „איס מייקר" +אחריות החברה — 03-425072

● מקררים ומקפיאים כסמחריים + מפעניים מכל הסוגים, — בעבודה — 03-5511574

● מבצע !!! מקררים מחודשים במחירים מוזלים באחריות „מרכז המקררים" ג'לבוב 13, 03-381864

● מקררים משופצים בהזדמנות !!! + קניה + החלפה + ב' 03-297631 03-384535 בשבת.

● בהזדמנות !!! ג'ינרל אלקטריק (הוויט-פוינט) 18 גבר פולום 03-475001

● קונה מקררים !! כמשלי ב„מוה, מכבר, מתקן ומשליר" 03-380796 03-382198

● בהזדמנות ! ! מעודמים ש' פיחים מקיר לקיר (לא לבד) בכמות קטנה או גדולה ב-10 דולר למ"ר במקום 60 דולר למ"ר 052-72424

● ציוד למסעדה מקרר ויטרינה + מקפיא + כסאות ושולחנות 03-5516996

● „מכל הבא לידי" מכירת מרכזי צרכים פיד שנייה בסחיר מקרה מציאה : סטנגר, ארגנות, ורידום, מקררים, ועוד 03-905490

● יבואן השתגע מדיני חדש, סניס, ומבוהרים 03-371829 03-984316

● בהזדמנות!! כיריים אמריקאים, סלויזיה, וידאו ורהיטים 03-457062 לא בשבת.

● קונה רושמת + משקל אלקטרוני + מרפסות לחנות ולבל עשיה 03-413114

טלויזיה

● מעוניין לקנות טלוויזיות גם מיד שניה + כל סוגי השלטים 03-894289 03-874382 (בשבת).

● לרגל נסיעה ! ! טלויזיה סוני "27 ממוארות 03-232277

מקלאות

● מעוניין במשק חקלאי בין ראשון ללוד והסביבות, ת. ד 24 כפר חבד.

● כעוניין בשמר אבוקדו, מקאן והרדים לכריתה. 03-293598 03-292016

● למכירה במבריו 6/86 צנורות אלומניום + מיכטנים משומשים "2 ו-"3 בקולטה לחקלאות ברחובות בשעות ימי העבודה, טלפון : 02-584732 02-584407

● למכירה, קיבוץ מעולה בשרון מיקום מצויין 04-666498

● מעוניין בסככה ללול 600 מ"ר + ציוד מימום 065-41591

● למכירה 2 דונם אמומה ורדים, קומפלט + מקרר טלפון : 067-67047

● סככה ללול 600 מ"ר + מחסן, מושב שכניה, מיום ראשון, בשעות 08.00—13.00 מלי 04-917391/2

● קיבוץ בית השיטה מעוניין למכור 2 אגרונים בערב טלפון 065-36866 גיר.

● למכירת בצפרת שקיים —23,000 דולר, קשואת 1.80 ל' 120 דונם 051-97121 לחות גיבה

● כעוניין לקנות מקרר פרחים 3 דלתות מלי 052-70407 052-70914

● למכור המשפ רמות דרוש חדר קירור או מקרר פרחים מלי 067-63730/1

● למכירה עבי אבטיחים „סוילים-313" 80% נביטה. מלי 057-81360/2/3 — 057-81363 057-81061 ובערב 057-81312 לאבנר.

● גלדיטורים 110 230 או 110 חלב 22 אמפר 03-319168

● 1) כעוניינים לקנות פורדים: 2) כעוניינים למכור 200 טון קש. בערב : 051-38084 055-84325

● משק למכירה במושב ביריאוה 08-491495

● לרציניים ! ! משק למכירה במושב אמונים ליר אשדוד — 055-51414

● פלטפורמות, מלגזות, ארגזים אחורים משולבים לריתום מהיר, תומים לטיפטוף בטפרים ביוחדים „הכשטיפ" 051-25146-8

וידיאו טייפ

● מבצע !!! לבעלי וידאוברים, ישלם 95 ש"ח וקח וידאו וטלוויזיה, הירוה 12 תשלומים א.ה.א.י. נחת-קאגן 37 ת"א.

● בהזדכנות וידאו תושיבה קסטות קטנות כחדש. 03-909684

● הקודם זוכה ! בהרומה ג'יי. וי. סי. + תוספות 1300 דולר 053-54017 03-253296

● מצלמת וידיאו סוני בשמבובי קסטה כבנים 052-454439 לא בשבת.

● בהזדמנות! וידאו שרפ + טלויזיה + שלט 03-874382 03-894289 (בשבת).

● וידאוטיפ נייד, מצלמה — אביזרים כחדש —1500 דולר. 03-992734

● מצלמת ג'י.וי.סי. + וידאו קרטבקס + אביזרים — 3000 שקל — 380904

● עתיק ספיסי חדר סלון סלון ספיחונים נרסיים טלפון 03-223007

● כתובכיה ארונות קומתיים כולל הובלה והרכבה : 2 — 140, 3 — 190, 4 — 240, 5 — 270, 6 — 320, סלונים — 400, ריהוט לכל, סוקולוב 96 חולון 03-845568 פתוח במוצ"ש — 21.00—18.00

● להקוחה מוגבלת !! ארונות —63 לדלת זוג-קוצות ת. ע"ב. א והגיות —130, שירות מ-30 ש"ח (+ מע"מ) כיב גיבות יקריקה, מסגרת נוער ומפריות „רוהיט שיפ" בנוגושוב 26 (במרתף) טלפון 03-280493

● תכולת דירה ומנפיר ארון קומתיים מיטה, אבקור, ריהוט עתיק ועוד. 837539

● לרגל מהיזה חנות המפעל בתני-קיקבא 26 בני-ברק מוכרים במבצע עד 50 ארונות אחורים. ארונות 4 × 2.40 — 240 5 × 2.40, 280 ש"ח, 80 × 320 ש"ח מסיה 120 × 2.40 ש"ח. ביכת נוער כפרית 380 ש"ח. ארונות מכבה סנדביץ רק 180 ש"ח למטר רץ. ארונות מטבח מלמין רק 110 ש"ח למטר רץ. פינות אוכל + 6 כסאות 450. מיטת נוער כפרי — 230 ש"ח. חדרי ילדים, חדרי שינה, מזנונים ועוד. פתוח כל יום מ-9.00 — 20.00 וגם במוצ"ש. ריהוט כמיר, רבי-קיבא 26 בני ברק 03-856510 03-811965

● חדש! סלון קטיפה 595 ש"ח כיסה זוגית + כורסה 03-731594 03-82893

● סט סלוני (חדש) יפה במיוחד ! הקטיפה מהודל 03-740383 (—590).

● מבצע ! ! לארונות בהספקה מיידית 4 דלתות —240. 373224

● תריס ! שתילי גיטסבית יבר,ה. סוב ליצוא ולחבריה. ביקל 052-34035

● למכירה אמנית חשמל ל' חרש, ננדרים 11/20, 10/30 057-31897

● למכירה משק, הכולל מטיים, הממה, מחסנים ובית מלי 067-67156

● למכירה משק במושב אביגדור בית מגורים, לול, הודים, סככה. 055-81920 055-81223 055-81637 ערב, רמי.

● בית ספואר, גדול ומיוחד + כל השכלולים ופשסורים + בית 3 חדרים על 3 דונם + מטע במושב שכונת עבודים ליד נתניה, „טריידגנומים" מלי 227562

● מחסם ממסטרת חלב 500 ליטר מלטות. 03-995321 069-89680

● למכירה זבל אורגני רקוב בכל כמות. מלי 055-81883 055-82489

● למכור 16 כל בטר מכולות במצב חדש 065-90233

● מקשים באזור חדרה + חממות + כרמים + וילה לא בשבת 063-31689

● למכירה 2 מיכלי חלב סרמוס טנירוססה 10,000 ליטר כ"א — 03-794870

● למכירה וילה + משק ליד נתניה (אפשרות החלפה) 03-235763

● שתילים, עצי פרי, הדרים, סובטרופיים, גפן, סכל הזנים, לפשוים ולבודדים „דרוארץ" כפים הגליל 68 (אחרי אגד) 052-443204 052-28737 052-20166 052-33378

● בהפר מיכלים „אבסוסמל" הניבנור ביותר בארץ, ניתן לשיש מכמלאי כמחירים מיוחדים 051-25146-8

● למכירה עדר צאן מרינו 120 ראש, בהריון + 2 אילים 067-63323 067-63329

● למכירה כ-300 דונם ציוד ספסוף 16/4 משומש בבצב עבודה ארוז בהבילות של 300 בי' מחיר 0.75 ש"ח לקי"ג לי' שנות אל אי"ל מרכז המשק אשכיר מרכז הנגר 08-220866

● בהזדמנות ! ! ! בקרבת אשדוד ! ! ! משק למכירה קרמי ממואר + פרדס המודים 055-54195 לא בשבת !

● למכירה מלגז הידראולי כח רה 2 מכנים ומכו סמלים — 055-81918

● משק חקלאי מפיל מרנסה במשק לאנשים רציניים בלבד. 055-52096

● בהזדכנות מורעה מבושסית לבוטים במצב טוב מאוד — 052-36842

● פרדסן ! ! אבן קונים פרי הדר על העץ, לטלפן 216287 03-216280

טרקטורים

● טרקטורים וכלים חקלאים תיווך מכירה וקניה „גן שוות ומשק" מושב יגוב 053-88561 053-85753

● קייס 1981 תעשייתי במצב חדש 2000 שעות. 052-559402

● קייס 1979 + 1983 + הנבה קוהטית מלי 03-804615 08-439244

● לכה לקנות טרקטור משומש ? התקשר לאלבור לקבל מחירים מיוחדים לטרקטור „מסוס הרוגסוי" (לכסוסים טרקטורים צריים) 03-336068 ספר שלומית 063-77454 קבלי מלי 065-93231

● קטרפילרים 955, 824, קייס 140 ש.קיי — 08-473208 08-475290 08-460302

● 955 סל. 18 אר. —1980 1909 מצב בעולה 03-258803 ובבית 03-348588

● עגלה אלסלי 1985, עגלה כותבה נגר סירני (מוגב) עבלת ללא רישוי 03-783802

● טרקטור אם.טי.די. 8 כ"ס + מכסות במצב מצויין טלפון 9329144

● מסמיל מגולה לטרקטור פרגוסון + עגלה 463308 ובערב 429416

● בהמרון קייס 580 די, 75 במצב חדש — 03-922182

● בינן דיד 2130 1974, מצב מצויין 055-83063 בשבת.

● מקור 6600, 1981, מגורט, מיכלית שורצת 055-81665

● טרקטורים + ביון דיר 2140 061-63037 4030 4240

● קטנים ג'י.סי.בי. — מודלים שונים פרגיסון 165 מודד 6610 אחרים 900735 911958

● שוסל 75 930 + מספלת 8 ס. 08-453764 08-488887

● פרגוסון 135 1977 + 2 מקוחות 60/ 80 052-454424

● בינן דיר 1140 1983 — מספות, 16 מ"מ, כחדש 067-21727

● בינן דיר 2040, 81, 2130, 23, פרגוסון 71, 052-20083

חיות בית

● מירי רוטווילר + חשורת 6 שבועות עקיים דיפים מלי 08-461058

● בהאונגות גורי זאב רועה גרמני 910575 לא בשבת.

● גורות רועה גרמני + תעודות אנן נקי 806970 659921

● למכירה גורי זאב בלגי 08-452113/5 3648

● למכירה גורי זאב, העורבה בלגי-גרבני. טלפון : 03-908708

● גורה קסגוכה מקסיכה — 7 שבועות; זכר חביב 7 חודשים גודל ביגוני ; שנאוצר גיוסי 4, בר-קן זאבה, גורי ספר שחורים, כולם מחוסכים בחיים חסים. 052-78822

● זכר מסמומת הבלגים מעורב, 8 חודשים, לכשמרה ולי שמירה, מחפש בית חם — 03-493418

● אמנית קוקר ספנואל (כיתה) גורים מבני אלופים ועקיקים לה גמשות. 03-448456

● לרציניים! גורי זאב שחור יפהפיים במחיר הזדמנותי סל. 03-315538

● למכירה גורת דני עגק שחורה 053-93079

● בור פודל גנס לבן בוטי יפהפה למכירה 03-257949

● בכלביית „מעברות בזגורי גורי רועה גרמני (זאב), ודגר ; ויכולות הדרכה 300 02-584732 063-82558

● למכירה לארם המתאים גקבות פודל ננסי בזגורה 03-9328444

● גורי רועה גרמני גיבזים ומיוחדים, עם תעודות, בני 2 חודשים — לרציניים בלבד — 03-749534

● במחיר הזדמנותי — גורי אלקהונד נורבגי נדירים, כלב אי-אלי למשפחה ולתצוגה 052-77641

● דובה גרמני + תעודות הייל, מחוסנת אגן נקי 659921 809970

בלי נגינה

● מתופף רציני מעונין בהצטרף ללהקה חתונות מלי 03-745405 למשה.

● אורגן דיימונד 32 במצב מצויין —1,200 ש"ח 08-892454

● פסנתר אנגלי יפה במצב מקין 2550 ש"ח מלי 03-948063

● פסנתרים מהודבים „קוואיי" מכב המפורים ללא הארות. אורגני „ג'ד" נחל מ-990 ש"ח בית „קולמן" דיזנגוף ספספ מלי 03-282468

● סינטסייזרים, חיבולת מקצועיים, אמפקים „רולנדי" במבצע כחירים. עולם המוזיקה, דיזנגוף סנטר 03-282493

● אורגן ביתי איטלקי גדול מיוחד + סינסייזר היש מלי 03-289284

● מכונות חדשים ומשומשים, אורגנים אלקה, אורגה, קווסר, קסיו, הרצל 97 ראשל"צ מלי 03-555626

● אקורדיונים ! מכירה, קניה, החלפה, כיוון ותיקונים, אבן-גבירול 105 03-267351

● מכבצע !!! במבצע ליסחרים משומשים רק 1 שנה „גביא" — 03-892265

● בגבצע טסייקבק פסנתר הי' אינות של מפעל הכנר מושירק „מרמות הגנסורי" שליש במומן החזרה בתשלומים, „מלניך פסנתרים", דיזנגוף 125 ת"א.

● גנדלר פסנתרים, שיווק + מכירה + שירות, שנקר 19, חולה, 03-888686

● לכבירה פסנתר גרמני גיר' דורך בבצב מצוין, טלפון — 03-426964

● אורגני קסיו „קסיוטון" ב' מבחר דגמים ומחירים, קל ליבירה ולנגינה, להשיג בחנויות המוזיקה, מבצע סינטסייזר סי.אוס המהבכבי. 202530 — 202528

● ציוד שירה, תוצרת מונטרל + זוג רמקולים ג'י. בי. אל. אירגינל 04-918333 — רמי.

● מבלגת הפלגה 4 ערוצים „סטריבורסוסטר" — 4 טלפון 052-448356

● מוזירים ספתים ס. וכל ה' 990 שקלים חוקים ! ! קניה הסובה באורגנים „גלילית" „יבואי „אלקה-אורגלה" ג„ירי ! „חלילות", 03-5827680 — 3000

● מכירה כללית מוליכס מזי-חוים יפהה, ויסקולס, בים, טאולר סוזוקי, אורגנים, פסנתרים נימורים הקורדיונים, מ' 052-85032 סוקולוב 61 הרצליה.

● בכל-גב שלום אורגנים ו' פסנתרים למכירה מ-10—3 תשלומים החל מ-595 בלבד — 03-642976

● מסנתרים משומשים וחדשים בתנאים נוחים „הרצוני מגאיה 24, 03-283153

● אורגן רהום „אלגמי" 37 קומתי 8 אוקטבות 03-862595

● מסנתר יפהה 3 שנים + אחריות כחדש — 03-583239

● למכירת פסנתר טורסטר — לנבו, 732639 במצב טוב — 2000 ש"ח.

● „קסיו" „קוואי" „רולנד" האורגנים הטובים ביותר ובתנאי רכישה נוחים — „בית אליטון" שדרות ירושלים 20, יפו — 827918

אותיות דבקות

● שלוטיות ! יצרני אותיות דביקות ! לתערוכות ! לשלטים ! לחנויות ! ולמכוניות 03-903092

הלוואות

● לשכירים הלוואה נוחה ו' מיידית מגבר ערבים בלבד — „בנקר „עודד" 03-769438

● הלוואות כגגד שעבוד רכב או ערבות בנקאית 03-335702/3/4 04-641475

● „צ.ש.ב. — מרכז שרותים פיננסיים בע"מ, הלוואות נוחות לשכירים במקומות עבודה קבועים מגבר שבים בלבד — 03-288259

● הלוואות נוחות ומהירות לשכירים נגד ערבים בלבד — 03-230845

● נצור לך ; הלוואה נוחה הנכייאה צמון ללא ערבים 03-230845

● הלוואות מגבר ערבים לשכירים במקומות עבודה קבועים, תנאים סובים. לפרטים אל בנצבי. 03-886769

● לשכירים !!! הלוואה נוחה ומיידית כנגד ערבים, בלבד — 03-622156

● ביכיונה שקים סמחרים בתנאים נוחים ביותר 03-9231791 03-9230404

● המרכז לשכירים, הלוואות שקלית לא צמודות במבצע !!! מלי 03-230003

● „י.ר.ס." הלוואות כנגד בסחונות לבנין צ'קים 919982 9327589

● הלוואות ב„אקספרס" מיידי ! לעצמאים ! לשכירים ! צ'קים מסחריים ! 03-372945

תוגים

● מבוסגן חוג לבויטי ב' חולון — טלפון 03-842497 מ-17.00 — 19.00

● להכרת מבויית/ות במיוחד תרבוחניים/ות לטיילים ולפסטיבלים אקקולוסיבית !!! 052-26058

● המוסכסואלים, לסביות, הורים — עזרה, אחוו, קבוצה, תמיכה ודיווח 03-625629

טיולים

● בלונדון ליגה + ארוחת בוקר באווירה ישראלית (לזוג בלבד) 00441-4451682

מחשבים

● תואם פי.סי. ברמי —2080 ש"ח, כמשמת —666 ש"ח, רב עה בן יצחק 130 03-232194

● למכירה כמוסת פי. סי / אר.טי. י.ב.מ. דיסק 22 — ממ. בי. + מדספת, אספקו אם. איקס. — 100 + תוכנה של משוב + מרחב + שינוי מפתי — 4 חודשים במעשוב ב' מחיר אפריקסריב 03-9325385 03-9519161

● מעוניינים במחשב י.ב.מ. פי.סי.יד שניה טלפון 03-612749 03-614144

● „צג מחשבים" — מעבדה משוכללת למחשבי י.ב.מ. ותואמים, קומודור, ספקטרום ועוד 03-323696—7

מצבות

● „אמיר" — חמשית המצבות בכל חלקי הארץ. אפשרות לתשלומים. משרד : 03-9611988 בית : 03-785120

מזגני אויר

● שבירו-קור שרותי מיזוג קירור וחימום, מבצע מזגנים 600 ש"ח מבצע מזגנים סלון חרשים 1700 ש"ח, המחירים כוללים הובלה והתקנה 03-838643 03-823334

מערכות קול

● מבצע !!! לבעלי ישראכרט, ויזה, שלם 95 ש"ח וקח מערכת. ויזה. היתרה 12 תשלומים א.ה.א.י. נחת-קאגן 37 ת"א.

● ואיש — מקיפון מכביק רמקולים אי.אר. + מגבר + זוג. 08-436584

● מגבר + טייפ + סרה + טורה. בערבת 052-81577 052-72578

● מציאה! מערכת סטריאו רמקולים + אחריות באריזה כמחירים זולים „מגור יעודה מוהבטון, בבית 03-902211 (לא בשבת).

מכונות תפירה

● מוחבואו לטרקן עד 30% הנחה „טרמבד בן-יהודה 10 מלי 03-287660

מלונות ושיכון

● למסירה מיידית — מלונה דיזל 4 טון חשמל 1 טון הרצ' רת סטיל גרמנית מחיר הנהו השלום 03-9222018

● מלגזת חשמלית, ידישית 1.5 טון להרמה נבוהה + צידוד.

● מלגזה 4 טון נפגלים גודלים 9225148 ובערב 318611

● למכירת מלגזות חקלאית כ' 2, טון, במצב מצוין 03-216204 פיפיה 40 לפנות ל' צבי.

מדיח כלים

● בהזדמנות מדיח כלים גרמנית גדול באריזה צבב גדול מסוגם 03-227987

העתון של אבא
לא מעניין אותי...

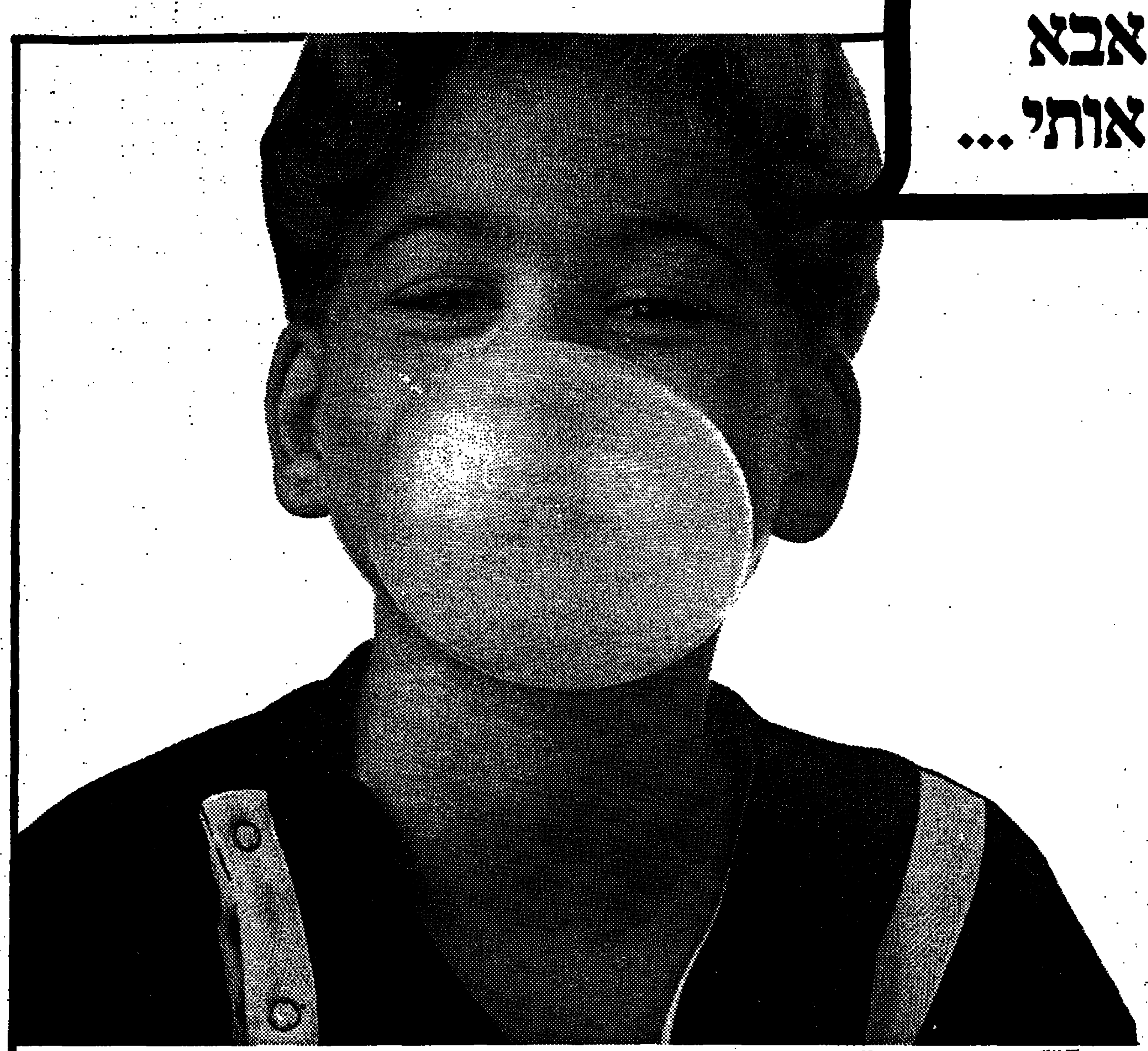

ילדים בני 8
לא קוראים עתון
יומי...

בתנאים הכלכליים החדשים, הכוון המדויק למטרות נקודה הוא סוד הצלחה. ואם מישהו מנסה לגרור אותך למדיות הלא נכונות, תן לו להבין שאתה לא ילד. אתה רק מוכר לילדים.

"כלנו" מגיע מדי שבוע ל-20,000 ילדים נחמדים, פקחים ובעיקר נודניקים. אם הם רוצים משהו הם גם מקבלים אותו. רק תציע להם.

אם המוצר שלך מיועד לילדים בני 7-13, הדרך הנכונה והמקצועית להגיע אליהם היא באמצעות "כלנו" מיסודם של "דבר לילדים", "משמר לילדים" ו"הארץ שלנו".

כ ל נ ו
שבועון צעיר

דקלה או יעקב יתנו לך פרטים נוספים ומעניינים בטל. 378833

אדר

חייהם הסודיים של המעריצים

פיט טאונסנד, זמר, מספר שקיבל מכתבים שהפחידו אותו כשגילה שחשיבותו בעיני הכותבים גדולה מעבר לכל פרופורציה בהשוואה לערכו בעיני עצמו. „תאוות כוכבים", ספר חדש

מעריצים. אוסף פנטסיות של מתיוי דיו

דפדוף אקראי בספר כים, בחנות ספרים, הפך לקריאה מרתקת, ולאחר כשעה החלטתי לרכוש את הספר. לא הצטערתי. את הספר „תאוות כוכבים" (STARLUST, משחק מלים של „אבק כוכבים"), בהוצאת וו.ה. אלן, לונדון, ערכו וכתבו פרד וג'ודי ורמורל. במשך יותר מארבע שנות מחקר אספו השניים וכתבו עשרות אלפי מכתבים של מעריצים לאלילי הזמר שלהם. בעקבות המכתבים יצרו המחברים קשר עם מאות מעריצים ונפגשו עם רבים מהם יותר מפעם אחת.

מכתביהם וסיפוריהם של המעריצים הללו הם רובו ועיקרו של הספר. לכל סיפור שנבחר היו תריסרי סיפורים דומים. מעריצים, כמו אלה שמכתביהם מופיעים בספר, נמצאים בכל כיתה, בכל בית ובכל שכונה, גם בישראל.

ספר זה, הנראה ממבט ראשון כאוסף פנטסיות של „מתיוי דיו" (תרתי משמע), גדוש בחלומות של אנשים כמוך וכמוני. פיט טאונסנד, איש להקת „המי" (מחבר האופרה „טומי"), טוען בהקדמה לספר כי שעה ש„אנחנו מחפשים שלמות, בעצמנו או באחרים, אנחנו מחפשים למעשה את אלוהים". אב, אם, אח, אחות, בן או בת מושלמים – על כל אלה אנו חולמים בחיפושינו אחר מזמור־תפילה פסיכותראפי. החלומות והמאוויים הללו מתמקדים, לעתים קרובות, ב„אליל" נבחר.

אני משער שנהניתי מאוסף הפנטסיות והמכתבים משום שמצאתי את עצמי מזדהה עם המעריצים. טאונסנד מספר שקיבל לעתים מכתבי מעריצים שהפחידו אותו מעט, משום שגילה כי חשיבותו בעיני הכותבים היתה גדולה, מעבר לכל פרופורציה, בהשוואה לערכו בעיני עצמו. אבל להערכתו העצמית של טאונסנד או של כל כוכב אחר, אין בעצם חשיבות. החשיבות טמונה בכך שהוא ואחרים מציעים את עצמם למה שיונג כינה „סמל של טראנספורמציה".

מותו הטראגי של ג'והן לנון הדגים כמה נורא עלול להיות, לפעמים, תהליך ההערצה לשני הצדדים. אך אירועים קיצוניים כאלה הם נדירים יחסית, כיוון שכולנו זקוקים לגיבורים הממוקמים בעולם הזה. זה מה שהופך את כולנו למעריצים בכוח.

יתכן שראיה כזאת של הדברים תיראה לרבים כתחלואה של עולם הפופ, אך מערכת יחסים מעין זו קיימת, למעשה, בכל מישור בחיינו, בכל האומנויות וגם בחיים הפוליטיים.

המכתבים והסיפורים בספר נחלקים לשבעה מדורי „גיהנום": תשוקה (לבארי מאנילו, דייויד בואי, רוברט פלאנט, ולניק הייוורד); מסתורין (מייקל ג'קסון, מארק בולאן, בוי ג'ורג'); עוצמה (אדם אנט ודייויד בואי); קנין (בובת בארי מאנילו, תקליטים בידים של ה„הוליר", תצלום חתום של סטינג); אובססיה (ניק רואדס, סיימון להבון, „פוליס", דייויד אסקס); אקסטזה (פיט טאונסנד, טום מ„תאומי טומפסון", קלם ברק, מתופף „בלונדי") והזיה עם עירפול ההכרה (דייויד בואי, דבי הארי, ניק הייוורד).

המכתבים, היומנים והפנטסיות בספר הם לפעמים אירוטיים, אך כולם טובים ומיטיבים. מרתק ונעים לגלות כי מעריצים ממוצעים (ובני כל הגילים) עשויים לגלות מידה כה רבה של להט, דמיון ויצירתיות.

האם כתב בארי מאנילו מימיו משהו יפה יותר מהפנטסיה שכתבה עליו ג'ואן בת ה־42? „כשאני עושה אהבה עם בעלי, אני מרמה בנפשי שהוא בארי מאנילו. כל הזמן. ואחר כך, כשאני מתפכחת, אני בוכה ומסתירה את דמעותי. לא ידעתי שדבר דומה קורה לנשים רבות עד שנעשיתי פעילה במועדון המעריצים של בארי. זוהי אהבה חד־צדדית מתסכלת ואני סובלת מרגשות אשמה, אך אינני מסוגלת לשנות את המצב. בארי הוא אהובי בפנטסיות שלי והוא ממלא בי משהו שאני זקוקה לו כדי לחיות. בארי עוזר לי ולבעלי לשפר את חיי המין שלנו. הייתי בעבר קרירה למדי, אך מאז שבעלי התחיל לי לתלות את תמונותיו של בארי על קיר חדר השינה, אני מתבוננת בהן לפני שאני מכבה את האור. ואז אני מתחילה לדמיין. אני נמצאת בחדר ההלבשה של בארי. הוא נכנס לחדר ונועל את הדלת. הוא כולו נרגש ונוטף זיעה כיוון שרק לפני שניות אחדות סיים את הקונצרט שלו. לפעמים הוא מסיר את מכנסיו, ולפעמים אני עוזרת לו. בפנטסיה אחרת אנחנו שוכבים על שטיח עבה ורך לפני אח בוערת, לוגמים יין ומאזינים למוסיקה נעימה. אנחנו מדברים ומדברים, אך לא כשאנו עושים אהבה. הוא לפתע משתתק ומשתיק אותי בנשיקותיו הצרפתיות. אנשים טוענים שהם מתאהבים, אבל אני שואלת את עצמי אם הם מרגישים מה שאני מרגישה".

ג'ואן, הנשואה לסוכן מכירות, היא גם אם לשלושה ילדים. יתכן שהפנטסיות של ילדיה מופיעות אף הן בספר.

נא לא להתנשא, כולנו מעריצים.

בין הרע לבין הרע מאד והרע מכל

■ עמוס עוז

„אני דוחה מכל וכל את התמונה של גדודי סופרים טהורים הצועדים ללא חת להיאבק נגד בירוקרטיות חסרות לב בשמם של כל האנשים המתוקים והחביבים שברחוב" – עמוס עוז בכינוס הסופרים הבינלאומי „פאן", בניו־יורק. כותרת הכנס היתה: „הדמיון של המדינה והדמיון של הסופר". דבריו של עוז שעוררו סערה מתפרסמים כאן במלואם.

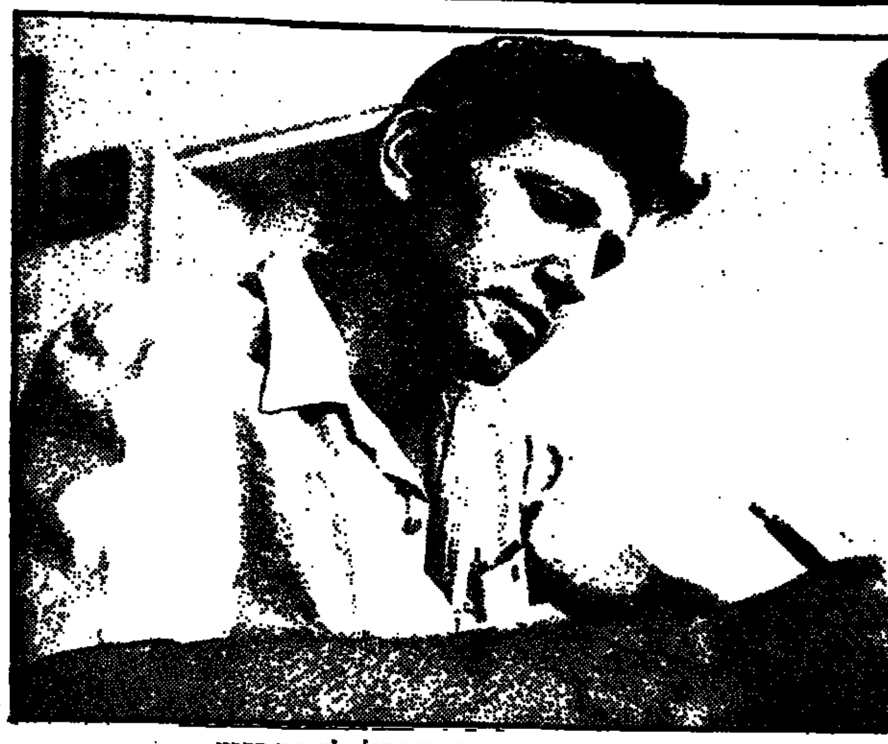
עמוס עוז. איש מאתנו כאן מעולם לא הרג דרקון

למדינה אין דמיון. „הדמיון של המדינה" קיים אך ורק בדמיונם של כמה סופרים, כגון אלה שהמציאו את הכותרת שלנו.

ג'ורג' הקדוש והדרקון – זהו בוודאי מה שמצטייר בדעתם כאשר הגו וכשהמציאו כותרת זו. כל סופר מצטייר להם כסולז'ניצין שידיו ריקות, כל דרקון מצטייר להם כברז'נייב מרושע או כריצ'ארד ניכסון תככן. זה לא מוצא חן בעיני. אני חושב שכמה מדינות הן כמעט הגונות וכן גם כמה סופרים. מדינות אחרות וכן סופרים אחרים נגועים בסוגים שונים של שחיתות.

הכותרת שלנו מקרינה אנרכיזם רומנטי. פשטני. רע מזאת, יש לה ריח של קיטש מאניכאיסטי. אני דוחה מכל וכל את התמונה של גדודי סופרים טהורים הצועדים ללא חת להיאבק נגד בירוקרטיות חסרות לב בשמם של כל האנשים המתוקים והחביבים שברחוב. אינני שותף למשחק היפיפיות מול חיות הטרף.

קודם־כל, מדינות, ממשלות ומימסדים – הגונים כמו המפלצתיים – שאבו מאז ומעולם השראה מחזיונות שונים ומשונים אשר חזו סופרים שונים ומשונים. בהם הגונים, בהם רעים, בהם מפלצתיים. חזיונות אלה לעיתים התעוותו, ולעיתים לא התעוותו בידי שליטים שונים אשר סופרים שונים, מצידם, גינו אותם, ולפעמים שרו להם שירי הלל.

זאת ועוד: אכן, היו סופרים אחרים אשר מחו על קידוש אמונתם בבתי סוהר ובגולאגים. אבל היו אחרים אשר שגשגו בדאצ'ות ובחצרות מלכים. עם זאת, רוב הסופרים לא מתו מות גיבורים וגם לא שרדו תודות לליקוק מגפי עריצים. איש מאתנו כאן מעולם לא הרג דרקון. זאת ועוד: האדם הפשוט והנחמד שברחוב אינו פשוט וגם אינו נחמד. אנו יודעים זאת, לפחות רובנו יודעים זאת. אולי תקראו את ספרנו ותיווכחו בכך.

ועכשיו אל עיקר דברי: כפעם בפעם אני חוזר ונדהם מן התהום אשר בין מה שעינינו רואות בשעה שאנו מחברים את שירנו, סיפורנו ומחזותינו, לבין מה שאנו עושים כשאנו מנסחים פטיציות, חותמים על גילויי דעת או ממציאים כותרות לדיונים בועידותינו: כאילו השתמשנו בשני זוגות עינים מנוגדים זה לזה. ואינני מוציא מן הכלל את הנוכחים. גם לא את עצמי.

רובנו יודעים שניים־שלושה דברים על אודות הדרקונים שבמעמקי הלב האנושי. ואף־על־פי־כן מחוץ לעבודתנו הספרותית, לעתים קרובות אנו מדברים כאילו האמנו בתורתו הפשטנית והמסוכנת של ז'ן ז'ק רוסו, אשר על פיה ממשלות ומימסדים הם מרושעים – כולם – ואילו האנשים הפשוטים נולדים עם לב מתוק וטהור כולם. אני מבקש לחלוק על כך. המדינה, כך למדנו, היא רע הכרחי, פשוט מפני שאנשים רבים מאד עלולים מאד להיות רצחניים מאד. יתר על כן: יש מדינות שהן כמעט בסדר, יש מדינות רעות ויש מדינות רצחניות. היות שסופרים הינם, או לפחות צריך שיהיו, מומחים לדקויות ולדיוקים, תפקידנו הוא לעסוק בהבחנות. כל המתעלם מקיומן של דרגות שונות של הרע, סופו שיהפוך למשרתו של הרע.

דקויות ודיוקים, אמרתי. אין אנו רפורטרים, ובכל זאת, אנו מרוחים. לא בהכרח אנו אוספים או משקפים עובדות. אנחנו ממציאים, מעוותים, מגזימים, אנו הופכים את הדברים פנים כלפי חוץ ומעלה כלפי מטה. אבל ברגע שאנו מנסחים את הדברים במלים, המלים שלנו מועלות לדרגת עדות. מכאן אחריותנו לדקות ולהבחנה. ומכאן אחריותנו למפות את הרע, לדרג אותו ולמדוד את חומרתו.

הטרגדיה שבהיסטוריה אינה טמונה במאבק נצחי בין יחידים טהורים לבין מימסדים שטניים. היא טמונה במאבק הנצחי שבין החברות ההגונות יחסית לבין החברות העקובות מדם. וליתר דיוק: פתרונותן הנצחית של חברות הגונות יחסית, כאשר הן נתקלות באכזריותן של החברות הרצחניות.

כיצד נוכל להיות אנושיים, לאמור ספקניים ומסוגלים לדקויות מוסריות, ובתוך כך לנסות להיאבק ברשע? כיצד נוכל לעמוד בלהט נגד הקנאות? כיצד נוכל להילחם מבלי להפוך ללוחמים? כיצד נוכל להיאבק ברע מבלי להידבק בו? כיצד נוכל לעסוק בהיסטוריה מבלי להיחשף להשפעה המרעילה שלה?

לפני שלושה חודשים, בוינה, ראיתי הפגנת רחוב של שוחרי איכות הסביבה אשר מחו נגד עריכת ניסויים מדעיים בחיות מעבדה. הם נשאו כרזות עם דיוקנו של ישו הנוצרי מוקף בשפני־ניסיון מיוסרים, והסיסמה היתה: „הוא אוהב גם אותם". אולי הוא אהב אותם, אבל אחרים מן המפגינים נראו לי כאילו הם יהיו מסוגלים לירות בבני־ערובה כדי לשים קץ ליסוריהם של שפני הנסיון. וזהו בעצם לב העניין שאני מדבר עליו; זהו בעצם, במידה מסויימת סיפורה של ארצי וסיפורם של שוחרי־הטוב כאן ושם, ואולי בכל מקום.

הבה נוותר על הנטיה לייחס דמיון שטני למדינה ודמיון גואל לעצמנו.

הבה לא ניכנע לפיתויי הפשטנות. תפקידנו הוא להבחין בין הרע לבין הרע מאד לבין הרע מכל.

את איתן זה לא יחזיר

■ נעה ירדנאי־גל

את האנדרטה הפרטית שלו הקים סבא בחצר הבית בנהלל. סבתא נסיה הסתגרה בכאבה ושתקה. אפילו לא תמונה על הקיר. אנחנו, הילדים, לא שאלנו שאלות. שני בנים שנולדו במשפחה מאז נקראו שוב איתן. לא יותר. מה קרה לאחר הרצחו של איתן אבידוב, בבית בנהלל.

יאני. אנדרטה בחצר

נסיה. כאב ושתיקה

מימי ילדותי אני זוכרת את איתן, אחיה התאום של אמי, כתמונה באלבום. עלם יפה, רציני, וזרועותיו שלובות על החזה, עיניו הכהות שקועות תחת גבות עבות. לו חי עכשיו, היה בן 60. האם אפשר לחבר בין התמונות המתיישנות לבין גבר הולך ומזקין, אולי סב לנכדים? היכן היה מעביר את חייו? לאן היה מגיע?

גדלתי עם הגירסה המלווה את ההיסטוריה המשפחתית שהדוד הצעיר נרצח על אדמת אוסטריה בידי פורעי אצ"ל. בבית אמרו שלא אליו התכוונו אלא אל מפקד המחנה שקדם לו, בן קרית־חיים. אמרו שירו באיתן מבלי דעת. אנחנו, הילדים, לא שאלנו שאלות. מלים כמו נקמה, עונש או משפט לא נאמרו. שני בנים שנולדו במשפחה מאז נקראו שוב איתן. לא יותר.

סבא יאני, חלוץ נלהב ונמרץ, בן העליה השלישית, התמסר לענייני ציבור. הוא הגיע ארצה מערבות חרסון, שעל חוף הים השחור, באניה רוסלאן. תחילה לתל־יוסף, משם לעין־חרוד ומשם לנהלל. יחד אתו באה סבתא נסיה, אשה זקופה וגאה. עבודה, ובעיקר עבודת אדמה, היתה להם ערך מקודש ודרך חיים.

כשנולדו ליאני ולנסיה תאומים, קראו להם עזה ואיתן. בשמות אלה ביטאו את נחישות החלטתם להכות שורש באדמת העמק. הילדים נולדו בימים של מחסור והסתפקות במועט, באותם ימים לא היו הביטויים „יגיע כפיים", „נאמנות למולדת" או „הקרבה למען האידאל" מליצה ספרותית או פרק בהיסטוריה. לימים יגיד דוד שיראה תקופה זו כ„גדולה מן החיים".

בן תשע־עשרה־עשרים מתווכח איתן עם סבא יאני על הזכות להתנדב לפעילות מעבר לים. סבא, שהיה אחד ממפקדי עליה ב' באירופה והיה פעיל ב„בריחה", דוחה את בקשתו של איתן: „המשק זקוק לך עכשיו". איתן מתעקש, אינו מוותר. את הפשרה מוצא מפקד ההגנה אליהו גולומב ואיתן נאלץ להמתין עד שנה עד שרב, האח הבכור, חוזר משירות בבריגדה. איתן אינו מאבד יום ויוצא לאוסטריה המושלגת. חמישה ימים לאחר הגיעו ישיג אותו כדור המוות. בארץ תקרא סבתא נסיה בעתון „דבר", המצטט את „המשמר", על נפילתו של אחד, ישראל קרגוט שמו. השם, שמו המחתרתי של איתן, אינו אומר לה דבר. מפאריס יזעיקו את סבא יאני לפסגות שמעל העיר אינסברוק. בליבו, הוא אומר אחר־כך, ידע שהנורא מכל כבר קרה.

שלושה ימים אחר־כך תגיע הידיעה לארץ. שבועות יחלפו עד שיגיע הארון בדרכים פתלתולות, הרחק מעיניהן הבולשות של חיילי צרפת ואיטליה.

ומאז טומנים את הכאב עמוק, מכניעים שלא יציף, שלא ישתלט, שלא יטריף את הדעת. „הארץ רעשה, זה נכון", אומרת אמא היום. „סבתא מעולם לא הביעה את יגונה בגלוי". אף פעם אחת לא דובר בבית על נקמה. עד אז לא נפלו בחורים בשדה הקרב. היו פרעות, בארץ, ויהודים נהרגו בהן בתקופה שקדמה להקמת המדינה, אבל קרבות, מלחמות שבהן נהרגו נערים שלא הספיקו לנגוס מן החיים – לא. „העובדה שאיתן נפל בגלל טעות, ולא בקרב, ועוד מידי יהודים, שעה שאדמת אירופה עדיין חמה מדמם של ששת המיליונים, יצקה כאב חודר וצורב, שלא קהה משך השנים".

ומדוע שתקו, אז וגם כעבור שנים?

סבא לא הרשה לעשות דבר. „את איתן זה לא יחזיר" היה אומר תמיד. ולאחר שהמדינה קמה והסכסוך בין המחתרות נשתכח קמעא ושקע פרצה מלחמת העצמאות. הורים רבים קברו את בניהם, תמימים בני עשרים. המעגל הלך והתרחב ומי הם שילינו על בנם? לא נותר בהם כוח ואומץ לדרוש משפט. הפצע דימם בחשאי ומוטב היה לא לחטט בו. והם הרכינו ראש והשלימו, כי דרך אחרת – כך חשבו – אין.

את האנדרטה הפרטית שלו הקים סבא בחצר הבית בנהלל. יציקת בטון אליפטית ובתוכה אבני כורכר, וקקטוסים ופרחים עולים ופורחים ממנה. את כאבו השקיע בשתילה נוספת, באבן שהניח, בצמח מיוחד שהשיג ושתל וטיפח. סבתא נסיה לא מצאה פורקן ליגונה. היא הסתגרה בכאבה ושתקה. אפילו לא תמונה על הקיר.

„לא חשוב מי ירה", אומרת אמא היום. „אבל ברור שהיו אלה יהודים, ואנשי האצ"ל עצמם הודו שביצעו את הפריצה למחנה. העובדה שעדיין, כעבור שלושים ושבע שנים, מעדיף מיכאל דקל לשכוח ולומר „באותו רגע זה היה מוצדק" מעבירה בי רעד". תבניות הלשון „הם" ו„אצלם", כבשני מחנות, לא יכלו שלא להישמע בביתנו, להשפיע על דרך התגובה והחינוך. נראה שגם בביתו של מיכאל דקל נשמעו הדברים כך. האם דרך אבות מכתיבה גם את דרכם של בנים?

מדוע, הו סטלה, תכווצי גבה אם אתוודה כי בעיני הינך פרה

■ אקונומיסט

יונתן סוויפט, איש כנסיה וסופר, נולד באירלנד, חי בה ושנא אותה. התפרסם בקמצנותו, יחסיו הגרועים עם סביבתו – כולל שלוש נשותיו. סוויפט אהב סוסים. מצא בהם הגיון ונאמנות שאין בבני אדם, וגמל להם בספריו. כשהיה נער הוציא את כל חסכונותיו על קניית סוס שהובל לשחיטה. ביוגרפיה חדשה. דיוויד נוקס. הוצאת oup

סוויפט. אנוכיות היא מניעו היחיד של בן המין האנושי

„אדם אינו אומלל באמת אלא אם כן נידון לחיות באירלנד", קבע יונתן סוויפט, שנולד, מת ונקבר באירלנד, מי שביטא באורח התקיף והמזעזע ביותר את גורלם המר של האירים בתקופת הרעב הגדולה של אמצע המאה ה־18. סוויפט תיעב את הארץ הזאת.

כל שנות פעילותו ככומר שירת סוויפט את הכנסיה האירית, מוסד עני באדמה, בכשרון, בכסף ובמאמינים. למרות היותו נשיא הקתדרלה על שם פטריק הקדוש בדבלין, נשא סוויפט את עיניו למשרת בישוף באנגליה, ונטר, עם זאת, טינה לאותם פוליטיקאים ואצילים אנגלים שאת תמיכתם ניסה לשווא להשיג כל העת. הוא אמנם העמיד פנים שאין זה כך, ובשיא תהילתו החליפו ביניהם הוא וידידו פופ איגרות ובירכו איש את רעהו על שאינם מחפשים לעצמם כיבודים ומשרות, אבל המאמצים שעשה להטות כלפיו את חסדיו של הרוזן מאוקספורד ושל אישים אחרים – יש בהם כדי ללמד על האמת הפחות מחמיאה.

כאשר הוצעה לו, מאוחר בחייו, משרה צנועה באנגליה, הוא סירב בגאווה מזוכיסטית והצהיר כי טוב בעיניו להיות חופשי בין עבדים ולא עבד בין חופשים.

הביוגרפיה של דייוויד נוקס ספוגה אינטימיות נעימה, המצליחה להסיר מעל סוויפט את שכבת האירוניה העבה ולהציגו נטול הגנה. כתיבתו של נוקס אירונית ושנונה. ראייתו חודרת אף את מעטה האירוניה של סוויפט עצמו. כך, למשל, בהתייחסו לאמונתו הדתית של סוויפט הוא משרטט את דמותו של סוויפט כאיש כמורה אורתודוקסי, שלא הצליח להגיע לכלל אמונה מלאה באל. ברבות מעמדותיו של סוויפט לא ימצא הקורא שום דבר נוצרי במיוחד. כך, למשל, הסיפוק שהוא חש, כשהיה עליו להוריד בדרגה כומר על שהשיא זוג קבצנים, הוא מאוס. הוא מגנה זיווגים כאלה משום שתרומתם היחידה היא הגדלת מספר האביונים. רשימת המטרות שבחר להתקיף ממש מדכאת: העתונות, קלות הדעת, השכרות, התיאטרון. קמצנותו ויחסיו הגרועים עם הסובבים אותו היו מן המפורסמות. הפן הבולט ביותר באישיותו היה הצורך הנואש שלו להתרחק מכל גילוי של רגש. בילדותו נשלח מאירלנד להתחנך באנגליה. הוא שהה שם שלוש שנים עד שנזכרה אמו להחזירו אליה. נראה שמאז לא התיר לעצמו להיות תלוי רגשית באיש.

את שלוש הנשים בחייו הוא העלה למעלת אלילות מגוחכות כשהעניק להן שמות לטיניים: ורינה, ונסה וסטלה. אגב כך, הפך אותן להיות שעשועים שלו ולמטרות ללעג. מוורינה התנער כעבור זמן. את ונסה דחה כפילגש, אם כי לא תמיד בהצלחה. את סטלה נשא, ככל הנראה, לאשה, כשנכנסה, הוא הרחיק אותה מהקתדרלה ולא מצא לנכון להשתתף בהלווייתה. גם כשעוד היתה בחיים, ביטא סוויפט את אהבתו אליה בדרכים מוזרות. פואמה ליום הולדת, אחת מרבות שכתב לה, פותחת במלים:

מדוע, הו סטלה, תכווצי גבה
אם אתוודה, כי בעיני הינך פרה.

מבקרים מעטים יחמיאו היום לשירה שלו. כבר דריידן העיר ביווס אליו: „דודן סוויפט, לעולם לא תהיה משורר". הפרוזה שלו, לעומת זאת, תנחל, ללא ספק חיי נצח. לנוקס כמה רעיונות מקוריים לגבי הפרוזה של סוויפט. תיאורו של גוליבר, למשל, את ה„הויינימים", הסוסים בעלי התבונה, נובע לדעת נוקס, מכך שהמיזנתרופיה של סוויפט היתה פגה, רק בעת שהיה יוצא לרכוב בחיק הטבע. כנער, הוא הוציא פעם את כל חסכונותיו על קניית סוס שהובל לשחיטה. סוויפט מוצא בסוסים הגיון ונאמנות שאין למצוא אצל בני־אדם. הוא גומל להם בהציבו אותם בספריו מעל לבני ה„יאהו" האנושיים.

לסוויפט היו גם רגעים של קורת רוח. כעלם צעיר, הוא נודע במהתלותיו ובשעשועי המלים המבדיחים שלו, הוא ניחן בכשרון לרכוש ידידים ומשך אליו אנשים כאדיסון, כפופ ובגאי. איש מהם לא חיפש את קרבתו כדי לזכות בחום ובנחמה. הם העריכו אצלו את אותו דבר עצמו שמעריצים נוקס והדורות המאוחרים – סירובו הבלתי־מתפשר להיכנע לצביעות. כל ימיו ועד שלוש שנות הדמדומים בערוב ימיו, גרס סוויפט, שהאנוכיות היא מניעו היחיד של בן המין האנושי.